

<36602001070010

<36602001070010

Bayer. Staatsbibliothek

33

^
S

<36602001070010

<36602001070010

33

Bayer. Staatsbibliothek

^
S

<36602001070010

<36602001070010

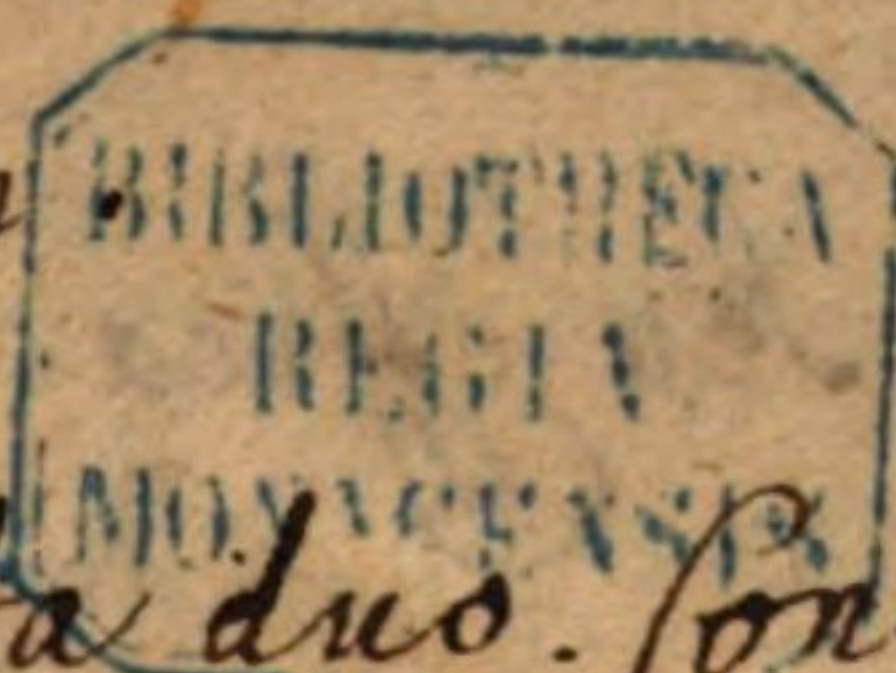
33

Bayer. Staatsbibliothek

^
S

Dissertationum in hoc Volumine VIII.

comprehensarum

1. Epistolarum Syntagmata duo. Conringij.
Helmstadij. pag. 1.

2. De varia fortuna Eloquentiae. Frickij.
pag. 132.

3. De Indulgentijs, Earumq. S. Scripturae, &
Auctoritati, et Sanioribus Pontificijs adver-
sante reudinatione. Müllereri. Ulmæ. pag. 144.

4. De Medicamentorum proprietatibz. Rivini.
Lipsiæ. pag. 172.

5. De Omophorio Episcoporum Graecorū. M. Schmidt.
Helmestadij. pag. 184.

6. De Ascetis. D. Mejeri. Helmestadij. pag. 198.

7. De Suevia profana. Olim Decorum Cultrix.
M. Müllereri. pag. 232.

8. De Libertate Entis Liberrimi. D. Rüdigeri. Gissa.
pag. 246.

9. De Vi. seu efficacia Exemplorum. D. Martini.
Lipsia. pag. 264.

10. Quod Quodlibeticum sit certis in casibus Vitam
morti exponere pro Salute alterius. M.
Spiesmacher. Lipsia. pag. 274.

11. De Sententijs Rabbinico-Talmudicis circa
Bullinam. M. Zoega. Lipsia. pag. 286.

12. De Morte Moysis Deut. 34. exposita. M.
Schmidij. pag. 316.

13. De Phrasi Scriptorum N. T. ΜΙΑ ΤΟΝ ΣΑΒ,
ΒΑΤΩΝ. Una Sabbathorum. D. Beckij. Ulma.
pag. 347.

14. De Imaginibus Virorum Clarorum Biblio-
thecarum Ornamento. D. Schreberi. Lipsia.
pag. 355.

15. Collatio Adami Primi, & Secundi. D. Schmidij
pag. 375.

16. De Harmonia fidei, quae Iustificat, et Et^lnus
Iustificare dicitur. Pauli Antonij. Halæ. p. 396.

17. Duodecas postulatum Philosophicorum
circa facultates mentis humane. D. Dippelij.
Gipsæ Hassorum. pag. 422.

18. De Hebraeorum Vestibus fimbriatis. M.
Hileri. Tubingæ. pag. 426.

19. De Enthusiasmo moderno. D. Jägeri.
Tubingæ. pag. 444.

20. Annulus pastoralis. M. Schmidt. Helmeⁿ,
Hadij. pag. 456.

21. Historia Seculi secundi fabulis Variorum
maculata. M. Schmidt. Helmstadij. p. 475.

22. De Gestis Pauli in Urbe Athenientium. M.
Olearij. Lipsiæ. pag. 507.

24. De Authoritate Librorum Symbolicorum non
repudianda. D. Seligmanni. Lipsie. pag. 523.

25. Davidis Delirium Coram Achis. D. Ortlieb.
Lipsie. pag. 539.

26. De Signo Caini. D. Ortlieb. Lipsie. pag. 551.

27. Phrasis Moslica: Cainum n̄ desperantem.
Philologorum Iudicio. D. Ortlieb. Lipsie.
pag. 567.

28. De piorum Desideriorum Scripturis
Programmaticis. D. Zeltneri. Altdorfi. pag. 579.

29. De Viro perfecto. D. Gessingeri. Argen-
torati. pag. 589.

30. De Anima hominis Separata. D. Barten,
Steinij. Argentorati. pag. 630.

31. De Divina Majestatis Origine. D. Fraundorff.
pag. 642.

Quæstio. quâ lingua Originale Evangelium Matthei versu fuerit?
32. ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΤΙΝΙ ΑΝΤΑΩΤΤΗ, ΤΟ ΑΡΧΕΤΥ,
ΠΟΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΜΑΤΘΑΙΟΝ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΥ.
ΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΝ. Auth. Alistorh. Sonntag.

ΕΥΝ, ΤΩ, ΘΕΩ, ΤΡΙΣΑΓΙΩ, ἐν τῇ παλαιᾷ,
ώμοις Αἰαδημία Ενδοξοτάτη, ΠΡΟΣΤΑΤΟΥΝΤΟΣ.
Μεγαλοπρεπείατε, Αἰδεσιμωπάτε καὶ Εξοχωπάτε.

ΑΝΔΡΟΣ
Μεγαλοπρεπείατε, Αἰδεσιμωπάτε καὶ Εξοχωπάτε. ΚΥΡΙΟΥ
ΧΡΙΣΤΟΦΟΡΟΥ ΤΟΥ ΣΩΝΝΑΓΙΟΥ.

33. De S. Ulrico Episcopo Glirium Expulsore. M.
Baruthi. Lipsie. pag. 654.

34. De fuita Hebreorum ante R. Saulem e Monarchia
Civilis. Lipsie. pag. 679.

35. Illustrium animarum Phosphori in Sede Ducali
Wolferbyhana. pag. 708.

36. Liber Antibarbarum D. Caspi Rotterodami.
Basilea. pag. 730.

37. Gebeis Thebani Tabula. D. Caselij. Lugduni
Batavorum. pag. 807.

38. Nota Caselij in Tabulam. pag. 842.

39. De Maleficiis, & Mathematicis. D. Algöwer.
Ulmae. pag. 872.

40. De Mathesi Sinica. M. David Algöwer;
pag. 883.

40

Diff. 2217.

Natus Norda Fris.
MDCII.

Mortuus Helmstadu
MDC LXXXI.

Hic tuus est, tuus est, ingens Germania, Phoenix,
 Consiliis gratus Regibus et Ducibus.
 Masculus assertor veri, seu sacra novaret,
 Seu pacem nollet lubrica Roma datam.
 Sive nova Harveius post glandes fruge bearet,
 Vastaret medicos seu Paracelsus agros,
 Teutonia decus et priscos defendit honores,
 Et fines sacro reddidit Imperio.
 Frisia ei vitam, dein munia Guelphica tellus,
 Famam orbis doctus, qua patet ille, dedit.
 HENRICVS MEIBOMIVS.

J.C. Bocklin sc

HERMANNI CONRINGII

Viri Summi

Regum quondam pluriumq; Imperii

Principum Consiliarii & in Acad. Jul. Me-

dicinæ ac Politices Profefs. longè

celeberrimi

EPISTOLARVM

SYNTAGMATA Duo

una cum

RESPONSIS.

Præmissa

Conringii Vita, Scriptorum

Index, & de his Doctorem Viro-

rum Judicia.

Cum Privilegijs perpetuis.

HELMSTADII.

Typis & Sumpt. GEORG-WOLFGANGI HAMMII, Acad. Typogr.

Anno cl^o l^o c^o xciv.

Viri Summi

Regni quondam principis Imperii

Principum Consilium & in Acad. Jul. Me.

discina ac Politices Profels. longe

celeberrimi

Bayerische
Staatsbibliothek
München

RESPONSA

Excerpta

Conringii Vita, Scriptorum

Index, & de his Doctorum Viro

rum Judiciali

Cum Privilegiis perpetuis

HELMSTADT

Typis & Stampis Georgii-Wilhelmi Haugk, Acad. Typog.
anno 1713

*Viro Nobilissimo, Amplissimo
atque Consultissimo*

DOMINO
HERMANNO JOHANNI
CONRINGIO

Hæreditario Domino in Zwickpstedt/

Ser^{mi} ac Potentissimi Electoris Brandenburgici

in Ducatu Magdeburgico Consiliario Camerae, &

Dicafterii Provincialis Guelpherbitani Asses-
sori Primario &c.

Domino, Fautori & Amico suo Magno

S. P. D.

CASPAR CORBERVS.

Immortalis memoriae parens tuus, *Vir
Nobilissime*, cum ingentibus sibi me-
ritis in Rep. literaria locum quæsit,
ut flos eruditorum non solum per Germaniam,
* sed

PRÆFATIO.

sed & Italiam, Galliam, Belgium, Daniam, Sueciam, certatim illi cultum & studia sua deferrent, literisque ultrocitroque misis amicitiam cum eo contraherent sancteque colerent. Nihil vel augendi vel assentandi gratia scribo, cujus & causas procul habeo, nec apud Te, *Virorum Optime*, locus est. Nihil afferro, cui non fidem abundè faciant clarissimorum toto orbe Virorum literæ, quorum αὐτὸ ὄψεσθαι magno numero eā, qua merentur, religione apud Te asservantur. Exilui sane præ gaudio, cum ad illa sacraria tuo beneficio admissus tot virtute & doctrina præstantium dexterarum opera & vestigia conspicerer: cum (ut è multis paucos nominem) Grotii, Vossii, Naudæi, Blondelli, Dallæi, Patini, Bignonii, Bigotii, Capellani, Justelli, Baluzii, Liceti, Severini, Castelli, Veslingii, Cottunii, Rhodii, Magliabeckii, Spanheimii, Maresii, Schockii, Bartholini, Wormii, Pauli, Forstneri, Schefferi, Bæcleri, Strauchii, Lambecii, Reinesii, Sennerti, Hofmanni, Meibomii, Sebizii, Hot.

PRÆFATIO.

Leibnizii, Hottingeri, Wagenseilii, Bosii, Arnoldi,
 plurimumque his similium consecrata æterni-
 tati nomina in illo literarum fasciculo velut
 in eruditi orbis panegyri convenisse cernerem.
 Postquam verò & ea, quæ literis illis de omni re li-
 teraria & civili gravissimè simul atque elegantis-
 simè hinc & illinc acta atque disputata erant, co-
 gnovi: non epistolas, sed thesaurum mihi repe-
 risse visus sum: cui tamen, quod tua benignita-
 te licuisset, nolui solus incumbere, sed, ut cum
 pluribus communicaretur, publicique juris fieret,
 optavi, auguratus fore, ut summis eruditorum
 studiis exciperetur, rei quæ literariæ non parum lu-
 cis fructusque afferret. Quam quidem non tam
 de meo sensu conjecturam feci, quam certissi-
 mis & rerum argumentis ductus & temporum.
Neque enim ex omni eruditionis ambitu quic-
quam avidius legi, magisque seculi genio arride-
re videbam, quam Clarorum Virorum episto-
las: nec illas, quæ scriniis bibliothecæ Tuæ pa-

PRÆFATIO.

ternæ continebantur, ullis, quæ hæcenus prodierunt, concedere judicabam : five claritatem illorum spectes, à quibus & ad quos scriptæ sunt, five numerum & copiam, quæ non unum volumen grandioris formæ implere posset : five denique rerum & argumentorum cum varietatem tum præstantiam. Quin & industria nonnulla videbam juvari posse operis hujus Epistolici usum, ut non paucis ejus generis præstaret palmamque præriperet. Quod enim ad manum essent epistolæ mutuò sibi respondentes, atque ex plerisque integra series rebus temporibusque connexa texi posset : res ipsa subjiciebat, singula sic commodissimè disponi edique posse, ut conjungerentur, quæ ex argumentorum temporumque ordine sibi lucem foenerari, plenamque veluti rerum his epistolis actarum historiam referre possent. Quam in rem cum operæ meæ fidem studiumque Tibi, *Vir Amplissime*, cui

per

per Reip. negotia huic curæ superesse non licebat, offerrem: annuisti facilis meo, quod publicum esse intelligebas, desiderio, atq; ut, quodtemporis & typographi ratio hac vice permisit, duo syntagmata epistolarum, publicarentur, permisisti: quorum alterum literas ad Reverendissimum Celsissimumque gloriosæ memoriæ Principem & Episcopum Monasteriensem ac Paderbornensem *Ferdinandum, liberum Baronem de Furstenberg*, Musarum quondam delictum & præsidium, alteriū *ad Stephanum Baluzium V. Cl. Gallia suæ, imò orbis eruditi decus & ornamentum*, & ab his ad illustrem parentem tuum scriptas complectitur. Quas quidem, cum velut in gustum futuri operis sint præmissæ, ejusmodi esse affirmare possum, ut nec reliquarum quasi his inferiorum desiderium extinguere debeant, neque tamen non reliqui operis expectationem præclare sustinere possint. Ut enim, quæ deinceps fortè prodibunt, suis quæque dotibus placere poterunt,

PRÆFATIO.

nec, alienis ne obſcurentur luminibus, verendum
erit : ita quas nunc emittimus, iis doctrinæ o-
pibus inſtructæ, eâ morum gratia conditæ, tam
pura dictionis venuſtate ſunt exornatæ, ut non
aliunde auſpicatius procedere Epistoſularum editio,
nec acrius reliquarum deſiderium accendi potuiſ-
ſe videatur. Quare, niſi omnia me fallunt, non
dubito, quin quicquid in orbe erudito eſt elegan-
tiorum ingeniorum, magnam de literis hiſce in
publicum editis Tibi gratiam habeat, & ardenti-
bus votis reliquarum editionem non tam expetat
quàm flagitet. Patieris verò Te, *Nobilisſime Con-
ringi*, pro tuo in bonum publicum ſtudio & in
paternum nomen pietate haud difficulter exorari,
ſiquidem me haud vanum fuiſſe augurem, vel
falſum publicorum votorum interpretem cogno-
veris. Atque adeò auſim jam tum bonitatis Tuæ
fiducia polliceri publico epistoſas inter Perilluſtrem
Baronem de Boineburg Parentemque tuum per a-
liquot annos frequentisſimè miſſas, quæ itidem in
peculiare volumen hoc multò ſpiſſius proximè
colligantur. Qui meminerunt (quis verò erudi-
torum non meminit?) Excellentisſimum iſtum
Emi-

5
P R Æ F A T I O.

Eminentissimi Electoris Moguntini Admini-
strum fuisse Germaniæ nostræ Mæcenatem,
seu recentior placet comparatio, Peirescium,
qui cura, provisu, ope, & præsidio rei literariæ
salutem & incrementa complexus eruditos
passim excitaverit foveritque : jam sine vate
divinabunt, quid ex his literis sibi polliceri de-
beant. Qui verò norunt eximium istum Heroa
literarumque fugientium statorem uno omni-
um Conringio usum esse familiarissimè, inque
ejus sinum intima pectoris sui sensa & judicia
effudisse : fieri non poterit, quin harum litera-
rum ingenti exspectatione teneantur: quas sa-
nè qui legerit, non multum Historiam illorum
temporum literariam desiderabit. Adderem
& civilem: siquidem tempora ferrent, ut sine
periculo publicari possent, quæ de summis
Reipubl. negotiis in hoc literarum commer-
cio subinde reperimus annotata. Sed de his
pro tua prudentia videbis: quæque sine cujus-
quam offensione bono publico edi poterunt,
haud gravatim Conringiani nominis, hoc est,
variæ

PRÆFATIO.

variæ solidæque doctrinæ studiosis imperties.
Quo pacto & de re literaria bene mereberis,
& paternæ famæ rectissimè consules. Quæ
ut non solùm literarum monumentis (quod
quamdiu suus literis constabit honos, aliter
futurum non est) sed & felicissima gene-
ris nominisque Conringiani propagatione in
omnem usque posteritatem incolumis florens
que transmittatur, ex animo precor. Salve
& vale *Vir Amplissime*. Dab. Helmst.

X. Kal. Maji in Acad. Julia.

clo lcc xciv.

VITA

6.

VITA
HERMANNI CONRINGII

EXCERPTA

e

PROGRAMMATE FVNEBRI

ab

ACADEMIÆ JULIÆ

tum temporis Pro-Rectoris

MELCHIORE SMIDIO V. Cl. P. P.

conscripto.

• **

HERMANN COHEN

NO 4 DECEMBER 1911

ST. LOUIS, MO.

V I T A

HERMANNI CONRINGII.

HERMANNUS CONRINGIUS natus est Annocio IDC VI. Nov. d. 9. Nordæ, Frisiorum urbe, parente HERMANNO CONRINGIO, Ecclesiæ ibidem Antistite, avo autem JOHANNE CONRINGIO ob religionis persecutionem ex Transsylvania eò profecto; Matre vero GALATEA, RUDOLPHI COPINI primùm in Ostfrisia, postea vero in Hollandia Delphenfis Ecclesiæ parochi, filiâ, fœminâ pietatis & prudentiæ singularis, cujus HERMANNUS noster fuit proles nona.

Quintum ætatis cum ageret annum, pestilente morbo, illic locorum grassante, quâ sorores ejus omnes extinctæ, fratre in hac Academia jam tum vivente, correptus est, ita ut sub dextra mamilla anthrax ei fuerit exurendus. Doloribus illis territus puer, bubones duos ad inguen postea exortos occultavit, quorum quidem venenum naturæ bonitas & ineuntis ætatis vigor superavit, sed valetudinem tamen misere afflixit, in fœdam & malignam scabiem mali reliquiis desinentibus, usque adeo, ut aliquot a morbo mensibus, vix pedibus potuerit incedere, & longo tempore vires recolligere nequirit. Hinc factum, ut non ante sextum ætatis annum elementa prima & literarum cha-

V I T A

rañeres in ludo addidicerit, ubi statim ingenii & memoriae felicitas, atque indoles liberalium artium doctrinis apta emicuit. Quippe paucorum dierum spatium legere, & pietatis, Christianaeque religionis potiora capita pueris ediscenda proponi consuevit, memoriae mandavit. Sed mox & corpusculi teneritudo, quod cum variis adhuc conflictabatur morbis, & malitia condiscipulorum effecit, ut illa hyeme ludum non frequentans, domi a matre sit edoctus. Septimo itaque tandem ætatis anno in Latinitatis, cujus quædam primordia delibaverat, scholam missus est.

Septennium in hoc ludo literario peregit, ubi pleraque sua sponte, non Præceptorum industria, ita assequutus est, ut alii ætate ipsum & corporis proceritate multum superantes, cum subinde eos in certamine vicisset & superiore loco sedere meruisset, odio eum prosequuti sint, ideoque integrorum mensium ferias ille agere coactus sit. Jam tum infinitæ illius Historiarum notitiæ initia a *Bucholzeri Indice Chronologico* fecit, & futuri magnificentissimi quasi ædificii fundamenta altissima jecit. Annum agens decimum quartum lusit satyra quadam in *poëtas coronatos*, quæ cum forte fortuna in manus Cornelii Martini, hujus Academiae tunc temporis philosophiæ doctoris longe celeberrimi, venisset, adeo ejus lepore & elegantia captus est, ut & sibi transmitti hunc Hermannum desideraverit, & literas ea de re ad ejus parentem dederit, quibus ei persuasum ivit, ut ingenii magis magisque in hac studiorum Universitate excolendi gratia filium sibi crederet. Venit igitur in hoc Musarum domicilium Anno MDCCXX. & no-

8

C O N R I N G I I.

& nomen dedit civitati Academicæ d. 25. Octobris, ædibus & convictu Cornelii Martini usus usque ad beatum viri ex hac vita discessum. Tunc enim ad Clariss. Virum Rudolphum Diepholdium, Græcæ Linguae Professore, Geographiæ & Historiarum oppido peritum magistrum, se contulit, apud quem biennium commoratus est, donec parentes, calamitatibus publicis non parum attriti, eum ex Academia revocandum duxerunt. Quanquam anno sequente, qui hujus seculi xxiv. reversus erat: tamen peste grassante & bello hîc quoq; irruente non multo post remeare fuit coactus. Sicut itaque à divino Cornelii, Academiae hujus immortalis decoris, ore solida ingenii nutrimenta primum acceperat, ita porro per ejus successorem & collegas Aristotelicæ imprimis, tanquam melioris doctrinæ, præceptis est imbutus. Neq; interea Lingvarum tam Græcæ quam Latinæ cognitionem accuratorem aut cultum politiorē sprexit, sed exemplo horum Magistrorum utrumque studium, suo commodo & magno emolumento, conjunxit. Non eo solum felix, quòd in optimos inciderit utilissimarum scientiarum doctores, sed etiam, quod procul a vanitatibus ac deliciis aliis, ab omnibus studiorum avocamentis remotus, summa discendi cupidine ductus, divinoque ingenii vigore per quodlibet honestarum doctrinarum genus fuerit grassatus. Anno igitur 1625. Lugdunum, Athenas illas Belgicas, petiit, ubiq; & per totam Hollandiam, varietatem opinionum de Deo, ejusque cultu, tam vulgi quam à vulgo secretorum hominum miratus, temperare sibi non potuit, quin Theologicis controversiis,

veritatis divinæ perspicendiæ ergo, aliquid temporis tribueret. Interim tamen etiam Medicinæ operam dedit indefessam, ut praxeos & medendi tyrocinium ibi quoddam posuerit. Quinquennio peracto, etsi Lutetiam Parisiorum invitaretur, tamen Juliam Academicam, ex qua spes obtinendæ Professionis Naturalis Philosophiæ allucebat, aliis omnibus longè prætulit, & nullis belli incommodis deterritus, licet cuncta hinc milite hostili obsessa & infesta essent, reversus est. Anno igitur trigesimo secundo commendatione illorum, qui ipsum propius noverant, Professorum, Sereniss. Dn. Frider. Ulrico D. Br. & Luneb. innotuit, inde statim desideratam publice in hac Academia docendi Spartam obtinuit. Erat autem tunc Martis furore misera Germaniæ facies, & hæc Julia desolata, oppidumque infrequentia civium & incolarum inopia graminosas habebat plateas, & nusquam tutæ peregrinationes, imò exercitu Papenheimico territi, alius aliò, ipse cum multis aliis Brunsvigam discessit. Anno seculi 34. Disputatione de Scorbuto publice habita, summorum in Medicina honorum petendorum licentiam impetravit, & biennio post tam Philosophiæ quam Medicinæ Doctoris insignibus fuit ornatus, simulq; eodem die 21. Aprilis Johann. Stuckii Viri, ut ingenio & iudicio maximi, ita inter excellentissimos hujus seculi Juris Consultos numerandi, tunc hujus Academiæ Antecessoris primarii, filiam secundo genitam, ANNAM MARIAM, jam moestissimam viduam, matrimonio sibi junxit. Durante matrimonio auspiciatissimo per quadraginta annos & 7. menses auctus est non liberis minus quam opibus;

9

C O N R I N G I I.

bus: Nempe undecim liberorum ex ea pater factus, ex quibus quatuor, binos filios, binasque filias amisit teneros, reliquos superstites sibi reliquit, filium nim. Virum Nobilissimum Consultissimumque HERMAN- NUM JOHANNEM Sereniss. ac Potentiss. Electoris Brandeb. Confiliarium, & Dicafterii Aulici Gvelfer- bytani Assessorem Gravissimum, nobilis Conringiani nominis ut hæredem unicum, ita felicem in filiis pro- creatis propagatorem: tum filias sex fausto omine elo- catas omnes, & dignis genere virtutibusque suis matri- moniis illigatas.

Cæterum, ut ad ipsum Conringium nostrum re- vertar, quantopere à Deo fuerit ornatus, quàm capa- cissimum ipsi fuerit ingenium, quàm acre iudicium, & omnibus gratisima morum suavitas, quàm facile cujus- vis favorem, Principum gratiam & clementiam, infe- riorum observantiam sibi conciliaverit, inter omnes, qui eum noverunt, constat. Accessit indefessum quid- vis addiscendi & assequendi studium, non labore, non vigiliis fractus aut dejectus fuit a proposito, ut propte- rea honore & auctoritate undique partâ, immortale & æternum limpidumq; Germaniæ, imprimis autem hu- jus Academiæ sit decus. Et primo quidem Naturalis Philosophiæ professio, non multo post quam hic con- jugio inito domicilium fixit, Serenissimi Principis & Domini Dn. Georgii Ducis Brunsvic. & Luneburg. cle- mentissimo jussu cum Medicinæ docendæ munere pu- blico permutata est; atque cum Viri undique emineret excellens planè doctrina, stipendium non vulgare aut ordinarium tantum, sed cum quartæ partis augmento ei

ei statim est numeratum. Hac ratione tam docendo quam faciendo medicinam aliaque *πολυμαθεία* suâ gloriam non exiguam nominis excitavit. Utut verò antiquorum amator & venerator esset singularis: ad novorum tamen dogmatum in Medica arte prolatorum examen eo accedebat iudicio, quod ipsi naturalis discernendi verum à falso dexteritas, & inquirendæ veritatis indefessum studium suppeditabat. Quemadmodum igitur Harvejanum de motu sanguinis circulari inventum approbavit, & in hac Academia primus asseruit atque docuit; ita Paracelsicas nugas oppugnavit & disiecit. Ex Anatome corporis humani frequenter publice instituta observationes suas cum venerandæ antiquitatis placitis diligenter contulit, & ubique solertiam suam omnibus luculenter demonstravit. Neq; Medicis illis curis laboribusque ita totus occupari poterat, quin rerum civilium & Imperii Germanici accuratiorem doctrinam & juventuti Academicæ instillaret, & scriptis orbi erudito approbaret. Hinc factum ut patria terra Frisiorum quasi invidere cœperit huic Ducatui & Academicæ suum popularem. Namque accersitus est Ann. 1649. atq; ab Illustrissima Principe tunc regente, honorificentissimo Archiatri & Consilarii intimi munere ornatus, rediit. Anno verò insequente a Serenissima Christina, Sueciæ Regina, præstantium virorum ut æstimatrice ita etiam singulari tunc patronâ, per illustrem Virum Joann. Adlerum Salvium Legationes Regias obeuntem, in Sveciam, amplissimis conditionibus propositis, evocatus est. Etsi vero nihil quicquam in sua Julia desideraret, tamen magis fama Reginae, quæ
 ex

CONRINGII.

ex tota Germania plerosque extantes eruditionis gloria Viros colligere inter potiores curas regiminis sui habuisse videbatur, videndæ & alloquendæ, quàm majoris stipendii aut salarii gratia, iter in Sveciam 20. Maji 1650. Serenissimorum Ducum nostrorum permissione impetrata, ingressus est. Postquam Holmiam appulit, a Regina & omnibus regni proceribus summa quidem clementia & favore exceptus est, tamen quæ offerebantur conditiones, ipse suscipere detrectavit, & post trimestre tempus, non sine opulentissimis donis & regiis munerationibus, ino Consiliarii & Archiatri regii dignitate affectus, reversus est. Nec cessavit Regia Christina Majestas, clementiam suam & magnificentiam etiam erga absentem exponere, cui non ita multo post literis salarium annuum mille sexcentorum thalerorum promisit. Cumque postea iterum sollicitaretur ejus in Sveciam reversio, Serenissimis Principibus & Ducibus Brunsv. & Luneb. hac re humiliter significata, clementissimum obtinuit responsum, cui acquiescens, hic commorari, quam in Sveciam abire maluit. Tanto quippe favore & amore Academiam suam Serenissimi Duces nostri semper foverunt, ut ex eâ præclaros viros dimittere noluerint. Conringii autem singulares ingenii dotes tanti æstimaverunt, ut salario aucto, alteram ei Civilis scilicet Prudentiæ, Professionem ipsi contulerint. Ex eo tempore firmum habuit propositum nusquam hinc migrandi, sive in aulam, sive ad alias Academicas vocaretur. Et quidem licet semper Politicarum rerum fuerit avidus & curiosus, tamen cum jam hanc liberalioris eruditionis partem,

tem,

V I T A

tem, non sane ultimam, publico stipendio docendi Spartam esset nactus, de novo ad hæc studia diligentius excolenda summopere est incitatus. Quid vero & in hac parte & ei cognata Imperii nostri interiore notitia, ingenio & vigiliis suis sit assequutus, Germania universa non modo, sed vicina quoque regna & totus, qua Latina Lingva intelligitur, terrarum orbis dudum perspexit.

Et jam nusquam non per Germaniam innotuerat ejus incomparabilis historiæ & antiquitatum Germanicarum cognitio & peritia, cum in rebus ad Rempubl. pertinentibus, ad controversias inter Principes, & Urbes, Cœnobia & regalia spectantibus, consilia ejus passim expeti cœperunt. Anno 1652. ad Ducatûs Bremensis Archivum inspiciendum & ordinandum tanquam interioris Consilii particeps fuit a Svecis adhibitus; Autumno verò in Frisiam de rebus summis vocatus, utrumque negotium feliciter peregit. Similique in labore anno insequente perrexerit, quo homagium a nonnullis Frisiis nomine Illustrissimæ Principis viduæ recepit. Ulterius emicuit ejus rerum Germanicarum singularis cognitio, cum Eminentissimi Electoris Moguntini, cui jus coronandi Imperatorem eruditissimo edito scripto asseruerat, gratiam atque clementiam meruit. Cum ann. 1658. ut aliàs antea sæpius, in Frisia ageret, ibique rebus maximis deliberandis adhiberetur, Sereniss. & Potentiss. Carolus Gustavus Rex Sveciæ in Holsatiam accersitum Conringium sibi Consiliarium atque Archiatrum, mille quingentorum Joachimorum annuo salario promisso, creavit; ea condi-

11

C O N R I N G I I.

ditione, ut, si ipse in Sveciam se suamque familiam transferre vellet, alterum tantum quotannis ei numeraretur. Sed tam hoc, quam alia maximæ dignitatis munia oblata recusavit, & semper Academicam vitam, tranquillitatem & honestissimum otium aulicis conditionibus vitæque actuosæ præferens, in dulci Musarum sinu placide quiescere, quam fortunæ inconstantis strepitum terroremque alibi metuere, maluit. Eodem anno, scriptus de *Vicariatu Imperii* libellus Serenissimo Electori Palatino Carolo Ludovico, quæ erat prudentiâ & æstimandorum doctrinæ singularis librorum sagacitate, usque adeò sese probavit, ut suam erga Conringium liberalitatem & clementiam donario egregio testaretur. Cum subinde negotiis Ostfrificis occupatus teneretur, accidit ut Anno 1660. Legato Regis Galliæ Domino Gravellano, in aula Serenissimi Dn. Domini AUGUSTI, Duc. Br. & Luneb. agente, ipse gloriolæ memoriæ Princeps Conringii præsentiam requireret: quâ occasione, perspectâ Principi laudatissimo beati nunc Viri, incomparabili rerum non ad Germaniam tantum ejusque regimen spectantium, sed etiam ad vicina regna pertinentum eorumque statum & conditionem penitiorum respicientium notitiâ & peritiâ, in Consiliariorum suorum numerum eum adoptavit, quam etiam retinuit dignitatem usque ad beatissimum illius Principis obitum. Is enim tanquam eruditorum æstimator & Patronus maximus ob variam eruditionem & reconditarum rerum notitiam Conringium amabat, cumque illam Augustam, nulli in toto terrarum orbe secundam Bibliothecam condi-

disset, ipse eleganti editâ Epistola inter externos eam celebrem, ut meretur, effecit. Interea cum maximum per omnem Europam cum viris eruditione excellentibus literarum haberet commercium, inter illos etiam cum Illustri Viro Joanne Capellano Galliarum Regis Consiliario aliquod ei intercescit, qui ipsum Illustriss. Domino Colberto ejusdem Regis Ministro Status, tanquam inter Germaniæ Viros doctrinâ excellentes præcipuum commendavit.

Anno itaque 1664. Ludovicus Rex Galliæ doctissimis aliquot in Germania & Belgio Viris stipendia annua mille librarum numerare jubens, tantum abfuit, ut hunc in illo excellentissimorum virorum numero præterierit, ut potius non simplum, sed cum singulari augmento, usque ad initia belli cum Belgis suscepti, continuata Regia liberalitate, illud numerari fecerit.

Anno 1667. Colonienfis ad Rhenum liberæ Civitatis Senatus de controversiis, quas habet illa urbs cum suo Archi-Episcopo & Electore, consilium expetivit Conringii, cumque ipsius præsentia requireretur, accersitum honorificentissimèque ibi tractatum amplissimis munerationibus ornatum remisit.

Anno 1669. Serenissimus Rex Daniæ eum Consiliarium status sibi esse clementissimè voluit, quam dignitatem permittentibus Serenissimis Ducibus Brunsv. & Luneburg. accepit.

Acres illæ inter Lindaviensem ad lacum Brigantinum sitam rempubl. & Cœnobium illius loci, passim notæ lites & controversiæ, inter alia niti videbantur diplomate à Ludovico Imperatore Cœnobio illi dato;
Se-

CONRINGII.

Senatus igitur Urbis Conringii nostri, tanquam earum rerum gnarissimi sententiam requisivit, qui edita *Censura* sua Anno 1672. toti erudito orbi falsitatem ejus *& iplomatis* demonstravit.

Denique & ipsa Imperialis aula de opere æterno *de Finibus Imperii* tam sensit magnifice, ut sua interesse summopere existimaverit illius libri secundam editionem, suoque modo auctiorem prodire; jussit igitur ante biennium hunc laborem ut resumeret, quod quidem ille agere cœpit, sed hisce difficillimis temporibus & dubiis rebus, non sine animi quadam ægritudine, donec extremus vitæ dies finem labori attulit. Quid præterea summus vir in totius Germaniæ commodum scripserit & laboraverit, quia in omnium recentissimâ versatur memoria, hic recensere super sedemus. Unicum tantum est, quod præteriri non potest. Cum Anno 1648. librum sub nomine *Irenæi Eubuli* edidisset, pacis faciendæ rationes ita proposuit, ut Legatis & Deputatis ad Germaniæ tranquillitatem restaurandam congregatis magni æstimatus & quantivis pretii habitus, & ad Germaniæ tranquillitatem reducendam non parum effecisse existimatus sit. Quid in aliis ardui negotii & ad summam Germaniæ Imperii pertinentibus rebus consulendo & scribendo effecerit, silentio hîc involvitur. Tandem in Academiæ hujus Juliæ non solum defensionem, contra calumnias malevolorum, quoties necessitas flagitavit, calamus strinxit, sed etiam, ad totius Ecclesiæ nostræ & veritatis defensionem *Vitum Erbermannum Apostatam, Fratres Wallenburchios* aliosque purioris doctrinæ Christianæ hostes

V I T A

oppugnavit. Quæ omnia pietatem & prudentiam, divinam cum humana sapientia conjunctam in uno hujus animo fuisse manifesto ostendunt. Inter hæc omnia quæ scripsit & edidit opera luculentissima nec pauca, non destitit voce studiosam Juventutem sedulo informare, & ut primis publici muneris annis in Naturalium rerum inquisitione, postea in re medica, ita ultimo in Politicis & ad Notitiam Imperii atq; publicum statum, fidelissimam manuductionem præstitit. Quantam enim ille sustulit confusionem, Romanarum rerum cum Imperii hodiernis mixtarum? ut scilicet solidâ & perspicua doctrinâ, non per ambages & aniles fabulas Juventus ad ipsam reipubl. nostræ formam certius cognoscendam, felicius aliquando gubernandam, deduceretur. Cum enim omnia ordine justo, non ex alienis sed propriis suis fundamentis & principiis per demonstrationes, quantum rei proponendæ natura patiebatur, traderet, mirum non est applausum publicum omnium auditorum fuisse subsequutum. Ita publicum & geminum docendi munus cum operoso ad communem utilitatem scribendi labore conjunxit. Qui enim summi illius philosophorum Principis Aristotelis inde ab ineunte ætate non lector modo sed admirator & assiduus fuerat sectator, quid mirum si illius vestigia premens, gloriam non dissimilem est consequutus? Accebat ad Veterum Philosophorum, Medicorum, Historicorum, tam sacrorum quam exterorum lectionem, etiam recentiorum scriptorum infinita fere notitia, ut de quacunque re, sive differendi sive scribendi animus ipsi esset, memoria, quam felicissimam nactus erat, totum

CONRINGII.

tum de eadem re consignatorum operum chorum ei suggereret, ita ut sine exaggeratione *Bibliotheca vivens*, & *Museum ambulans* ex re & vero dici meruerit. Sed non hic locus est ejus laudandi aut elogium scribendi, cujus vitæ nudam historiam hæc pagina capere non potuit. Corporis fuit in juventute quasi morbidi, postea vero sic satis firmi, nisi quod calculo subinde tentaretur. Sensus, auditum & visum imprimis, vegetos & firmos usque ad extremum retinuit vitæ diem, ut minutum characterem, cui scribendo insueverat, legere semper potuerit. Staturam vix mediocrem benignissima natura vastissimo ingenio, memoria fidissima, judicio limpidissimo compensaverat. Et sane, ut tenue corpusculum ferendis majoribus laboribus non erat aptum natum, ita illis quæ studia requirunt liberalia, vigiliis, lucubrationibus & assiduitati scribendi satis robustum videbatur, ut, nisi quædam domestica ægritudo, nisi animus subinde turbatus, nisi denique ex publica totius Germaniæ non adeo læta facie aliquid traxisset molestiarum, forsitan beati parentis sui qui xci iitio ætatis anno decessit, longævitatē haud difficulter consequi potuisset. Verum Deo Opt. Max. aliter visum. Cū enim Natalem suum septuagesimum quintum non sine mœrore animi & lachrymis peregisset: ipse virium indies lapsantium infirmitatem sentiens & observans, non procul abesse vitæ finem, auguratus est, quod eventus comprobavit. Die enim mensis Decembris tertio cum decumbere cœpisset, ejusd. mens. d. 12. Anni clō Idc LXXXI. pie placidissimeq; acquievit Vir immortalitate dignissimus.

EPI-

EPITAPHIUM

HOC TVMVLO

CLAVDITVR

REGVM PRINCIPVMQVE

CONSILIARIVS

JURIS NATURALIS GENTIUM

PVBLICI DOCTOR

PHILOSOPHIÆ OMNIS PERITISSIMUS

PRACTICÆ ET THEORETICÆ

PHILOLOGVS INSIGNIS

ORATOR

POETA

HISTORICVS

MEDICVS

THEOLOGVS

MULTOS PUTAS HIC CONDITOS?

UNUS EST.

HERMANNVS CONRINGIVS

SECVLI MIRACVLVM.

posuit

HENRICVS MEIBOMIVS.

SCRI-

SCRIPTA CONRINGII. THEOLOGICA

1. *Animadversiones in Mublmannum de Purgatorio. Adjecta sunt Conringii Programmata sacra, & Mublmanni ipsius assertiones. Helmst. 1651. in 4to.*
2. *Defensio Ecclesiae Protestantium adversum duo Pontificiorum argumenta, petita à successione Episcoporum ac Presbyterorum ab Apostolis usq; derivata. ib. 1654.*
3. *Concusio fundamentorum fidei Pontificiae ib. 1654.*
4. *Responsio ad Valerianum Magnum pro sua concussione. Adjectus est ipse Valeriani libellus. ib. 1654.*
5. *Animadversiones in Christophori Haunoldi libellum Concussion. fidei Pontificiae oppositum. Adjectus est libellus ipse ibid. 1654.*
6. *Responsio altera pro sua Concussione ad Valeriani Magni epistolam nuperrimam, quæ calci opusculi subjungitur. ibid. 1654.*
7. *Epistola de Electione Alexandri VII. Papæ, opposita appendici Examinis Erbermanniani. Accesit appendix ipsa. Helmst. 1655.*
8. *Animadversiones in fratrum Walenburgiorum Conringii laudati & correcti partem priorem de vocatione extraordinaria primorum Ecclesiae Reformatorum. Quibus etiam sua Concussio Fundam. fid. Pont. ab iniquo contra Evangelicos abusu vindicatur. ib. 1663.*

9. Ani-

SCRIPTA CONRINGII.

9. *Animadversio in Novenam Sancti Antonii de Padua.*
ibid. 1675.

10. *Discussio eorum, quæ opposuit suæ animadversioni in*
Novenam Antonianam Dionysius Werlensis. *ib.* 1677.

Alieno nomine aut ab aliis edita

Pietas Academiæ Juliæ programme publico adversus
calumnias cum aliorum tum Ægid. Strauchii asserta. *Helmst.*
1668.

Dissertationes de sudore Christi sanguineo & aliis passio-
nem Christi illustrantibus editæ, ab Joh. Albrechts in fine der
Passions Andachten. *Hildes.* 1674. in 12.

MEDICA, PHYSICA ET PHILOSOPHICA

1. *DE Origine Formarum Disput.* *Lugd. Batav.* 1629.

2. *Laudatio Aristotelis orationes duæ.* *Helmst.* 1633.

3. *Introductio in Naturalem Philosophiam, ac Naturalium*
Institutionum liber unus. *Helmst.* 1638.

4. *Exercitationes de Fermentatione ad Billichii Anato-*
men Fermentationis Platonice. *Francf.* 1643. & *Lugd. Bat.*
1646. in 8. *ad calcem libri de generatione & motu sanguinis.*

5. *De sanguinis generatione & motu naturali.* *Helmst.*
1643. in 4t. & *Lugd. Bat.* 1646. in 8.

6. *De Germanicorum corporum habitu antiquo & novo.*
Helmst. 1646. *edit. II. aucta.* *ibid.* 1652. & *tertia auctior.* *ib.*
1666. in 4t.

7. *De calido innato sive igne animali liber unus.* *Helmst.*
1647. in 4t.

8. *De Hermetica Ægyptiorum vetere & nova Paracelsi-*
corum Medicina. *Helmst.* 1648. *Edit. II. infinitis locis emen-*
dator & auctior. *Helmst.* 1669.

9. In-

SCRIPTA CONRINGII

9. *Introductio in Artem Medicam. Helmst. 1654. Et altero tanto auctior cura Et studio Guntb. Christ. Schelhammeri. Helmestadi 1687.*

HISTORICA, POLITICA ET
JURIS PUBLICI

1. *DE Origine Juris Germanici. Helmst. 1643. Editio altera cum opusculis hactenus non editis ib. 1649. Editio III. prioribus auctior, cum opusculis quibusdam novis. ibid. 1665. in 4t.*

2. *De Imperio Germanorum Romano liber unus. Helmst. 1644. Propediem nova bujus libelli editio prodibit, è MSto Auctoris auctior.*

3. *De Asia Et Ægypti antiquissimis dynastiis adversaria Chronologica. Helmst. 1648.*

4. *De finibus Imperii Germanici libr. duo. Helmst. 1654. edit. altera libro 3tio aucta. Lips. 1680. in 4t.*

5. *Assertio juris Moguntini in coronandis Regibus Romanorum. Prodiit (1) sine nomine auctoris Moguntiae 1655. Et statim eod. anno cum nomine Auctoris Francof. sed (2) auctior Et emendatior. Helmst. 1656. Et (3) ibid. 1664.*

6. *Iterata dissertatio de jure coronandi pro Electore Moguntino contra Colonienses vindicias ἀνορύμως. Mogunt. 1656.*

7. *Iteratarum vindiciarum juris coronandi pro Archidicesi Coloniensi Examē. ἀνορύμως Francof. 1656. Et præfixo Auctoris nomine emendat. Helmst. 1664.*

8. *Castigatio libelli; cui titulus; Anti-Conringiana defensio juris Coloniensis in coronandis Romanorum Regibus. ἀνορύμως Francof. 1656. Et cum Auctoris nomine emendatior auctiorque. Helmst. 1664.*

SCRIPTA CONRINGII

9. *De Pace perpetua inter Imperii Germanici ordines religionem dissidentes servanda libri duo, quorum prior fide Irenæi Eubuli nomine cura Lampadii prodierat 1648. Helmst. 1657. Edit. II altero tanto auctior prodit. Lips. 1677. in 4t.*

10. *De civili prudentia liber unus. Helmst. 1662.*

11. *Propolitica seu brevis introductio in civilem Philosophiam cum adjunct. nonnullis ejusdem & Hopperi de varia & vera Jurisprudencia. Helmst. 1663.*

12. *De antiquissimo statu Helmstadii & viciniae. ibid. 1665.*

13. *Censura diplomatis, quod Ludovico Imp. fert acceptum Cœnobium Lindaviense, qua simul res imperii & regni Francorum, seculi cum primis Carolingici, illustrantur. Helmst. 1672.*

14. *Exercitationes Academicæ de Rep. Imperii Germanici, infinitis locis mutata & aucta, inque unum volumen redacta. Helmst. 1674. Ed. II. cui accessit dissert. de capitulatione Cæsarea. Lips. 1677.*

SCRIPTA POLITICA ANONYMA VEL PSEUDONYMA

15. *Gründlicher Bericht von der Erb-Bischöflichen Be-
rechtigung über die Stadt Bremen. 1652. in 4t.*

16. *Cyriaci Thrasymachi Epistola de justitia armorum Sueci-
corum in Polonos. Helmst. 1655.*

17. *Vicariatus Imperii Palatinus defensus. 1658.*

NB. Consulto hic omissæ sunt editiones & scripta,
quæ Auctor pro suis non agnovit, nec hæ-
redes agnoscunt.

*Veluti Discursus novi de Imperatore Romano Germanico.
1642. de finibus Imperii & imperio Romano Germanico in 8t.
quæ Lugduni & Floridi Martini nomen mentitur, & quæ nu-
per*

SCRIPTA CONRINGII.

per Lipsiæ prodiit ao. 1692. in 4t. *De Imperii Romano Germanici Rep. Acroamata sex historico-politica cum tractatu ejusd. de Imperio Romano Germanico. Ebroduni 1654. Thesaurus Rerumpubl. Genevensis in 8. contra quem extat Admonitio Conringii 1675. in 4t. aut si qui alii inscio Autore sunt editi, aut in posterum insciis hæredibus, quibus perpetuo S. R. I. Vicariorum privilegio cautum est, excudentur.*

PHILOLOGICA ET VARII
ARGUMENTI

1. *L*essus seu Carmen Heroicum funebre in obitum Dorotheæ Principis Helmst. 1635.
2. *De Antiquitatibus Academicis dissertationes sex. Helmst. 1651. Eadem plurimis locis emendatæ & insigni supplemento auctæ. ibid. 1674.*
3. *Dissertatio ad leg. 1. Cod. Theod. de studiis liberalibus urbis Romæ & Constantinopoleos. Helmst. 1655. Edit. II. aucta dissertatione de iis, quæ in studioso quovis requiruntur, qui in Academia velit studiorum fructum capere. ibid. 1674.*
4. *De Bibliotheca Augusta, quæ est in arce Wolffenbuttelensi Epistola, qua simul de omni re bibliothecaria differitur. Helmst. 1661. Edit. II. cura filii è MSto paterno auctior. ibid. 1684.*
5. *Epistolæ hætenus sparsim editæ, nunc uno volumine comprehensæ, de varia doctrina. Helmst. 1666.*
6. *Epistola Gratulatoria ad Ducem Augustum, qua simul pi-um Principis institutum de nova S. Scripturæ versione à sinistris suspicionibus ac susurris vindicatur. Helmst. 1666.*
7. *Vindicatio suorum in Epist. Gratulatoria ad Augustum Ducem Brunsvic. d. S. Ebræo Codice dictorum, ab iniquissimis calumniis Matthiæ Wasmuthi. Helmst. 1667.*

*****3

8. Pa-

SCRIPTA CONRINGII.

8. *Paradoxa de nummis Hebræorum Exercit. Academica de Republica Hebræorum, & commentariolus de initio anni Sabbatici & mensis Ebræorum. 1675.*

LIBRI ALIENI

à

CONRINGIO

editi, recensiti & præfatione aut notis
illustrati

1. *Jacobus Berengarius Carpus de fractura Cranii cum præfatione Conringii, sed nomine ipsius dissimulato. Lugdun. Batav. 1629.*

2. *Tacitus de moribus Germanorum, cum ampla Conringii præfatione de usu historiae & Reipubl. Germanicæ notitia Helmst. 1635. Edit. II. cum notis criticis & excerptis monumentorum priscorum de rebus Germaniæ antiquæ. ib. 1652. Edit. III. multò auctior. ibid. 1678.*

3. *Aristotelis Politica latinè ex interpretatione Giphanii, cum præfat. Conringii. Helmst. 1637. in 8t. Eadem Græcè & latinè cum ejusdem introductione. ibid. 1657. in 4t.*

4. *Leonis III. Papæ Epistolæ ad Carolum M. primum editæ & notis illustratæ ab H. Conringio. Helmst. 1647. Edit. II. auctior & emendatior. ibid. 1655.*

5. *Philippi Salmuthi observationes medicæ cum H. Conringii præfatione de doctrina pathologica. Accedit Rolandi Capeluti libellus de peste. Brunsv. 1648.*

s. Tbo-

SCRIPTA CONRINGII.

5. *Thomæ Fieni Cbirurgici libr. XII. primum èditi cura H. Conringii. Francf. 1649.*

6. *Georgii Wicelii Via Regia. Accessere varia, quibus cum alia multa docentur, tum necesfitas Reformationis Ecclesiæ Romanæ simulque Concilii Tridentini iniquitas ostenditur. H. Conringius in unum volumen rededit, & in singula præfatus est. Helmst. 1650.*

8. *Cassandri & Wicelii de sacris nostri temporis controversiis libri duo. Editio emendatior & audior additis simul eò pertinentibus aliis cura H. Conringii. Helmst. 1659.*

9. *De Electione Urbani VIII. & Innocentii X. Pontificum commentarii Historici. Adj. sunt nonnulla alia ejusd. argumenti cura H. Conringii præmio. Helmst. 1651.*

10. *Historia Electionis Alexandri VII. Papæ. Adj. sunt opuscula varia ejusdem argumenti cura Hermannii Conringii. Helmst. 1657.*

11. *Naamanis Bensenii Exercitatio Politica de summæ potestatis subiecto vindicata à Job. Figlovii aliorumque ineptiis & calumniis, quas parturit liber de imperio absolutè & relatè considerato, oppositus V. Cl. Hermannio Conringio. Præmissa est ejusdem Conringii Epistola de hoc ipso negotio. Helmeſtadi 1651.*

12. *Archiep. Mechliniensis Rationes, cur abstinuerit à promulgatione Bullæ Papalis in Jansenium, recusæ cum præfatione Conringii. Helmst. 1654.*

13. *Starovolski Polonia, cum præf. Conring. Wolffenb. 1656.*

14. *Hopperi Seduardus, seu de vera Jurisprudencia lib. 12. cura Herm. Conringii. Brunsv. 1656.*

15. *Macbiavelli Princeps cum aliis nonnullis ex Italico partim nunc demum versis partim castigatis, curante Herm. Conringio. Helmst. 1660.*

16. *Ant-*

SCRIPTA CONRINGII.

16. *Animadversiones in Machiavelli Principem. ibid. 1661. Utraque, curante filio, nonnullis locis auctiora prodire. 1686.*

17. *Scioppii Pædia Politices & Naudæi Bibliographia Politica, ut & ejusdem argumenti alia, cura Hermannii Conringii. Helmst. 1663.*

18. *De bello contra Turcas gerendo libri varii selecti & uno volumine editi cura Hermannii Conringii. Helmeftadi 1664.*

19. *Scipionis Claramontii de conjectandis cujusque moribus & latitantibus animi affectibus libri X. cura H. Conringii. Helmst. 1665.*

20. *Lampadius de Republ. Romano-Germanica cum annotationis Herm. Conringii ad partes priores duas ac tertiæ capita VII. Helmst. 1671.*

21. *Joh. Bodini responsio ad paradoxa Malestretti de caritate rerum ejusque remediis. Acc. ejusd. dissertationes de ærario & re nummaria, ut & quæ Hopperus docuit de bonorum Cesareorum secundum LL. Justinian. curatione. Helmst. 1671.*

22. *Jani Dubravii de Piscinis libri 5. cum excerptis ejusd. argumenti aliis, cura H. Conringii & cum ejusd. præfationibus. Helmst. 1671.*

Mittimus disputationes longè plurimas quæ Medicas quæ Politicas, ex quibus octo volumina confici possunt: partim ne justo prolixiores simus, partim quod multæ illarum

*Respondentes auctores
habeant,*

DE HER-

DE
HERMANNO CONRINGIO

Ejusque Scriptis

Doctorum Virorum

JUDICIA & TESTIMONIA.

HUGO GROTIUS Ep. ad Conring. script. an. 1634.

quæ est in opere Epist. Grotian. Amstel. 1687.

edito 358.

Clarissimo eruditissimoque Viro

HERMANNO CONRINGIO

Philosophiam profitenti

ORatorem te præstitisti egregium, Conringi doctissime, cum in Sapientum Principis laudes vim eloquentiæ intendisti : nec minus Philosophum, cum ita temperasti laudes Aristotelis, ut posteris non adimeres spem quædam ipsi ignota discendi, aut temporis magisterio immutandi in melius, si quid felicissimi ingenii, humani tamen, conjectura à vero deflexerat. Planè ita est, ut dicis : ἡ παιδεία propria Aristotelis dos est, quæ in omnibus quidem ejus operibus eximia est, sed quod ejus legem sequi potuerit in tradenda animalium natura ac partibus, re tam varia, tum verò & in Poësi, quam furoris quoddam genus alii dixere, ad miraculum accedit. Tum verò syllogismos abstraxisse à materia, & sic Mathematicis disciplinis hanc addidisse partem in certitudine nihil cedentem cæteris, unius est Aristotelis munus. Quas ob causas aliasque multas, eos qui ex tanti nominis ruina famam sibi ædificare conati sunt, contemptu puniendos censeo : illos vero faciendos plurimi, qui juventutem à rivis partim arentibus, partim limo turbidis ad limpidissimum illum simul uberrimumque fontem revocant. Quare

Judicium
de
laudatione
Aristotelis

scho-

JUDICIA DE CONRINGIO.

scholam vestram Helmstadiensem cum semper amavi, tum nunc hoc amo magis, quod foetus inde tam humano generi utiles video enasci. Me certe non tantum operis istius hic approbatorem, sed & eruditionis prædicatorem semper habebis &c.

Id. ad eund. Ep. 670. data Lutetiae 22. Octobr. 1636.

De Lessio
in obitum
Principis
Dorotheæ,
& thesibus
medicis

Quantum poëtica facundia valeas, Conringi doctissime, ostendit Lessus, felix Claudiani imitatio: quanta autem in te sit cognitio rerum naturalium, ac præcipuè excellentissimi inter corpora humani, & eorum, quæ id perpeti natum est, docent theses Medicæ, quas ad me misisti, præter ea, quæ antehac tua mihi videre summa cum voluptate atque utilitate mea mihi contigit. Ego verò sicut omnium eruditorum amicitiam feci semper maximi; ita expetivi imprimis illos nosse, illis nosci, quos generosi animi impetus ad scandenda artium culmina, unde vulgus longè despiciatur, impellit. Quare dubitare noli, quin tuo merito tuus sim &c.

*Idem Ep. 1572. ad Gerardum Bode Respondentem
Exercitationis de Urbibus Germanicis, quæ in opere
Exercit. de Republ. Imp. Germ.
est tertia.*

VIR DOCTISSIME

de Exerci-
tatione de
urbibus
Germani-
cis

- - - Gratias tibi ago ac debere me profiteor summas, quod exactæ diligentiae limatissimique judicii opus de Germanicis urbibus meo inscripseris nomine. Pro quo honore mihi habito, si quid vicissim possum facere, quod tibi sit svave, id facturus sim & libenter & tuo merito. Legi libellum: planeq; censeo, quæ ibi scribuntur, esse vera, & historiis, tum illis, quæ ibi nominantur, tum minus cognitis aliis, quas vidi, congruentia &c.

JOH.

EJUSQUE SCRIPTIS.

JOH. HENR. BOECLERUS in S. R. Imperio edit.

Argent. 1663. p. 14.

Id jus (in urbem Romam) cum adhuc hodie durare ostenderit doctissimus Conringius libro, quem in hoc argumento excellenter laudatum volumus, *de Germanorum Imperio Romano*, & in opere *de finibus Imperii* c. ix. & x. Romani imperii titulum non absurdè sibi vindicat, cui Roma subest.

de Germanorum Imperio Romano

Idem Ibid. p. 34.

Verum nec potuisse vel Rudolphi vel Alberti vel Caroli IV. aut ullorum Cæsarum donationibus alienari ea, quæ sunt imperii, neque non reservatum esse summum jus Imperii in Romanos ostendit, & nobis disputationem ampliorum lucrificat doctissimus Conringius in præcellenti *de Finibus opere* c. xx. & xxi.

de opere de finibus Imperii

Id. in histor. sec. IX. & X. p. II.

Addatur de legibus Caroli M. & constitutionibus civilibus & Ecclesiasticis Melchior Goldastus in tomis constitutionum, & Cl. Hermannus Conringius, *de Origine Juris Germanici* c. 7. 10. 12. 13. & 14.

de origine juris Germanici

Id. Ibid. p. 12. & 13.

Qualia fuerint sub Carolo M. judicia, idem Conringius de rebus Germanicis præclarè meritis singulari dissertatione *de judiciis Reip. Germanicæ* disquisivit.

De judiciis Reipubl. Germanicæ

Idem Ibid. p. 282.

Variatum est in sequentibus temporibus, creditumq; vulgò, hoc jus coronandi ad Coloniensem non consuetudine tantum sed lege prorsus transivisse. Sed exorta nuper controversia Moguntinus iterum vicit. Quæ occasio fuit conqui-

De Assertionem juris Moguntini

JUDICIA DE CONRINGIO

quirendi momenta rationum ab utraque parte, venitque ad manus meas, dum hæc scribo, Francofurti excusa *Affertio juris Moguntini in coronandis Regibus Romanorum* à Clar. Conringio scripta.

Id. Ibid. p. 286.

Fridericus I. Aquisgranensibus privilegium à Carolo M. concessum, ut ajebant (vel ut fingeant, quod Cl. Conringius in assertione juris Moguntini monuit) super hoc negotio confirmavit.

Idem Ibid. p. 295.

De Germanorum Imperio Romano

Imperii Romani & Imperatoris Romani nomen, qui restrinxerunt ad urbem Romam, quæque ejus ditionis sunt, exclusis omnibus aliis, ipsoque Regno Longobardico, ceu, ut postea dici cœpit, Italiæ; satis magna ratione motos dixeris, ad distinguendum, quæ in hac disputatione plerumq; confusius agitantur. Id quod incomparabili dexteritate præstitit Cl. Conringius in libro *de Germanorum Imperio Romano*. Sed ea diligentia in Historicis frustra fortè quæritur.

Idem in dissert. de eo, quod civitas egit.

De introductione in Aristotelis Politicâ

Laudat Conringii ista verba ex introductione in Aristotelis Politica: *Civitate significari totum quid sicut anima significat totam substantiam animatam*, & addit: Libenter utor verbis doctissimi Conringii: quorum veritas tum ex infinitis Aristotelis locis, tum ex hac ipsa disputatione, quæ primum libri 3ⁱⁱ caput constituit, demonstrari potest.

JOH. LIMNÆUS not. ad Capitul. p. 136.

De origine juris Germanici

Creditum hætenus vulgò fuit, Lotharium Imperatorem Romanas leges in Germaniam introduxisse: at quam longè

EJUSQUE SCRIPTIS.

gè à verò hæc abeat opinio, non ita pridem docuit Herm.
Conring. de origine juris Germ.

STEPHANUS BALUZIUS præfat. ad Capitul.

Francorum n. 1.

Ita sensisse reperio virum inter Germanos doctissimum De eodem libro
Hermannum Conringium in libro de origine juris Germa-
nici c. 19. ubi & verba quædam Conringii ex eolibro lau-
dantur.

Idem Ibid. n. 44.

Verum recte admonuit Herman. Conringius, falsam
esse eorum sententiam, qui collectionem jussu Concilii
Meldensis factam putant. *In margine citatur lib. de origine*
juris German. c. 15. & 17.

Autor vindic. Anbaltinarum qui est MARTINUS

MILAGIUS, Cancellarius Anbaltinus in re-

futatione Eclipseos p. 42.

Hic tamen Eclipseos erroneam illam relationem perstringi de eodem
à Conringio. Eruditus certè est viri hujus rerum Germani-
carum periti tractatus, quem nobis de Origine juris ex-
hibuit.

MONZAMBANUS de Statu Imperii c. 5.

Ad potestatem legislatariam pergimus. Ea cui compe- De eodem
tat, planius adparebit, si intelligamus, quali jure & unde
introducto Germania utatur. Ubi facem nobis prætulit
Hermannus Conringius erud. tractatu de origine juris Ger-
manici, quem hic fere sequimur.

Idem in præfat.

Berolino me digressum aula Ducis Brunsvicensis exce- De scriptis
pit. Ubi præter cætera gratisimum fuit miscere sermones juris publ.

***** 3

cum

JUDICIA DE CONRINGIO.

cum Professore ex vicina Academia, quem jam tum Ratisbonæ à rerum patriarum notitia insigniter commendari audieram. Nam & in plerisque circa statum Germaniæ mecum consentiebat, & sua scripta longe diversum à reliqua turba genium præ se ferentia, promptè communicabat. In quibus etsi multa sat liberè posita erant, non obscurè tamen apparebat, non parum ipsum dissimulasse declinandis potentiorum offensis, aut ne insulorum hominum clamores in se irritaret.

*ERICUS MAURITIUS de Principiis juris publ. cap.
2. §. 3. edit. Tubing. 1665.*

De notis in
Lampadiū

Singulæ gentes suum habent idque peculiare jus publicum &c. Quod & more suo accuratè observat H. Conringius in *MStis notis ad Lampadium* in præfatione.

Idem ibid. §. 6.

De præfatione in
Tactum
de moribus
Germanorum

Qua de re operæ pretium est afferre integrum & elegantem H. Conringii locum, excerptum ex *præfatione*, quam *Cornelii Taciti de Moribus Germanorum* libello prolixam præmisit, cujus postrema se nobis valde probant. *Apparet, (verba ipsius sunt) cui vis vel leviter in banc juris publici scientiam intuenti &c.*

*Idem in dissert. jur. publ. de origine Elect. & comitiis
Electoral. c. 2. th. 3.*

De Vicariatu Imperii
Palatino
defenso

Altera de Vicariatu controversia hodieq; durat, dum illam ad se pertinere utraque domus, abnuente altera, perhibet. Palatinus causæ suæ patronos inter alios esse voluit Viros celeberrimos Hermannum Conringium (is enim autor est libri anonymi, qui inscribitur *Vicariatus Imperii Palatini defensio*) Joh. Freinsheimium &c.

JOH.

EJUSQUE SCRIPTIS

JOH. STRAUCHIIUS Jctus, in disput. priore ad Tac. de moribus Germanorum habita Lipsiæ an. 1650. cum ibi historias profiteretur.

De causis habitus corporum Germanorum, non est meæ professionis agere. Videant & videantur Medicorum filii, & qui peculiarem huic rei dedit non ita pridem tractatum H. Conringius Medicus & Historico-Politicus Excellentissimus. De habitu corporum Germanicorum

JOH. HENR. MEIBOMIUS libro postumo de cervisiis C. 3. §. 25.

Ab hac ficera sequior ætas ficeratores dixit, non ficeræ tantum sed aliorum potuum confectores. Carolus M. Imp. in capitulari de villis, edito à Clariss. & amicissimo nobis Hermanno Conringio &c.

Idem ibid. C. 25. §. 15.

Quibus (scriptoribus cervisiæ usum & commoda prædicantibus) adde eruditissimum H. Conringium, amicum nostrum singulari libro *de Germanicorum corporum habitu antiquo &c.* De habitu corporum Germanicorum

DAVID BLONDELLUS Geneal. Francicæ plen. assert. tom. 1. XLIX. fol. 46.

Leonis III. ad Carolum M. decem epistolas ex membranis Helmstadii ante aliquot annos reconditoris eruditionis vir Hermannus Conringius edidit. De Epistolis Leonis III. Papæ

BRIANUS WALTONUS in Prolegomenis ad Biblia Polyglotta proleg. II. n. 3.

Imò non desunt viri docti magnique judicii, qui Hermetem istum Mercurium Ægyptium, & omnia quæ de ipso feruntur, esse fabulosè conficta asserunt: ut videre est apud Conringium virum doctissimum lib. de Hermetica Medicina c. 7. De Hermetica Medicina

THE-

JUDICIA DE CONRINGIO
THEOPH. SPIZELIUS de re literaria
Sinenfium p. 66.

De eodem
opere

Omnem hunc literarum hieroglyphicarum thesaurum, speciosam illam Bembinam tabulam, & quicquid præterea pasſim ſupereſt, ne per Oedipum ſolidæ quicquam ſuppeditare doctrinæ judicat incomparabilis Conringius lib. i. de Hermet. Medic. c. 14.

ATHAN. KIRCHERUS Mundi ſubterr. lib. XI.
ſect. 2. C. 7.

Unde eruditus Conringius in ſuo *de Hermetica Medicina* inſigni fanè libro recte refert: Paracelfus, quantumvis acuti fuerit ingenii &c.

DANIEL GEORG MORHOFFIUS de metal-
lorum tranſmutat. p. 101.

De eodem

Venio ad alteram diſſertationis meæ partem de Antiquitate hujus artis & autoribus, per quos illa tradita eſt & propagata. Quo in argumento cum dudum ſummo ingenio ac induſtria verſati fuerint Viri præclariffimi: Conringius libro de Medicina Hermetica, Reineſius in deſenſ. Chymiatriæ Borrichius libro de ortu & progreſſu Chemiæ, quid opus eſt cramben illam à nobis recoqui?

M. AURELIUS SEVERINUS Neapol. in vipera
Pythia ed. Patav. 1651. p. 345.

De Gene-
ratione
& motu
ſanguinis

Quod advertit naturæ conſultiffimus Hermannus Conringius in Academia Julia Profeſſor & ſcriptor abſolutiffimus in libro de generatione & motu ſanguinis. c. 17.

JOH. RIOLANUS de motu circulat. ſanguinis in
grandi opere Antropographiæ edit. Par.
1649. p. 554.

De eodem
libro

Post Leidenſes Medicos nuper in lucem prodiit liber Hermanni Conringii Profeſſoris in Academia Julia doctiffimi,

EJUSQUE SCRIPTIS.

fimi, qui strenuè defendit circulationem sanguinis per cor & pulmones.

PAULUS MARQ. SLEGELIUS in comment. de motu sanguinis contra RIOLANUM, in præfat.

Ab hoc (Caspare Hoffmanno) si quis inter Germanos antiquitati est deditus & veterum gnarus: certè est Hermannus Conringius Phil. & Medicus Excellens. Hic verò in epistola an. 1640. ad me scripta fatetur, venerari se τὰ παλαιά, si quem alium: at sensibus magis fidere. Item vel invitum se rapi in castra Harveji & manus dare. Inquisivit autem studiosissimè in totam hanc doctrinam, & ipse egregio opere illustriorem reddidit.

De eodem libro

THOM. BARTHOLINUS præf. ad Lectorem libri de luce hominum & brut., edit. secunda. 1669.

Post prima prioris editionis lineamenta, alii non inglorii in hac luce se exercuerunt Hermannus Conringius seculi ornamentum in *igne animali* &c.

De calido innato sem igne animali

VINCENT. PLACCIUS catal. Pseudon. p. 190.

Irenæi Eubuli Theologi Austriaci de pace perpetua Protestantibus danda Consultatio Catholica Frid. 1648. publicata, doctissima ac omnibus à rerum usu publico juxtaque religionis ac eruditionis cura non omninò remotis innotuit non minus ac Illustris & Excellentissimus egregii hujus scripti auctor HERMANNUS CONRINGIUS, postquam in suis de pace perpetua libellis Helmst. an. 1657. in 4. excusis publicè partum suum quasi postliminio genuinum ipse agnovit ac probavit. Atque utinam omnes alii Pseudonymi tam consultè feliciterque nominis occultationem adhibuissent. Hoc siquidem scriptum, non modicum ad promovendam inæstimabilem pacem Osnabrugensem mo-

De Pace consultatio

menti

JUDICIA DE CONRINGIO

menti tum attulisse noverunt ii, quibus temporis illius res gestæ & consilia vel aliqua ex parte innotuerunt.

JOH. SCHILTERUS JCrus Exerc. XX. ad Pand. p. 406.

De Pace
civili

Sed quorsum me abripit agonizantis patriæ amor? Vos qui mox rebus & consiliis interesse laboratis, Commilitones, de his unicum civilis prudentiæ superstitem Auctorem Hermannum Conringium, cujus scripta omnia meritò admiremini, in aureo de Pace civili libro differentem auscultate.

De Con-
cusione
fundament
fidei

SAMUEL MARESIIUS igne fatuo Valeriani Magni p. 160.

Sed circa hæc sufficiat amandasse Monachum ad Amplissimi & doctissimi Viri D. Hermanni Conringii Concussionem fundamentorum Fidei Pontificiæ, cui Valerianus solidam responsionem debet, & debebit æternum.

Idem ibid. p. 214.

Conclusiones ejusd. concussionis vocat invincibiles.

ELIAS VEZELIUS SS. Theol. D. Prof. & Eccles. Ulmenfis Exerc. Hist. Theol. de Ecclesia Græcanica hodierna p. 32. & seqq.

De Purga-
torio

Contendantur modo invicem ea, quæ ὁ πᾶν Conringius scripserat, cum iis quæ Allatius reposuit &c. ubi adversus Leonem Allatium defensionem suscipit eorum, quæ Conringius de Purgatorio contra Muhlmannum scripserat.

Domnus JOH. MABILLON de re diplomatica lib. 1. c. 1. § 2.

Censura
Diploma-
tis Linda-
viensis

Multi varias sparsim regulas, ubi de singulari instrumento agebatur, tradiderunt; inprimis Leo Allatius in animadversionibus ad fragmenta Antiquitatum Etruscarum, & *Hermannus Conringius in Censura Diplomatis Ludoviciani* pro cœnobio Lindaviensi: at nullus ad hoc usque tempus peculiari tractatione rem aggressus &c.

J. G.

EJUSQUE SCRIPTIS.

J. G. SULPICIUS (Culpisius) *Dissert. de studio juris publici.*

Illis tamen, ac in universum cæteræ tractationi Lampad-
dianæ imperfectiori egregiè subvenerunt *Annotata* ab
Hermanno Conringio V. Cl. aliquando addita, quorum pars
publicè extat, reliqua manu scripta in Eruditorum mani-
bus versatur.

De notis in
Lampadi-
um

Idem ead. Dissert.

De civilis prudentiæ studio hic professa opera nihil tra-
ditur, --- cujus alias solidior cognitio unde & quomodo
comparari possit ac debeat, præter eos, qui *consilia* hanc
in rem fecerunt, qualia in Belgio conjunctim edita, ac de-
nuo cura *Hermanni Conringii* Helmestadii recusa extant,
hujus libellus *de prudentia civili & Propolitica* per partes
demonstraverunt. Addenda est ejusd. *introductio in Ari-*
stotel. Politica.

De Pruden-
tia Civili,
Propoliti-
cis, intro-
ductione in
Aristotelis
Politica

Idem in Dissert. de studiis Academicis.

Omnino autem prætereunda non sunt jam laudati *Con-*
ringii duo opuscula quorum unum de *prudentia Civili*,
alterum *Propoliticorum* indice præfixo, in publicum vul-
gavit, à quorum lectione studium hoc felicissimè auspica-
mur. Sunt enim *Conringii* in hoc disciplinæ genere labo-
res ferè incomparabiles.

MORHOF. Polyhist. lib. 1. c. 16.

Ad historiam literariam pertinent & illi, qui de Acade-
miis scripsere. Hic primo loco meritò poni debet HER-
MANNUS CONRINGIUS Vir πολυμαθής ατ, qui de *An-*
tiquitatibus Academicis librum singularem scripsit. Ejus
postrema editio multa habet additamenta, quæ pene alte-
ro tanto superant editionem priorem. Liber est doctus,
& in hoc argumento ferè unicus.

De Anti-
quitatibus
Academi-
cis

***** 2

GVI-

JUDICIA DE CONRINGIO EJUSQUE SCRIPTIS.

GVT PATIN. *lettr.* 330.

Martinus Schoockius à écrit beaucoup de livres . . .
Il est ausfi sçavant, que ces anciens Sophistes, qui dispu-
toient & escrivoient, de tout ce, qui se pouvoit sçavoir.
Lui & *Conringius* en Allemagne font en cette façon de sci-
ence & d' écrire le plus sçavans hommes de l' Europe.

Coronidem his judiciis imponat Epigramma Græcum,
quod exornando huic operi insigne ἀγαλμα suspendit No-
bilissimus Senator & Ædilis Lipsienfis FRID. BENEDI-
CTUS CARPZOVIVS Jctus, Vir demerendis litera-
tis literisque promovendis
totus natus.

INEFFIGIEM
VIRI CELEBERRIMI

HERMANNI CONRINGII

ut ingenio & doctrina maximi, sic cor-
pore & statura parvi.

Οὐ νόον, ἔ σοφίαν γλύπτῃς ἐκ οἶδε κολάπτειν,
Βαιὸν ἀριπρεπέος δείκελον ἀνδρὸς ὄρα.
Δεύτερον ἀν φαίης μὴν Τυδέα θῆρον ὑπάρχειν,
Ἐν δ' αἰ Καδμείων ὅς περιέσκει κόρων.
Αὐτὰρ ὅγ' ἔ Τυδεὺς ὁ μέγας ΚΟΝΡΙΓΓΙΟΣ ἔσι,
Τῷ μέγα καὶ μεγάλη γαῖα τέθῃπε κλέος.

FRID. BENEDICTUS CARPZOVIVS.

HER-

HERMANNI CONRINGII
AD
FERDINANDUM
Episcopum Monasterien-
sem ac Paderbornensem,
S. R. I. PRINCIPEM
L.B. de FURSTENBERG.
ET
Hujus ad Illum
EPISTOLÆ.

FERDINANDUM

Episcopus Monasterien.

L. R. & FÜRSTENBERG.

EPISTOLE.

FERDINANDUS

EPISCOPUS AC PRINCEPS PADER-
BORNENSIS

S. P. D.

HERMANNO CONRINGIO

Medicinæ Doctori,

Quod in literis Tuis ad Franciscum Ottonem de
Borgh consiliarium nostrum non ita pridem da-
tis nostri mentionem feceris, perquam nobis gra-
tum accidit, qui ingenii tui monumenta non so-
lum magni aestimamus, sed etiam olim valde
avide perlegimus: cum enim in obsequio summi Pontificis Ale-
xandri VII. Romæ versaremur, & Lucæ Holstenii consue-
tudine & Bibliotheca familiariter uteremur, frequentes de
ingenii tui præstantia ac doctrina inter nos sunt habiti sermo-
nes, quibus Julius Blumius non semel interfuit: summopere
autem tuam patriæ historiæ & rerum Imperii nostri cognitio-
nem in defendendo jure Moguntino coronandi Regem Roma-
norum sum admiratus. Quare ingenio tuo ex animo gratu-
lamur, & quandoquidem nostram erga bonas literas ac lite-
ratos viros propensionem ex nonnullis epistolis nostris colle-
gisse te scribis, hunc ad te Poematum libellum mittimus, be-
nevolentiae in te nostræ & juvenilis otii Musis olim in Ita-
liâ impensi tessem. Tu quicquid hoc est muneris æqui boniq;
a con-

consulas, ac persuasissimum insuper habeas velimus, nihil nobis acceptius fore, quam si occasionem tibi tuisq; aliqua in re gratificandi nobis suppeditaveris. Vale.

Paderbornæ Non. Decemb. 1663.

P. S. His adjicimus insigne antiquitatis patriæ monumentum ex antiquissimo MS. codice palatino Bibliothecæ Vaticanæ bona fide erutum, à me diligenter inspectum, descriptum & evulgatum, cujus postrema pars seu Indiculus superstitionum ac paganiarum judicium ac interpretationem tuam desiderat. Iterum vale.

II.

FERDINANDO EPISCOPO ET PRINCIPI PADERBORNENSI.

Eminentissime Princeps, Domine Clementissime.

Nihil minus cogitavi, quàm fore ut in manus tuas inciderent, quæ ad Nobilissimum Borchium exaravi; itaq; planè ex sententia scripsi nihil dans auribus: jam a multis annis suspicere me & colere eximiam tuam eruditionem, eoqve merito me amico gratulari, quod nactus Principem ac Dominum, qualem neminem hætenus in sacro Principum ordine Germania nostra habuit. Jam scilicet annos decem est & quod excurrit, cum in opere Συμμίχτων Allatianorum admiratus sum unum alterumqve carmen tuum, mole quidem exiguum, ast elegantia & venustate cum antiquitate comparandum. Ex eo vidi & literas ad Baronem Boineburgium scriptas: quarum ille me pro amicitia participem fecerat, plenas itidem præstantis humaniorum literarum peritiæ. Quare nec
apud

AD FERDINAND. EPISC. & PRINCIP. PADERB. 3

apud illum potui dissimulare lætitiā quam percepi, audito in Ecclesiasticorum Principum Germaniæ numerum Terelatum esse: Cujus mei animi indices literas fortassis adhuc possit ostendere decus illud alterum Germaniæ, & Germanicæ Nobilitatis. Planè superatam verò etiam meam exspectationem, & neutiquam hætenus iudicio me affectum magnitudinem Eminentissimæ Celsitud. Tuæ, nunc sentio. Solet scilicet Magistratus demum virum ostendere: plerumque cum dignitate priscis mutatis moribus. At verò crevisse humanitatem dixerim, doctrinæ verò melioris amorem nihil perdidisse, illo quod ascendisti fastigio. Quantus enim ille, qui isto positus loco, dignetur me hominem fortis tenuioris, nunquam visum vel auditum, non rogatus, nullaq; præbita iusta gratiæ causa, sacræ manus Epistolâ simul & libro! Et Epistolâ quidem, refertâ plane iis moribus, quibus sese vulgus eruditorum excipit, nihil sapiente Principalis Eminentia: imò & meorum laudum plenâ, quales solet amicitia exprimere, eaqve inter pares. Enimverò haud equidem verba invenio, quibus pro merito tantam virtutem prædicem, vel pro inusitato honore mihi exhibito agam gratias. Carminum ille additus liber plurimum me profecto affecit: quoniam omnia visa sunt Augusti aureum seculum referre. Laudabit omnis erudita ætas felicem vim Poëticam septem Plejadum illius voluminis, & aget gratias impensæ in editionem curæ, quæ indubiè Eminentiss. Tuæ Celsitudini debetur. Cum non invenerim verò inter illa, quæ Eminentissimum Tuum nomen referunt, illud rotundum *Συμμετρίων* operi subiectum Epigramma, vereor ut editor omnium voluerit nos participes reddere: quod equidem doleo. Ego non potui me continere simulatq; librum ac-

cepi, quin illum mitterem Nestori Germaniæ, optimo Principi ac Domino meo, qui unus Augusti sui nominis mensuram implet: Quandoquidem in Serenissimo illo ordine nemo temere & amantior & intelligentior omnigenæ doctrinæ, nemo studiosior thesauri librarii, quamvis omnes ante se natos inusitata congesta librorum vi jam superaverit. Exemplum Capitularis vetustissimi illius jam ante quadriennium Illustris Boineburgius mihi curaverat. Tantique à me semper factum est illud Carolini ævi monumentum, ut constituerim addere tertiæ editioni libri mei de Origine J. Germanici, in Germania nusquam illius exemplis comparentibus, & Romæ fortassis haud satis ex æquo æstimatis. Gaudeo me jam intellexisse cujus curæ editio illius libelli debeatur. Neque verò id abs me retinebitur ad Lectorem: in cujus gratiam nonnulla forte & subjungam de antiquis Saxonum superstitionibus: quamquam earum ut memoriam ita & intellectum longa ætas & felix Christianæ religionis propagatio ferè obliteravit. Simulac tertia editio viderit lucem, mittam. Imo prope diem & alia quædam mea transmittam; animum mihi faciente id uti audeam, quandoquidem reapse jam didici Eminentissimam Tuam Celsitudinem, *meas esse aliquid putare nugas*. Deum veneror uti Reip. (quæ sane in gravissimo versatur discrimine) bono Eminentiss. Celsitud. Vestram & hoc & secuturis annis plurimis sospitem incolumemq; conservet.

Helmst. Kal. Jan,

Anno 1664.

Eminentiss. Celsitudini

omni obsequio

deditissimus

H. Conringius.

III.

FERDINANDO EPISCOPO
PADERBORNENSI.*Eminentissime Princeps, Domine Clementissime.*

SErius quam initio institueram & par erat, mitto quidem librum meum de Origine Juris Germanici: quandoquidem tamen mora omnis nata est mihi invito ex sinistro de valetudine, imo vita Tua, rumore, non dubito à benevolentia Tua commissæ fortassis culpæ veniam mihi polliceri. Inprimis quoniam & quod mittere aliquid audeam, sola effecit quam scripta pridem Epistola testatus es, inexpectata erga me & libellos meos benignitas. Deprehendere autem in hoc volumine fuerit, cum bis in laudem Tuam, quamvis infra meritum (quæ enim ego verbis exæquem virtutes tuas) non nihil dictum, in præfatione scilicet ad Lectorem & capite tertio decimo; tum illa antiquissima Capitularia, quæ Tuo dono possideo. Utinam vero tantum sit Tibi à negotiis Reip. otii, uti possis saltim cursim perlustrare etiam libri illius mei reliqua omnia! Quod si tamen id sperare haud liceat, rogo quam possum maximè, uti digneris saltim, quæ capitibus duobus ultimis disputavi, acerrimo quo vales iudicio expendere. Enimverò, est quidem argumentum libri omne curâ Principum haud fortassis indignum: isthæc postrema tamen præ aliis illam quasi exigunt. Tui autem unius iudicio equidem fuerim contentus, id si nancisci mihi contigerit: quoniam qui æque æstimare talia possit, in Principum ordine noverim neminem.

Wolfenbütteli in Aula
13. April Anno 1665.

*Eminentissima Celsitudini Tuae
atatem omnem devotissimus*

a 3

Herman Conringius.

IV.

EMINENTISSIME & ILLUSTRIS-
SIME PRINCEPS,*Domine Clementissime.*

Hesterno die Serenissimus Princeps ac herus meus, verè Augustus seculi hujus Nestor, non misit duntaxat nonnulla literarum tuarum, sed etiam desiderio Tuo satis me facere jussit. Ego vero visis illis Tuis non in levem sum dolorem conjectus. Etenim non tantum jam ante biennium & quod excurrit, Clementissimis literis tuis, quibus & Poematum librum, & insigne illud Saxonicarum rerum monumentum Romæ ex Palatino Codice erutum junxeras, statim respondi: sed cum illud ipsum monumentum una cum libro meo de Origine Germanici juris anno proximo edidissem, illico exemplum operis Eminentissimæ Celsitudini Tuæ misi; saltem in signum prompti obsequii pariter & ejus quo prosequor præclaram eruditionem ac humanitatem Tuam cum Principali fastigio rarissimè conjunctam (quarum virtutum nomine ipso in libro non semel Te laudaveram) affectus & admirationis. Illa omnia pridem tradita esse, nullus equidem dubitavi: nunc vero sinistra quæq; non possum non suspicari. Misi autem ante hosce septem menses circiter etiam libri mei quem de Antiquissimo statu Helmstadii ac viciniae conscripsi, exemplar: quod proinde itidem periiisse non possum non vereri. Quæ res ægerrime abs me jam fertur: non quod jacturam fecerim librorum, sed quod Te, tantum Principem, non ex merito coluisse, & defuisse officio meo, queam videri. Nec verò dolore illo liberabor, nisi fortassis meliora mihi nunciari feceris. Jam
tum

tum autem neutiquam dissimulavi, sed aperte prodidi, veterum superstitionum & idololatriæ cultus Saxonicae Gentis ignorantiam: ac proinde quæ in isthoc abste eruto monumento recensentur, illustrari à me haud posse. Quemadmodum scilicet pleraq; Sacrorum Græcorum Romanorumq;, Mysteria præsertim, nos hodie fugiunt: aliorum populorum Sacra illa profana ferè omnia ignorantur; ita non est mirum periisse tandem memoriam rituum priscae δαιμονολατρείας nostræ. Præsertim quia omnia ejusmodi ex antiquis libris accipi duntaxat possunt: quales de Græcis & Romanis rebus superant quidem, non autem de Germanicis, nisi perquam rari. Eadem sanè de causâ ignoramus hodie dæmonolatrias ceremonias plerasq; Cananiticorum populorum, quos interneccione deleri Deus jusfit. Quod sanè nonnulla Mosaicæ Legis illis opposita esse hodie censent eruditi, id non tam testimoniis antiquis nititur quam sagace conjecturâ primi (quantum equidem novi) Moyfis Maimonidæ; quem non dubitavit ea in re sequi jam olim ipse Thomas Aquinas. Cæterum & quæ recitantur ineptiæ impiæ Indiculo illo, utrum sint Saxonicae Gentis; equidem multum dubito. Imo non esse, ausim certò asseverare; si sane in Liptinenfi Concilio Anni DCCXLIII. Indiculus ille est confectus: Liquidò enim apparet, quæ recitantur superstitiones non nisi reliquias esse veteris paganismi, sed in gente quæ jam Christianâ religione erat imbuta. Quod vel illud unum ostenderit, *de petendo quod boni vocant S. Mariæ: item illud, de eo quod sibi sanctos fingunt quoslibet mortuos.* At vero quo tempore habitum illud Concilium fuit, nondum vel facula in Saxonibus accensa fuit Christianæ lucis: etsi isthoc ipso anno Carolomannus Caroli Magni Patruus expeditione in Saxoniam facta,

facta, ut in Annalibus quidem Francicis, qui appellantur, legitur, Hochsiburch castrum (quod in Reginone tamen rectius fortè dicitur Ochsenburg) ceperit. Notum fanè, Caroli demum Magni auspiciis cœpisse in Saxonibus primordia Christianismi, & quidem ab anno seculi illius octavi septuagesimo quinto. Sed & quæ Indiculo præmissa est Fidei professio, vel illâ quâ scripta est dialecto, facile indicat, non in Saxonica Gentis usum quidquam ejus esse compositum. Ut nunc taceam, primos Evangelii in Saxonibus prædicatores non ex superiore Germaniâ sed ex Britannia aut Frisiâ adventasse. Etiam si possem igitur non nihil adferre lucis Indiculo illi, res Saxoniae tamen priscæ isthoc ipso haud illustrarentur. Nihil cœteroquin mihi prius foret, quàm Eminentissimæ Celsitudinis Tuæ desiderio obsequi: præsertim quia intelligo, meditari Te Historiam Paderbornensis ἐπισκοπῆς, quod argumentum hætenus, quod sciam, nemo ex dignitate tractaverit, etsi ex regione illâ ipsi Nihemii & Reineccii, omnis antiquitatis curiosissimi scrutatores, prodiissent. Libentissime equidem juverim tantos conatus si possem. Quod si Celsitudo Tua Serenissimum Herum meum inviserit, quod desiderari scio ab illo sapientissimo Nestore, dabitur fortassis occasio coràm explicandi animum inserviendi cupidissimum. Nunc Deum veneror, uti bono Germaniæ publico, Te Principem, pacis & tranquillitatis tot inter Martios furores studiosum, diu conservet.

Helmstadii 3. April.
1666.

*Eminentissima Celsitudinis tuæ
devotissimus*

Hermannus Conringius.

V.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSIS.

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

HERMANNO CONRINGIO

Viro eruditissimo.

*M*onumenta Paderbornensia ex historia Romana, Francica, Saxonica eruta & notis illustrata, quæ in lucem publicam nunc prodeunt, tecum communico, mi Conringi, ut censeas & emendes, pro singulari tua eruditione & patriæ antiquitatis notitia. Quare majorem in modum te rogo, ut censuram liberrime exerceas, meq; admoneas erroris ubi ubi deprehensi, quo suo tempore emendatius bocce opusculum possit recudi. Gratisimum etiam nobis accidet, si quibus argumentis & autorum testimoniis sententiam nostram confirmabis, eaq; nobis suggeras, secundæ editioni inserenda. Quicquid autem operæ hac in re collocabis, uti nobis perquam erit acceptum, ita non omittemus debitis officiis remunerari. Auctoris notarum titulus non est operi præfixus, qui latere mavult, quam laureolam in mustaceo quærere, ea præcipue de causa, quod per negocia publica haud illi licuit limæ immorari & mensuram nominis sui implere. Unum ex his exemplum Bibliothecæ Wulfenbutelianæ donatum velim, cætera tua sunt. Vale.

Paderbornæ vii. Kal. April.

MDC LXX.

VI.

EMINENTISSIME ET SERENISSIME
PRINCEPS*Domine Clementissime.*

Quo magis præter expectationem advenit munus, ut inusitata in Principum ordine eruditionis, ita simul immeritæ Clementiæ certum testimonium, eo impenfius non possum non gaudere. Eminentissimam Celsitudinem vestram isthoc in argumento occupari, non adeo pridem narraverat mihi in Wolfenbuttelenfi aula tum degenti Hervordienfis satrapa Arnoldus Ludovicus de Post: quem quia itidem Germaniæ nostræ antiquitatum studio duci intellexi, simulq; Eminentissimæ Celsitudini vestræ brevi coràm servituum rogavi, ut quidem ante omnia humillima obsequia mea offerret, simul vero, cum de sedibus Francorum illorum, qui Germaniâ relictâ in solum Gallicum commigravêre, incidisset sermo, conjecturas meas præbitâ occasione Eminentissimæ Celsitudinis vestræ limatissimæ censuræ subjiceret, omnino vero calcar adderet in tam nobili stadio currenti. Id num ille jam tum fecerit nescio, facturum non equidem dubito. Nec ille autem mihi narravit nec ego credidi, jam eo usq; argumentum hoc fuisse elaboratum, ut lucem haud defugere posset: haud ignarus scilicet, quæ soleant esse Principum occupationes, quantumve illæ animum à literariis curis seducant. Erit sane libelli lectio mihi omnibus prior negotiis hoc etiam ipso die; quantum per valetudinem quidem licuerit, quæ ut semper vernali tempestate solet esse nonnihil infirmior, præsertim ætati jam in senium vergenti, & Regum Prin-
ci-

AD FERDINAND. EPISC. & PRINC. PADERB. II

cipumq; rebus propemodum defatigatæ. Censuram ex voto Eminentissimæ Celsitudinis Vestræ scio à me præstari non posse: non deero tamen expectationi saltem pro virili, simulatq; cum iusta cura librum volvere licuerit: quod spero statim à feriis Paschalibus, quas solis sacris impendere jubet religiosa pietas, mihi permissum iri. Exemplar libri unum Augustæ Bibliothecæ Eminentissimæ Celsitudinis Vestræ nomine, prout sum jussus, dedicabo, & quidem perendie statim literis ad Principem meum datis. Alterum dare Antonio Ulrico regentis Principis fratri, literato item & literarum literatorumque magno æstimatori, animus est. Tertium die statim crastini Juliæ Bibliothecæ Academicæ consecrabo, addito autoris elogio. De reliquis cogitabo. Absit enim ut indignis horum quidquā offeratur.

Deum veneror, Eminentissime & Serenissime Princeps, uti possit & integra valetudine & rebus prosperè ceu hæten⁹ succedentibus, Eminentissima Vestra Celsitudo otio literario interdum frui, animumq; ad magna quæq; componere.

Eminentissimæ & Serenissimæ

Celsitudinis Vestræ

ætatem

Helmstadii 23. Martii 1670.

devotissimus servus

H. Conringius.

VII.

FERDINANDUS EPISCOPUS

ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO.

EX quo responsum tuum de redditis tibi monumentis Paderbornensibus accepi, cessavit cœptum literarum nostrarum

b 2

com-

commèrcium: ea enim interea, ut nosti, inciderunt tempora, quæ potius justitium Musis nostris indicerent, quàm otium facerent. Nunc itaq; rebus iterum quietis resumo calamum, & hanc Rotendorffii nostri præfationem novæ Monumentorum editioni, quam priori longè auctiorem ornatiorèq; Daniel Elzevirius Amstelodami adornat, præmittendam tecum communico, unaq; judicii tui facio, quæ in monumentis Visurgis & Remæ de Francorum & Saxonum origine sumus haviolati. Tuæ erit humanitatis ea censere & sententiam hac super re tuam nobis significare, quam tanti facturi sumus, quanta est ingenii & eruditionis tuæ apud omnes & nos cum primis existimatio. In monumentis porro nostris ad te missis non semel adverteris Henricum de Hervordia à nobis citari, cujus historiæ binæ priores partes MSS. apud me sunt, sed postremam ejus partem, in quâ sui temporis res gestas pertractat, hæcenus desidero. Quare majorem in modum te rogo, ut certiore me facias, utrum in Bibliothecâ Julia, aut alibi apud vos hic Thesaurus lateat, de quo vix aut ne vix quidem dubitare me patitur Meibomius vester, qui bujus Autoris testimonium in suis editis libris passim adducit. Quo itaq; citius hac super re responsum nobis dederis, eo erit gratius acceptiusq;. Vale

Neuhusii xv. Julii 1671.

VIII.

EMINENTISSIME ET ILLUSTRISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

CUm nuper turbaretur ad Visurgim, dolui equidem, Eminentiaæ Vestrae litteraria studia non posse non simul turbari; cum primis autem metui ne & ipsa involveretur. Eo majore gaudio me affecerunt clementis-

tissimæ litteræ Eminentiaæ Vestrae cum adjectis plagulis. Vidi enim rediisse in pristinum otium Musas Vestras, neq; per Martias turbas jacturam aliquam me fecisse pristinae gratia. Cum primis magnâ cum voluptate intellexi iteratum illud patriæ monumenta excolendi illustrandiq; studium: rem & piam & utilem & ingenuo cuivis per jucundam. Etsi enim alibi splendidiora & sumtuosiora passim supersint; rerum tamen gestarum magnitudine illis aliis Paderbornensia vestra monumenta ne utiquam in quam multis concedunt, quædam & superant. Fuit sanè ille Rhenum inter & Visurgim terrarum tractus à Julii Cæsaris usque ævo aliquot seculis Romanæ Germanæq; virtutis palæstra. Et vero ipsos etiam Marcomannos, Harudes, & Sedusios antiquissimas sedes non alibi habuisse, ipsa earum nomina significare mihi videntur, ab oppidis scil. suæ cujusq; gentis ita dictos quorum vocabula etiam nunc superant. Quemadmodum videlicet à Marca hodie comitatui Marcano, ita olim Marcomannis fuisse nomen: ab eo quod hodie Dusburgum audit, olim Sedusios fuisse appellatos; & Harudum oppidum illud quod nunc vulgo dicitur Rüden an der Har fuisse, mihi sanè perfit verisimile. Illos autem tres populos in unum deniq; Marcomannorum nomen coaluisse, & Maraboduo iuclyto Duce occupasse Bojohemiam, pulsos trans Danubium Bojis, aut in servitutem redactis, notum est ex Historiâ Romana: nisi fortè Sedusii & Harudes Quadorum sibi cognomentum adsciverint propriâ conditâ Republ. Non cedit verò illis inter amnatibus terris exiguæ gloriæ, si fortissimis illis tribus populis primos natales dedit; id quod ego suspicor, non vanâ fortè conjecturâ. Idq; etiam ideo, quoniam ipsi illi Marcomanni à Sarmatis Czechis licet Bojohemo suo pulsos deniq; videntur illi esse, qui occupa-

to Norico Bojoarii post dicti sunt à Bojicis suis priscis sedibus. Francorum partem potissimam iisdem terris originem suam debere, omnino Eminentiae Vestrae assentior. Utiq; enim & Bructeri, nobilis Francorum populus, etsi quo tempore Francum cognomentum coepit, ad ripam Rheni ferè circa Vangiones federit, olim circa Luppianam & Amisiam habitaverunt: quin imo dicti, nisi fallor, sunt ab oppido Brock aut Bruck, quod nunc Comitatus Brocano dat appellationem. Citra controversiam autem Chamavi, & Ampsivarii illas quondam terras tenuerunt. Imo illorum oppidum fuisse id, quod nunc Camen dicitur; & Ampsivarios à fluvio quem accoluerunt *Amser* vel *Emser*/ ut ab Ambroamne itidem cognominatos Ambrivarios, imo fortassis & Sicambros, dictos; opinor. Utrumque autem populum Francicum esse certum est & notum. Nescio an Eminentia Vestra à Francico cognomento velit exclusos Angrivarios Tacito usque adeo celebratos & Chamavis vicinos. Illos diversos esse ab Angris aut Angariis populo Saxonico, in Francicum autem nomen fuisse cooptatos, origine nominis accepto ab Angro fluvio, qui in Ducatu Bergenfi Rheno mergitur, post à sese cognominata loca illa *Angern*/ *Angerhausen*/ *zum Angern*: forte non inutilibus argumentis probari potest. Utrum & Frisii mei, & qui Visurgim inter & Albim degunt, Franci unquam audierint, multum equidem dubito. Catts verò constat nomen Francicum induisse; nec fortè difficile probatu, non tam Hassos, quam illos ipsos qui post orientales Franci, nunc simpliciter nobis *Francken* vocantur, Catts olim nuncupatos. Omnes porro Francos in Germaniâ TransRhenanâ olim vixisse, & eorum solos illos, qui inter Rhenum & Visurgim floruerunt, relictis patriis sedibus, Rhenoque tra-
jecto

AD FERDINAND. EPISC. & PRINC. PADERB. 15

jecto in Galliam commigrâsse, pridem judicavi, ac proinde
Eminentiae Vestrae hâc etiam in re non possum non applau-
dere. Utinam non displiceant vicissim Eminentiae Vestrae
quæ à me libro de origine Juris Germanici de Francis illis
priscis, eorumq; legibus cum primis cap. VII. sunt dissertata;
nec enim vel nunc eorum quicquam muto: nisi quod legem
Salicam in Ripuariis, non autem in TransRhenanis nostris
terris esse latam, fecerint me postea suspicari nomina vil-
larum istarum ubi lex illa fertur condita, reperta parum di-
stantibus spatiis in Germaniâ secunda circa Moguntiacum
& Oppenheimium. Cum ante quinquennium miserim
librum illum, fortassis adhuc in Eminentiae Vestrae latet Bi-
bliotheca. De Saxonum originibus & in vestram *μεσοποτα-
μίαν* adventu sententiam Eminentiae Vestrae itidem appro-
bo. Et quoniam libro de antiquissimo Helmestadii statu
eandem prolixius proposui, mitto nunc illum: etsi ne mo-
rer Eminentiae Vestrae jussa & desideria, cogar illum incom-
ptum tradere. Quæ magis propria sunt Paderbornensia,
merentur fanè singularem aliquam laudationem, quoniam
& natura ipsa quædam sua miracula illis oris largita est, &
humanarum rerum multa per eximia ibi acciderunt. Cum
ab Agrippinensibus redux & non multò ante terras istas
peragrarem, magnâ etiam ipsemet cum animi voluptate
in memoriam mihi revocavi, de Romanorum & Caroli M.
gestis antehac studiosè mihi lecta. Per item oculos affecit
mirus Padrae fluminis ortus. Longe maximum proinde
gaudium mihi pepererunt Eminentiae Vestrae Poëtico &
Historico calamo illustrata Paderbornensia monumenta.
Quo Illustrissimæ manus dono annus me superior ditavit.
Enim verò ex eo quæ jam tum noveram longe visa sunt so-
litò splendidiora & certiora; alia quam plurima primùm
di-

didici. Omnia coram quasi spectata animo apparuerunt. Usque adeo illa exemplo nunc carens Epigrammatum rotunda suavitas eorumq; longè eruditissima ex Historicis deprompta illustratio, me delectavit. Cum ex transmissis pagellis itaq; intellexerim, non tantum illius libri novam editionem in Batavis institui, sed multa etiam hactenus intacta secundis curis ornatiora proditura, incensum in me est grande omnium istorum desiderium. Proindeq; acceptis Eminentiae Vestrae literis, nihil mihi fuit prius, quam in Henrici de Herfordia libros inquirere; sicubi fortè illi apud nos reperiantur manuscripti (typis enim nunquã sunt editi) quo justæ expectationi quantum in me est, satisfaciam. Nec verò non etiam ipsemet auguror, hominis illius in viciniâ nati labores Paderbornensibus illustrandis posse inservire. Verum in Juliâ nostrâ Bibliotheca Henricus ille non comparuit. Quid super eâ re consultus Meibomius noster responderit, mitto: nec memini ejus libri aliquod visum in thesauro Augustæ Bibliothecæ exemplum. Inquiram tamen & ibi diligenter. Videtur autem & inventu rarior esse, ac proinde nec τῷ πάντῳ Vossio inter Latinos historicos memoratus, imo per errorem creditus idem cum Henrico de Erfordia, homine nihil minus quam Historico. Verum quid in Augusta Bibliotheca sim reperturus docebit tempus. Mitto autem hâc vice, qui recentissima hic cura prodiit in lucem, Engelhusium: quandoquidem & ille in viciniâ est genitus & diligenter satis res patrias persequitur pro captu ævi: & hactenus Typographum non invenit. Utinam possit ille Hervordiensis locum explere Vestraq; Eminentiae expectationem! Quod si porrò aliud quid demandatum mihi fuerit, curabo illâ qva par est sedulitate. Nec enim magis temerè quid in votis, quam inservire præ-
cla-

claris studiis Principis, cui eruditione parem aliquam multis seculis non vidit Germania, imo cui in vulgo eruditionum nemo hodie antecellit, cum Poëtica facundiâ tum Germaniæ antiquitatum exactâ peritiâ. Non dubito autem in nova istac monumentorum editione actum iri & de Piermontanis; eoqve posse me tandem intelligere, verumne sit quod credidi hætenus; nomen Comitatus illius esse merè Gallicum Piermont signans lapideum aut petrosum montem: ac proinde illos, qui antiquis chartis Comites audiunt de monte Lapideo, Piermontanos Dominos veteres esse. Fortè quodeorum conditor ex Galliâ istuc venerit, & locis illis fuerit donatus à Ludovico Pio, quo tempore ex Aurea Gallorum Corbeia nostram Saxoniam construxit. Quin & docebit me spero illa monumentorum *ἑνδοσικ*, quid sentiendum de Irmenburgo Comitatus illius; ab Arminione acceperit nomen, quod hodie nonnulli opinantur, an ab Irmin Saxonum Deastro, quod mihi est verisimilius. Nec vero Arminii aut Harminii vox non est diversa ab Irmin, etsi sono affines. Nec ipse Arminius vel ausus fuisset arcem condere sui nominis; nisi trahere huc velis quod Tacitus memorat: *Arminium pulso Maraboduo & abscedentibus Romanis Regnum affectasse, ac libertatem popularium habuisse adversam*, ut arx in libertatis frenum exstructa fuerit, mox à popularibus everfa; quorum & dolo peremptus est Arminius. Nec denique Cheruscorum vis fortassis adeo longè extra proprias sedes fuit diffusa, ut arce fuerit opus ad vicinos populos intra ordinem coercendos. Ex adverso Irminic cultum Saxonis in terris imprimis fuisse familiarem, certissimâ constat Historiarum fide. Non dixerim tamen à Carolo M. hic perinde ut Eresburgi fanum aliquod Idoli illius fuisse destructum: quoniam nihil tale ævi illius annales

memorant, ut nec castrum alicujus ullam faciant memoriam, ac proinde jam ante Carolum destructum forte fuerit. Cæterum illa omnia luculente docebit me, scio, V. Eminentia nova ista monumentorum editio, ut alia quam multa hæcenus mihi ignorata. Quapropter etiam illa atque etiam à me desideratur. Hæc autem ubi Diœcesi suæ Eminentia V. contulerit beneficia, speraverim daturam eandem luci publicæ, & illud Epistolarum Innocentii tertii Papæ volumen, quod ex Vaticana Bibliotheca descriptum & Sereniss. sanctæ memoriæ Duci Augusto communicatum aliquot ante annos cum curâ perlustravi. Expectare illud jussi virum & multiplici doctrinâ & scriptis editis longe clarissimum Stephanum Baluzium Remensem Canonicum, qui jam à Bibliothecis est Lutetiæ Parisiorum magno illi Regio Ministro Colberto. Idque quoniam & ipse proposuit, sex libris Epistolarum Pontificis illius jam editis, alios quatuor nondum emissos in lucem, sibi autem à Francisco Busqveto Episcopo Monspeliensi ex veteri Codice ms. Bibliothecæ suæ suppeditatos, adjungere. Quod si Eminentia V. maturare suam illam editionem voluerit, forte poterit Baluzius quiescere: sui illi libri præsertim si nihil habeant novi. Si tamen defuerit otium ipsimet Eminentia V. in curandam hanc editionem, fortassis haud fuerit abs re optimi illius & doctissimi Viri consilium adjuvare. Innotuit ille indubiè jam tum Eminentia V. variorum librorum publicatione: multa alia præclara meditatur, eaque inter Conciliorum *ἐπιλεγόμενα*. In quibus omnibus ex Academicâ nostrâ Bibliothecâ ut & aliunde soleo pereximio illi Viro meam operam commodare. Ubi Eminentia etiam V. placuerit, magnos & utiles conatus tanti Viri suis, quibus abundat, literariis divitiis adjuvare, poterit mea in id opera uti. DEUS, Eminentissime

34

FERDIN. EPISC. &c. EPISTOLA AD CONRING. 19
sime Princeps & vitam & quietem à turbis prolixam bono
publico largiatur. Eminentia V.

Helmeftadii 24. Julii. Anno 1671.

humillimè devotus
Hermannus Conringius.

P. S. Edidi hoc anno quædam de Piscinis, ut anno præce-
dente Hermetica mea secundis curis aucta: si & talia
non aspernetur Eminentia V. mittentur proximè.

IX.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis.

S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO.

*P*rolixius responsum ad literas tuas, mi Conringi, XXIV.
Julii datas in aliud tempus magis vacuum curis rejicio,
nunc gratisimo librorum tuorum dono poemata mea recens e-
dita & hodie Amstelodamo allata rependo, adjectis aliquot
aureis nummis, ut sine incommodo tuo unum eorum exem-
plum Bibliothecæ Augustæ, alterum Juliæ inserendum & ter-
tium Henrico Meibomio offerendum cures compingi, cætera
tibi reserves. Ubi monumenta Paderbornensia, quæ jam sub
prælo Amstelodamensi gemunt, in lucem prodierint, non etiam
indonatus abibis. Si Henricus Meibomius in animum indu-
ceret, ut quæ ex libro pergameno apud eum descripta Henrici
de Hervordia monumenta extant, nobiscum communicaren-
tur, ut in rem nostram nonnulla ex iis excerpereamus, non so-
lum hæc opera nobis grata & instituto nostro fructuosa accide-
ret, sed etiam gratitudinem nostram Meibomio maximè de-

vinciret. Quare unicè te rogo, ut per nuncium, qui has ad te perferet, Hervordiensis illius reliquias buc mittendas cures, & de fide restitutionis apud Meibomium caveas. Cæterum tantum de benignitate Principis Wolffenbutelensis mihi polliceor, ut non invitum fore confidam, ut si Hervordiensis integer in Augusta Bibliotheca supersit, ejus nobis fiat copia. Vale & Henricum Meibomium, cujus avo, utpote Lemgovienfi, diœcesis mea gloriatur, plurimum meis verbis jube salvere. Quæ de piscinis nuper edidisti, ut omnia ingenii tui monumenta maximi facio, avide desidero una cum Hermeticis tuis. Vale iterum iterumque. Neubusii ad confluentes Luppiæ & Alisonis. III. Aug. MDCLXXI.

X.

EMINENTISSIME ET ILLUSTRIS-
SIME PRINCEPS.

Domine Clementissime.

Non inacceptas fuisse literas meas, iisque Eminentiam Vestram vacuo à curis tempore aliquid reposituram, plurimum gaudeo. Et verò eorum, quæ attuli, accuratam censuram unicè desidero: à sola autem Eminentia V. poterit illa institui; à nemine profectò rectius; quia in isthoc Antiquitatum Patriæ studio nemo par sit, nemo secundus, plerisque talia fastidientibus. Interea mirificè exhilaravit me nuperrimus fasciculus, Eminentiae V. manu exaratis literis imaginibusque, quibus nihil mihi pretiosius, ut & aliquot Poëmatum novæ editionis exemplis, nec non aureo denique munere opulentus. Ideoque pro isthac mihi exhibita Principali beneficentia gratias ago immortales. Poëmatum libellos, (fateor) præ multis negotiis, hætenus tantum licuit currente ut sic dicam oculo perlustrare

re: etiam sic verò suavitas carminum potuit tædium omne molestiarum discutere. Simul accepi autem, statim libellos omnes Bibliopegicis operis excolendos commisi: ab iisque jam jam exspecto. Sequar verò in iis distribuendis ante omnia Eminentiae V. iussa: adeoque quantocyus unum Augustae, alterum Juliae nostrae Bibliothecae, tertium Meibomio reddam, mihi quartum reservabo. Reliquos tres in Galliam destinavi: unum Regiae, alterum Colbertinae, tertium Cappellanae Bibliothecae consecrandum. Quibus addam duo exempla imaginis; tertio mihi retento, magnorum Regum & Principum, qui me patrocinio sunt dignati, aliis addendo. Quam rem viris in Galliâ præclaris scio quidem futuram acceptissimam (nec enim in Principum aut Episcoporum ordine qui paria possit præstare, quisquam vel ibi, quantumvis præ Germania nostra Episcopis doctis abundet Gallia, invenitur) spero autem nec Eminentiam V. consilium meum improbaturam. A Meibomio nostro facile impetravi, quæ Eminentia V. desiderat; igitur ille non Hervordiensem duntaxat, sed quædam avita ac sua pariter cum Epistola jam me curante exhibet. Cum novissimè Wolfenbutteli expedienda mihi negocia essent, quæsi vi quidem in Augusto illo longè locupletissimo librario thesauro Hervordiensem istum; sed frustra fui. Adeo inventu rarus est. Quid autem? An Eminentia V. splendido suo aureo dono devincire me amplius sibi tentavit? Ego verò sanctè juro, inusitatâ vestra virtute & doctrinâ motum, pridem me sponte in Eminentiae V. servitutem concessisse, neque illi affectui quidquam addi posse. Apud me ergo illud quidem multo quamvis auri effici nequit: quoniam indicio tamen est singularis cujusdam Principalis gratiæ in literarum cultorem, crevit Eminentiae V. virtutum

admiratio, ut in posterum liceat majore animi confidentia debitum præstare obsequium. Id quod factum iri, uti certò sibi persuadere etiam V. Eminentia dignetur, omnem in modum oro & obtestor. Mea Hermetica & Piscinaria mitto. Non quod sint tanti, sed quia intelligo non inaccepta futura. Utinam simul usum aliquem saltem aquis vestris afferre sint idonea illa Piscinaria; cum præsertim per Visurgim fortasse liceat pisces marinos nonnullos in lacus aut stagna vestra more Romano antiquo transferre! Quæ de Ægyptiorum sapientia lib. Hermeticorum primo disserui, si non displiceant limatissimo Vestro judicio, dabo propediem libellum alium de sapientia veterum Chaldæorum: etsi hodie nullum talia Reip. adferant commodum. Chemicarum dissertationum secundi libri examen Rottendorfius Vester V C. possit quam optimè instituere si grave non fuerit. Nostræ Juliæ schola Medica gloriatur adhuc isthoc alumno: ipsi ego mollem precor & vegetam senectutem. Eminentiae V. etiam atq; etiam opto consimilem valetudinẽ & felicia quæq;

Eminentiss. & Illustriss. V. nomini

Helmstadii 13. August,

Anno 1671.

etatem omnem

devotissimus

Hermannus Conringius.

XI.

FERDINANDUS EPISCOPUS

ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis.

S. P. D.

HERMANNO CONRINGIO

Viro eruditissimo,

Libellum poematum meorum cum imagine acceptum tibi fuisse, ejusque tria exempla in Gallias à te missa unicè gaudeo,

deo, nec minus me libelli tui nobis donati, quam *Analeſta* Her-
vordienſis ab Henrico Meibomio impetrata exhibararunt,
quæ Germanâ fide bero ſuo reſtituam. Interea tria poema-
tum exempla, ne humanitas tua tibi ſit damnoſa, reddimus tibi,
dum aliam optamus occaſionem officio & amorî erga me tuo re-
ſpondendi. Piſcinaria primo ſtatim aſpectu valde me oblecta-
runt. Ultinam Rottendorffius olim noſter, qui ante paucos
menſes octuagenario proximus, aſperrimis, ut ait Plinius,
cruciatibus calculorum à ſtillicidio veſicæ extinctus, magno
meo luctu & literarum detrimento diem obiit, Hermetica tua
perlegere & de Chemicis diſſertationibus tuis judicare poſſet!
magnopere certè eruditionem & intimam Medicinæ periti-
am tuam deprædicaret. Vale mi Conringi & me ut facis ama. In
Collino meo. XXI. Aug. M DCLXXI.

XII.
EMINENTISSIME ATq; ILLUSTRIS-
SIME PRINCEPS.

Domine Clementiſſime.

Obfecutus Eminentiaſe Tuæ mandato librum unum
Poëmatum Tuorum Auguſtæ Bibliothecæ inſeren-
dum obtuli Sereniſſimo Principi ac Domino meo
Rudolpho Auguſto; alterum noſtræ Julię Bibliothecæ E-
minentiaſe Tuæ nomine conſecravi; tertium Meibomio
dedi; tres ceu promiſi, meo in id uſus conſilio, in Galli-
am curavi; uno mihi retento. Quo animo donum exce-
perit Sereniſſimus Princeps, indicant literæ. Quarum a'u-
tēygaφor mittere, judicavi non abs re futurum: uti nem-
pe etiam Eminentia Tua certò ſibi queat polliceri Optimi
illius Principis in cultum ſinceræ amicitiaſe propenſionem.
Quod ſi placuerit, etiam alterum, qui expetitur in familia-
rio-

riorem usum libellum, aut etiam Principalium literarum aliquid meæ curæ committere, Eminentiaæ Tuæ in id promptum ministerium & obsequium meum offero. Felicem prædicaturus me, si ad intimiorem Tantorum Principum amicitiam quidquam contulerim. Academia nostra pro honore sibi exhibito ipsamet gratias aget propediem: interea illius nomine Eminentiaæ Tuæ habeo maximas. Idem mihi injunctum iri ex Gallia, equidem non dubito. Etsi enim illud Regnum multis Episcopis eruditis floreat, qui paria tamen Eminentiaæ Tuæ bonarum literarum peritia fecerit, scio reperiri neminem. Is quem jam antehac laudavi Stephanus Baluzius Remensis Canonicus misit mihi libros aliquot ab se editos, interque eos novam *ἐκδοσιν* operis Illustrisissimi quondam Archiepiscopi Parisiensis Petri de Marca de Concordia Sacerdotii & Imperii: jamque parat editionem Capitularium Francorum Regum secundæ familiæ. Optaverim, esse illud Marcæ opus & Baluziana reliqua in Eminentiaæ Tuæ manibus. Cum primis posse ex librario Thesauro Tuæ Eminentiaæ adjuvari egregium novum illum conatum, perinde atque ex nostræ Juliæ Bibliothecæ mss. quædam propediem abs me mittentur. Capitularia illa de rebus Saxonis Romæ edita jam tum habet Baluzius, eaque addet reliquis.

Eminentiaæ Tuæ

Helmestadii 21. Augusti

1671.

etatem omnem

Servus devotissimus

Hermannus Conringius.

XIII.

*EMINENTISSIME AC ILLUSTRIS-
SIME PRINCEPS**DOMINE CLEMENTISSIME.*

Non displicuisse institutum meum tres libros Poematum in Gallias mittendi, equidem gaudeo. Quin imo non dubito, æque illos acceptos futuros atque fuerunt, quos Serenissimo Hero meo Rudolpho Augusto in usum Bibliothecæ Augustæ, & Academiae Juliæ Pro-Rectori ac Senatui jussu Eminentiae V. obtuli. Et verò jam tum spero traditum Serenissimi Ducis responsum ante quatuor dies missum, nunc verò mitto & Academiae nostræ literas. Trium illorum librorum qui in supplementum redditi sunt, unum Serenissimo Antonio Ulrico Duci, alterum Filio ejus primogenito Augusto Friderico, tertium Bibliothecario Academico destinavi. Idque quandoquidem iste non tantum magni aestimat doctrinam virtutemque V. Eminentiae, sed ipse etiam Germanicæ nostræ Poëticæ felicissimus est in omni genere cultor. Ille Paternis insistit vestigiis; Hic verò Eminentiae V. inusitatam eruditionem justo novit pretio venerari. Ut proinde confidam, hanc distributionem non futuram V. Eminentiae ingratam. Piscinaria mea utinam non lectione duntaxat, sed usu etiam aliquando oblectent! Ita sanè memoria illorum possit esse justæ diuturnitatis. Rottendorffium ereptum mihi censorem Paracelsicorum meorum, multum profectò ceu par est, doleo. Pridem enim etiam ipsemet Viri eximiam cum aliorum tum Medicæ Artis peritiam feci maximi: simul verò haud ignoro, quàm hodie rarus sit numerus eorum, qui ad illud laudis fastigium attingunt.

26 FERDINAND. EPISC. &C. EPIST. AD CONRING.
Addat DEUS Eminentiae Vestrae illos quos optimus Senex
non peregit duntaxat, sed etiam longè plures annos me-
ritus fuit.

Helmstadii 27. August.
Anno 1671.

Eminentiae Vestrae
atatem omnem
servus obsequentissimus
Hermann. Conringius.

XIV.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSIS
Coadjutor Monasteriensis
S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO suo.

*Binis epistolis tuis diverso tempore mihi redditis responsum
debeo. Et primæ quidem magnam mihi attulerunt volu-
ptatem, allato nuncio, quo nos exhilararunt, de Sermi Du-
cis Rudolphi Augusti iudicio nostras esse aliquid nugas putan-
tis. Quare tuo obsecutus consilio præsentem libellum ejus no-
mini inscripsi, Teque majorem in modum rogo, ut de nostro
erga Principem optimum obsequio fidejubeas, ubi fuerit neces-
sarium. Ex alteris literis tuis quando nunc iterum intelligo,
meis Musis, te interprete, tam magnos conciliari patronos,
ut porro de nostris studiis bene mereri possis, nonnulla insuper
poematum exempla ad te mitto aliis donanda, quibus adjicio
hunc libellum, qui etsi Parisiis sit recusatus, prima tamen incu-
nabula debet Romæ, ubi in lucem prodiit, & mihi est nuncu-
patus. Accepi etiam ex Urbe inter alios libellos inde ad me
missos Codicem Regularum quas Sancti Patres Monachis &
Virginibus Sanctimonialibus servandas præscripsere & Lucas
Holstenius digessit in tres partes ediditque, opus vicinis ve-
stris*

CONRING. EPIST. AD FERDINAND. EPISC. &C. 27

*stis Cœnobitis, quam vestræ Academiæ utilius. His adjecit
Emmus Cardis Franciscus Barberinus, singularis literarum &
literatorum Virorum fautor, Collectionem Romanam biparti-
tam, veterum aliquot historiæ Ecclesiasticæ monumentorum
ab eodem Luca Holstenio concinnatam & notis illustratam,
cujus unicum mihi superest exemplar, alterius vero de Codicis
regularum complura suppetunt. Vale mi Conringi, & Aca-
demico vestro Senatui redditis hisce literis, etiam tuis ver-
bis meam gratiarum actionem proseguere. Neubusii XV.
Septemb. MDCLXXI.*

XV.

EMINENTISSIME ATq; ILLUSTRIS-
SIME PRINCEPS.

Domine Clementissime.

SImulatqve redditæ sunt Eminentiaæ T. clementissimæ
Literæ, nihil mihi fuit prius, quàm exemplum Duci
Rudolpho Augusto destinatum per tabellarium cura-
re: neque dubito, munus illud fore à tam amica manu lon-
ge gratissimum. Reliquorum exemplorum duo in Dani-
am, commodâ sese perquam tempestive offerente occasio-
ne, statim itidem misi, alterum Regiæ Bibliothecæ, alterum
Griffenfeldii, Excellentissimi cum dignitate tum eruditio-
ne Regii Ministri armariis consecrans. Tertium dedi ge-
neromeo, summo Eminentiaæ Tuæ incomparabilis atqve
inuitatæ eruditionis admiratori: cujus musteum librum
argumenti rarissimi vicissim jam mitto. Spero autem in
horum quoque trium exemplorum distributione nihil quod
Eminentiaæ Tuæ displiceat à me commissum. Senatui no-
stro Academico gratissimus fui, oblatione literarum Emi-
nentiaæ Tuæ, utpote singularis Clementiaæ & favoris Princi-

palis locupletissimorum testium. Eoque, ceu fui iussus, eâ, qua par est reverentia, Senatus illius nomine ago gratias, utque Eminentia T. affectum illum velit perpetuum esse, etiam atque etiam rogo.

Muneri mihi destinatus liber plurimum me delectavit, non tantum quod a tanto Principe venisset, sed & si quidem licet dicere quod res est, suo cum primis argumento. Quoniam Parasceve Dominicæ diei, ut alias, me invitaret (særa enim vespera mihi est traditus libellus) ad sacros labores, confestim illum quo potui studio volvi: & meo ingenio longè acceptissimum magna cum animi voluptate deprehendi. Pridem scilicet suspexi eruditionem eximiam Holstenii: quæ & in opere hoc posthumo certè splendet: cujus vestigiis cum inhæreat Possinus non infeliciter, etsi fortè non pari passu, non potuit non & ille mihi multum placere. Cæterum quàm maximè gratum fuit sacrum libri totius argumentum, primæ & verè aureæ Ecclesiæ, atque ad cujus mores meritò omnis etiam hæc nostra ætas est componenda, acta moresq; haut parum illustrans. Fraustidii libellus dudum mihi fuit observatus inter spuria S. Augustini: suo auctori illum Holstenii curâ esse redditum gaudeo. Acta passionis Sanctarum Martyrum Perpetuæ & Felicitatis planè mihi nova sunt: etsi pridem sint lecta, quæ ad Martyrologium de iis commentatus est Barronius, & narravit Petrus de Natalibus. Hæc ipsa Acta esse lecta in Ecclesiis Africæ saltim S. Augustini ætate, per etiam mihi est verisimile. An & Tertullianus illis fuerit usus, dubium me reddit ipsum illud quod pag. 38. ex libro de Anima laudatur testimonium, referens, *Perpetuam sub die passionis in revelatione Paradisi solos illic Commartyres suos vidisse*: quale quid in hisce Actis non reperio. Imò in visione Saturi, qua Paradisus est

est oblatus pag. 24. disertè sic legitur: *Et cepimus illic multos fratres cognoscere, sed & Martyres.* Non temerè etiam Tertullianus passus fuisset elabi sibi, quæ de vulnere & cicatrice faciei Dinocratis hîc narrantur pag. 14. & 16. ad probandam suam, de animæ corpori conformi substantiâ, sententiam: nec enim ab aliis hæc esse neglecta, apparet vel ex iis, quæ ex l. 4. de Anima S. Augustini adducuntur pag. 53. & 54. Alia igitur esse hæc Acta ab iis quæ Tertulliano fuerunt in manibus, per est simile vero: atque adeò, ut recentiora, minus certam mereantur fidem. Sed & hæc ipsa Acta jam S. Augustinus à Canonica Scripturæ auctoritate multum differre, nec in eo esse ordine ut inde in quæstionibus fidei testimonia proferri queant, disertè docuit. Quod Sancti illius Doctoris iudicium in hoc libello pag. 50. & 52. legens, haud injuria improbabit fortassis, quæ Holstenius pag. 131. & 136. Possinus pag. 183. ausi sunt asseverare. Me verò etiam illud de Dinocrate sollicitum habet, quomodo ille pœnis fuerit per preces sanctissimæ Martyris liberatus, cum videatur sacro lavacro non ablutus. Habuit enim utique ille cum viveret parentem utrumque idololatram. Imò & soror Perpetua cum utroque fratre hæsit tum adhuc in illo luto: alter enim fratrum demum Martyrium subeunte Perpetuâ fuit catechumenus, & Perpetua baptizata paulò ante quàm caperetur, quod legitur pag. 6. Puerum itaque illum Dinocratem ante obitum fuisse baptizatum, non est verisimile. Nec S. Augustinum de Baptismo illius fuisse certum, liquet ex pag. 51. & 52. & c. Vincentium pariter ac Renatum, a quo sex illa Dinocratis historia, promittere etiam in Paganismo defunctorum animabus aliquam per Sanctorum preces ex infernalibus cruciatibus redemptionem, manifestum est. Quod equidem non miror, cum illa ætate, S. Augu-

stino in Enchiridio ad Laurentium teste, nonnulli imò quàm plurimi *eternam damnatorum pœnam, & cruciatus sine intermissione perpetuos, humanomiserati sint affectu, atq; ita futurum esse non crediderint*: ipsemet etiam S. Augustinus permittat credi, *pœnas damnatorum certis temporum intervallis mitigari*. Non possum non Eminentiae Tuæ hîc recitare quæ Vir doctissimus Dionysius Petavius l. 3. de Angelis c. 7. §. 7. scribit: *cum appareat, non satis in errore constantem fuisse Origenem, ac trifariam omnino eum exposuisse, ut aut diabolos ac dæmones pariter ac damnatos homines salvos aliquando fore diceret: aut solo excepto principe dæmonum diabolo, cæteros omnes: aut deniq; solos homines, diabolo & Angelis ejus in perpetuum rejectis*. Priores opiniones duas pauci Catholicorum amplexi sunt. Paragrapho octavo ait: *de diaboli ac dæmonum pœnis terminandis futuraq; liberatione pauci assensi sunt Origeni: de damnatis hominibus plures imitatores habuit opinionis suæ, nondum per illa tempora hæresis inustæ notis. Quam quidem non eadem firmitate omnes adsciverunt: quidam enim plenius, levius alii & quasi cunctanter assensi sunt*. Primo ordini accenset mox Gregorium Nyssenum & auctorem commentariorum in Epistolas Pauli qui Ambrosio tribuuntur, quem esse Hilarium Romanum Damasi Pontificis Diaconum constat jam eruditis: alteri Hieronymum, Ambrosium, Gregorium Nazianzenum & Arnobium. Jam tùm porrò multis fuisse persuasum, precibus sanctorum ab inferni cruciatibus posse animas etiam paganorum liberari, indicant utiqve passim illa, quæ in ore vulgi fuisse ex Damasceno constat, de liberatis per S. Theclam Falconillæ & per S. Gregorium Trajani animabus: idem scilicet attestante vita B. Theclæ, & quam Basilius Seleuciensis Isauriæ Episcopus conscripsit à Petro Pantino edita, & quam

So-

Sophronius habet. Si ergo & suis precibus fratri defuncto, quamvis non Christianum in ordinem per Baptismum recepto, ex inferno liberationem aliquam impetrari posse crediderit Sanctissima Perpetua, non profecto vitio hoc verti illipotuerit, in illa communitum adeo quamvis optimorum sententia: æquumq; fuerit, condonare foeminæ, hætenus catechumenæ, & sororio tenero erga defunctum puerum fratrem affectui. Verum ita non fuerit divina revelatione Sanctissimæ Perpetuæ patefactum, quod de Dinocrate pœnis liberato in Actis istis commemoratur: Sed fortè insomnio, respondentis pio vigilantis de liberando fratre sibi quondam tenerè adamato voto, imputandum; quod tamen visionis cœlestis loco habuerit sanctissima foemina per errorem. Quale quid & tunc frequentissimè factum, & contingere hodieqve, notum est prudentioribus. Hoc sane, malim dicere, quàm fictionis & falsi accusare notis insertam illam Sanctissimæ Martyris de suis insomniis narrationem. Absit enim, ut de tam antiquo monumento Ecclesiæ, lectionibus publicis alicubi recepto, sequiora suspicer. Nisi fallor tamen, ob illa de Dinocrate suspecta narrata, ab Ecclesia Romana nunquam in sacros usus Acta illa sunt recepta. Nec enim illa aliàs delituissent hætenus in unius Casinensis Monasterii tenebrosis oculis. Quantumvis autem, me quidem iudice, illa sint qualia dixi, perquam tamen grata sunt; quandoquidem saltem illud, quo fervore martyres olim sacrum illum agonem peregerint, docere, atqve adeo ad parem constantiam me quoque roborare tam illustribus exemplis, apta sunt. Ac proinde pro libello isto Eminentia Vestraë ago gratias quas possum maximas. Eorum quæ ex Urbe accepta memorantur, hætenus itidem vidi nihil. De Codice Regularum Holste-

nia.

niano accepi tamen aliquid jam tùm ex Ephemeridibus Gallicanis rei literariæ, atqve ex doctissimo Commentario Steph. Baluzii ad Reginonis libros de disciplina Ecclesiastica, novissime Parisiis editos. Unde mihi illius operis comparandi magnum est desiderium incensum. Cœnobitis nostris Ludgerianis vereor ut possit esse usui illius lectio: etsi enim non male se gerant, sintqve mihi isthoc nomine peraccepti, ad veteres tamen istas rigidas regulas illos velle componere, neqve patiuntur tot Pontificum quas vocant dispensationes, & pridem usu probatæ diversæ vivendi consuetudines; neqve æqvum nunc fuerit. Mihi vetera illa saltim novisse per est jucundum. Atqve adeo hoc ipso tempore, in Baluzii, meditantis accuratam novam Capitularium Caroli Magni filiorumqve editionem, amici mei petentis gratiam, quæ de vita Canonorum sanxit Ludovicus Pius, per utiqve severa & à nostris moribus toto cœlo diversa, qualia habentur in Tomo secundo Conciliorum Galliæ à Sirmondo edito & in Academiae Juliæ Mss. membranaceis, magna cum voluptate confero. De reliquis ex Holsteniana Bibliotheca ab Eminentissimo Cardinale Fr. Barberino depromptis Ecclesiasticæ Historiæ monumentis, nihil vel fando hætenus accepi. Utriusqve operis non mihi duntaxat sed Academicæ etiam Bibliothecæ cura erit comparandi. Utinam verò Tuo illi mihi longè acceptissimo dono possem aliquid non minus dignum Eminentiaæ Tuæ oculis reponere! Nunc tamen nihil mihi tale ad manum cum sit, majorem in modum obsecro, ne ferat ægrè sibi offerri vilia ista quæ mitto: quæqve adeo à typographicis operis adhuc madent ut bibliopegorum prælum non ferant. Quod si haut displicuerint, sequentur fortassis mox alia notæ melioris. Deum obsecro, ut
bono

AD FERDIN. EPISC. & PRINCIP. PADERBORN. 33
ut bono publico Eminentiam Tuam in seram usque senectutem felicem conservet.

Eminentiae Tuæ

Helmestadii 26. Sept.

Anno 1671.

atatem omnem

devotissimus

Hermannus Conringius.

P. S. Jamjam obsignaturo hæc Litteras offertur Epistola N. N. optimi sanè & doctissimi. Partem à me excerptam mitto: quo Eminentiae Tuæ liqueat, quanto illa etiam apud hunc sit in pretio. Operam dabo ut & hujus Germanica, dramatici etiam generis, opuscula Eminentiae Tuæ reddantur, & major solita amicitia Vos inter in bonum publicum coalescat.

XVI.

FERDINANDUS EPISCOPUS

ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO suo.

Tabellarius vester, mihi ad Visurgim Beverungæ animi remittendi causa commoranti, literas tuas 26. Septemb. datas reddidit, quibus citius dedissem responsum, nisi Neubusium reversus Codicem Regularum ab Holstenio editum una ad Te mittere decrevissem, quem bis adjunctum ac Bibliothecæ tuæ donatum tuis cymeliis literariis accenseas velim. Adjungo collectionem Romanam, cujus cum unicum hoc exemplum ad me pervenerit: mihi, ubi commodum fuerit & lectum, cupio remitti. De poematibus meis, quæ in Daniam destinasti & alia

e

alia

*alia in loca misisti, plurimum tibi debeo, ac summopere Tero-
go, ut data occasione bocce exemplar Vito Beringio Regis Da-
niæ Historico, siquidem adhuc æthereæ vescitur aura, traden-
dum cures, qui si ad plures abiit, Tuum esto hoc donum. Cæ-
terum animadversiones in notas Holstenianas passionis SS.
martyrum Perpetuæ & Felicitatis valde sunt eruditæ, ac di-
gnæ quæ cum Posfino communicentur. Certè ipsarum SS. Mar-
tyrum memoria in Ecclesia Romana jam olim fuerit in primis
celebris, utpote quæ Canoni Missæ, quod paucis sanctis obti-
git, nominatim fuit inserta, & hodie dum recolitur. De ho-
nore, quem Serenus Princeps N. N. musis meis habere dignatus,
plurimum etiam Tibi me debere profiteor. Ejus Principis poesin sa-
cram mihi nuper dono dedit Hardenbergius Cellensis olim Mi-
nister primarius. Cætera dramatici generis adhuc desidero.
Ut primum monumenta mea Paderbornensia prodierint, non
negligam occasionem eadem cum hoc Principe communicandæ;
ut, qui meas esse aliquid putat Camœnas, historica etiam no-
stra recognoscat. Interim majorem in modum opto, ut de be-
nigno judicio eidem Principi meis verbis in antecessum grati-
as agas, ac significes, me illius amicitiae percupidum nullam
omissurum oportunitatem mea eidem officia probandi. Vale
meque, ut facis, ama.*

*Neubusii XXX. Octobr. MDCLXXI. De libris,
quod pœne exciderat, ad me missis gratias itidem tibi ago.
Vale iterum iterumque & Henrico Meibomio nostro di-
cito, ejus etiam libellos, perquam mihi acceptos & gratos
accidisse.*

XVII.

Clarissimis & doctissimis Viris
VICE-RECTORI & PROFESSORI-
BUS ACADEMIÆ JULIÆ
HELMESTADII.

CLARISSIMI ET DOCTISSIMI VIRI

*REdditæ sunt nobis vestræ literæ humanitatis & immeritæ
laudis plenæ, quibus nomine totius Academiæ significatis li-
bellum poematum nostrorum traditum vobis esse, & quod multò
gratius accidit, admissum benevole inter Lycei vestri armarium
interq; tot eruditos & præstantes nostrâ ætate scriptores ve-
stros invenisse etiam locum aliquem, ex quo aliquando in ma-
nus legentium nostra sumantur. Non id quidem partus inge-
nii nostri meretur, tenui ac juvenili antebac venâ Romæ
maximam partem effusus parumq; exinde per succisivas horas
animi gratia formatus: ut tamen ad vos aditum haberet, fe-
cit clarissimus & eruditissimus sæculi nostri scriptor, HER-
MANNUS CONRINGIUS, decus ac splendor Academiæ
vestræ, mihiq; hætenus ex his ipsis humanioribus studiis fa-
miliaris. Tum vel maximè si quid ex meis lucubrationibus sit
dignum oculis vestris, id cumprimis, ut vestris judiciis defer-
retur, poscebat à me jure suo æstimatio florentissimæ apud vos
Academiæ Juliæ, quæ à primis statim exordiis suis omnium ex-
inde disciplinarum & liberalium artium viris mirificè exculta
floruit, ut dubium mihi nunquam fecerim fore inter vos, qui
hæc mansuetiora literarum studia ac commercia ex æquo bo-
nòq; probaturi essent, ut quantum gentis Saxonicæ affinitate &
locorum vicinitate, tantum amore quoq; bonestarum artium
conjungeremur: præsertim cum optima pars vitæ inter amœ-*

nitates studiorum quærat, beatosq; censeat Plinius, quibus Deorum munere datum est aut facere scribenda, aut scribere legenda, beatissimos verò quibus utrumq; obtigit. Nobis in postremo, etiam quantum publicæ Principis curæ patiuntur, consistere satis erit. Monumenta, quæ maturiori aliquo scriptionis genere, & patriæ illustrandæ bono dedimus, à vobis pari benevolentiae significatione recepta esse, baud minus nos oblectavit. Prodibunt illa brevi aucta lucubrationibus quibusdam, & si denuo vobis offerantur alia veste induta, prorsus confidimus accepta fore, quando cum his simul debita vobis benevolentia defertur. Neubusi ex arce nostrâ XV. Septemb. MDC LXI.

Vestri

Studiosissimus

FERDINANDUS EPISCOPUS

ac Princeps Paderbornensis, Coadjutor Monasteriensis.

XVIII.

*EMINENTISSIME atq; ILLUSTRIS-
SIME*
P R I N C E P S

DOMINE CLEMENTISSIME

JAm constitueram die craftini ordinario uti tabellariorū officio, eaque occasione Tibi Eminentissime Princeps mittere, quæ nudius quartus ante Lutetia acceperam à Stephano Baluzio, non semel jam laudato, nunquam autem fatis laudando viro. Nec verò Viri optimi & longè eruditissimi desiderium morari velim, nec à quoquam tamen alio, quam ab Eminentia Tua, expleri illud posse sum
cer-

certus. Hinc plurimum me exhilaravit nuncius hic: neque ego non statim illum dimitto, simul ille advenit. At principio quidem officii mei esset, omnibus eloquentiæ artibus uti in agendis submissi obsequii gratiis, cum pro novo illo Principali munere, tum inprimis pro continuatione Principalis erga me benevolentiae. Sed quia verba me deficiunt, & fortassis abs me nihil tale exigitur amplius, post satis exploratum ad omnia iusta servitia paratum animum, nolo illud nunc agere. Plurimum verò me delectavit saltem inspectio instituta (nec enim ultrà illam hætenus quidem mihi quid licuit) utriusque libri. Legam autem utrumq; diligenter, ubi quid otii fuero nactus, & reddam alterum, additâ quæ decet gratiarum actione. Beringius, nisi vehementer fallor, adhuc est in vivis. Certior factus, primâ quaque occasione mittam Viro Principale munus; quod indubiè erit acceptissimum, quoniam, quantum ex libro Adoptivorum Carminum intelligo, jam ille dudum æstimavit Eminentiae Tuæ rarissimas virtutes, in ejusque se dedit patrocinium. Expectanda verò mihi erit commoda mittendi occasio: quæ brumali hoc tempore solet esse infrequentior. Ea sanè obstitit hætenus, quare neque ex Gallia, neque ex Dania acceperim quidquam de jam redditis, quos transmisi Eminentiae Tuæ libellis. Simul autem aliquid significatum fuerit, statim, prout par est, communicabo. Interea verò Sereniss. Antonio Ulrico indicabo Eminentiae Tuæ propensum ad mutuam Principalem amicitiam animum: non dubitans, fore brevi, ut inter vos Tantos Principes propinquior quædam intercedat quasi necessitudo. Monumentorum Paderbornensium novam illam editionem jam ad finem propere equidem gaudeo. Si fortassis autem & huic adjicientur

tabulæ illæ Osnabrugenses & Paderbornenses, quæ in calce primæ editionis reperiuntur, vel aliæ quæ fuerint addendæ, optaverim justam diligentiam in iis exhibendis præstari. Nequid enim dissimulem, is qui expressit p. 262. Caroli Magni effigiem, perquam oscitanter videtur se gessisse; cum constet Carolum mento fuisse glabro, & barbara genis adnata. Nec Ludovico Pio debuit laurea à pictore dari, sed fortassis diadema gemmis ornatum, ex more à Constantino M. introducto; quali usum esse & Chlodvæum Magnum scio, de aliis Francorum Regibus non habeo compertum. Ut ad hæc attendam nunc solito diligentius, facit mihi propositum diploma aliquod, ex seculo nono isthoc quod alii depromunt, alii ὑποβολιμαῖον censent. Qua de re singulari libro fortasse sententiam brevi feram. Non dubito, omnibus cum justâ cura inspectis, si qui fuerint commissi errores, emendari tempestivè posse: ne quæ sinistris suspicionibus præbeatur ansa. Ut autem ad initium Epistolæ redeam, mitto partem Epistolæ, quam illustris Baluzius ad me dedit: rogoque, nisi grave quid obstet, desiderio justo Viri perquam eximii satisfieri. Atque de Innocentii Epistolis scio, esse illas in manibus Eminentiae Tuæ & optima fide spondeo, cum æterna Eminentiae Tuæ laude, illam sibi fortè factam gratiam, Baluzium compensaturum. Num Capitularium Carolinorum apud vos supersint mss. exemplaria, nescio. Quod si tamen etiam huic pio Viri optimi desiderio queat responderi, Eminentiae Tuæ auctoritate, illud ne negligatur, rogo itidem obsecroque. Juvit ego hactenus Virum quantum potui collatione nostrorum mssorum: neque dubito, Tuæ quoque Eminentiae iudicio illi æquisimo desiderio nefas esse non obsequi.

Deus

AD FERDINAND. EPISCOP. ET PRINCIP. PADERB. 39

Deus servet in seram senectutem Reipublicæ commodo
Eminentiam Tuam, cujus ego sum

Helmstadii propri die Kalend.

Novembris, Juliani

Ao. 1671.

*etatem**devotissimus servus**H. Conringius.*

XIX.

EMINENTISSIME ATQ; ILLUSTRIS-
SIME PRINCEPS,

Domine Clementissime.

CUm à Serenissimo Principe mihi mitteretur Epi-
stola ad Eminent. Tuam curanda, officii mei, quod
utrique Vestrum debeo, esse duxi, sine mora, quod
jussus sum, agere. Eoque non expectandum Mercurii ve-
stri reditum existimans, committo hæc Postæ, quam vo-
cant, fidei atque industriæ. Non dubito autem acceptam
fore Epistolam illam, non minus atque Serenissimo hero
meo gratissimus fuit poërnatum liber; & in posterum fre-
quentiore literarum commercio confirmatum iri amicitia-
m, quam vicinitas, & communis Reipub. salus exigit.
Jussus equidem & ego sum, dare operam, ne quid illa ca-
piat detrimenti: sed, quantum arbitror, non opus est ad
id mea aliqua opella; Idque mandatum profectum est à
Serenissimi Principis tenero erga Eminentiam Tuam stu-
dio. Quod ut magis magisque pateat, addo exemplar li-
terarum Optimi Principis ad me exaratarum. Gaudeo
tamen, præbitam abs me occasionem solito frequentius a-
micitiam mutuo in posterum exercendi Vos inter Princi-
pes; quin imo, si fas fuerit, addam ego calcar agentibus ne-
gotium verè sacrum & longè utilissimum.

Mitto

Mitto simul partem literarum quas ad me Lutetia dedit Stephanus Baluzius, jam tum sæpius à me Eminentiae T. laudatus. Illi tum temporis nondum fuerat traditus, quem Colbertinae Bibliothecae cum aliis nonnullis consecravi, poematum vestrorum aureus libellus: quoniam verò indies pene jam tum ab Illustrissimo Colberto fuit expectatus, non dubito, pridem & illum rectè curatum proximè mihi significatum iri. Quum sentiat verò Eminentia Tua, quam incensum sit in Baluzii animo Innocentianarum Epistolarum desiderium, spero illi tandem satisfactum iri. Plurimum equidem etiam mihi gratulabor, id ubi evenerit; quoniam non Baluzius duntaxat, sed ipse etiam Illustrissimus Colbertus intelligent, rectè à me Eminentiam Tuam laudatam, non doctrinae tantum partae sed studiose promovendae etiam, nomine, meamque non nihil valere existimationem apud Principem tantae dignitatis, pariter & eruditionis ac virtutis. In non immemorem beneficii & optimè intelligentem talium, summæque industriae Virum, vestram benignitatem iri collatum, ausim sancta fide polliceri. Quod si juverit Eminentia Tua etiam illud Baluzianum de Capitularibus Francorum denuo edendis institutum, factura etiam isthac in re fuerit insigne pretium operæ. Qui Fuldenses Codices consulat, neminem novi: forte etiam nemo ibi reperitur ad exemplum Rhabani Mauri compositus, ut mores à prisco illo ævo degeneraverint. Contuli ipse nostrae Bibliothecae Academicæ Capitularia MSS. si quæ ad manum etiam Vestram fuerint, eorum varias mittam Baluzio itidem ubi accepero.

Quod nuper monui de errore commisso à pictore circa Caroli Magni imaginem, illo pertinet, quod optem illum in nova vestra Monumentorum Paderbornensium edi-

AD FERDINAND. EPISC. & PRINC. PADERB. 41

editione correctum, quò fides constet diplomati, me iudice, genuino. Imago quæ subsequitur Ludovici Pii possit quidem itidem videri justo juvenilior, memini autem & alibi illam videre planè similem. Utinam possit addi etiam Ludovici nostri Germanici effigies integra! nec enim illam hætenus conspexi.

De missis nuper libris scribam plenius proximè, fortassis per vestrum Mercurium. Interea legam omnia cum cura, etsi plæraqve jamtum volverim. Beringium intellexi vivere: itaq; mittendi librum primam quamque commoditatem captabo.

Eminentia Tue

Helmestadii 30. Novembr.

Anno 1671.

atatem

devotissimus servus

H. Conringius.

XX.

EMINENTISSIME ATQ; ILLUSTRIS-
SIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

Magna me sollicitudine liberavit Huxariensis V. Mercurius. Cùm enim jampridem à Principali manu Vestrà nihil acceperim, de minus prospera valetudine graves me curæ invaserunt, vel ne quid respublica detrimenti fecerit, metui. Cùm acceperim jam ergo, omnia esse salva, plurimùm equidem gaudeo: gratias agens immortales Deo sospitatori. Dedi verò ego prid. Kalendar. Decembr. ultimas meas, easque Postæ quam vocant commisi: quoniam, quas addideram literas manu Serenissimi Principis mei Rudolphi Augusti ad Vestram Eminentiam exaratas, celerem curationem exigebant. Dubius tamen
f adhuc

adhuc sum, num sint illæ rectè traditæ: spero autem meliora, idque me propediem intellecturum. Ego, si fas est adjicere, jam in duobus libris edendis occupor. Alter est de Antiquitatibus Academicis, atque adeò de propagatione studiorum: quem Eminentissimo Nomini Vestro consecrare consilium quidem est, dubito tamen num liceat. Altero censuram instituo Diplomatis quod attribuitur Ludovico Germanico Pii Imperatoris filio, me autem iudice est supposititium. Eam in rem perquam utilia mihi fuerunt, quæ habentur sine Monumentorum Paderbornensium, utriusque Ludovici genuina diplomata: cum primis illud Pii Imperatoris, quoniam & sigillum sive imaginem Cæsaris exprimit, qualia perquam rara hætenus prodierunt in lucem. Utrumque in librum meum transtuli, addito encomio præclari Monumentorum operis ejusque Autoris. Hoc ipso autem vehementer in me accensum est desiderium Novæ editionis: nec enim dubito accessuras ex veteris ævi thesauro Tabulas etiam alias. Deum veneror, ut rebus integris, & procul bellicisturbis, quæ nunc sollicitam habent cum omnem Germaniam, tum maximè Viciniam Vestram, liceat Eminentiae Vestræ frui ceu antehac otio literario, quo nihil est dulcius.

Illustriss. Celsitudini Vestræ

Helmstadii 21 Martii

Anno 1672.

et atens

devotissimus

Hermannus Conringius.

XXI.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO.

*Q*uas ad me propriè die Kalendas & XXX. Novembris superioris anni dedisti literas, accepi quidem unà cum exemplo epistolæ Stephani Baluzii, sed nullum iis reddidi responsum, quod eo tempore gravissimis dentium doloribus conflictabar. Interim Illustrissimus Vir Ludovicus Verjusius Christianissimi Regis Legatus hic me convenit, cui petita epistolarum Innocentii III. P. M. exemplar de dissidio Ottonis IV. & Philippi Cæsarum de Imperio decertantium, ad Baluzium prima quaque occasione deferendum commisi, qui etiam hoc se libenter curaturum pollicitus est. De volumine Dramatico ad me misso plurimum tibi debeo, & serenissimo N. N. ex animo gratulor tam uberem in pœsi vernacula ingenii venam, gratiasq; ago quam possum maximas de dono hocce mihi acceptissimo. Magno mihi ducam honori, si librum de antiquitatibus Academicis nobis dedicaveris, qui bonas literas tanti estimamus & tantopere viros literatos diligimus. Censuram diplomatis Ludovici Pii, quam meditaris, magnopere adjuvabunt monumenta nostra aliquot novis ejusdem Cæsaris diplomatibus in hac novâ editione illustrata, quæ propediem in publicam lucem emissæ tecum communicabimus. Vicini belli metus in apertam fœderati Belgii & confinium provinciarum ruinam erupturi, hac æstate animum à Musarum consuetudine pro dolor! utiq; avocabit. Parcat iis Deus, qui tanto incendi materiam præbuere. Vale mi Conringi, meq; in ære tuo cense. Neubusii præpropere. XI. April 1672. f 2 XXII.

XXII.

EMINENTISSIME Atq; ILLUSTRIS-
SIME PRINCEPS

DOMINE CLEMENTISSIME.

PRæcedentem hebdomadem agente me in aula N. N. commodum accidit, ut cum alia quædam bona tum etiam libri piè nuper defunctæ Principis inter heredes dividerentur, volumenq; hoc Dramaticum auctori ipsi cederet. Rogavi itaque optimum Principem, permetteret mihi, librum illum Bibliothecæ Vestræ consecrare. Ægre quidem ille passus est sese exorari: indigna sua judicans, quæ legantur ab eo, qui nec Maroni ipsi Poëtica facundia sit secundus. Quum impetraverim vero tandem id quod volui, jam adeo librum hunc mitto. Continet autem uno aut altero excepto, Dramata omnia eximii illius Principis, plæraque hodie repertu rara, ac proinde vix etiam mihi antehac visa. Quantumvis autem, non sint exacta ad limam Sophoclis vel Euripidis, vel Latinorum quoque cum Comicorum tum Tragicorum amissim: non dubito tamen haud displicituram Principis hanc operam. Quod ubi accepero, mit- tam & alia ejusdem manus sacra pariter & profana. Nunc quod jussus fui, opto Eminentiae V. illius Principis nomine felicissima quæq; ac sanctè testor, Eminentiae Vestræ raram virtutem atque eruditionem justo pretio in aulâ N. N. æstimari. Deum etiam ego veneror, ut bono publico felicitas vestra si non immortalis, saltem in plurimos annos sit diuturna.

Eminentiae Vestrae

Helmeſtadii 27. Martii

atatem devotissimus

Anno 1672.

H. Conringius.

P. S.

AD FERDINAND. EPISC. & PRINC. PADERB. 45

P. S. Addo & alios duos libellos ab eodem Principe confectos: etsi præ festinatione tabellarii non potuerunt à Bibliopego formari in aliquam elegantiam. Confido scilicet, rem ipsam potius æstimatum iri. Ne etiam hoc nesciatur, modi musici debentur N. N. jam viduæ, fœminæ itidem longe sanctissimis moribus & eruditæ.

XXIII.

*EMINENTISSIME Atq; ILLUSTRIS-
SIME PRINCEPS*

*DOMINE CLEMENTIS-
SIME.*

Literæ Eminentiaæ Tuæ quo magis desideratæ ita longè fuerunt gratissimæ: quoniam uberrime significarunt pristinae gratiaæ nihil decessisse mihi, nec languere curam rei literariae: etsi Mars Palladi perquam sit infestus & tantum non extrema minitetur. Baluzio missum esse exemplar literarum Innocentii III. Papæ per Excellentissimum Verjusium, atq; ita preces meas habuisse suum pondus, impense gaudeo. Laboravit Vir optimus & de Ecclesiastica literatura veteri præclare meritus, aliquamdiu gravissimo oculorum affectu: eoqve aliquot mensibus nihil ab eo accepi literarum, donec nudius quartus traderentur, quas tamen jam XI. Kalend. Aprilis exaravit. Partem earum descripsi, jamqve mitto. Inde dolens didici, libros quos arcæ inclusos exeunte jam Augusto Hamburgum misi, ne nunc quidem Parisiis traditos Colbertinae Bibliothecæ. Erant autem inter illos & Eminentiaæ Tuæ Poematum libri, Regiæ & Colbertinae & Baluzianæ Bibliothecis consecrati. Arcam illam librariam pridem venisse in manus magni mercatoris Parisiensis cum aliis nonnullis, nunciavit su-

periore hebdomade Christianissimi Regis Hamburgensis, ceu appellant, Residens. Id proximè Baluzio indicabo: vereor tamen omnia sequiora. Auctor Baluzio fui, ut quia novam Capitularium editionem molitur, iis addat Capitularia duo de rebus Saxonis, Eminentiae Vestrae industriam in iis eruderandis justo praconio laudatam: perinde atque a me est factum libro de origine Juris. Hoc facturum sese promisit: nec minus fideliter, scio praestabit. Quod si variae lectiones pridem editorum Capitularium possint Eminentiae Tuae jussu colligi & Baluzio mitti, cederet hoc ipsum ut in gloriam Tuae Eminentiae ita in commodum publicum. Quo animo acceperit Baluzius carmen in Regiam Luppam, probat Epistola. Qui cum abunde hinc pateat, non opus arbitror, pro dono illo uti & ego hic agam gratias. Incendit autem (fateor) Baluzius sua illa laudatione etiam in me illorum versuum acre desiderium. Fortassis verò & hujus voti ero propediem particeps, una cum nova Monumentorum Paderbornensium editione. Quam avidius etiam solito nunc expecto, postquam intellexi Ludoviciana varia diplomata iri additum. Utinam accedant illa, quorum meminit eruditissimus Mallinckrotius l. de Archicancellariis Imperii pag. 23. Hervordiae impetrari posse non equidem dubito: modo Eminentiae Tuae non fuerit grave illa petere. Jam tum in libro meo laudavi fide iteratae editionis Paderbornensium monumentorum diploma Hervordienae memoratum ad monumentum Ramae n. 2. non sine justo praconio. Nuper Tiguro nactus sum Ludoviciana diplomata duo optimae notae, & suis sigillis ac monogrammis, quae appellabant, instructa.

Illa censura Ludoviciani Diplomatis aliquamdiu abruptit curam operis de Antiquitatibus Academicis: nunc intel-

AD FERDINAND. EPISC. & PRINC. PADERB. 47

tellecto Eminentiae Tuæ etiam in hoc meum volumen gratioso affectu, propediem redibo ad illos mihi quondam gratissimos labores, in monumentum meæ erga Eminentiam Tuam obsequentissimæ reverentiæ & venerationis. Interea mitto hac vice libellos duos, neutrum licet meum: nisi quod alterum recensuerim ediderimque, alterum meo consilio non nihil juverim.

Martem turbaturum literariam rem omnem, non equidem dubito. Vereor autem, illud incendium non iis staturum finibus quibus apertè nunc imminet: sed universam simul rempublicam Imperii correpturum, daturumque nobis novam faciem: utinam nostra hac meliorem! Quid fiet verò, si & Turca alterum latus infestaverit? O miseras hominum mentes! o pectora cæca! Deum veneror, uti saltem non involvantur regiones Eminentiae Tuæ sævo hoc bello, sed liceat illi inter turbas frui otio & firma valetudine.

Eminentiae Tuæ

Helmstadii 20. Maji
Anno 1672.

*et atem
devotissimus*

Hermannus Conringius.

XXIV.

FERDINANDUS EPISCOPUS

ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

CL. Viro HERMANNO CONRINGIO.

*I*bellis tuis ad me missis rependimus septem monumentorum Paderbornensium exempla, quorum majus Bibliothecæ Augustæ, reliqua Rudolpho Augusto, Antonio Ulrico, fratribus

bis & Ducibus Brunsvicensibus, Præposito Helmstadiensi, tibi & Meibomio, & postremum Bibliothecæ Academicæ vestræ donamus. His adjicimus septem Illustrum virorum poemata, quorum grandius exemplar Bibliothecæ Augustæ debetur, cætera ad modum monumentorum distribuenda quæ bibliopecto illic compingenda tradas velim, quam in rem latori harum literarum sex daleros dedi tibi reddendos. In his omnibus æquibonig, facias ingenii nostri fiduciam, & solum fortasse probabis intentum nostrum de Republica literaria bene merendi studium. Quæ ducibus Brunsvicensibus destinata: per hunc nuncium eò possent perferri. Baluzius Epistolas Innocentianas de diffidio imperii nostri accepit animo perquam læto & grato, quem binæ ejus ad me datæ literæ abunde testantur, si qua præterea in re ipsius studiis gratificari potero, non desiderabit certe operam meam amplissimis verbis ei promissam. Ipsarum epistolarum exempla, quod in iis de studiis suis agit, alias tecum communicabo, ubi hic nuncius redierit, & plus otii nactus fuero, quod præsentis temporis motus prope absumunt. Rex Christianissimus, paucos intra dies potitus Wesalia, Rhinoberca, Orsavia, Burica, munitis oppidis, jam toti Bataviæ subjugandæ minatur. Grolla & Brevorda à fœderato milite obsessa, non diu obsidionem toleratura videntur, desperata Hollandici exercitus ope, qui jam campo excessisse, & munitis ac oppidis se continere fertur, ut magna & fatalis rerum conversio illi florentissimæ Reipubl. imminere videatur. Ego neutri parti obnoxius liberrimum mihi in omnem successionis Monasteriensis eventum servo arbitrium. Interim copiis Colonienfis à vicino Westphaliæ ducatu deductis, & cessante propterea armorum hic metu & periculo, tres veteranorum Equitum meorum turmas haud ita pridem ex auctoravi, quæ licet ad signa Monasteriensia postea transierint, nullo tamen

men modo animum meum ab his turbis alienum mutarunt. Vale mi Conringi & juxta mecum Deum precare ut brevi redeat Pax una triumphis innumeris potior. Ubi collectionem Romanam Holstenii satis degustaveris, mihi remittas velim & Meibomio dicas, me eadem occasione illi analecta Henrici de Herfordia optima fide restitutum. Vale iterum meq; ut facis ama. Neubusii XII. Junii. M DCLXXII.

XXV.

EMINENTISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

Non minus literæ quam libri Tui summo me gaudio affecerunt. Intellexi enim ex illis statum prosperum Principatus & simul constantem erga me gratiam. Libri tamen doctrina & elegantia superarunt etiam, fateor, meam expectationem. Quid enim splendidius & multa eruditione illustrius vel optari possit, novâ isthac Monumentorum Paderbornensium editione? Quanta amœnissimorum poëmatum non Eminentia duntaxat Tuæ, sed aliorum quoque, quæ inter Torckii placent maximè, in altero libro facta est accessio! Habuerunt me omnia, simulac inciderunt in manus, lectorem admirabundum. Deum autem veneratus sum, ut, cum ab aliis Illustrissimi aut Reverendissimi Ordinis simile nihil sperare liceat, saltem Eminentiam Tuam Germaniæ nostræ, in salutem & ornamentum servet incolumem. Pro mihi donatis libris gratias ago immortales. Reliquorum curam, prout sum jussus, habui. Libros sex poëmatum & ære vestro (quod tamen in rem tantulam nimis fuit liberale) curavi â bibliopecto compingi, & suis locis jam tum ex parte reddi. Duos cum aliis, Principum Bibliothecis obferet nuncius, cui & literas

meas in aulis curandas commisi. Non dubito, etiam illic gratissima fore eximia illa Eminentiae Tuæ munera. Quod si placuerit per me etiam alibi, in Daniâ nempe aut Berolini (in Galliam enim jam proximior Eminentiae Tuæ per Baluzium & Verjusium patet aditus) aut hîc etiam, tantis donis quenquam honorare, non patiar in opera mea quidquam desiderari. Et verò gener meus, cujus varias lectiones in Matthæi Evangelium alias misi, impensè utrumque librum desiderat, quoniam hîc non facile prostabit venalis; eoque, si fas est, aliquod utriusque libri exemplum ego petierim. Reddo opuscula postumæ collectionis Holstenianæ, cum justâ gratiarum actione. Legi diligenter: quædam etiam curavi describi. Omnia esse genuina, non dubito. Fortassis etiam non fallor, si dixerim, præfationem & hujus libri & operis grandioris de Regulis Monasticis esse à manu Tuæ Eminentiae. Baluzium esse jam in patrocínio V. Eminentiae equidem gaudeo. Res docebit, Virum esse non duntaxat doctum sed etiam bonum, quod rarius. Scripta illius sanè ostendunt etiam æquum Judicem multarum hujus seculi sacrarum litium: ut equidem tales Nestores decem cum Agamemnone optaverim, componendis Ecclesiæ rebus. Scio idem judicaturam V. Eminentiam, ubi legerit. Nisi fallor autem, facile curabit omnia Illustriss. Verjusius. Quod causam Petri de Marca tueri non dubitaverit, secunda editione operis de Concordiâ Sacerdotii & Imperii curatâ, multum quidem illi molestiæ peperit Indicis congregatio: Sed Cleri Gallicani & Regiâ fretus autoritate, animo imperterritito curavit & tertiam editionem locupletiolem; quæ utinam sit in T. Eminentiae manibus!

Chri-

AD FERDINAND. EPISC. & PRINC. PADERB. 51

Christianissimi Regis armorum felicitas hactenus sanè inusitata est. Ego qui tanti Regis ab aliquot jam annis sum beneficiarius (quod fortassis Eminentiam quoque Tuam pridem docuit meorum Hermeticorum præfatio ad Illustrissimum Colbertum) dum optimè cupio incomparabilis illius Monarchæ felicitati, tamen vereor aleæ vicissitudinem. Eminentiam Tuam minime latent res Romanæ belli Punici secundi, & Venetæ post fœdus Cameracense; similiaque infinita. Deum castigandis fœderatis Belgis misisse maximum Ludovicum, clarissimum est. Modus autem divinæ indignationis fugit mortales. Non dissimulo apud ipsos magnates Regios, orare me omnipotentem DEUM, saltem ne quid adversi, quod in Regni damnum possit vergere, accidat. Si Deo placuerit plenam Ludovico victoriam concedere, certus sum destinatum eidem saltim totius Europæ imperium, & Germaniam quoque eundem brevi habiturum Cæsarem, etsi sine applausu Romanæ Curiae. Eminentiae Tuæ consilium & institutum laudo, non dubitans huc quoque pertinere illud Servatoris: *Beati mites quia hereditatem accipient terræ*, ac proinde majorem accepturam fructum quam antecessorem, magnum licet bellatorem. Faxit Deus, ut maneat ille animus Tuæ Eminentiae, utque hæc tranquillitas reipublicæ sit perpetua.

Eminentiae Tuæ

Helmestadii 27. Junii

1672.

quoad vixero

obsequentissimus servus

Hermannus Conringius.

XXVI.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO suo.

Humanitas tua, quā donum monumentorum meorum accepisti, mi Conringi, nos excitat, ut non solum genero tuo unum monumentorum atq; alterum poematum septem Illustr. Virorum, te ita optante, impertiamus, sed etiam te oremus, ut majoris formæ exemplar Bibliothecæ Regis Daniæ inserendum, & reliqua tria Reinesio Lipsiæ, Bœclero Argentinae & Madero primâ datâ occasione reddenda cures. Quicquid impensæ in banc rem feceris, grato animo restituemus. Binæ Baluzii doctissimi viri ad nos datæ Epistolæ, non solum commercium nostrum literarium, sed etiam editionis variorum operum consilium ejus facile te docebunt, quod certe omni ope foret adjuvandum. Remissam collectionem Romanam Labæus & Cosartius societatis Jesu sacerdotes novæ Conciliorum editioni, Regi Christianissimo dicatæ, & ante quam Batavos aggressurus viæ se commisit, Parisiis oblatæ, haud dubiè inseruerint. Opus perquam insigne & multis sacræ antiquitatis monumentis auctum, mihiq; ab Autore donatum propediem me spero accepturum, cujus dedicationem nunc ad te mitto magnificam sane & eruditam. Cæterum Christianissimi Regis de Batavis triumphis quotidie reportati, qui plerosq; omnes sua felicitate tenent attonitos, me excitarunt, ut Majestati ejus bis versiculis gratularer, quos tecum solo communes facio ut censes, ut emendes. De incrementis Diœcesis Monasteriensis
mibi

mihi, si vita suppetet, aliquando obventuris ita lætor, ut illud Virgilii mihi maxime placeat: Laudato ingentia rura, Exiguum colito. Partitione prædæ jam inter fœderatos facta, Regi Christianissimo Trans Isalam Monasteriensibus armis occupata cesserunt oppida Campen, Hattum, Elburg & Hardeviick. Coloniensi obvenit Daventria cum dimidiâ parte Swollæ, cujus altera pars Episcopo Monasteriensi cum Grola Brevorda, aliisque compluribus oppidis & municipiis pagisque Twentiae & Trentiae concessa. Rebus ita compositis miles Coloniensis cum Francicis auxiliis ad regias copias recessit. Monasteriensi Principe, suis auspiciis, ductuque bellum administrante; quare obsessa si nondum capta Covordia Frisia & Groninga nunc prædæ destinatur. Qua de re nihil adhuc certi habeo affirmare: contrabrevi & forte ante exitum hujus mensis pacem inter Reges eorumque belli socios, & superstites fœderati Belgii provincias coituram, minime est ambigendum, quæ si Batavos universos Gallico Imperio nunc subdet, plurimum profecto eorum opes accidet, potentiam infringet & existimationem gloriamque antiquam labefaciabit. Verum de his propediem certiores nuncios ad me mittet Legatus & nepos meus Plettenbergius, quem ante octiduum ad castramisi Majestati Regis Christianissimi de victoria & novo Regni herede baud ita pridem nato, meis verbis gratulaturum. Vale meque ut facis ama. In Collino nostro X Julii MDC LXXII. Quos elegos meo epigrammati inter septem Illustr. Virorum poemata edito reposuit Dux Montauserius, bis adjicio, oppido elegantes & tam antiquis pares, quam nostris versiculis superiores. Vale iterum iterumque.

EMINENTISSIME PRINCEPS,

Domine Clementissime.

Quas X Julii exarastis, recte quidem, sed justo atque expectato serius XXVII. mensis Augusti demum mihi sunt redditæ. Usque adeo testudineum fecit nescio quid Mercurium Vestrum, nec aliàs alipedem. Cum plurimis autem de causis longe gratissima fuerint omnia quæ missa sunt, tum præcipue me exhilaravit constans erga me meaque Principalis gratia. Munus Monumentorum atque illustrium Poëmatum genero meo jam est thesauri loco: eoque immortales Eminentiae V. agit gratias juxta mecum.

Bibliothecæ Regiæ destinatum grandius exemplum intra paucos dies Hamburgum atque inde Hafniam curabitur. Faxo ut in ipsius Majestatis Regiæ manus perveniat per illum, cui Bodiniana mea inscripsi; utpote qui Regi est familiarissimus, & hætenus à Bibliothecâ ut nunc à sanctioribus consiliis, meus amicus summus. Is cum sit literatissimus, nec minus Poeta & Historicus haud è vulgo, mittam illi & Monumentorum & Poëmatum libros Reinesio destinatos: quoniam hic pridem ad plures abiit. Id spero Eminentiae V. haud inacceptum futurum, etsi injussum. Böeclero & Madero propediem sua curabo. Exemplum Monumentorum auro ornatum habuit me sollicitum, quia ejus nulla fuit facta mentio. Quandoquidem autem ego suavissem offerri aliquod libri illius pereximii atque elegantissimi exemplum Electorali Brandenburgicæ Bibliothecæ, quæ Berolini magnis impensis instruitur à φιλοβιβλα Princepe; hoc meum consilium nec Eminentiae V. displicuisse suspici-

ipicatus, nisi illud ad Excellentissimum Kansteinium, primum Consiliorum Electoralium Ministrum & summum ærarii curatorem, nunc adeo Electoris Legatum ad Conventum illum magnum, qui jam Brunsvici instituitur. Quibus verbis ad Generos. Dn. Kansteinium fuerim usus, indicat schedula adjecta. Docebit illa, metuere me non nihil mali regionibus etiam Vestris ab adventante milite Cæsareo atque Electorali: eoque studuisse me conciliandæ, si fieri possit, amicitiae inter Electorem, exercitus universi supremum Ducem, & Vestram Eminentiam. Quod si peccaverim, non denegabitur tamen spero venia, studio averruncandi omnis mali à terris Vestris delinquenti. Utinam modò voti & consilii fiam compos! Certe omnibus Transvisurganis terris ingens videtur detrimentum imminere: quæcunque etiam pars vicerit. Ostfrisiam patriam meam hyberna concessuram militi, cujuscunque ille fuerit partis, ne dubitem, facit egestas Monasteriensis ditionis universæ, imo totius Westphaliæ & Transisulaniæ. Eoq; mihi quidem fuerit utilissimum, si per Eminentiae Vestrae intercessionem à Monasteriensi Principe, meis & generi, Principalis Consiliarii, bonis Frificis salvæ quam vocant guardiæ literæ in omnem eventum queant impetrari. Etiam sane atque etiam rogo obsecroque, velit Eminentia Vestra hoc etiam patrocinio me fidelem clientem beare.

Novam Conciliorum editionem à Labbæo pridem cœptam, nunc tandem curante Cossutio prodiisse in lucem, equidem gaudeo: si non lector saltim perlustrator eorum diligens futurus, ubi huc advenerint pretiosa illa volumina. Præfatio editionis Cossutiana multum placet: etsi plusculum habeat fortassis adulationis, quam sacrum argumentum patiatur. Indubie autem ne illa quidem volumina ex-
hau-

hauriunt omnem Conciliorum thesaurum: quum Baluzius jam tum congefferit aliquot *ὑπολειπομένων* tomos, quibus etiam ego adjeci Symbolam ex manuscriptis codicibus Juliæ nostræ Bibliothecæ. Multa ex Actis & Canonibus Conciliorum omnis ævi possunt accipi, bona malaque Ecclesiæ. Quod copiam mihi fecerit Eminentia Vestra literarum Baluzianarum, in beneficiis acceptis numero. Cum primis autem gaudeo, me parario commercium hoc literarium cœpisse. Poterit Baluzius à nemine perinde, in Germania quidem nostra, adjuvari quàm à Vestra benevolentia. Et verò incubant nostri homines suis thesauris draconum iustar; plerumque tamen præ inscitiâ & socordiâ, in tanto licet hominum literatos sese profitentium numero. Epigrammata bina illa perquam placent suo acumine & elegantia, ut omnia Vestræ Eminentiae. Ne quid autem dissimilem, vix crediderim, Cæsari aut Hispano, aut ipsi Pontifici, victorias Gallicas acceptas esse Religionis propagatæ causa. Felicitas Ludovici excitat invidiam & æmulationem quàmvis maximè religiosorum: ut non dubitent illi jam tum cum Protestantibus pro Bataviâ conspirare. Quod si solito modo perrexerit Ludovicus: haud tamen, quantum arbitror, in Religionis causam impinget; monitus infelici exemplo Philippi & Ferdinandi nostri, qui ad illum lapidem offendentes tantum non maxima quæque sua perdiderunt. De partitione eorum quæ Monasteriensibus auspiciis occupata sunt, stupendo sane successu, jam tum acceperam. Mihi in animo est illud Flori: *Difficilius est Provinciam retinere quàm facere.* Sed & mirum, si ærarium Principis suffecerit alendo militi præfidiario in tot urbibus: ubi animi civium domiti quidem sunt non nihil ut pareant, neutiquam verò ut serviant. Mihi etiam tuta quæque viden-

dentur timenda, hoc præsertim novo rerum statu. *Pax optima rerum.* Quotidianæ frequentissimæ meæ preces sunt: *Da pacem Domine in diebus nostris.* Nec dubito eadem esse & Vestræ Eminentiae vota. Nisi sane Deus pacem conciliaverit, illa quæ nunc ineuntur fœdera & parantur arma in summum discrimen & Gallia & Germaniæ res brevi adducant, ut nostrum tamen periculum videatur altero futurum majus. Sed quid hisce tristibus chartas hæc impleo? Elegi Montauserii Ducis suaves sanè sunt, & quales a Ducum aliquo non temere confecti. Nisi fallor tamen non assequuntur gloriam sex illustrium Virorum. Septimum enim Virginium jam non moror, ut cujus Poëmata videantur aliquid contraxisse ex lue, qua ipse laboravit. Cum nihil habeam ejus argumenti, quod reponam, mitto Lindaviana mea, recentissimæ fæturæ. In iis conficiendis usum me Eminentiae V. Monumentis Paderbornensibus primæ ac secundæ ἐκδόσεων, non dissimulavi, pag. 12. 26. 83. & 334. alibi-que. Quod si vestro judicio probabuntur, aliorum sinistras censuras non pertimescam. Sunt jam sub prælo quæ de Antiquitatibus Academicis commentatus fui, V. Eminentiae nomini consecranda: sed sperato lentius procedunt operæ, ob multitudinem alienorum negotiorum, quæ me occupatum ex officiis aulicis habent. Ubi paulum otii nactus fuero, & faverit valetudo, & hæc & alia σύν θεῷ prodibunt in lucem. Non desinam interea Deum venerari, ut pace publica constituta, Te patrono liceat mihi frui in annos quamplurimos.

Eminentiae Vestræ

Helmstadii 31. Augusti, 1672.

devotissimus

Hermannus Conringius.
h P. S.

P. S. Hisce jam scriptis mittit Illustriss. Verjusius literas cum alias Parisiis acceptas, tum etiam Baluzii, sed jam vetustiores, III. Kal. Julii nempe exaratas. Earum partem illam, quæ Eminentiam V. attinet, adjicio. Tum primū nactus fuerat ille superioris anni autumnō missam Rotomagum Hamburgo arcam meam librariam, cui aliquot exempla Poëmatum Vestrorum addideram, interque ea unum Bibliothecæ Colbertinæ & alterum Baluzio destinatum. Videtur Eminentia V. nondum Parisios misisse Monumenta sua Paderbornensia. Si ita est, rogaverim ne gravemini etiam illud facere.

Illustrissimo & Excellentissimo

**FERDINANDO FUR-
STENBERGIO**

**EPISCOPO PADERBORNENSI,
COADJUTORI MONASTERIENSI**

S. R. I. Principi

**CAROLVS SANCTA-MAVREVS
DUX MONTAUSERIUS**

S. P. D.

DUm meritas memori meditor sub pectore grates,
Et voco Pierias in mea vota Deas.

FERDINANDE, negant viresque, animosque, nec ipsæ
Carminibus referant carmina digna tuis.

Dum caneres cultos Capitoli in culmine Divos

Indecores illæ deseruere lyras.

An-

Angariæ invidit Latium, teqve incluta Roma
Audiit, & civem credidit esse suum.
Insonuere tuis Tarpejæ cantibus Arces,
Et Tyberis lætas plaudere jussit aquas.
Romuleusqve licet magnarum pondera rerum
Ferret Alexander, non grave sensit onus.
O si quis Superum priscos mihi suscitet ignes
Et reddat nostris laurea ferta comis!
Sed nec Apollineum meminit me Gallia vatem,
Nec mihi desuetam Musa ministrat opem.
At te frondenti præcinctum tempora lauro
Jam resonat totis Sequana littoribus.
Dum gravidum bellis sæclum fremit undiq;, & orbi
Vindictam, læsi Numinis ira, parat.
Tot strepitus inter, duriqve minacia Martis
Classica, mansuetis Artibus ipse vacas.
Seu priscos Superum ritus, arasqve tueris
Qua surgens nitido Luppia fonte fluit.
Pacatosqve regis populos, animasqve sequaces
Exempli sanctâ religionem trahis.
Seu Lodoicum armis, animisqve opibusq; potentem,
Et pace & bello prospera regna canis.
Sive altam Luparæ votivo carmine molem
Laudas magnifici nobile Regis opus.
Credita seu nostris memorans sacra pignora curis
Augusti pueri fata futura refers.
Vincat avos utinam meritis, & Regibus olim
Imperet, & solo sit Genitore minor.
Te Duce, nunc placidas sectetur Apollinis artes,
Et durum post hac sub patre Martis opus.
Et qui jam laudare tuum, jam discere carmen
Incipit, ille tuo carmine digna gerat.

XXVIII.

EMINENTISSIME PRINCEPS

DOMINE CLEMENTISSIME.

O Portunè præter sententiam hîc commoratus est testudineus Mercurius. Hesternâ enim demum vespere nactus sum quatuor hosce libros, quibus suas fabulas complexus est, ingenio & virtute optimus Princeps. Jusfit illos cum plurima salute & officiorum amicitiae prompta oblatione, suo nomine consecrare Ferdinandinae V. Bibliothecae; Id quod cum facio, non equidem dubito præstare merem haud ingratham. Idem Princeps, ut & Serenissimus Dominus meus, Eminentiae V. nuperrima dona exceperunt singulari cum indicio eximia lætitiæ. Eoq; ceu fui jussus, utriusque nomine ago gratias. Quod si visum fuerit alia quædam Monumentorum & Carminum exempla per me Viris doctis (hi enim valde quidem illa desiderant, sed cum non prostent venalia, frustra) impertiri, curabo ea, qua par est diligentia. Rogo vero iterum precorqve, si fieri possit, me generumque meum in Ostfrisiâ, facias adversus omnem injuriam literis tutelæ sive Salvæ Guardiae quam vocant muniri. Divinae tutelæ Vestra omnia vicissim commendo.

Eminentiae Vestrae

Mitto responsum Generosi
Kansteinii quod jam
reditur.

devotissimus

Helmeftadii 5. Sept. 1672.

Hermannus Conringius.

XXIX.

XXIX.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSISCoadjutor Monasteriensis
S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO suo.

*G*ratias tibi ago, mi Conringi, quam possum maximas de
 egregiâ censura falsi diplomatis Ludoviciani, & de honore
 nobis insuper attributo, tamque magnificâ factâ mentione. Quæ
 de antiquitatibus Academicis paras nobis dedicare, erunt gra-
 tissima, modo absit titulus Eminentiae & Eminentissimi solis Ec-
 clesiasticis Electoribus & Cardinalibus conveniens. Ego eo
 sum contentus, quem septem Illustr. Virorum poemata mihi
 inscripta præferunt. N. N. multum me debere profiteor,
 de insigni munere, bibliothecæ meæ donato; quare etiam tero-
 go, ut ei propterea meis verbis amplissimas agas gratias, per-
 svadeasque me ipsius amicitiam, conciliantibus musis initam
 maximi semper facturum & quibusvis officiis conservaturum.
 De prædiorum tuorum securitate curam geram, ubi necesse
 fuerit: nondum enim mihi possum persuadere, Episcopum &
 Principem Monasteriensem Frisiæ orientali gravem fore, ut-
 pote Galliarum Regi propter amicitiam & obsequium Ducis
 Wirtenbergici singulariter ut mihi constat, commendatæ. Plus
 periculi imminere videtur à Cæsareis & Brandenburgicis co-
 piis, isthic Bataviæ laboranti fortasse opitulaturis, & hiberna
 capturis. Inde illic vigilandum. Quoad me, sum eroque neu-
 tri parti obnoxius, hoc enim expedit hoc tempore ditioni meæ.
 Exercitus quidem ultro citroque commeantes magnam vastita-
 tem agro inferent, nullam tamen hostilitatem metuo, Cæsari

ac Regi Christianissimo æquè carus & æstimatus ob spem successionis Monasteriensis. Plura scribere vetant curæ publicæ, quæ me circumstant. Vale meque in ære tuo cense. Neubusii XVI. Septembr. MDC LXXII.

XXX.

EMINENTISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

ET literas & quinque Monumentorum totidemque Poematum libros rectè quidem accepi, nudius tamen denique tertius. Conqueritur tabellarius, se in via vestibus ab infesto milite in Hildesheimensi ditione exutum, domum reverti compulsus, atque ita secunda jam vice iter instituisse. Eo factum, ut ex illo de insolentia Auxiliarii qui audit exercitus, in vestris etiam terris patrata, multa potuerim accipere, fœda dictu & factu improba: quorum in literis nulla facta mentio. Indubie verò longe terriora successissent, nisi nescio quæ spes nova consilium atque iter cœptum turbasset, & à Visurgi evocasset infestas illas copias ad Rhenum. Ubi tamen æque frustatur illas successus: miserâ Germaniâ pereunte in gratiam pecuniæ Hollandicæ, nullo tamen ipsiusmet etiam Hollandiæ comodo. Infelicem verò Imperii rempublicam, ubi tantum non omnia licent omnibus potentioribus! Nisi infaustum aliquod prælium repulerit, non spero, vel Saxoniae vel Westphaliæ graves futuros illos Auxiliatores hybernis. Ac proinde & patriæ meæ minus ab illis jam metuo, perinde atque à Monasteriens. securum me reddit Vestra Eminentia. Cui tamen nihil minus mea Ostfrisica etiam atque etiam commendo: gratias agens maximas benignissimi pro-

AD FERDIN. EPISC. & PRINCIP. PADERBORN. 63
 promissi ergò. Lindaviana mea haud displicuisse, plurimum gaudeo. Academicas antiquitates brevi iterum aggredientur Typographicae operæ, sepositis iis quæ jam prælum fatigant. Eminentia titulus in quantum sit ex Urbani IIX. constitutione receptus, haud me fugit: eoqve in publico ejus usu temperabo calamum ad illum morem: ante tamen octingentos annos Episcopis quam multis solere tribui id nomen, certum est. Celsissimo Principi N. N. scribam illa quæ sum jussus. Indubie verò peraccepta ipsi erit Eminentia Tuæ amicitia. Librorum quos antehac accepi, nihil penes me superat, præter illum Boeclerianis manibus destinatum. Pridem illum curassem nisi inopinatus magni Viri obitus mutare consilium jussisset. Faxo autem ut haud indigne collocetur & liber ille & qui nunc misi sunt. Deum veneror, uti pace publica constitutâ, liceat Eminentia Tuæ plusculum otii etiam imposterum rei literariæ impendere, non minus atqve tranquillo ditionum regimini.

Eminentia Tuæ

Helmstadii 19. Octobr.
 Anno 1672.

*et aeternam omnem
 servus devotissimus*

H. Conringius.

P. S. Quum desit securamittendi literas ad Illustr. Verjusium commoditas, non dubitem autem, sub vestra, Princeps Eminentissime, tutela Coloniam facile posse curari, ausus fui illas addere. Submisse autem rogo, ne feras hoc ægrè, imo deferri illas jubeas ad suum locum. Jam clausuro literarium hunc fasciculum offertur Epistola Berolini scripta & edita: quam mittere jubet argumentum.

XXXI.

XXXI.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO suo.

Commendatas mihi literas tuas, mi Conringi, ad Verjusium misi, qui Hannoveræ jam præsens, & illac fortasse transiturus eas se accepisse tibi poterit testari. Postquam Elector Brandenburgicus invasam Diœcesi Coloniensi & Monasteriensi utriq; Principi hostilia denunciavit, propediem maximas turbas his in oris formidamus, eò periculosiores, quò certior fama circumfertur de copiis Brandenburgicis relicto Rheno huc redituris & in vicinia hiberna capturis, quæ Gallorum vires ad tutelam Coloniensis & Monasteriensis ditionis utiq; huc sunt attracturæ, cum extremo viciniae excidio. Tantum potest pecunia Hollandica, cui omnia videntur obedire. Interim pacis componendæ spes nondum decollavit, cujus arbitri nominati sunt à Svecis Elector Moguntinus, Bavarus, Palatinus & Dux Wirtenbergicus, Rege Christianissimo ab honestis pacis conditionibus non alieno, quas solæ Hispanorum rationes poterunt præpedire, quo minus accipiantur. Ita innocens Patria externæ cupiditatis pœnas luet, Cæsare Hispanorum rationibus illigato, quod non semel Germaniæ nostræ damnosum fuit. Vale meq; ut facis ama. Neubusii Kal. Decemb. M DCLXXII.

XXXII.

EMINENTISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

QUæ Kalendis sunt exaratæ literæ, illæ quidem demum vicesimo quinto hujus Decembris sunt traditæ, per tamen fuerunt acceptæ, constantiam Principalis Tuæ gratiæ dum confirmarunt. Verjusio curatas meas, in non levi colloco beneficio. Hannoverâ ille huc viciniam non venit, sed & si venisset, abstinendum mihi fuisset ab ejus conversatione, quô evitarentur malevolorum calumniæ, qui ægrè ferunt sua abs me consilia improbari. Colonienfi & Monasterienfi denunciata hostilia, non tam miror, quàm adeo serò factum esse. Statim initio enim expeditionis ad Visurgim tales minæ spargebantur, & Batavi id futurum jam tunc certò expectabant, imò in id miles Hollandicâ pecuniâ fuit auctoratus: nec poterant alia promtiora Hollandis auxilia expectari. Ex eo versa ad Rhenum arma, nullo Batavorum bono; imò interim in summum discrimen conjectis Frisiorum saltim & Gröningensium rebus, & ab Hollandis ne vico quidem aliquo recuperato: quasi à Coloniense & Monasteriense non haberent Batavi quod metuerent, aut verò opitulatoribus adversus Principes illos non indigerent. Et tamen contra quosvis hostes grandi ære conducti sunt auxiliarii. Nunc cum hyberna quærantur in Westphalia, per sanè intempestivè ibi mota sunt hostilia: utpote quia hybernare soleat & debeat miles in locis tutioribus, procul ab hostili periculo, nec hactenus quidem eæ fuerint ibi Brandenburgicæ vires, quæ hostem impunè aut securè possint laceßere. Id quod proba-

i

ba-

bavit infelix armorum illorum qui proximis fuit hebdomadibus successus. Nisi fallor, ille à Rheno redux miles jam penetravit in Westphaliā. Nec dubito, illum æquē ibi grassaturum, atque factum in Wetteravia, & illa quæ ad Lonam, Mœnum, Rhenumque est Hassia; nec sine insigni damno etiam Tua, Princeps Optime, evasura, nisi quæ Cæsaris prævaleat intercessio. Simulac tamen Rheno trajecto ad opem ferendam ostentaverit sese vel eminus Regius miles, equidem arbitror Auxiliares istos Westphaliā relictā cis Visurgim ad nos redituros: perinde atque hætenus Galli vocem Leones isti horruerunt. Ita hæc ipsa hyems etiam nobis jam extrema quæque minitatur. Utrum brevi pax sit secutura & qualis, hariolari nondum licet fortassis. Utrique illa parti expedit, quantum intelligo: parti victæ aut malè pugnanti etiam necessaria est. Satiùs fortè fuisset, si nemo Germaniæ Principum hisce turbis sese miscuisset: adeo potentem autem victorem in Germaniam parvâ manu & alienis nervis provocare, cum longè securius liceat publico consulere, vereor ut prudens aliquis laudaverit. Ne quid apud Te, Sapientissime Princeps, dissimulem, videor mihi observare in omni hoc negotio perpetuam consiliorum labem: idque fato aliquo fieri, ac proinde Germaniæ fortunam lapsui esse proximam, quale quid jam tum olim gentilesprehenderunt, & monuere Paterculus pariter & Ammianus. Idem quid in Batavorum rebus etiam nunc haud difficile repertum est: Itaque non illis minus malè equidem metuo. Si propius abessem, de omnibus hisce tecum, Princeps, iusta agerem & libertate & prolixitate. Nunc multa me jubent filere. Pergam autem precibus Deum venerari, uti saltim Te, Princeps Optime, tuaque clementiore dextrâ à gravibus quibusque calamitatibus ben-

ni-

AD FERDINAND. EPISCOP. ET PRINCIP. PADERB. 67
nigné defendat: ut omnino enim maneat illæsus, sperare
non audeo. Tuus

Eminentissime Princeps

Helmstadii 27. Decembris,
Anno 1672.

etatem
servus devotissimus

H. Conringius.

P. S. Ante hosce dies tres ex Dania accepi, Monumentorum
Paderbornensium donum à S. R. Majestate benignissi-
mè exceptum, & in Regia Bibliotheca dignum locum
invenisse. Quæ ego istuc Tua misi, laudibus magnis
docti prosequuntur & admirantur. Mihi verò curam
rei litterariæ penè expectorant curæ reipublicæ.

XXXIII.

EMINENTISSIME PRINCEPS,

Domine Clementissime.

Quartus jam mensis agitur quum ultimas exara-
rem. Interea nunquam non calidis votis & pre-
cibus pacem tranquillitatemque ditionum vestra-
rum simulque integram corporis animique felicitatem Deo
commendavi; & indolui vestra etiam, id quod pridem me-
tui, malum aliquid perpeffa esse. Non licuit tamen hunc ani-
mi affectum epistolâ aliqua testari, præ malignitate eorum
qui omnibus viis obsessis etiam literis insidiabantur. Quo-
niam verò nunc omnia sunt securiora, saltem gratulari non
possum non Eminentiaæ Tuæ, recuperatam pristinam for-
tunam, quodque mitiorem non nihil experta sit aliis vicinis
nonnullis Bellonæ insolentiam.

Mirum verò si inter illos strepitus & graves ditionis
calamitates potuerit interdum ad suas Musas Eminentia T.

flectere oculos! Non sanè nisi paucas horas succisivas, præ animi ægritudine, ego quamvis ab ærumnis remotior, potui literis impendere: præsertim quoniam Aulicæ occupationes simulque valetudo minus prospera subinde impedimenta varia injecerunt. Ne nihil videar egisse, mitto plagulas aliquot ejus operis quod Eminentiaæ Tuæ nomini pridem animus consecravit in perpetuum obsequii testimonium. Utinam liceat etiam Tibi, Princeps eruditissime, volve illas & nonnunquam inspicere! quo Tuo judicio instructus vel pergam alacrior, vel desinam ineptire. Cis paucos dies Illustr. Verjusius me reddidit certiore de literis meis, cura Eminentiaæ Tuæ sub medium Februarium sibi missis; ideoque hoc nomine gratias ago submissè quantas possum maximas. Accepi tunc & a Baluzio literas xv. Kal. Decembr. Lutetiæ exaratas: quarum partem excerptam Eminentiaæ Tuæ jam vicissim reddo. Fecit in iis mentionem & editi ab sese operis Antonii Augustini emendationum Gratiani: jussitque ab Eminentia Tua ejus exemplum cum imagine Illustrissimi Petri de Marca expectari: fortassis autem illa nondum advenerunt. Ego desidero lectionem præfationis Baluzianæ: non dubitans deprehensurum me Viri præclaram *παρρησίαν*, ut quam ipse profitetur justa libertate Gallicisqve auribus grata esse conscriptam. Sed quid hisce moror Tua negocia, quæ respublica jam unicè expetit, Princeps Optime? Ignosce quæso & fave Tui admiratori. Manebo autem simul

Eminentissime Princeps

Tuus

Helmeftadii 24. April.

Anno. 1673.

etatem

servus devotissimus

Hermann. Conringius.

XXXIV.

XXXIV.

EMINENTISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

Exhibebunt Ludgeriani nostri, amici mei, fasciculum, quem ante sex amplius hebdomades curandum susceperat Bonnenfis quidam Academiae hujus Juliae aliquamdiu civis, sed territus periculo viarum Hildesheimio huc remisit. Interea temporis defuit secura mittendi commoditas; ut proinde mihi gratuler de ea quae nunc offertur occasione. Et verò tamdiu abs me nihil est missum literarum, ut neglecti officii haud immerito possim accusari: quamquam haud dubitem apud Te æqvissimum judicem, Princeps Optime, etiam culpæ commissæ, si qua sit, veniam mihi polliceri. Oportunè verò accidit hesternodie, ut debeam quoque gratias agere pro beneficio abs Te, Eminentissime Princeps, iterum mihi præstito. Obtulit scilicet Serenissimi Ducis Joannis Friderici Legatus hac Berolinum transiens & fasciculum Principali sigillo Tuo munitum sinuque suo comprehendentem cum literas Illustr. Verjusii tum bina elegantissima epigrammata, qualia solent ex Tua, Princeps, venâ promanare (sane saltem brevius illud Tuum esse haud dubito,) & librum à Baluzio pridem mihi destinatum ac cum imagine Illustrissimi Archiepiscopi Petri de Marca, quam tamen videtur non misisse, ex aula Paderbornensi expectari jussum. Quo nomine plurimum sanè Tibi, Eminentissime Princeps, debeo. Verjusio statim denuo aliquid jam redderem, nisi ejus ad comitia Brunsvicensia adventum plæriqve Legatorum certò polliceantur. Baluzium in suis ad A. Augustinum Præfatione ac Notis jam tum deprehendi qualem antehac semper; Petri nem-

70 FERDINANDI EPISC. &C. EPISTOLA
nempe de Marca genuinum discipulum atque æmulatorem,
si *καρπώσιον* spectes & Ecclesiastici regiminis accuratissimam
peritiam. Non dubito, quo vales iudicii acumine, etiam
Tibi, Princeps, studium viri placitum. Saxonici no-
stri jam deliberant de pace Imperii publicâ servanda statu-
minandaque. Utinam cum felice successu! DEUS Te
quoque fospitet in quam multos annos & publico, & meo
etiam (si fas est adjicere) bono. Ita voveo & obsecro

Eminentissime Princeps

Helmestadii 12. Junii
Anno 1673.

Tuus
atatem
servus devotissimus
H. Conringius.

P. S. Nisi grave fuerit, submissè rogo, commodâ occasio-
ne quem Baluzio destinavi fasciculum Lutetiam defer-
ri. Quod si placuerit addere, Princeps Optime, Monu-
menta Paderbornensia, laudatum abs me ideoque jam
desiderarum opus, multum sibi Baluzius gratulabitur.

XXXV.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSIS
Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO suo.

*[N]ea, mi Conringi, tempora incideramus, ut necessario omit-
tenda nobis literarum commercia tecum & cum aliis doctis Vi-
ris tantisper fuerint, & de salute propria magis quam de literis
cogitandum. Reddita verò nunc pristina tranquillitate & pace
Electori Brandenburgico concessa, reflorescunt studia nostra;
At*

At Patria metu ultimæ calamitatis liberata plurimum debet Regi Christianissimo, qui per Turenianum exercitum harpyas illas hinc fugavit. Quæ fuga etsi mihi & multis perquam utilis acciderit, quia tamen ad ignominiam & dedecus Germanicæ nationis nostræ pertinet, valde mihi displicuit. Ita vis consilii ex pers moleruit suâ. Jam Cæsarei etiam sine suppetiis Brandenburgici se in Germaniam propediem redituros minantur. Contra Turenius composita pace Brandenburgica ditionibus quidem Electoris excessit, attamen cum insigni exercitu æstiva habet in proximo comitatu Waldecensi, ut Cæsareis consiliis & fœderatorum Principum securitati invigilet, tam exacta disciplina, ut proximus miles diœcesi meæ nullum afferat incommodum, imo hanc ditionem nemo Gallorum ingressus fuerit, aut ingrediatur, nisi præsentī pecunia coemendi necessariam annonam causâ. Interim capto jam Trajecto ad Mosam magis ad pacem res videntur inclinare, quæ tam victis necessaria, quam victoribus expedit. Illustriss. Verjusius tui perquam cupidus cras hinc Berlinum abibit, & ex itinere fortasse Wulfenbutelam divertet. Legi cum voluptate transmissas mihi paginas antiquitatum Academicarum, & per eum, qui binas mihi epistolas tuas reddidit, mitto ad te imaginem Archiepiscopi de Marca à Baluzio promissam, ad quem etiam fasciculum tuum propediem destinabo. Is Monumenta mea jam possidet, & pluris merito mea videtur æstimare. De ejus epistolæ parte mecum communicata gratias tibi habeo, optoq; ut porro ejus viri amicitiam ac memoriam mihi conserves atq; custodias. Vale Neubusii Nonis Juliis. M DC LXXIII.

P. S. Inclusas ad Maderum datas, ubi legeris, ad eum mittas velim.

XXXVI.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

Cl. Viro JOACHIMO JOHANNI MADERO.

*Am ante, mi Madere, virtute & eruditione tuâ mihi eras
notus, quam Epistolam tuam superiori anno & mense Sep-
tembri datam paucis adbinc diebus accepi, una cum Dithmaro
Mersburgensi tuo ad me misso, de quo dono gratias tibi habeo
plurimas & tantum debeo, quantum respublica literaria uni-
versa tibi propterea se debere fatetur. Perge itaq; hocce præ-
claro antiquitatis illustrandæ studio, de patriâ, de literis, & de
posteritate bene mereri. Meum patrocinium, mea opera
nunquam tibi deerit: etsi enim parum otii nobis superfit à Rei-
publ. curis, quod bonis literis consecremus, amamus tamen
ejusmodi studia & eorum cultores tui persimiles. Ita nunc
historia Paderbornensis ductu nostro & auspiciis conscribitur.
Cujus primus tomus ab Augusto usq; ad excessum Caroli M.
jam tum est absolutus, & alter nunc componitur de Episcopis
Paderbornensibus, cui facile centum & triginta antiqua Cæ-
sarum primorum diplomata nunquam hæcenus visa nec edita
inserentur, præter centum & viginti Bullas Pontificias & in-
numera aliarum literarum publicarum monumenta. Quare
rem nobis gratissimam feceris, si quid in schedis tuis repereris &
nobiscum communicaveris, quod ad historiam Paderbornensem
facere videatur, præsertim de Episcopis nostris Antecessori-
bus. Monumenta nostra tibi cum poematibus meis non displic-
uisse, magnopere nobis placuit, & quoniam Typographus no-
vam*

Uam urget editionem, exemplis primis facile diuenditis, majorem in modum à te peto, ut si quid in iis emendandum, delendum aut addendum censueris, nos tempestivè moneas. Vale Neubusii Non. Julii. M DC LXXIII.

XXXVII.

EMINENTISSIME PRINCEPS

DOMINE CLEMENTISSIME.

QUas per Ludgerianos nostros unà cum aliis misisti jam tum mense Julio, ad eas pridem respondissem addito illo libro quem Bibliothecæ Tuæ, Princeps Optime, destinavit Antonius Ulricus Dux, nisi commoditas hætenus defuisset fidei meæ concreditum donum offerendi. Non scilicet Mercurius ille Huxuariensis prout solebat, ad nos aliquamdiu excurrit: nec quamvis studiose indaganti obviam factus quisquam, qui in terras vestras vellet proficisci. Eoque plurimum me profecto exhilaravit hic homo: cui, cum commodam quæreret rationem tutò Tureniano exercitui sese jungendi, utpote gente Gallus, auctor fui Agrippinates petendi itinere per Paderbornenses facto. Mitto igitur jam tandem Optimi Ducis Antonii Ulrici munus, simulque ejus nomine plurimam Tibi, Princeps, salutem opto dicoque: haud dubitans librum haud fore inacceptum, idque cum primis quia venit ab illa manu benevolâ & amicitiam Tuam in magno pretio æstimante. Utinam possim jam tum addere à memetipso consecrata Eminentissimo Patrocinio Tuo! quoniam intelligo partem eorum placuisse. Verum ea me occupationum moles aliquamdiu exercuit, ut de Antiquitatibus Academicis vix cogitare licuerit. Si quid porro subcisivi fuit otii, id impendendum fuit, ex consilio, ne dicam jussu, Legati Cæ-

k

fa-

sarei Comititis de Windischgratz, operi alteri de Republicâ Imperii Germanici, quia & in Cæsareâ Aulâ dicitur expectari imo desiderari. Spero tamen propediem saltim illo me onere levatum iri; ubi nempe prodierit favente Lucina: atque ita posse me reverti ad Academica. Nihil sane fuerit mihi prius, nisi nova jussa Cæsaris me turbaverint ad Fines Imperii iteratâ curâ tutandos, argumentum & difficile & obnoxium odiis hâc præsertim tempestate, qua Germania nostra passim in Galliam aliaque vicina regna commigrat, Republica ipsa Imperii nec vitia sua ferente nec vitiorum remedia. Conficiunt me sanè quamvis extra armorum strepitum positum, loco hætenus tranquillo, communis patriæ aliæ ex aliis emergentes adversitates. Tantum pro solatio est pacis propinquitas quædam major, vel saltim illa ejus quam mihi feci promissio. Ne quid nempe dissimulem, existimo equidem omnibus belligerantibus partibus brevi defuturos gerendarum rerum nervos, si fas est hac voce pecuniam appellare: atque ita fessos languidosque non multum iniquis conditionibus redituros in concordiam. Quod meum augurium utinam Tuæ etiam, sapientissime Princeps, sententiæ sit consentaneum. Illustrissimum Verjusium & Brunsvigæ durante adhuc Saxoniæ nostræ Procerum conventu, & hic cum Berolinum peteret, salutavi, ut & fratrem ejus Abbatem, utrumque virtutum Tuarum ex merito laudatores. Et verò jam non Italos solos & Germanos nostros sed etiam Gallos tenet Tui admiratio. Quid in novissimis suis Baluzius de te retulerit, significabit injecta schedula: aliorum sententias magnâ cum voluptate intellexi ego ex libellis Poëmatum, pro quorum communicatione gratias ago maximas. Sed & Cæsareum Legatum usque adeo raræ eruditionis Tuæ

ce-

AD FERDINAND. EPISC. & PRINC. PADERB. 75

cepit veneratio, ut, quo non nihil explerem ejus desiderium ego ipsi miserim Monumentorum Paderbornensium primæ editionis exemplum quod reliquum erat; alia nimirum ex sacrario meo promere vetuit religiosior Tui cultus, etsi impense ille desideraret. Vir sanè est egregius, nec indignus Tuis etiam muneribus: & vero eorum non equidem dubitavi, fiducia Tuæ erga bonos quosque benevolentia, illi spem facere, gavisurus si ex Daniâ reduci liceat illa offerre. Baluzio si fasciculus meus fuerit transmissus, multum lætabor: quoniam omnis penè commoditas aliquid Lute-tiam curandi præter nudas epistolas hodie intercepta est. Sed & literæ quoque nunc solito rarius inter nos commeant præ novis hisce Germaniæ motibus. Faxit DEUS, ut brevi redeat pax aurea, idque ex voto & augurio meo. Idem verò Te longum sospitet & Reipubl. & doctrinæ melioris bono. Hoc equidem Deum obsecro

Eminentissime Princeps

Helmstadii 8. Novemb.

Anno 1673.

Tuus

etatem

servus devotissimus

Hermannus Conringius.

XXXVIII.

FERDINANDUS EPISCOPUS

ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO suo.

SEcuram nactus occasionem literis tuis 8. Novemb. ad me datis & serò mihi nunc redditis respondeo, & binos hos fasciculos Monumentis Paderbornensibus graves ad te mitto, ex

k 2

qui-

76 FERDINAND. EPISC. & C. EPIST. AD CONRING.
quibus unum Illustrissimo Comiti Windesgratio, Hafniâ re-
vertenti poteris largiri, eiq; meis verbis testari, illius præcla-
ras ingenii dotes & doctrinam, ut toti Germaniæ nostræ cogni-
tas, ita nec mihi esse ignotas, meq; eius amicitiam magnopere
expetere, te interprete nobis comparandam. Plurimum debeo
Optimo Principi Antonio Ulrico de literario dono ad nos misso,
gratiis insuper actis de perpetuâ nostri memoria, quâ conservat.

Jam diu nihil literarum è Galliis à Baluzio nostro ad me
est allatum præsentis belli motu infestis itineribus: exspecto
tamen cistam inde insigni librorum supellectile refertam, quam
Parisiis emi jussi. Utinam tandem pax redeat optima rerum
& Musis nostris amica! Gallicus exercitus Duce Luxenbur-
gico, jam Hispanis & Batavis copiis, trajecto Mosa ad bi-
berna deductis, recta in Cæsareos movet, ut propediem de ma-
gno prælio quid simus audituri, quod DEUS Optim. Max.
meliori causæ jubeat bene evenire. Huxaria nunc à Gallis
relicta & destructo funditus ponte illic Visurgi instrato, ve-
stris ditionibus in omnem casum melius quam nobis est cautum:
timeo enim ne superioris anni hospites has regiones sint in vi-
suri denuo: ita quicquid delirant Reges, plectuntur Achivi.
Vale meq; de studiis & laboribus tuis porro redde certio-
rem. Neubusii Non. Decemb. MDC LXXIII.

XXXIX.

EMINENTISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

Spectatâ manu Tua equidem plurimo sum gaudio per-
fusus: cum primis verò ubi ex literis ipsis intellexi, &
Tua hætenus omnia salva & mei patrocinium inte-
grum superesse. Legato Cæsareo, simulac ex Daniâ, ubi
præ-

præter expectationem diu detinetur, redierit, reddam quæ jussisti additis verbis tuis. Quæ indubie per illi erunt grata, & cum aliis Cæsareæ Aulæ Ministris communicabuntur, in nominis Tui, Princeps Optime, cultum præcipuum. Antonio Ulrico Duci proximâ hebdomade reddam itidem Epistolæ Tuæ verba: quo amicitia vestra magis magisque confirmetur in Reipublicæ bonum. Pontem Huxuariensem ab ipsismet Gallis esse destructum, benè est: alioquin is labor à nostris debuisset suscipi. Vestris terris hac quidem hyème nihil adversi metuo, præsertim si modeste se gesserit Monasteriensis; idque quoniam ad Rhenum excubans Luxenburgicus non patitur Cæsareum militem copias suas dividere. Prælii aleam ancipitem ne Gallos quidem ausuros subire, equidem arbitror; quoniam Turenianus exercitus perquam est debilis, & si Luxenburgico res haud successerint, tota Gallia in magnum discrimen perveniat, multis de causis. Utinam moderatis consiliis auris in tempore fuisset præbita! A Baluzio pridem nihil accepi, ipsum innoxium literarum commercium novis hisce periculi plenis motibus, ut Galliam omnem, multum turbantibus. Eoque ignoro adhuc num mea nactus sit nec ne. Ego per Legatum à S. C. Majestate jussus sum edere denuo & quibus licet accessionibus perficere meum de Finibus Imperii opus. Quod onus mihi erit molestum: ferendum tamen, quantum video. Indubie verò facilius ego calamo Imperii fines tutabor, quam Cæsar gladio. Nisi valde fallor, est prima operis editio jam pridem in tuis, Princeps Optime, manibus: ideoque submissee rogo, quia non mea sed Imperii causa agitur, cujus tu, Princeps, nobile es membrum, ne graveris eruditis tuis auxiliis me adjuvare. Quas in Academia hac nostra habui olim de Republ. Imperii Exercita-

tiones, unum in volumen coactæ propediem ultimam manum meam consequentur. Quicquid ejus est editum, hâc vice mitto: reliqua commode brevi sequentur. Opus hoc & meum & non meum est: permisi scilicet bonam curæ partem auditoribus pro ætatis & ingenii modulo. Hâc novâ autem recensione plurima mutavi auxique. Etiam in hisce observabis indubie pro eâ quâ vales doctrina, literatissime Princeps, haud pauca non bene dicta: ignosces tamen cespitanti, imo docebis me rectiora: quia in Principum saltim ordine unus tu id potes. Non tantum sane de me, sed etiam de Imperio hoc ipso haud parum mereberis. Deus & novum imminens & plurimos alios secuturos annos addat constanti tuæ felicitati. Ego manebo

Eminentissime Princeps

Helmstadii 15. Decembr.

Anno 1673.

atatem

Tuus

fidelissimus servus

Hermannus Conringius.

P.S. Prodiit nuper ἀνοήτως scriptoris libellus vernacula nostra lingua conscriptus titulo: *Größnete Französische geheime Rathsstube*. Is, si quis hujus argumenti alius, me iudice, dignissimus est quem etiam Tu, prudentissime Princeps, cum curâ legas. Nisi fallit conjectura, editus est libellus Francofurti. Fortassis jam est in manibus. Sin, faxo ut nanciscaris, si etiam Tibi, Princeps, ita videatur,

XL.

EMINENTISSIME PRINCEPS,

DOMINE CLEMENTISSIME.

CUm xv. Decembris Tuæ cum sex Monumentorum Paderbornensium exemplis mihi traderentur, confestim respondi. Ex eo autem a Clementissima Tua manu nihil accepi. Ego quoque filui: non alia tamen de causâ præcipuè, quam quod defuerit meorum libellorum mittendorum commoda occasio; imo, ne quid diffimulem, quod sine dudum promisso & debito libro Antiquitatum Academicarum in conspectum Tuum prodire erubescerem; illi autem absolvendo vacare, neque mihi partim præ valetudinis vitio partim præ infinitis negotiis, neque operis typographicis, permitteretur. Et vero demum hisce proximis sex hebdomadibus ultimam manum licuit admoveere, nec impositus est finis nisi die hesterno. Remoto igitur tandem aliquando isthoc quasi obice, qui scribendi officium, integrum semestre spacium est remoratus, nihil jam quidem decens magis esse arbitror quàm redire ad pristinam scribendarum literarum diligentiam. Non enim speraverim decessisse aliquid isthoc temporis intervallo Tuæ in me gratiæ; Quod si autem offensam aliquam commerui, submissee veniam mihi concedi peto atque obsecro: neque Tu, Princeps Optime, mihi roganti eam, scio, denegabis. Enimverò etsi liber meus nondum eâ qua par est ratione sit politus, atque adeò indignus qui in manus Tuas veniat (nec enim recentissimæ plagulæ patiuntur compressionem vimque illam quam bibliopecti munus exigat) ità tamen cupide revertor ad solitum obsequium, ut hac quidem vice malim peccare in rudi libello offerendo, quam

quam longiore literarum scribendarum intermissione. Non dubito autem, Eminentissime Princeps, hoc quoque haud futurum Tibi ingratum: præsertim quia, simulac adornare librum licuerit, novâ missione ille Bibliothecæ Tuæ consecrabitur, justè expolitus.

Interim quod in Epistola dedicatoria pariter & supplementorum fine supplex rogavi, id nunc etiam repeto eodem animo: nempe ne dedigneris clemente oculo excipere leve hoc munusculum, donec majore testimonio ad posteritatem referri abs me possit qua te prosequor pia reverentia.

Illustriss. Legatus Cæsareus Windischgratius & legit Epistolam Tuam & Monumenta Paderbornensia accepit cum summa voluptate & Tui nominis laudatione. Jussit suo nomine gratias agere pro habito hoc honore, & obsequia sua quovis tempore paratissima polliceri. Dedi verò eidem & alia bina Monumentorum exempla; & quidem alterum Comiti de Lamberg Cæsareorum Ministrorum tantum non potissimo offerendum, quia hujus eruditionem multum laudavit Windischgratius, alterum destinavit ipse itidem Aulico cuidam literato. Quartum exemplum a me nactus est Joannes Andreas Bosius, perquam doctus Jenensis Academiæ Professor: quia constituerat Tuo, Princeps, nomini consecrare Cornelium suum Nepotem simulque justâ Te laude prosequi. Etsi autem fefellerit me isthæc expectatio, præmatura enim morte vir doctissimus est ereptus; non improbabis tamen, scio, consilium meum. Quinto donavi virum & genere & dignitate & doctrina perillustrem Gebhardum de Alvensleben, generosæ illius familia hodie principem: idque quoniam Tua jam tum magni aestimabat primæ editionis diligens lector, & simul studiosissimus est rei genealogicæ indagator. Mitto quæ mihi respon-

respondit vir Illustris etiam de origine suæ familiæ; quo expendi possit rectius, eorum quæ abste sunt eodem de argumento narrata, veritas. Si sane & hunc annumeraveris Tui admiratoribus, non fallêris Princeps Optime. Sextum exemplum cui donem, nondum inveni satis dignum: faxo tamen ut & hujus lectorem reperias, doctrinæ Tuæ justum æstimatorem.

Cum illi quod ultima vice misi Exercitationum Academicarum volumini nonnulla defint, plagulas aliquot jam addo in supplementum. Magna libertate in iis differui, fateor, de plærisque Imperii Germanici negotiis: quoniam omnino mihi persuasum est, communi reipublicæ vinculo consistere adhuc quicquid superest, nec quidquam etiam singulis magis esse noxium quam nimiam libertatem, ad quam tamen multi nimis adspirant. Proindeque exegi tantum non omnia ad salutem communis illius corporis: atque adeo non potui dissimulare, quantum, me iudice quidem, hic sit aberratum hætenus ab Imperatoribus pariter atque Ordinibus Imperii, quidque cavendum sit impofterum ne respublica tota corruat. Fortassis meorum quam multa paradoxa censebuntur, & audientur ægris auribus: Saltem plæraque tamen confido haud improbatum iri iis qui & prudentia valent, & serio amant Imperii conservationem. Quicquid sanè eorum tu probaveris, Princeps sapientissime, id probè abs me dictum arbitrabor, spretis aliorum voculis. Si displiceant nonnulla etiam Tibi, saltem rogo veniam mihi indulgeas amore boni publici aberranti, nullius autem privati commodi expectatione.

De præsentē Imperii statu quidquam adjicere, horret animus luctuque refugit. Usque adeo ferè nihil est quod omnino placeat. Pax optima rerum. Utinam brevi nos re-

spiciat benigno vultu, idque in diuturnitatem! Saltim Tua omnia, optime Princeps, vigeant florentque!

Ita Deum obsecro

Tuus

Eminentissime Princeps

Helmstadii 23. August.

devotus servus

Anno 1674.

Hermannus Conringius.

P. S. A Baluzio pridem nihil accepi literarum: ego etiam cogor a scribendis literis quamvis innoxiiis manus abstinere, ne animos suspicaces irriterem. Verjusium Berolino aut jam discessisse, aut decedere cum Sereniss. Electore, quem ajunt die crastini Magdeburgi expectari, non equidem dubito. Rogo etiam atque etiam, Princeps Optime, ne graveris, per aliquem tuum mihi significari, num is Fasciculus, quem Neuhusium destinavi ante annum præter propter, Lutetiam fuerit curatus & Baluzio traditus.

Hoc monumento vagatur hic fama de atrocissimo prælio Fæderatorum & Condæi: quod tandem illorum ingens victoria exceperit. O rerum vicissitudines! ô fructus ambitionis & infinitæ imperandi cupidinis!

XLI.

EMINENTISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

ET literæ & quæ iis adjunxi, quæ inter & Verjusii fuit epistola, quoniam Augusto jam tum mense Cancellariæ vestræ tabellioni curanda sunt tradita, haud dubie pridem in Celsitudinis Tuæ manus recte pervenerunt. Jam mitto exemplum consecrati Nomini Tuo eminentissi-
mo

AD FERDINAND. EPISC. & PRINC. PADERB. 83

mo libri, expolitum nonnihil ut in Bibliothecam recondi possit. Submisſe autem rogo obsecroque, ut digneris huic locum aliquem inter reliquos Tuos concedere. Etsi enim honorem illum & gratiam haud mereatur mea in conficiendo illo adhibita opera; confido tamen, nec argumentum, nec quod voluerim publicum aliquod meæ in Celsitudinem Tuam devotæ pietatis indicium & monumentum exhibere, ingratum futurum.

Quod si quâ parte, five in hoc libello five in aliis chartis, videar peccasse, veniam mihi clementer indulgeri, iterum iterumque obsecro. Et verò non prius erit animus de pristina gratia tua securus, quam solito more a manu Tua literarium beneficium fuerim consecutus. Utpote qui studeam & esse & haberi

Tuus

Eminentissime Princeps

Helmestadii in Acad. Juliâ

13. Novembr. 1674.

servus fidelissimus

Hermannus Conringius.

XLII.

FERDINANDUS EPISCOPUS
ET PRINCEPS PADERBORNENSIS

Coadjutor Monasteriensis

S. P. D.

Cl. Viro HERMANNO CONRINGIO suo.

E Pistolam tuam XXIII. ad me datam cum dono Antiquitatum Academicarum, quas mihi inscripsisti ac dedicasti, accepi quidem, sed debitum ei responsum distuli, usq; dum alterum promissum exemplar mitteres, quod nunc una cum literis tuis XIII. Nov. exaratis mihi est redditum. Quare ut hanc qualem-

lemcunq; moram excusatam babeas rogo, & nunc gratias tibi ago amplissimas de hoc erudito opere nobis dedicato, quod Bibliothecæ nostræ, præter cætera tui ingenii monumenta non minus erit ornamentum, quam tuæ erga nos voluntatis apud posteritatem testimonium sempiternum. Munusculum quod tuis licet meritis impar rependo, quaeso æqvi boniq; consulas nostri erga te amoris pignus. Cæterum plurimum etiam tibi debeo de conciliata mihi amicitia Nobilissimi Gebhardi de Alvensleben, cujus judicium de re genealogica non parvi facio, gaudeoq; non infirmiora illi quam nostræ genealogiæ Autori fortasse argumenta suppetere illustrandi stemmatis. Ut hoc etiam scias, Epistolam Verjusii, quam te primis literis adjunxisse scribis, non accepi, non parum mirato Verjusii fratre qvi ante discessum hic me salutavit. Vale meq; ut facis ama. Neuhusii 4. Dec. 1674.

XLIII.

EMINENTISSIME PRINCEPS

DOMINE CLEMENTISSIME.

QUæ quarto Decembris mihi destinasti, rectè quidem, sed serò admodum, nempe demum secundo Februarii, reddita sunt. Etiam sic tamen plurimum me exhilaraverunt; cum primis quod luculentum præbuerint testimonium gratiæ tuæ erga me integræ. Nec verò opus fuerat in id probandum splendido quod addidisti munere: neq; ego quidquam aliud quam epistolam manu tuâ scriptam in signum pristinæ benevolentiae expectabam. Quia autem Tibi placuit vincere meam expectationem, non equidem invenio verba quibus & me vicissim expectorem, & justas tibi agam gratias. Patere igitur, Domine, nunc quidem sacro silentio id præstare quod verbis nequeo: non minus tamen sanctè promitto, in hominem memorem & gratum beneficium abs te esse collatum. Librum ipsum haud displicere, gaudeo plurimum. Cum enim eximiâ multum doctrinâ valeas & acerrimo polleas judicio, potest mihi isthæc tua approbatio esse pro aliis

aliis omnibus: nisi fortè exuberans gratiofus affectus dictaverit tam bona verba. Mitto nunc ejusdem prope argumenti & alium libellum, impolitum tamen, quia nondum aptus est tolerare violentiam bibliopegi. Quo excuso typis, convertere me jam cogor ad perficienda nonnulla *πολιτικώτερα*. Et quidem jam penè constitui, initium laborum istorum facere à re Nummariâ, quæ hodie, summo Imperii detrimento, est perquam turbata. Quæ de Finibus Imperii ex aula Cæsareâ perficere sum jussus, illa hoc rerum statu vix tangere audeo. Utinam maneat nobis integri saltem illi Fines, qui pace Monasteriensi fuerunt constituti! sed vereor pejora. Quum literas suas Verjusius mihi concederet, jam clauferam fasciculum tibi, Princeps, destinatum. Intra extimum tamen operculum illas protrusi; sic satis tuto eas ibi recondi arbitratus. Nec verò inde potuerunt eripi, nisi manus iniqua accesserit. Quid factum nec ne, poterit Cancellariæ vestræ tabellarius narrare, qui ex manu mea fasciculum curandum accepit. Nolim equidem fidem meam in suspicionem adduci. Cum Gebhardo Alvenslevio colloquendi dabitur proximâ hebdomade Wolfenbutteli in aulâ commoditas. Haud dubie lætabitur, etiam abs Te, Princeps Optime, non improbari videns suam stemmatis illustrandi operam: ut est præstans omnigena virtute & agendarum rerum dexteritate, gentis suæ magnum decum. Deum veneror, ut non tantum hunc sed multos etiam secuturos in seram senectutem annos feliciter tibi decurrere jubeat. Hoc opto, hoc Deum precor.

Tuus

Eminentissime Princeps

Helmeſtadii 6. Febr. 1675.

devotus servus

Hermannus Conringius.

XLIV.

EMINENTISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

Quas sexto Februarii exaravi, spero unâ cum libello pridem esse curatas. In iis significaveram, fore propediem ut in aula cum generoso Domino Alvenslevio possim agere de Tuo, Princeps,

ceps, iudicio super ejus studio circa illustrationem illustris illius stem-
matis. Fefellit autem expectationem incommoda magni illius viri
valetudo. Itaque partem illam literarum tuarum descriptam, per
epistolam illi communicavi. Usque adeo autem Tua, Princeps, sen-
tentia, virum optimum excitavit, ut haud dubitaverit, quem mit-
to fasciculum, Tibi destinare; veneratus tamen simul ita est Princi-
pale Tuum fastigium, ut non nisi per me voluerit aditum sibi parari.
Ego vero, conscius inusitatae Tuæ cum tanta dignitate conjunctæ be-
nignitatis erga quosvis, me parario non esse opus existimo, sed omni-
no fasciculum hunc benevolâ manu acceptum iri, cum ejus quo Te,
Princeps, prosequitur Alvenslevius noster devoti cultus, tum etiam
argumenti ipsiusmet nomine. Addo autem non etiam jussus, ab eo-
dem Nobilissimo Alvenslevio mihi nunc missam etiam alteram char-
tam, qua consignavit eos qui eundem Tecum natalem annum habent:
quoniam hæc etiam curiosa opera significat animum, Eminentiaæ Tuæ
omni studio deditum. De proprio meo addere nihil nunc possum.
Veneror autem Deum, uti pace iterum constituta, liceat Tibi, Prin-
ceps Optime, frui, juxta Reipublicæ curas, suavi tranquillitate lite-
raria; & mihi perpetua Tua gratiâ, quia sum

Tuus

Eminentissime Princeps

Helmeſtadii d. 8. Martii

Anno 1675.

etatem

devotus servus

Hermann. Conringius.

XLV.

EMINENTISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

HAud me fugit, quæ hodie intemperies rempublicam Imperii ex-
agitet, quæq; proinde etiam Tibi ut Principi creentur mole-
stia: eoque vix audeo curas tuas interpellare; quoniam tamen
Serenissimus Princeps Antonius Ulricus Tibi mittere jussit, quæ in
sacris nuptialibus primogenitæ filiæ nuper in Orchestra sunt ad sal-
tum cantata, non possum illa non offerre. Addo autem & partem
Epi-

Epistolæ manu Principis ad me datæ; non quo commendem ejus erga te affectum, utpote quem esse summum jam tum Tibi constet; sed in id, quo magis magisque inter vos Principes crescat mutua benevolentia; Persuasus scilicet, absque concordibus Principum studiis rem publicam salvam esse non posse. Quæ rei literariæ usui nunc paro, simul viderint lucem, ea qua par est humili observantia offeram censenda; Deuste servet, Princeps Optime, in seram senectutem rei publicæ commodo, simulque reddat Germaniæ pacem saltem in multos annos. Ita precor; quia perpetuam pacem ne sperare quidem ausim.

Eminentissime Princeps

Helmeſtadii 25. Martii
Anno. 1675.

*Tuus ero fidelis servus
quamdiu vixero
Herman. Conringius.*

XLVI.

EMINENTISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

QUæmitto, madent adhuc aliqua sui parte à prælo: quum occasio tamen mihi offeratur mittendi non nihil, judico officii mei esse illam haud negligere. Non quod illæ meæ chartæ sint tanti, sed ut conservem mihi munusculo aliquo Tuam Principalem gratiam. Forte etiam poterunt hæc levare aliquantulum molestas rei-publ. curas, tantum si perlustraveris: præsertim quia haud dubito, etiam ad hæc argumenta capax ingenium tuum solere se demittere. Ego sane multum gaudebo, ubi ne hæc quidem inaccepta fuisse intellexero. Proxime mihi denuo agendum esse de Finibus Imperii Germanici, etiam publicè non dissimulare fui coactus. Spero quoque, posse jam meos illos conatus saltem excusari, quia præter expectationem res Imperii restitutæ non nihil sunt in integrum hæc æstate, ut liceat meliora quæque ominari. Rogo autem etiam atque etiam, Principum Imperii literatissime, uti ne graveris suppeditare ea quæ ad tam nobile argumentum excolendum facere videbuntur. Nec verò mea sed Imperii res agitur: & haud dubie plurima supersunt vel intacta mihi hætenus vel perperam tradita. Quæ mense Martio bis misi, spero re-

ad

etè curata & manu benigna esse accepta. Alvenslevius noster avidè desiderat sententiam Tuam, Princeps, de suis per me transmissis: verentem offensam Tuam securum esse jussi ego, gnarus Principalis tuæ benevolentiae, etsi solito diuturnius fuerit silentium tuum. Deus te servet, Princeps Optime, bono publico.

Eminentiae Tuae

Helmeftadii 7. Octobr.

Anno 1675.

fideli obsequio

atatem

devotissimus

H. Conringius.

XLVII.

CELSISSIME PRINCEPS

Domine Clementissime.

ADventus Nobilissimi Buschii nulla ratione mihi magis est acceptus, quam quod offerat, sese librum meum ultimæ foeturæ Celsitudini Vestrae curaturum. Illum itaque nunc mitto, debita summissione animi rogans, etsi ille sit fortassis non ex Celsitud. V. sententia omni ex parte confectus, ne gravetur tamen Celsitudo V. saltim ea quæ mihi imputavit adversarius, factâ cum defensione mea contentione, æquo judicio arbitrari. Habeo nunc sub manibus novam Editionem operis de Finibus Imperii, idque jussu S. Cæsareæ Majestatis: vereor autem intempestivam hanc operam esse Imperio ad finem ultimum ruente. Utinam liceat si non coram saltim per literas querelas libere in sinum Celsitudinis V. super his aliisque Reipubl. malis effundere! Sed Deum potius veneror, uti Celsitudinem V. in seram usque senectutem conservare, vel saltim hunc annum feliciter decurri, faciat, jubeat.

Celsitudinis vestrae

Helmeftadii 3. Jan. 1678.

atatem omnem

devotissimus servus

Hermann. Conringius. D.

XLVIII.

XLVIII.

REVERENDISSIME AC CELSISSIME
PRINCEPS*Domine Clementissime.*

QUum fama publicâ acciperem, Celsitudini Vestræ Monasteriensem quoque sacrum Principatum obtigisse, graviter quidem decumbebam; egi tamen Deo Optimo Maximo gratias, simulque summum illud Numen sum veneratus, uti felicitatem hanc velit jubeat in seram usque senectutem, & publico & privato comodo, constantem ac perpetuam esse. Non dubitavi etiam preces illas meas rati habiturum clementissimum Deum: dolui vero, præ morbi sævitiâ non posse me Celsitudini Vestræ, quo par erat modo, gratulari, meumque illum affectum calamo significare. Et verò nunc demum mihi per valetudinem permittitur, exponere cùm gaudium, tum vota isthæc mea. Serò quidem, fateor: haud dubito tamen mihi polliceri, hoc serum judicium serii humilis animi clementissimâ gratiâ exceptum iri. Nunc itaque tantum opto, ut cum primis hic proximus annus Celsitudini Vestræ feliciter decurrat: idque quoniam respublica quasi stat in præcipiti, hoc ipso temporis momento, uti nisi sapientibus consiliis imminens malum caveatur, tantum non ~~vanitas~~ meritò sit metuenda. Si sanè hic annus pacem reddiderit, licebit impofterum optima quævis expectare: quapropter equidem pergam Deum precari, ut saltem hic annus voto meo respondeat.

Celsitudinis Vestræ

Helmestadii 29. Decembr.

Anno 1678.

*quoad vixero
fidelissimus servus**H. Conringius.*

INDEX.

INDEX RERVM PRÆCIPUARUM.

A.

- A**cta SS. Martyrum Perpetuæ & Felicitatis: an Tertul-
liano fuerint in manibus. 28. notarum in ea Holstenia-
narum animadversio Conringii. 29. seqq.
- Alvenslevii** iudicium de re Genealogica. 80. f. 84. f.
- Amicitiam** inter Duces Brunsvicenses & Furstenbergium con-
ciliare & confirmare jubetur Conringius 23. f. 26. 39. 77. 87. &c.
- Ampsiuarii** quas olim terras tenuerint. 14
- Angrivarii** an sint populus Francicus. 14
- de Antiquitatibus Academicis** librum Fürstenbergio dedicare
voluntas est Conringio. 42. quam ille libenter accipit. 43.
ipse liber transmittitur primum impolitus. 79. f. dein poli-
tus. 82. f. dedicationem Princeps remuneratur. 84
- Arminius** an condiderit Irmenburgum. 17
- Auxiliarii militis insolentia.** 62

B.

- B**aluzii encomium. 50. 69. f. ei opem à Fürstenbergio petit
Conringius. 18. 38. 40. 46. & impetrat. 48
- Bataviæ** toti subjugandæ minatur Rex Galliæ. 48
- Brandenburgici Electoris** amicitiam Furstenbergio conciliare
studet Conringius 54. f. ejus copiæ Belgarum partes tuen-
tur. 64. f. pax cum Gallo. 70. f.
- Bruderorum antiquæ** sedes. 14

C.

- C**æsareis prælium minantur Galli. 76. de quo Conringio ali-
ter videtur. 77
- Ca-

INDEX.

<i>Capitulare Carolinum à Furstenbergio erutum. 2. edit Conringius</i>	4
<i>Catti olim q̄vi fuerint.</i>	14
<i>de Chaldaeorum veterum sapientia libellum daturus est Conringius.</i>	22
<i>Chama viubi quondam habitavit.</i>	14
<i>Chemicae dissertationes Conringii censorem Rottendorffium desiderant.</i>	22. f.
<i>Cherusci an condiderint Irmenburgum.</i>	17
<i>Christianismi in Saxonibus primordia.</i>	8
<i>Codex Regularum Holstenianus.</i>	26. 31. f.
<i>Cœnobitæ Ludgeriani cur non patiantur se componi ad rigidas veterum regulas.</i>	32
<i>Collectio Romana Holstenii.</i>	27
<i>Comites de monte lapideo quinam & cur ita dicti.</i>	17
<i>Conciliorum nova editio Labbei & Cosartii, 52. 54. f. de ejus præfatione judicium.</i>	52. 55

D.

<i>Dæmonolatria priscorum Saxonum.</i>	7
<i>Damnatorum pœnas non fore perpetuas multi olim crediderunt.</i>	30
<i>Diploma quoddam seculi IX. editurus est Conringius.</i>	38
<i>Diplomatis Ludoviciani censuram idem edit.</i>	42

E.

<i>Eminentissimi titulum recusat Fürstenbergius.</i>	61
<i>Engelbusius primum editus.</i>	16

F.

<i>Ferdinandi Furstenbergii humanitas. 3. poëtica facultas, ib. egistola ad Senatum Acad. Juliae 27. 35. f. ad Maderum. 72. ej. æstimatio apud alios.</i>	74
	de

INDEX.

de Finibus Imperii opus denuo edere à Cæsar. Majest. jubetur
Conringius. 77. 88

Franci veteres populi eorumq; origo & sedes. 14. qui ex iis in
Galliam commigrârunt. 14. f.

G.

G*Alliæ Regis contra Batavos armorum felicitas. 48. non pu-*
tatur fore constans. 51. invidiam excitat: an is pugnet re-
ligionis causa. 56

Gallorum exacta disciplina. 71

H.

H*Arudum antiquissimæ sedes.* 13

H*enricus de Her-vordia non est idem cum Henrico de Er-*
fordia. 16. Her-vordensem sibi mitti a vidè cupit Fur-
stenbergius. 12. 19. 20.

Hollandica pecunia Germaniæ damnosa est. 62. 64. seqq.

Holstenii liber quidam posthumus valde placet Conringio. 28.

I.

I*nnocentii III. epistolarum quarundam editionem à Fursten-*
bergio flagitat Conringius. 18

Irmenburgum Comitatus Purmontani unde nomen acceperit. 17
an à Carolo M. fuerit destructum. 17. f.

de Juris Germanici origine librum tertium edit Conringius. 4. f.

M

M*Arcomannorum antiquissimæ sedes. 13. cur iidem Bojoarii*
post dicti sint. 14

Mon-

INDEX.

Montauserii elegi ad Furstenbergium. 58. seq. de iis judicia.
53. 57.

Monumentorum Paderbornensium prima editio. 9. ej. censuram à Conringio petit Autor. ib. ej. laudatio Conringii 15. f.

Monumentorum Paderbornensium editio II. 12. quid in ea emendandum putet Conringius. 38. 40. f. distribuenda Autor mittit Conringio. 4. f. 52. 75. f. 80.

N.

De Nummaria re aliquid edere statuit Conringius. 85

O.

Ostfrificis suis bonis salvam Guardiam petit Conringius. 55. 60

P.

Paderbornensis historia. 8

Paderbornensis terræ singularis conditio. 15

Paderbornensem historiam edit Furstenbergius. 72

Paganiarum indiculus Capitulari Saxonico subjunctus an res Saxonie priscæ illustret. 7. f.

Paganorum animas posse ex inferno, sanctorum precibus liberari, multi olim crediderunt. 29. f.

Pax inter Gallum & Belgas speratur. 53. 64. 71. 74

Piermontani unde dicti. 17

Pœmata sua distribuenda Conringio mittit Furstenbergius. 19.

26. 34. eorundem distributio Conringii. 21. 23. 25. 27.

Pœmata septem Illustr. virorum Furstenbergius distribuenda mittit Conringio. 48. 52. de iis bujus judicia. 49. 57

Prædæ inter fœderatos partitio. 53.

De

INDEX.

R.

*De Republica Imp. Germ. librum jussu Cæsarei legati conficit
Conringius.* 74

De Republ. Imperii exercitationes uno volumine edit Conringius. 77. f. 81

S.

*S**alica lex ubi sit condita.* 15
Sedusiorum antiquissimæ sedes. 13

T.

Turenus Cæsareos & fœderatos observat. 71

W.

Windischgratii Comitum amicitiam expetit Furstenbergius. 76

FINIS.

HERMANNI CONRINGII
AD
STEPHANVM
BALVZIVM
Tutelensem,
ET
Hujus ad Illum
EPISTOLÆ.

HERMANNI CONRINGII

AD

STEPHANVM

BALVIVM

Tuclensem,

ET

Huius ad illum

EPISTOLAE

(I)

I.

Clarissimo & eruditissimo
V I R O
HERMANNO CONRINGIO
STEPHANUS BALUZIUS
 Tutelenfis
 S. P. D.

Nter familiares sermones, quos invicem miscemus ego & Johannes Capellanus Vir excellens in omni genere laudis, incidit persæpe mentio de te, Vir Clarissime; eaque mentio semper fuit honorifica, ut de Viro, quem omnes plurimum amare & revereri debeant ob egregias animi dotes & summam eruditionem. Cum autem ante hos dies illi aperuissem consilium, quod ceperam, scribendi ad Clarissimum Virum Joachimum Hildebrandum, ut is ad me mittere vellet variantes lectiones ex codice Concilii Remensis adversus Arnulphum, cujus vetus exemplar, illud ipsum nimirum, ex quo prima editio prodiit, extare in Bibliotheca Academiae Juliae affirmat Vir doctissimus in præfatione, ad libros Reginonis de ecclesiasticis disciplinis, obtulit se mihi Capellanus, effecturum se omnino confidens, ut tua mihi opera ad eam rem usui esset, neque dubitare se, quin tu pro eximia tua in homines bonarum literarum studiosos inclinatione lubentissimè faceres. Quoniam verò jam pridem optaveram

A

ut

ut se mihi aliqua daret occasio intrandi in familiaritatem tuam, propter variam ac multiplicem eruditionem, quam deprehendi in lucubrationibus tuis: facile istam amplexus sum, ut qui semper valde amaui literas & literarum studiosos, & me net in eorum amicitiam, non improbanda, uti reor, ambitione, insinuare curaui à primis adolescentiæ meæ annis usque ad banc ætatem. Quo loco continere me non possum, quin mentionem faciam Illustrissimi ac celeberrimi Viri Petri de Marca Archiepiscopi Parisiensis, qui me admodum juvenem ad se vocavit, in domo sua per multos annos habuit, mecum studia sua liberalissimè communicavit, denique, ut sui in me amoris abundantiam mihi ostenderet etiam moriens, cum supremis suis consuleret, omnium schedarum ac lucubrationum suarum curam & sollicitudinem mihi uni reliquit: quo nihil mihi præclarior aut honorificentius contingere poterat. Deinde affirmare possum, quotquot sunt in Gallia & in hac præsertim, qui famam aliquam habent inter literatos, eos homines mihi amicos esse, & studia mea adjuvare pro suo quemque virili. Idem à Te mihi polliceri ausim, Vir eruditissime, postquam à Capellano tuo meoque intellexeris quàm magnificè sentiam de tuis virtutibus, & quantus sit meus erga bonas literas amor. In præsentiarum autem indigeo auctoritate tua, qua plurimum, uti opinor, vales apud Clarissimum illum Virum quem supra nominavi, Joachimum Hildebrandum, uti eum horteris, quod illum sponte sua lubenter facturum puto, sed tamen horteris, ut ad me transmittat variantes lectiones ex codice illo Concilii Remensis, & si quæ alia venerandæ antiquitatis monumenta hætenus inedita illic extant. Multi sunt anni, Vir Clarissime, ex quo in gravissimum & pulcherrimum opus incubui, nimirum in collectionem eorum Conciliorum, quæ fugerunt diligentiam R. P. Philippi Labbei Presbyteri è Societate Jesu, qui aggres-

sus

AD CONRINGIUM.

3

sus erat amplissimam omnium Conciliorum editionem. Ea
 nunc curatur ab alio ejusdem instituti Viro, & jam pene per-
 ventum est ad finem operis. Institui autem, post peractam illam
 editionem, & vulgare duos aut tres tomos eorum Conciliorum,
 ut dixi, qui collectorum istorum diligentiam fugerunt. Itaque
 cum illi, Severinum Biniū secuti, omiserint in hac sua editi-
 one acta Remensis illius Synodi, nescio quam ob causam, edi-
 tioque illius quæ olim prodiit, nunc venerit in raritatem, exi-
 stimaui esse officii mei, ut tam illustre Gallicanæ Ecclesiæ monu-
 mentum meæ collectioni insererem: quod meum consilium lau-
 dant, approbant, & sua auctoritate incitant multi viri docti,
 & inter hos nonnulli etiam Episcopi. Fuere qui acta illa fal-
 sitatis arguerent, interpolataque esse pronuntiarent fraude &
 ambitione Gerberti, qui per calcatum Arnulphum pergebat
 ad Cathedram Remensem. Sed ista gratis, ut opinor, dicen-
 te. Neceßarium fortassis erit istas hominum de Gerberto
 malè sentientium cogitationes seriò & graviter excutere. Qua
 in rem magno nobis adjumento erit vetus ille codex Academiæ
 Juliæ, si modo ad me mittantur, uti spero, variantes illæ lecti-
 ones quas à vobis efflagito. Adnotanda porrò erit antiquitas
 libri manuscripti, ne quid editorem bonæ fidei latere possit.
 Quod si tu, Vir eruditissime, aliquid habes, quod huic meo in-
 stituto conducere possit, veluti Concilia aliqua provincialia
 hætenus inedita, aut veterum Pontificum Romanorum epi-
 stolas, præsertim si quas babes similes epistolis Leonis III. à te
 vulgatis, si istiusmodi monumenta habes, & mecum communi-
 care velis, erit unde testatam facere possim universis bonita-
 tem & humanitatem erga me tuam. Ego vicissim, si quid tibi
 mea industria efficere poterit, tibi non deero. Vale, Vir Cla-
 rissime & eruditissime. Lutetiæ Parisiorum III. Nonas Julii
 MDCLXX.

II.

STEPHANO BALUZIO

*Viro Illustri**S. P. D.*

EGo verò, Clarissime Baluzi, ab aliquot jam annis & magni æstimavi eruditionem tuam, & studium veri rectique dilexi. Simulac enim intellexi parte alterâ auctius prodiisse immortale Illustrimi Petri de Marcâ opus, quod prior editio desiderium excitaret, curavi illud ex Gallia mihi adferri; ibi verò statim deprehensum abs me est, eximiam illam indolem hospitis quondam tui quasi in te commigrasse. Ex eo usque magni te feci merito tuo: crevit verò tui amor, ubi accepi Romanæ censuræ iniquitate non moverite ab instituto, imò fortiori hoc fulmen animo abs te acceptum atque olim sit factum ab ipsomet Marca. Plurimum itaque exhilaraverunt me literæ tuæ inexpectatò oblatae: præsertim quia certo mihi illæ testantur, me quoque apud Te non in nullo esse pretio, & jam tum aperta mihi omnia ad sanctiorem tecum amicitiam imposterum colendam. Et verò non equidem agnosco in me illam doctrinæ vim, quam tua tribuit laudatio, nec quænam scripta mea hunc affectum tuum exprefferint novi: amicitiam tamen posthac justâ me pietate culturum, audeo bonâ fide polliceri. Ut proinde possis jam operam meam tuo etiam jure imposterum flagitare, si visum fuerit commodum. Hildebrando literæ tuæ erunt indubiè acceptissimæ. Non poterit autem ille expectationi satisfacere, quia jam multos annos hinc abest, ἐπισκοπὴν Ecclesiarum integri amplissimi Ducatus Lyneburgici administrans, nec quod equidem sciam hic variantes lectiones quas expetis olim collegit,

AD BALUZIUM.

legit, codice autem illo mss. nostro nunc destituitur. Igitur quo desiderio tuo satisfiat, ipsemet ego laborem hunc suscepi: contulique adeo codicem illum nostræ Juliæ Bibliothecæ membranaceum, quem scribendi ratio significat, minimum esse quingentorum annorum & notæ optimæ; cum Synodici libelli editione Wecheliana, quæ post Flavianam, Centuriæ Ecclesiasticæ Historiæ Magdeburgensis quam appellant Decimæ cap. IX. insertam, altera & forte ultima est. Nec enim illa quam Chesnæus quarto tomo Francicorum scriptorum p. 101. collocavit, cum pessimo exemplo sit mutilata, non indigna est, quæ reliquis annumeretur. In conferendo notandisque variis adhibitam abs me justam industriam, sancte testor. Sed & jam tum utraque editio adeo est sibi similis, ut suspicioni sequiori non sit locus. Et sanè quod Baronius scribit Tomo X Annal. ad ann. 991. primæ editioni *intextas esse alias blasphemias & annexa mendacia*, mera est ærugo animi Curiae Romanæ amore nimio infecti. Flacii verò bonam in edendo fidem abunde utique testari potest, adhuc etiam, qui nobis superest mss. codex, κτῆμα olim ipsius Flacii. Nec enim quod omiserit capitulum LVI, quod in codice nostro additum, à mala ejus fide est, sed errore; quia videtur credidisse Africanam illam alienam esse à Gerberti libello, & à librario perperam assuta, quodq; jam tùm Centuriæ quintæ fuerint inserta. Verè tamen partem ultimam libelli constare Africanis illis, potuisset discere ex indiculo capitulorum, & fine capituli vicesimi septimi. Sed & ceu ante dixi, in nostro codice Africanis illis titulus apertè est inditus *Capituli LVI*, quamvis à Flacio deletus. Ego cùm observaverim, à Gerberto passim illa Africana laudari tanquam normam, ad quam Romani Papæ potestas circa Episcopalia judi-

judicia sit exigenda, & ab illo esse libello conjuncta, nostrumque codicem hac etiam parte esse eximium; quo justa integritas libello possit per te reddi, etiam illorum varias lectiones notare, duxi pretium operæ. Quoniam verò & Wecheliana editio destituitur illis Africanis, imo & codex MSS. unde expressa est, desit in Capitulo LV; institui collationem manuscripti nostri cum illo Codice Canonum Dionysii Exigui, qui prodiit Lutetiæ curâ Christophori Justelli anno seculi hujus quadragesimo tertio. Nisi quod Canones Concilii Nicæni Africanis nostris inserti non potuerint à me commodè cum Dionysiano illo codice conferri, quia in Canonum illo codice Nicæni canones reperiuntur, quales illos vertit Dionysius, in Gerbertiani autem libelli Africanis, quales ex Græco transtulerunt bini illi interpretes Africani; quæ versiones nimis multum differunt. Poterit autem illa versio vetus facili negotio promi ex Conciliorum collectione Suriana: quæ indubiè ad manum tibi est. Omnes verò illas abs me notatas mitto: & quidem primâ chartæ facie, primorum quinquaginta quinque capitum, subjuncto indiculo eorum quæ continentur capitulo LVI: alterâ Africanorum quæ dixi. Longè gratissimum fuerit, libellum illum tandem aliquando reliquis Conciliis nullâ mutilatum parte videre adjunctum. Optimè profectò mereberis, doctissime Baluzi, isthac curâ de Sacerdotio pariter ac Imperio: & quo magis in odio est libellus Curialium, eò major erit apud intelligentes, bonos, & veri studiosos, nominis tui gloria. Et verò Romanæ communionis nemo hactenus præ Curiae metu ausus fuit libellum illum publicare (nam & altera editio, nisi fallor, Bongarsio debetur, perinde atque Synodi Parisiensis de Imaginibus) imò nemo ausus fuit ejus omne argumentum vel recitare; ipso-

met

met Marcâ l. 7. cap. 25 diffimulante, cum ea quæ ab Arnulpho Aurelianensi cap. 28. acerrimè dicta sunt adversus iniquos conatus Romanenses fictâ Damasi Epistolâ subnixos, tum illud Gerberti studium intra cancellos ab Africanis quondam Patribus positos Romanam jam tum gliscentem *μοναρχίαν* coërcendi. Nusquam Baronius commotior est quàm in confutando libello isthoc. De bono illo Gerberto non dubitavit apertè affirmare in historia anni 999. *Nullum hætenus in Petri sedem fuisse promotum, qui eandem sedem ita prosciderit ut Gerbertus.* Tantum abest, ausum quenquam vel laudare vel defendere ab Aurelianensi Arnolpho vel Gerberto dicta. Nec enim cum scriberet Archiepiscopus Spalatensis illa Baronio opposita, l. 4. num. 46. usque ad 62, Romanarum amplius erat partium, non certè cū mederet. Nescio an ferat tuum institutum, adjici Synodo illa quæ in Francofurtensi editione annexa sunt Gerbertiana ad Walderodum Argentoratensem & Siguinum Seronensem. Si visum fuerit addere, ex re fuerit adjungere etiam orationem illam Gerberti, quam, ceu habitam in Concilio Mosomeni, Centuriatores ex nescio quo veteri codice (nec enim in nostro legitur) pag. 517. ediderunt; cum ejusdem sit argumenti. Interest sanè veritatis, non perire etiam illa, imò cum cura legi. Cæterum perplacet profectò tuum præclarum propositum de evulgandis Conciliorum hætenus prætervisorum tomis. Libentissimè sanè symbolam conferam, si quam potero. Vereor autem ut possim, cum parum instructi simus à manuscriptis, & in Germania rarissimæ fuerint habitæ Synodi, saltim ab ævo Gregorii septimi: Episcopis ad seculares curas Principalibus dignitatibus, quas sunt consecuti, protractis, & Papis Episcopalem auctoritatem sua nova monarchia

narchia è medio tollentibus. Excutienti tamen nunc adeo mihi Centuriam decimam, occurrit pag. 442. Synodus Romana à Joanne XII. contra Leonem habita. Expres-
sit illam Flacius ex mss. veteri libro, quem legere me me-
mini in Bibliothecâ nostrâ Juliâ. Illius editionem si pa-
rare placuerit, mittam quas reperero Varias. Quod si
quæ alia hujus argumenti inciderint in manus, signifi-
cabo. Papalium literarum monumenta memini in nostris
mss. complura mihi lecta olim: sed forte jam alibi illa
sunt edita, jamque dudum non sunt inspecta. Ut proin-
de hac vice nihil possim promittere. Quoniam tamen in
Codice isthoc mss. qui Reginonem & Synodum Remen-
sem comprehendit, præter Apologiam, qua causam su-
am Ebbo Remensis defendere est conatus, comparet Pa-
schalis Papæ illud Breve, quo Christianæ doctrinæ per
Septentrionalia regna propagatio Ebboni est commissa,
illud indicare Tibi, officii mei esse duxi. Nec enim mo-
rari te amplius hac vice quidem decet. Tu verò, erudi-
tissime Baluzi, vale bono literario; & certò Tibi per-
suade, fore semper Tui studiosissimum

Helmstadii 24 Julii 1670.

Hermannum Conringium.

III.

Clarissimo & eruditissimo Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

*Varvisimæ literæ tuæ mihi redditæ fuerunt his diebus à
Clarissimo Viro Joanne Capellano amico meo tuoque, Con-
ringi*

BALUZII EPISTOLA

9

ringi Vir Clarissime. Dictu autem difficile est, quanta me lætitia affecerint, qua voluptate perfuderint. Non solum enim humanissimè ad meas respondisti, sed admodum erudite, ut decebat Virum eruditissimum, ac præterea ad me misisti variantes lectiones Concilii Remensis adversus Arnulphum, denique mihi tuam omnem operam amantissime polliceris. Ad quæ singula tibi respondebo pro tenuitate ingenii & eruditionis meæ.

Primum gratias ago quod de me ita judicas ut in me putes esse aliquam bonarum rerum cognitionem ac studium recti: deinde quod laudas fidem ac reverentiam meam erga memoriam magni Viri Petri de Marca Archiepiscopi Parisiensis, optimi Patroni ac Mæcenatis quondam mei. Ingratissimum enim verò me esse oportuit, si pro summis ejus in me beneficiis, præsertim pro eximio illo & non vulgari amore, quo me prosequeretur, non rependissem saltem gratias quas poteram. Poteram autem aliquas rependere occasione editionis librorum de Concordia Sacerdotii & imperii; ad quam insuper obstrictus eram supremo morientis mandato, qui paulo ante abitionem ex hac vita suam, mihi curam editionemque lucubrationum suarum commiserat. Feci itaque, quod imperaverat, ea fide & ea diligentia quæ à Viro bono expectari poterat. Viderint illi qui adversum me propter banc editionem clamitant, quas justas conquerendi causas habeant. Mea mihi conscientia pluris est quàm hominum sermo, ut Tullianis verbis utar. Neque enim est cur me pœnitere debeat istius editionis, tametsi adversum me propter hoc facinus excitata sit gravis illa tempestas, cujus rumorem etiam ad vos usque pervenisse intelligo ex literis tuis. Laudarunt interim quotquot bonas literas amant, quotquot veri ac recti amantes sunt. Adeo autem acceptus fuit hic liber iis qui bonarum literarum studio ducuntur, ut altera illius libri editio procuranda fuerit, sic absorpta priore,
 B ut ne

ut ne unum quidem exemplar venale remanserit apud Typographum, Hanc porrò postremam editionem variis observationibus illustravi ex antiquitate petitis, editis etiam illis aliquot veterum temporum monumentis, quæ nondum in lucem prodierant, & inter alia, quod ad vestram Germaniam spectat, alligatione, ut tum vocabant, sive oratione Bonifacii VIII. pro confirmando Rege Romanorum Alberto, quæ exstat in veteri Codice Bibliothecæ Colbertinæ. Cum verò liber quintus, in quo agitur de dignitate & auctoritate Legatorum sedis apostolicæ, imperfectus esset, illum supplavi, additis nimirum integris quadraginta capitibus. Quo loco vides, eruditissime Vir, incidisse me necessario in vexatissimam controversiam de Vicariatu Episcoporum Thessalonicensium per Illyricum, necessumque etiam præterea fuisse, ut excuterem Vicariatum Episcoporum Arelatensium per Gallias & septem provincias. De sequentium seculorum malis exemplis, quæ à Baronio ipso & aliis nostrarum partium scriptoribus damnantur, de rapacitate nimirum & ambitione fastuque Legatorum posteriorum temporum, admodum multa dixi, sed necessitate potius suscepti argumenti quàm libidine detrahendi, tantum ne viderer deseruisse vadimonium. In fine verò libri septimi, in quo agitur de judiciis canonicis Episcoporum, addidi ex meo nonnullas observationes circa depositionem Arnulphi Archiepiscopi Remensis; quam nonnulli tum putabant nullam esse ipso jure, quia facta fuerat, ut agebant, præter Romani Pontificis auctoritatem. Redeo nunc ad Concilium Remense, illud nimirum in quo illa Arnulphi dejectio decreta est; cujus variantes lectiones cum tu ipse adnotaveris, tum manu propria descripseris ex veteri codice Academiæ Juliæ, duplicatum beneficium tribuisti. Prima illius editio debetur Matthiæ Flacio Illyrico, secunda Jacobo Bongarsio, uti tu quoque scribis,

scribis, id quod apud nos est constantissimum. Editionem Duchesnii, utpote mutilam, superioribus duabus annumerandam non esse tecum omnino sentio. Vir ille doctus satis se consilio suo facere existimavit, si ea tantum exciperet quæ ad historiam pertinebant. Mibi animus est Synodum illam rursus edere integram, & emendatissimam, quantum fieri poterit. Adjungam autem epistolas Gerberti ad Wilderodum & Siguinum, tum etiam orationem ejus in Concilio Mosomenfi habitam, quam compertum habebam editam fuisse à Centurionibus. Multam profectò voluptatem percepi cum ad eam literarum tuarum partem ventum est, in qua me admones extare in codice MS. Academiæ Juliæ caput LV I. ejusmodi Synodi, quod deest in editionibus, illo autem contineri canones Africanos qui de judicandis intra provinciam Episcopis decreverunt. Nam canones Africani per diu viguere ac vim legum obtinere in Gallia, nimirum, opinor, usque ad tempora Gerberti. Nam quis illos posthac laudare ausus esset, quando pro sanctissimis legibus irrepsit acre Legatorum imperium & sæva libido dominandi? Itaque ommissa veteri disciplina, & exuta priscorum canonum, tanquam obsoletorum, reverentia, sola deinde per multum ævi valuit inter nos auctoritas epistolarum pontificiarum quæ editæ sunt in collectione Isidori, præcipuè verò postquam Decretum Gratiani, quod ex istiusmodi decretis ut plurimum constat, publicæ legis vim roburque obtinuit in Occidente. Sola, inquam. Nam quis tum meminisse poterat veterum regularum in tanta antiquitatis oblivione, quæ omnium mentes excecaverat per eas tempestates? Accessit postea immensa illa decretalium epistolarum farrago, quæ post Nicolaum & Alexandrum secundum emerfit. Sunt sane multa in his decretalibus, quæ si fuissent bono seculo nata, poterant & ipsa inter bonas merces numerari. Omnino

enim qui illas condidere, magni ut plurimum Viri fuerunt. Quis enim Innocentio tertio, ut istum exempli causa sumamus, doctior unquam fuit inter eos qui Romanam cathedram tenuerunt? Occasio postulat ut, quoniam Innocentii III. mentionem feci, tecum, Vir clarissime, communicem consilium & institutum meum. Institui itaque nova editione donare epistolas ejusdem Pontificis, additis interim ad sex libros jam editos aliis quatuor qui nondum emissi sunt in lucem; quorum tres ultimos mihi ex veteri codice MS. suae Bibliothecae suppeditavit Vir illustrissimus & eruditissimus Franciscus Bosquetus Episcopus Mompeliensis. Addam huic editioni novam collectionem Decretalium ejusdem Pontificis, hactenus ineditam, ex regeſtis trium priorum annorum pontificatus Innocentii confectam à Raynero monacho Pomposiano, agente tum Innocentio quartum pontificatus annum. Et quia Gesta Innocentii, quæ cum quatuor ultimis libris epistolarum ejus edita jamdiu fuerunt ab illustrissimo Episcopo, quem paulò ante nominavi, nævis ac mendis scatent ultra quam dici potest, dabo rursum illa emendatissima ope duorum veterum codicum manuscriptorum, quorum unus extat in bibliotheca Regia, alter in bibliotheca illustrissimi Viri Caroli Mauritiæ Tellierii Archiepiscopi Nazianzeni & Coadjutoris Remensis. Hæc tecum, Vir clarissime, de editione illa, cujus magna pars jam confecta est. Puto Synodum Romanam à Joanne XII. contra Leonem IX habitam bona fide editam fuisse. Si quid tamen in codice MS. repereris diversum ab editione, & ad me miseris, erit unde in nova mea Conciliorum collectione testatum publicè non semel faciam amorem & affectum erga me tuum. Ebbonis Archiepiscopi Remensis Apologeticum ex codice MS. Eminentissimi Cardinalis Barberini edidit Dominus Lucas Dachérius monachus Benedictinus in tomo septimo Spicilegii veterum Scriptorum, sed aliquot in locis mutilum, ac valdè depravatum.

Quare

Quare magnam à me gratiam inibis, si variantes lectiones ad memiseris. Si tomum illum apud vos non habetis, aliquam Apologetici illius partem reperies in tomo secundo Duchesnii pag. 342. linea 15 usque ad lineam 33. Et pag. 341 linea 22 usq; ad lineam 32. Peto autem à te, optime Conringi, ut ad me mittas epistolam Papæ Paschalis de legatione Ebbonis ad septentrionalia regna, quam extare ais in eodem codice Academiæ Juliae, in quo descriptum est Concilium Remense adversus Arnulphum.

Causa Ebbonis me admonet, ut adhuc opem tuam postulem, Et in re quidem gravissimi momenti. Depositionis ejus meminit Rhabanus Archiepiscopus Moguntinus in epistola ad Heribaldum Episcopum Autisiodorensensem: quæ, quia continet responsa Rhabani ad varias interrogationes Heribaldi, præcipue circa pœnitentiam, sub titulo Pœnitentialis Rhabani edita est à Stevartio in tomo singulari insignium auctorum. In capite XXXIII. illius epistolæ suæ Pœnitentialis agitur de eucharistia. Nam Heribaldus consuluerat Rhabanum, ut ex eo sciret utrum eucharistia, postquam consumitur, Et in secessum emittitur more aliorum ciborum, iterum redeat in naturam pristinam quam habuerat, ante quam in altari consecraretur. In responsione autem Rhabani, prout edita est, quedam leguntur, quæ videntur non esse Rhabani. Itaque si vetustum exemplar istius epistolæ suæ Pœnitentialis extaret apud vos, operæ pretium esset ad me quamprimum mitti varias lectiones præfationis saltem Et duorum ultimorum capitum. Felices autem essemus omnes, si eodem tempore ad me mitteres epistolam Rhabani ad Eigilem Abbatem Prumiensem; de qua mentionem facit ipse Rhabanus in capite XXXIII epistolæ ad Heribaldum, tum etiam vetus auctor anonymus, qui tractatum de eucharistia edidit per illa tempora, quem verò publici juris fecit R. P. Cellotius in appendice historiæ Gottschalci.

Nam epistolam illam ad Eigilem, tametsi diu quaesitam, nondum vidimus.

Satis longam esse epistolam video. Sed tamen antequam manum de tabula tollam, paucis tecum agam de collectione Reginonis, cujus novae editioni nunc incumbunt operae typographicae. Persuasum mihi omnino est Burchardum magnam partem suae collectionis, & id quidem quod pulchrius ac nobilius est, accepisse ex Reginone, ut ostendam in mea praefatione. Adnotavi autem in margine numeros librorum & capitum Burchardi in quibus extant canones & alia decreta collecta à Reginone. Adnotavi praeterea, quantum fieri potuit, ex quoque Concilio & capitulari sumpta sunt. Tum aliquot in locis observationes meas afferro, seu potius varias lectiones indico, ex vetustissimis libris Capitularium. Quod totum de industria suscepi faciendum, ut post editionem istam Reginonis nihil reliquum sit posteriori diligentiae. Animus est addere in calce epistolam Rhabani ad Heribaldum, cujus varia fragmenta diversis in locis adfert Regino, ut in eodem volumine lector eruditus habeat simul cum fragmentis epistolam integram. Spero editionem illam absolutum iri ante initium anni sequentis. Pollicitus sum amplissimo Viro Joachimo Hildebrando missurum me ad eum exemplar unum illius editionis, si modo mihi personam indicaverit, cui committi tuto possit. Simul autem mittere curabo aliud exemplar pro te, Vir eruditissime, velut pignus meae adversus te reverentiae.

Habes, Vir optime & eruditissime, longissimam epistolam, nec insuavem tamen, opinor, nec inficetam, cum tractet de rebus literariis & ad Dei religionem pertinentibus. Vides autem quàm familiariter intra verim in tuam familiaritatem, quàm liberè utar bonitate ac humanitate tua. Tu vicissim, si me amas, utere opera mea. Nihil enim erit quod in tui gratiam

tiam facere recusem. Nam illud tibi sæpè dicendum est, Conringi Vir eruditissime, valdè cupere me ut certus esse possis de cultu erga te meo. Velim etiam ut, sicubi se occasio obtulerit, meo nomine salutes clarissimum Hildebrandum, simulque illum admoneas, exspectare me ab eo varias lectiones ex codicibus Moguntino & Viennensi, quas edidit post Reginonem emissum. Vale, Vir doctissime, rem literariam ornare perge, & me semper ama tui nominis studiosissimum. Lutetiæ Parisiorum VI. Idus Octobris M DCLXX,

IV.
STEPHANO BALUZIO
S. P. D.

Literæ Tuæ, clarissime Baluzi, benevolentiaæ atque multæ eruditionis nomine, quarum sunt plenissimæ, supraquam dici potest, me exhilararunt. Serius tamen respondeo, quod in aulam ad consilium evocatum me iri conscius, ibi Augustam Bibliothecam, integro libro mihi laudatam, ac proinde nec Tibi fortè ignotam, super desideratis manuscriptis, priusquam responderem, consulere, operæ pretium duxi. Et verò factum illud est abs me cum cura, sed hebdomade demum præcedente & expectatione falsus. Interea verò & Hildebrandum compellavi, aliumque amicum super variis lectionibus operis Reginonii. Quas cum impetraverim die hesterno, statim mitto; quo anticipent fortassis manum ultimam novæ Tuæ editionis. Quam ipse etiam velim emendatissimam esse, quia nostra justo negligentius à typographo habita, & tamē liber iste est præclarus, & magnæ olim auctoritatis. Desidero sanè annotata Tua in opus utilissimum, etsi à cleri hodiernis moribus toto dissideat cœlo. Rhabani ad Heribaldum

baldum epistolam quod addere institueris, gaudeo. Quæfivi etiam illius manuscriptum & in Augusta & in nostra bibliotheca : sed fui frustra. Perinde ac Epistola ad Eigilem, (qui videtur esse non Prumiensis, sed Fuldenfis aliquis Abbas, & quidem is, cui proximè Rhabanus succedit) non comparuit. Stevartianæ editionis cap. XXXIII. indubiè mendosum est : bona tamen parte videtur esse à manu Rhabani. Non à Stevartio autem primò Pœnitentialis nomen illi est Epistolæ inditum : sed ipse etiam Anton. Augustinus in notis illius Pœnitentialis, quod Rhabanus Otgaro Archiepiscopo inscripsit, videtur non distinxisse à Pœnitentiali. Ubi otium fuerit inspicere illas eruditissimas notas, dabitur fortè occasio ex Ivone & Gratiano nonnulla Epistolæ loca emendandi. Nec enim dubito ad manum esse Canones pœnitentiales cum A. Aug. notis Venetiis A. 1584. editos.

Ebbonis (ita enim rectius abs Te etiam appellatur, quàm Ebonis ut vulgo audit : quod nomen hodieque Friis meis, ut alia veterum Germanorum nomina, per est familiare) apologeticus, cum Paschalis Papæ epistola, hoc ipso anno apud nos ex MS. Academico me hortante additus est novæ editioni Historiæ Adami Brementis. Mittam proximo vere librum integrum. Quin addam tum & mea nonnulla, quorum partem jam pridem Illustris noster Capellanus possidet : si quid eorum lectione non indignum judicaveris. Et verò ipse etiam desidero censuram Tuam, saltem super iis, quæ libro de Origine Juris Germanici c. 14. 15. 16. differui, de Civili & Ecclesiastico Jure, quale illud fuit Carolo M. & Ludovico Pio imperantibus. Poterunt autem sine sumptu & tutò ad Te omnia deferri, si Illustrissimus Colbertus curandi per mare negotium, Regio illi, quem

quem vocant Agenti & Factori qui Hamburgi est, deman-
daverit. Imò posfit ille & literas nostras quàm optime cu-
rare, si fuerit jussus.

Romanam illam à Joanne XII. contra Leonem IIX. ha-
bitam Synodum conferam cum MSS. nostro. Utinam au-
tem possem & qua alia parte Tuam Conciliorum collectio-
nem adjuvare! Sed quantum hætenus quidem novi, apud
nos ejus nihil est. Nisi fortè nondum edita sit Epistola Lu-
dovici Pii ad Episcopum Salisburgensem, qua simul Aquis-
granenses Canones pridem vulgatos transmisit. Hæc e-
nim unà cum illius Synodi Canonibus in bibliotheca nostra
latet MSS. Ipsi Aquisgranenses, ut & Moguntini ejusdem
ævi Canones magnâ copiâ etiam apud vos supersunt. Nec
vobis possunt deesse Basileensis Concilii acta omnia: quo-
rum nonnulla habemus MSS. In illa Decretalium sequioris
ævi immensa farragine, nonnullas reperiri meliori dignas
seculo, & ipse omninò agnosco, ut &, inter eos, qui Ro-
manam cathedram tenuerunt, Innocentium III. fuisse tum
doctissimum. Non ausim tamen dicere, Decretalium con-
ditores ut plurimum fuisse *viros magnos*: si quidem eru-
ditionem spectes, non dignitate. Institutum Tuum de
nova eaque auctiore editione Epistolarum Innocentii III.
perplacet: nec enim mihi hætenus visi sunt, nisi libri duo,
typis quidem excusi. Visæ autem sunt & aliæ quam multæ
ejusdem Innocentii ex Vaticano Codice descriptæ ab Illu-
strissimo Principe & Episcopo Paderbornensi, melioris o-
mnis literaturæ peritiâ hodie illius ordinis longè maximo.
Ex quo libro multa didici historiam rerum Imperii illu-
strantia: sed pridem desiit in usu meo esse. Fuere autem
res Germanicæ, quod novisti, tum perturbatissimæ, Prin-
cipum de Imperiali dignitate funestis disidiis, ab Innocen-

tio excitatis partim, certè fotis. Usus illo Vaticanò Codice videtur in Annalibus suis concinnandis Odoricus Rinaldus, Epistolis aliquot Pontificiis inde promptis. Memini me hujus Innocentii Epistolas aliquot legere in Codice MSS. nostræ Bibliothecæ Juliæ. Sed illæ fortassis jam tum in lucem prodierunt Illustrisfimi Busqueti cura (nec enim editionem ejus vidi) aut certè Tuos inter quatuor libros reperiuntur. Avidè sanè desidero novam Tuam editionem, saltim ad exactiorem parandam rerum Imperii notitiam: quanquam & alia quam multa hinc peti poterunt sacrae monarchiæ monumenta.

Quod Gerberti Synodo Remensi addere velis Epistolas ejusdem ad Wilderodum & Siguinum, ut & orationem in Concilio Mosomeni habitam, perplacet. Mirum verò nō exstet utraque illa Epistola in Codice MSS. Massoniano, unde reliquarum Epistolarum volumen Parisiis prodiit. Videntur sanè rejectæ omnes, Remense illud negotium Romanæ curiæ invisum spectantes Epistolæ, ab editore, offensæ metu: Et non nisi per imprudentiam est adjecta iis Ottonis III. Imperatoris, Sylvestro facta donatio, quæ usq; adeo pupugit Baronium, & quam ipsimet Sylvestro, æquisfimo Papalium rerum censori, tribuere equidem non dubito. Cum illa verò, quæ dixi, adjecturus sis, non possum non sperare additum iri quod hætenus Synodo ad integritatem defuit cap LVI. quum & postulet id ipsum libri argumentum, & citra justam Curia indignationem possit adjici, utpotè cum sit depromptum ex ipsomet Codice Canonum Romano, tot seculis olim recepti usus, & ab ipsismet Pontificibus Gallicanæ Ecclesiæ commendato, donec Pseudo-Isidoriana commenta præplacere cœperunt. Optimè verò judicas & candidè, circa illa Gerberti tempora, præ-

prævalentibus sensim aliis Pseudo-Isidorianis, exspirasse sanctissimæ Ecclesiæ Leges veteres, proque illis acre Legatorum imperium & sævam dominandi libidinem irrepsisse. Et verò ipsa memoria Codicis illius Canonum seculis periisse videtur. Nec enim repertus temerè, qui ejus meminerit: & tandem non nisi rarissima exempla superfuerunt. Et vero illi qui Gregorii XV curâ Corpus Canonum recensuerunt, non nisi tria illius veteris Canonum Codicis Exempla in Bibliotheca Vaticana sibi reperta tradiderunt, viri utique diligentissimi pariter & doctissimi. Is etiam qui Moguntia anno seculi superioris vigesimo quinto Codicem illum primus edidit, quid ederet nescivit, & non nisi tribus MSS. summâ curâ conquisitis usus est. Vix totidem vidit in Gallia vestra Justellus. Non mirum verò, excussum tandem manibus illum Codicem, ejusque omnem auctoritatem abolitam, cum illimitatæ Monarchiæ studium, quod ad summum fastigium est ab Hildebrando evectum, non possit ferre veterum Canonum cancellos, aut hætenus recepta legum jura: quorum utraque usque adeò à Monarchicis Curia institutis disident, ut, me quidem judice nulla possit sacerdotii illius & Imperii concordia unquam vel expectari. Miror autem quàm maximè singularem providentiam divinam, quæ fecerit in ipsum Romanum Codicem Canonum recipi per Dionysium Africanum, illa etiam, quæ improbos Zosimi jam & successorum conatus aperte prodiderunt pariter & refrenarunt. Absq; sanè illâ Dionysii curâ fuisset, nec vola ejus rei amplius nec vestigium fortè superesset: perinde ac reliqua perierunt monumenta plerorumque alibi improbè item dominandi gratiâ actorum Romanæ sedis; vel certè ne in lucem prodeant prohibentur à superstitiosis Curia cultoribus.

Ea res cum gaudio me revocat ad initium Epistolæ Tuæ, ordine retrogrado. Mirificè enim me affecere quæ scribis de contemptâ illâ Romæ adversum Te excitata tempestate & faventibus bonis omnibus Marcani operis non tantum nova editione, sed ejusdem etiam ab eruditissimo & candidissimo ingenio Tuo factis augmentis. Qui enim non complectar fortem adeo animum & studiosum veri re-ctique? Facit verò perspecta eruditio Tua, ut propè ardeam desiderio illius tertiatae editionis, cum primis autem Tuorum augmentorum. Nec enim dubito, responsura exspectationi etiam illa, ut Tua, quæ hætenus vidi, cætera. Occasionem Vicariatui Thessalonicensi hætenus credidi equidem datam, partim à Sardicensis Concilii duobus istis notis Canonibus, partim quod non tantum Occidentalis Imperii sex diocesesibus omnibus, sed etiam Orientalis duabus illis Macedoniae & Daciae, nullum Patriarcham, seu secundum, seu quartum Oecumenicum Concilium (in quibus primò omnium de Patriarchis aliquid est constitutum) dederit, quo Romana ambitio potuerit coerceri; Sardicensium Canonum improbo prætextu, jam tum olim Episcopaliū controversiarum judicium primū per Legatos, deinde per Vicarios sibi vindicans: cum primis ex quo primatum suum Juri divino non dubitavit tribuere, quod, nisi fallor, primū cœpit circa initia seculi quinti Christiani, Sardicensibus Canonibus nihil tale agnoscentibus. Hæc equidem credidi hætenus: sed jam Te audire vehementer desidero: eoque proximo vere *σὺν θεῷ* novam illam Tuam editionem adferri curabo. Legam tunc & Bonifacii quam memoras Epistolam: superbam indubiè & iniquam si non regno vestro saltim dignitati Imperii: ut tantum non omnia fuere Paparum à Gregorii Septimi ævo.

Si

Si non obruerer negotiis, possem facile justum volumen dare ex MSS. talium bullarum & brevium. Nunc hoc agere vetant infinitæ aliæ occupationes. Sed pecco in tempora etiam Tua, Clarissime Baluzi, melioribus dicata & impendenda, ista hac prolixitate mea. Agnosco culpam & deprecor. Veniam tamen, spero, peccanti dabis, quia detinuit me & pristinus harum literarum amor, & Tui studium juvandi: imo & ille erga me Tuus animus amicus planè, qualemque nec merui, nec expectavi. Hunc uti porrò mihi serves, etiam atque etiam rogo. Habebis vicissim ad omnia amicitiae officia & prompta obsequia

Helmestadii in Acad. Julia 19 Nov. ipso natali die sexagesimo quinto Anno 1670.

ætatem omnem paratissimum

T.

Hermannum Conringium.

P. S. Qui hasce adfert juvenis, & genere apud nos natus est bono, ac insigni est, cum virtute, tum eruditione. Eoque rem & Te dignam, & mihi perquam gratam præstiteris, si quid illi benignè feceris. Poterimus illo, quamdiu Parisiis vixerit, fido uti internuncio & commodo. Illusterrimo Colberto & publici & mei quoque privatim boni causæ vitam longam & firmam precor valetudinem. Illi me & mea studia quæso commendes.

Jam clauferam, cum ex claustris Bibliothecæ Academicæ adferuntur Rabani MSS. duo: alterum est Pœnitentiale illud Othgario Moguntino inscriptum, alterum audit summa doctrinæ Christianæ. Prius idem est cum eo quod publicavit A. Augustinus: Posterius num sit Rabani dubi-

to, quia titulus est à manu recente, & habentur ipso libello quæ non sapiunt Rabani ævum. Maluisssem videre Epistolas ad Eigilem & Heribaldum, quas quæsieram.

V.

Clarissimo & eruditissimo Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D

Longissimas ad te nuper literas dedi VI Idus Octobris, ad quas cum responsum non sit à te Viro humanissimo, par est existimare illas tibi redditas non fuisse. Earum ergo exemplum ad te mitto.

Absoluta tandem Reginonis editione, nihil mihi jucundius accidere posset quàm si se aliqua favorabilis occasio daret ad te mittendi unum ejus operis exemplar. Spero autem repertum iri posthac. Interim ad Te, Vir eruditissime, mitto præfationem meam, ut ex ea intelligas quid præstitum à me sit in hac editione. Simul videbis redditam aliquam gratiam tuæ in me benevolentiae, & datam in publicum meæ adversum te reverentiae testificationem. Quod ita interpreteris velim, ut existimes omnino dictum ex animo esse. Plurimi enim facio ingentes virtutes tuas.

Pollicitus in hac præfatione sum novam Capitularium Regum nostrorum editionem emendatam ad vetustissima exemplaria, quorum aliqua laudo inter Notas. Si quid habes nondum vulgatum, quod huic collectioni addi debeat, possem id ad te petere meo jure, ut tuis verbis utar. Attamen illud, qualecunque erit, debere malo tuæ humanitati, quàm juri meo, quod alioqui ex eadem humanitate tua profectum est.

Præ-

Præterea si veteres Capitularium libros manu scriptos habetis, operæ pretium erit variantes lectiones ad me mitti, ut etiam Germania vestra suam opem conferat ad donandas meliore luce vetustas Francorum ac Germanorum leges. Verum quoniam istud plurimi tædii negotium est, nolim ut illud in te suscipias, Vir clarissime, sed eam curam derives in aliquem juvenem istarum rerum studiosum. Literas ad amplissimum Virum Joachimum Hildebrandum scripsi VI Kalend. Octobris. Nescio autem an ad illum pervenerint. Multam illi salutem ex me dicito, & simul vadem te ei pro me præsta missurum me adeum exemplar Reginonis quod pollicitus illi sum. Vale, Vir Clarissime & eruditissime, & semper memineris studii erga te mei. Lutetiæ Parisiorum XI Kalendarum Martii MDC LXXI.

VI.

STEPHANO BALUZIO

Tutelenfi,

Viro clarissimo & eruditissimo

S. P. D.

QUum hodie traderentur, quas XI Kal. Mart. Lutetiæ exarasti, Clarissime, eruditissimeque Baluzi, nescio equidem dolore magis an lætitiâ affectus sim. Magno scilicet dolori fuit, non redditum Tibi responsum meum, ad eas quas VI. Id. Octobris dedisti. Et verò longè prolixiores quàm fuerant illæ Tuæ, reddidi statim 19 Novembr. de omni Tuarum argumento differens. Imò mihi, factâ à doctissimo amico diligente collatione MSS. nostri Reginonii Codicis cum Hildebrandina editione, quod hæc Typographicis operis justo negligentius

us fuerit curata, numerosas varias lectiones. Sperans has in tempore adventuras, priusquam ultimam manum Tuæ editioni adhiberes, quod ante Calend. Januarias futurum credidi. Illa mea cum accepisset curanda Vir Amplissimus, mihiq̃ue amicus, qui filio suo per illa aditum ad gratiam Tuam parari voluit, mihiq̃ue significari iussisset, jam tum XXVI Decembr. Lutetiam omnia salva advenisse: equidem vixi ex illo securus, tantum Juvenis illius Lutetiæ degentis Epistolam unicè exspectans, tuæ longius indulgens tempus. Usque adeò igitur jam frustratus, plurimum sanè turbato sum animo. Nec tamen ineas iterum descriptas, ut nec Reginonias varias adhuc denuò mitto: quoniam spero nihil meorum periisse, sed hæerere alicubi: brevi autem fore, uti rectè tradantur. Quod uti fiat quantocius, filii illius, quem dixi, Patrem urgebo. Ut hætenus autem dolorem mihi pepererunt literæ Tuæ, ita, Clarissime Baluzi, eadem grandi mihi sunt gaudio, luculentissimo non uno benevolentiae testimonio. Præsertim, quod advenerint in comitatu priorum humanissimi adfectus & eruditionis plenissimarum, simulque præfationis in Novam Tuam Reginonis editionem; quam immerita mei laudatione utinam tamen non maculasses! Enimverò non in levi felicitatis parte colloco, Tibi Viro Eruditissimo placere: probe tamen tenuitatis meæ mihi conscius, scio illud, quo me affecisti, præconium non temere inventurum fidem. Quæ cætera præfatus es, illa verò ut sunt erudita, ita multum me delectant, & Reginonem ipsum, Tuasque notas faciunt me desiderare.

Capitularium Regiorum novam editionem qua parte potero, libentissime adjuvabo. Apud nos tamen collectio illorum, quam vel Ansegisus vel Benedictus instituit, MSS. exem-

AD BALUZIUM.

25

exemplar nullum reperitur. Utrum in Bibliotheca Augusta Principis supersit, inquiram. Unum & alterum Capitulare cum Caroli M. tum Ludovici Pii habemus MS. Nihil tamen ineditum. Quod si, quæ de his Capitularibus aliisque Ecclesiasticis Legibus magnorum illorum non minus nostræ Germaniæ, quàm Italiæ & Galliæ vestræ Regum libro de Origine Juris Germanici c. 14. 15. 16. aliisque disse- rui, tibi ad manum fuerint (nisi fallor autem nisi ea Capel- lano nostro) quid abs me fieri in usum tuum debeat, rectius indicabis. Addidi autem illi libro & Capitulare Caroli M. de Ecclesiasticis Saxoniae rebus: quale illud accepi à litera- tissimo Germaniæ nostræ Episcopo ac Principe Paderbor- nense, ex vaticano Palatinæ Bibliothecæ codice suâ & Hol- stenii curâ editum Romæ. Quod omnino meretur reliquis Magni illius Regis Capitularibus adjungi. Mittam verò ejus Capitularis & Romanum exemplum, si eo careas. Imò mittam, quocunque potero editionem illam tuam exorna- re: Tu modo audacter jube, quid abs me effectum velis. Hildebrando num quid Tuarum sit redditum, præter unam Epistolam, nescio. Salutem, quam nunciari jussisti, erit illi (scio) longè gratissima. Vale autem, & salve etiam Tu, doctissime Baluzi, pergeque benè velle

Helmestadii 12 Martii

1671.

*Tui studiosissimo Cultori**Hermannno Conringio.*

Illustrissimi Colberti gratiam perpetuare mihi ne graveris, etiam atque etiam rogo.

D

Cla-

VII.

Clarissimo & eruditissimo Viro
HERMANNO CONRINGIO
STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

Postremas tuas literas datas Helmeftadii die 12 mensis Martii accepi XIX Kalend. Junii, plenas humanitatis, ut sunt tuæ omnes; quibus ante quàm respondeam, illud inprimis admonebo te, Vir clarissime, misisse me nuper ad te tum Regionem, tum etiam reliquos libros à me editos, qui Hamburgo Helmeftadium ad te deferentur meo nomine.

De Capitularibus gratias ago, ut debeo, quod polliceris te in bibliotheca Serenissimi Principis tui quæsiturum vetera illorum exemplaria. Duo illa quæ habes Caroli Magni & Ludovici Pii, si edita non sunt separatim à libris septem Capitularium, valde velim ut ad me mittas, præsertim si annotatum est illic tempus, quo condita sunt. At si jam vulgata sunt in tomo secundo Conciliorum Sirmondi, qui plurima eorundem Principum Capitula dedit integra, satis erit si variantes lectiones ad me mitti cura veris. Nam præter septem libros Capitularium, decrevi in unum volumen congerere quotquot Capitula Regum stirpis Carolinæ nancisci potero. Vidi & cum summa voluptate perlegi quæ scripta à te pridem sunt de hoc argumento in libro de Origine Juris Germanici; iisque utar cum seriore accingam ad editionem Capitularium. In illo tamen libro tuo non inveni Capitulationem de partibus Saxonie, quam habeo ex editione Holstenii. Vale vir optime & eruditissime, & me semper ama Conringici nominis studiosissimum. Lutetiae Parisiorum XIV Kal. Junii MDCLXXI.

II. STE.

IIX.

STEPHANO BALUZIO

Viro longè eruditissimo

HERMANNUS CONRINGIUS

S. P. D.

S Imulac quas XI Kalend. Martii exarasti, in manus pervenerunt, statim respondi, meis aulæ nostræ concreditis : cui perpetuū est cum Agente Parisiensi commercium, ut proinde non dubitem illas rectè item curatas. Etsi autem Tuæ multum me turbassent, eò quod nec tūc accepisses fasciculum jam mense Novembri in commodum Reginoniæ editionis transmissum : exhilaravit me tamen non multò post Capellanus noster literis vigesimo quarto ejusdem exaratis ; narrans, & traditum Tibi fasciculum illum ad Te curatum, id quod vigesimo septimo Martii repetiit. Ex eo accepi etiam, ex juvene, cujus curæ illum commiseram, quemque Tibi commendaveram, summā sese abs Te humanitate exceptum non semel. Illa itaque curā jam solutus, nihil perinde desidero, quam uti significes, num Residenti Regio Hamburgensi datum sit negotium, quicquid literarum miserim Tibi, probè curare. Habeo scilicet in tuos usus parata nonnulla; statim illa Hamburgum missurus, si Illustrissimi Colberti jussu via illa altera fuerit constituta. Absque hoc sanè fuerit, non licebit tutò quicquam mittere ; adeò sæpe jam deceptus sum. Et verò animus est imposterum etiam Bibliothecæ Colbertianæ consecrare quicquid edidero : cujusmodi sunt jam tum illa quæ nudius tertius absolvi de Re Piscinaria, quæve

mox

mox subsequenter *πολιτικώτερα*. Vicissim saltem Reginonia tua integra exspecto. Vale Vir summe & perge favere

Helmestadii xi Maji

Ao. 1671.

Cultori tuo

H. Conringio.

IX.

Clarissimo & eruditissimo Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

Literas ad te dedi III Non. praesentis mensis Aprilis, quarum mittendarum curam in se suscepit Arnoldus Engelbrechtus nobilis Germanus, is ipse nimirum quem tu, Vir clarissime, mihi commenda veras, & quo fido internuntio, ut ipsa tua verba ponam, & commodo uti nos posse scripsisti, quamdiu Parisiis esset. Itaque omnino confido fore ut ejus opera postremae illae meae literae in manus tuas pervenerint. Pollicitus erat idem nobilis effecturum se, ut libri à me editi ad te perferrentur. Verum interim dum tempus illud exspecto, nactus sum opportunissimam occasionem eos mittendi, quam censui non esse praetereundam. Accipies itaque, Vir eruditissime & optime, primum secundam editionem dissertationum de concordia sacerdotii & imperii, secundam item editionem operum Salviani Massiliensis & Vincentii Lirinensis, opera Servati Lupi Abbatis Ferrariensis, opera Agobardi & Amulonis Archiepiscoporum Lugdunensium, Caesarii Arelatensis Episcopi homilias XIV nunc primum à me editas, Concilia Galliae Narbonensis, denique dissertationes tres illustrissimi Viri Petri de Marca Archi-

AD CONRINGIUM.

29

Archiepiscopi Parisiensis. Hos libros tibi volens lubensque offero, Vir clarissime, reponendos in tua bibliotheca, ut, qui ad te accedent, hinc intelligant quæ sit mea erga te reverentia. Simul autem adjunxi tria exemplaria Reginonis, unum pro te, alterum pro Hildebrando, tertium denique pro Madero, quos oro te ut meo nomine plurimum salvere jubeas.

De Reginone cum bene multa dixerim in præfatione mea, quæ nuper ad te missa est, nihil est quod nunc tibi respondeam, nisi quod ægrè admodum tuli variantes lectiones ex codicibus Helmstadiensi, Moguntino, & Viennensi ad me tardè pervenisse, nimirum post absolutam editionem. Servabo tamen folia illa, usui futura in altera editione, cum illam parari opus erit. Tum verò & tui in me amoris & diligentiae Maderi memoria renovabitur cum laude utriusque.

Editio epistolarum Innocentii III intermissa est. Nam Romani spem mihi faciunt nonnullorum librorum qui editi hæcenus non fuere, qui verò extant in bibliotheca sedis apostolicæ. Simul autem ac eorum exemplum accepero, tum rursus operæ typographicæ redibunt ad officium suum. Si quas ergo Innocentii epistolas habes nondum vulgatas, ad me mitte. Erit his quoque suus locus. Vale, Vir clarissime, & me semper ama. Lutetiæ Parisiorum VIII Kal. Majas MDCLXXI.

X.

Illustri & Reverendo plur. Domino

STEPHANO BALUZIO

HERMANNUS CONRINGIUS

S. P. D.

Quas VIII. Kalend. Majas exarasti, jam X. Kal. Jun. rectè sunt traditæ. Nihil respondi tamen, quoniam hæcenus in per-

In perpetua vixi expectatione accipiendi liberalissimæ manus tuæ dona, quorum Tuæ spem fecerant. Nec enim dubitavi rectè omnia curatum iri: quum literas tuas misisset Regius qui Hamburgi est Residens, seque simulac Tua ad-
venerint, protinus facturum officium promississet. Senti-
ens verò frustrà me esse in illa spe, interea verò dilatione
responsi in tuam benevolentiam me peccare, abrumpo si-
lentium. Et verò jam tum pertæsum longioris moræ, in-
vitant me ad scribendum quas hoc ipso momento accipio
XIV Kal. Junii datæ, plenissimæ humanitatis, quales Tuæ
sunt omnes. Significo ipitur, intra triduum hinc Ham-
burgum abs me ad Regium illum Residentem missum iri
arcam libris meis aliquot instructam; in Tuum quidem
usum plærisque, nonnullis verò Bibliothecæ Illustrissimi
Colberti, paucis & Capellano nostro & Perraldo & Mene-
strello destinatis. Illam spero majore diligentia curatu-
rum virum; quoniam inscribetur arcæ, omnia Illustrissimi
Colberti, Bibliothecæ deberi. Vellicabo autem & Tuo no-
mine Viri aures: additâ itidem Illustrissimi Mœcenatis au-
thoritate: nisi & Tibimetipsi idem agere placuerit. Ur-
gendum enim est illud genus hominum, cæteroquin per-
quam negligens, sola Mercurialia si excipias.

De Innocentii III Epistolarum Vaticano Codice pro-
pediem etiam ex me fortassis accipies certiora. Exspecto
enim de iis responsum Illustrissimi Episcopi & Principis
Paderbornensis; quem ab nostræ Clero Germaniæ inusi-
tatâ eruditione, nisi fallor, jam tum Tibi laudavi, ipsemet
verò etiam Tu maximi æstimabis, lecto ejus Poëmatum li-
bro arcæ cum meis incluso. Manu ille sua (si rectè memi-
ni) codicem illum Vaticanum integrum descripsit: eoque
tuos in usus illum petii. Imo impetraturum me confido,
nisi ipse edere maluerit, Non

AD BALUZIUM.

31

Non displicuisse quæ de Capitularibus Carolinis libro de Origine Juris Germanici differui, equidem gaudeo. Miror verò, non repertum Tibi, operi illi meo annexum Capitulare Caroli de Rebus Saxonis: nisi forte non inciderit in manus editio tertia. Hanc autem dabit Tibi arca. Daret eadem & Romanam Capitularis illius editionem, nisi jam tum esset in Tuis manibus, quantum nunc intelligo.

Quæ nostra Academica Bibliotheca continet Capitularia, conferam diligenter cum Sirmondianis. In Augusta Bibliotheca illa quærere, hætenus impedierunt turbæ bellicæ. Quamprimum autem in aulam fuero evocatus, non deero promissis. Juvare enim tuos præclaros conatus mihi est acceptissimum. Deus Te, Vir summe, longum sospitet bono publico, & si fas est addere, meo.

Helmestadii 19 Augusti

1671.

*Tui studiosissimus**H. Conringius.*

Et si non memineris literarum quas XI Maji dedi, non dubito tamen rectè traditas. Est porro in vicinia Vir doctissimus in nova ad codices MSS. instituta emendatione operis Fl. Josephi Græco-Latini totus occupatus: jamque ex Cæsarea Bibliotheca & aliunde nactus est manuscripta optima. Quæso significes, num possit Vir Clar. & ex vestris thesauris adjuvari. Quod si denique advenerit patrius quidam Hamburgensis meoq; Te nomine salutaverit, fac, fodes, uti & ille intelligat me frui benevolentia Tua.

XI.

Illustris & perquam Reverende Domine.

HÆc epistola comitabitur arculam comprehendentem libros quosdam meos, quam literis ante hosce dies qua-

quatuor exaratis, & jam tum Lutetiam misfis, Hamburgum ad Regium Residentem me curaturum promisi. Ac spero quidem maturatum iri hoc omne: quoniam tamen perendinationes mercatorias haud ignoro, toties scilicet eas expertus, incertus sum quandonam tandem & arcula & hæc epistola in manus tuas pervenient, etsi non dubitem Residentem Regium, saltem Illustrissimi Colberti respectu, facturum officium, præsertim à me rogatum. Accipe verò libros meos, Clarissime Baluzi, ea qua me hætenus es prosecutus benevolentia: non scilicet eos æstimans suo merito, sed benigno affectu. Nec enim diffiteor, rudia omnia esse, siue doctrinam videas, siue typographicas operas, eoque indigna limatissimo judicio tuo, siue conspectu elegantiss Gallicis assveto. Mitto vero non omnia mea, sed ea duntaxat, quorum exempla conquirere potui, quorum numerus est exiguus. Tantum doleo autem, hæc inter deesse quæ scripsi: De Germanorum Imperio Romano, De Finibus Imperii Germanici, Animadversiones Politicas ad Machiavelli Principem Illustrissimo Lionæo consecratas, De Constitutione Episcoporum Germaniæ, ut & Cassandrina ac Wiceliana mea de Pace Ecclesiæ: non quod jactura eorum momenti sit ullius, sed quia in hisce omnibus abs Te optem erudiri.

Eorum porrò quæ accipies, utinam saltem plæraque non omninò displiceant! Nec verò vel speraverim, omnia ut placeant. Agnosco scilicet, esse in iis quæ à sacris tuis sententiis haud parum dissident, ac proinde nec possis non improbare. Verumtamen spero, non minus benignè Te judicaturum de meis si qui fuerint erroribus, atque de Gothis Arianâ labe infectis olim vester Salvianus censuit: *errare nimirum me quidem, sed bono animo errare*, & si hæreticus

reticus sim *non tamen scientem esse talem.* Enimverò sanctè tibi testor me sacræ doctrinæ operam plurimam impendisse, nulla lucri, nulla honorum exspectatione, sed tranquillandæ duntaxat tot inter religiosa nostri temporis dissidia conscientiæ, & æternæ salutis causa; omnique partium seposito studio, id unicè sectatum esse, *quod ubique quod semper quod ab omnibus creditum*, adeoque ex Vincentii etiam vestri sententia verè demum est καθολικόν: adhibita primò quidem *divinæ legis auctoritate*, tum deinde *Catholicæ Ecclesiæ*, aurei cum primis seculi, *traditione*, itidem ex vestri Vincentii consilio: *sectatumque proinde pacem, cum omnibus iis qui Dominum invocant ex puro corde*, procul omni in dissidentes aut segreges sævitiâ. Si nec ita ab erroribus mihi cavi, ut veniam tamen omnibus dedi, ita ab iisdem exspecto, vel saltem *ab indulgentia Domini.* Quin Tu cespiti tanti velis ignoscere, & salutem meam precibus Deo commendare, non equidem dubito: idem caritatis Christianæ officium à me certò vicissim poteris tibi promittere. Quæ Illustrissimi Colberti Bibliothecæ, aut Cappellano nostro, Menestrello & Perraldo consecravi, illa suo loco tradi, ne graveris, quæso, curare. Illa inter observabis & Poëmatum libellum Episcopi nostri Paderbornensis: quem unicum habet hodie Germania in sacro illo ordine literarum non perfunctoriè peritum, & hoc nomine jam tum non semel tibi laudavi. Habeo jam nonnulla sub prælo: & si otium vitamque Deus concesserit, alia propediem sequentur. Quæ omnia mittam, si hæc intellexero haud fuisse ingrata. Ubi Tua advenerint, habebunt illa me diligentissimum lectorem. Vale Vir summe & perge favere

Helmstadii 24 Aug. 1671.

Tuo obsequentissimo clienti

Hermannno Conringio.

E

P. S.

P. S. Jam clausa erat arcula mea, & scripta hæc Epistola, cum pridem desideratus advenit fasciculus tuus librarius. Nondum licuit quidem illum excutere; jam tum tamen plurimum thesaurus ille me exhilarat: & ingentes tibi jubet gratias agere. Simul licuerit, nihil mihi prius erit omnium lectione. Quod si imago tua ære fuerit expressa, ejus fac me quæso participem per illum quem novissime tibi commendavi, quo & illa justum locum inveniat in opere Illustrium doctrina imaginum quod colligere soleo. Illustrissimi Archiepiscopi de Marca imaginem petere non audeo.

XII.

Clarissimo & eruditissimo Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

Pro tribus ultimis epistolis tuis unicam accipies, Vir optime & eruditissime, ea nimirum de causa quod duæ posteriores ad me eodem fermè tempore pervenerint, superior non ita multò ante. Ago atque habeo tibi gratias pro eximio illo amore quo me pro tua humanitate honestas; faxoque ut intelligas, cum se occasio dederit, quantum pectori meo insederit sensus istius tuæ in me benevolentiae, quantumve cupio ut omnino persuasum habeas me totum tibi ex animo additum esse. Interea accipe hanc grati animi testificationem, & simul patere ut tecum pro amicitia nostra expostulem de injuria à te mihi facta. Vocas me identidem Virum summum. Scio, mi Conringi, id profectum esse ex summo tuo erga me amore; eoque nomine gratias ago.

ago. Attamen si me benè noſſes, laudares quidem hominem bonarum literarum ſtudioſum, ſed tamen agnoſceres me tantum abeſſe ab eo loco in quo conſtituti homines dici poſſunt ſummi, ut etiam vix merear conſiſtere in imis ſubſelliis, adeoque abſtineres ab epitheto illo quod verecundiam meam onerat. Si benè quid de te merui, fuit aut tibi quicquam dulce meum, relinque obſecro, externa illa & ambitioſa vocabula, meque tuum appella. Erit iſtud ſua vius quam ſi me ſexcenties virum ſummum vocaris, cum alioqui invidioſum vocabulum ſit in homine meæ ætatis, & eruditionis perquam exiguæ. Amemus, mi Conringi, ſed ſimpliciter amemus. Honore invicem præveniamus, ſed quemadmodum Apoſtolus jubet, in caritate non ficta, hoc eſt, non fucata lenociniis verborum. Scio te amare ſine fuco ac fallaciis, more majorum. Sed tamen magna illa epitheta habent aliquid ex adulatione ultimarum temporum. Hæc apud te liberè, ut apud hominem quem & plurimi facio & mirificè colo ac diligo. Nunc ad alia. Deoſculor ex animo Chriſtianum illud tuum pectus, cum video te ita rerum ſacrarum & eccleſiaſticarum ſtudiis temet impendiſſe, ut non aliqua lucri cupiditate, nulla bonorum exſpectatione hoc faceres, tantum ut noſcere poſſes, quid inter tot bella de rebus ad religionem Dei pertinentibus ſtatuendum eſſet. Si iſto animo ad idem negotium acceſſiſſent quicunque de controverſiis fidei catholicæ diſputarunt, fortassis Eccleſia pacem haberet, fortassis unum eſſet ovile & unus paſtor. Sed plerique quæ ſua ſunt, non quæ Jeſu Chriſti. Hinc tot diſſidia, tot bella, quæ per univerſum orbem Chriſtianum graſſantur. Faxit Deus ut tota illa tempeſtas brevi conquieſcat. Nos interim, mi Conringi, qui unum ducem habemus Chriſtum, illi ſoli placere ſtudeamus, ejus imperata faciamus; ut vinculis demum bujus carnis ſoluti, ad regnum ejus pervenire mereamur.

Gaudeo vebementer in manus tuas tandem pervenisse fasciculum librorum meorum. Quemadmodum autem non dubito quin statim eos evolueris, ita spero in legendo plurima indulgentia usum esse, cum in ea loca incidisti quæ censuræ tuæ obnoxia fuerunt. Ex eo tamen capite tibi placere posse lucubrationes meas certò scio, quod semper & ubique, quantum mihi per tenuitatem ingenii ac virium mearum licuit, veritatem sectatus sum, nullius addictus jurare in verba magistri, nullum sequens nisi qui idem simplex & apertus veritatis cultor esset ac fraudis inimicus. Avidè exspecto tuos, quos ad me mittis. His, statim ac in manus meas pervenerint, non solum oculos pascam, sed & animum quoque satiabo. Intelligo enim magnam studiis meis accessionem factum iri & eorum lectione quos nondum vidi. Præterea mihi gloriosum erit, habere libros tuos munere tuo. Faciam autem ut eodem tempore Viri clarissimi amici nostri habeant partem tui muneris illis destinatam. Jam verò illustrissimus Colbertus à me certior factus est de toto isto negotio. Exhilaravit me spes, quam mihi fecisti de epistolis Innocentii III Romani Pontificis. Nam nihil hactenus à Romanis extorquere potui, adeò ut etiam aliquando propter tarditatem moramque rerum spem omnem abjecerim. Sed nunc aliquis bonæ auræ radius hinc rursus mihi affulget. Nihil tamen certi mihi polliceri ausim, toties spe mea frustratus. Itaque finis imponeretur huic diuturnæ petitioni, si epistolarum illarum exemplar ad me perveniret beneficio illustrissimi Episcopi Paderbornensis, qui codicem Vaticanum integrum, ut tu mones, sua manu descripsit. Statim operæ typographicæ redirent ad editionem Innocentianarum epistolarum. Istud tu cura diligenter, & meo nomine sponde doctissimo antistiti effectum me ne illum poeniteat beneficii sui, si exemplar earum epistolarum ex suo descriptum mecum communicaverit. De nova Capitularium

91.
rium Regum nostrorum editione illud te monitum velim, Vir clarissime, Basilium Joannem Heroldum, qui primus in lucem emisit codicem legum antiquarum, in quo editi sunt priores quatuor libri Capitularium, testari in præfatione sua, se earundem legum exemplaria antiqua reperisse in bibliotheca monasterii Fuldensis, easque postea cum aliis quatuordecim aut amplius manuscriptis codicibus contulisse. Unde colligi certò debet, Fuldæ & in vicinia repertos tum fuisse varios codices MSS. earundem legum & Capitularium. Fieri autem potest, ut iidem adhuc supersint in suis locis. Eos tu, Vir optime, reperire in meam gratiam stude. Et si repereris, cura ut libri Capitularium conferantur cum editionibus Heroldi aut Lindembrogii. Et si quæ præterea Capitula inedita in codicibus illis descripta fuerint, operæ pretium erit exemplar eorum ad me mitti.

Doctissimum illum virum vestratem, qui de nova operum Flavii Josephi editione cogitat, lubenter adjuvabo quantum in me erit. Heic in bibliotheca Regia habemus vetustissima & optima exemplaria Græca istius auctoris. Verum quoniam illa mitti non possunt in Germaniam, operæ pretium esset ut vir ille doctus adnotaret loca difficiliora quæ conlata vellet cum vetustis codicibus, & nos illa conferremus summa fide & diligentia. Sed tamen illum moneas velim esse in Anglia virum doctum qui eidem operi incumbit, ut mihi nuper narravit juvenis quidam Anglus bonarum literarum studiosus.

Patricium Hamburgensem, quem mihi commendas, intelliges ita à me exceptum esse ut imperasti, si ad me venerit.

Ego, Vir clarissime, tanti non sum, ut imago vultus mei æri incidenda fuerit. Hæc gloria non debetur nisi summis viris & qui rebus præclarè gestis immortalitatem meruerunt,
hoc

hoc est, tui similibus. Itaque desiderio tuo satisfacere non possum in hac parte. Mittam autem data occasione imaginem illustrissimi Viri Petri de Marca, quam valde miror missam non fuisse simul cum libro de concordia. Vale vir clarissime & eruditissime, meque semper ama. Lutetiae Parisiorum VII Kal. Octobr. MDC LX XI.

Post hæc scripta, cum certior esse vellem de antiquitate & auctoritate veterum exemplarium Josephi quæ exstant in bibliotheca regia, ea examinare curavi, & animadverti his quadringentis annis scripta esse. Sunt autem numero octo. Hæc te monere volui.

XIII.

STEPHANO BALUZIO

Viro Illustri

HERMANNUS CONRINGIUS

S. P. D.

Quarto vicesimo die Augusti mensis hinc Hamburgum curavi arculam libris nonnullis meis reflatam. Eam pridem navigio aliquo in Galliam esse missam spero equidem, quoniam Residens Regius id se facturum mihi sanctè promisit. Gaudebo tamen demum, ubi ex te intellexero, rectè omnia unà cum meis ad Te literis esse tradita. Ex eo prodierunt nonnulla mea quæ tum sub prælo erant. Mittam verò etiam illa, ut & quæ jam tum alia affecta habeo, simulac voti me compotem sensero, & mare responderit desiderio. Nunc terrestri itinere accipe profutura Tuæ Capitularium novæ editioni: tempestivius quantum spero adventura, atque Reginonia. In hisce
ope-

operam suam commodavit mihi tibiq; diligentissimus Maderus meus : quam deprehendi relegens omni vacare culpa, ut possis tutò illic credere. Senti me expectatione falsum, de Regulis Vitæ Canonicae & Monasticae Ludovicianis, five Aquisgranensibus ; quasi & illæ in nostris membranis habeantur. Pro illis itaque mitto nunc duntaxat Epistolam ad Saltzburgensem Archiepiscopum, & Indiculum Capitulorum Regulæ Monasticae : quorum utrumque pridem tibi indubiè est in manibus. Et verò nisi memoria decipit, Epistolam Binius jam edidit, & Aubertus Miræus inseruit suo Codici Donationum Piarum, sed mendosam. Variæ Capitularis Carolini non inacceptæ erunt, quantum arbitror : quoniam notatæ sunt ex codice perantiquo ac notæ optimæ. Quod si posthac præclaros tuos conatus adjuvare poterimus, faxo ne quid desit tuæ expectationi. Ad do hac vice exemplum Privilegii quod Lindaviensi ad lacum Bodamicum monasterio creditur Ludovicus Imperator concessisse : in id tamen duntaxat, ut paucis me doceas, num te iudice genuinum sit nec ne. Ego confictum arbitor, longo post Ludovicum aut Carolinæ familiæ Reges tempore, ad compefcendos Advocatos cœnobio illi seculari Sanctimonialium graves. Tua sententia si meæ accesserit, omnis dubitatio cessabit. Scio enim quantâ in hisce valeas iudicii acrimoniâ, longo usu subactus, neque mihi vacat in iis cum curâ versari. Avidè sanè censuram tuam desidero. Quos mihi destinasti libros, illos tandem rectè curatos, jam tum significavi. Sunt verò illi non tam libri quam thesauri : quantum diligente eorum lectione deprehendi. Plurimum sanè superasti expectationem meam Eruditissime Baluzi, cum pereximiis tuis ad tam multos scriptores Annotatis, tum auro contra æstimandis

Mar-

Marcani operis supplementis : quorum nihil haëtenus vel
fando acceperam. Admirantur mecum omnes doctiores
quique inusitatam doctrinae vim, & generosum recti veri-
que studium professionemque. Maëte illa virtute, Opti-
me Baluzi, & perge ita benè mereri de Ecclesia & Republi-
ca. Ego Tibi aëternas debeo gratias pro donis usque adeo
illustribus. Idem per me, juxta officiosissimam salutem,
nunciari Tibi volunt Hildebrandus pariter & Maderus: u-
terque tuo dono beatus, & adstrictus ad praestantium tuo-
rum laborum auxilia etiam in futurum. Utinam liceat
saltim mihi aliquid commodum tibi praestare ! Non pati-
ar fanè in me quidquam jure desiderari. Tu verò perge
favere

Helmeftadii 20 Octobr.

Anno 1671.

*Virtutis ac doctrinae Tuae
cultori*

H. Conringio.

Vir longè celeberrime

ET si Epistola Ludovici Imperatoris non pertineat ad res
Gallicas, videtur tamen jungenda illi, quam habet Sir-
mondus Tom II. p. 427. ad Sicharium Archiepiscopum
Burdigalensem, ut & alteri ad Magnum Archiepiscopum
Senonensem quæ ab eodem Sirmondo exhibetur pag. 675.
Sunt enim omnes ejusdem argumenti. Capitula vitæ Mo-
nasticae feci ex nostro codice integra describi, quoniam ab
iis quæ habet Sirmondus, plurimum discrepant. Quod si
placuerit addere reliquis Capitularibus illa Carolina de re-
bus Saxonis, quæ non adeo pridem Romæ ex codice Pa-
latino seorsim sunt edita, & libro meo de Origine Juris Ger-
manici

manici adjecta, fortassis ex re fuerit, eruti illius libelli gloriam Ferdinando Paderbornensi Episcopo & Principi cum grato aliquo encomio vindicare, perinde atque à me est factum cum Præfatione illius mei libri, tum pag. 54. Qui illi opusculo subjungitur Indiculus superstitionum & paganarum, creditus est quidem illi doctissimo Episcopo ad res Saxonicas itidem pertinere, eoque à me postulata est ejus quædam illustratio. Ostendi verò, illa antiquiora esse primis Christianismi in Saxonia rudimentis: atque pertinere illum indiculum ad caput V Synodi Liptinensis celebratæ anno 743. Id quod indubiè etiam Tu probabis: mecumq; corriges illam Sirmondianæ editionis voculam *Nedfrutres* in *Nodfyres*, quorum fit mentio in Indiculo: cum hodieq; Germanis nobis *Nodfyr* appelletur ignis magna violentia excitatus, confictu lignorum, quo vulgus agrestium superstitiosè abutitur adversus creditas pecudum fascinationes. Dum Salvianum video, veteres delitias meas, & Cæsarii homilias, non possum non significare, inter MSS. nostræ Julæ reperiri S. Eucherii libros ad Veranum F. de mysticis verborum significationibus, & Cæsarii admonitiones: Orosio item adscriptum librum super Canticum Cantico- rum, Alterumque Quæstionum cum responsionibus S. Augustini, nec non Sulpitii Severi de Vita S. Martini librum primæ inter codices MSS. antiquitatis, aliaque illius ævi non aspernanda, etsi subbarbara. Sed quò me abripit harum rerum studium! Ignosce & longum vale, simulque Illustrissimi Colberti favorem patrociniumque mihi conservare ne desinas.

XIV.

Clarissimo & eruditissimo Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D

PRæterito mense Novembri, cum gravi & periculoso oculorum morbo affectus essem, accepi postremas literas tuas; quas cum legere per me ipse non possem, per amicum quendam doctum effeci ut mihi legerentur. Tantus erat ardor sciendi quid in eis contineretur. Respondissem autem jamdiu, si mihi licuisset per malam valetudinem, cum qua conflictatus sum per totam hyemem. Nunc demum redit animus, simulq; redeunt intermissa tantisper studia doctrinæ. Itaque nunc ad literas tuas respondeo, vir doctissime & humanissime.

Nondum accepi libros quos ad me scripsisti missos à te esse Hamburgum exeunte mense Augusto. Simul ac pervenerint in manus meas, evolvam illos a vide ac diligenter, præsertim eum in quo tractas de origine juris Germanici, quem scio plurimum lucis allaturum editioni quam paro Capitularium Regum Francorum. Recordabor autem consilium tuum, cum edam Capitularia Saxonica Caroli Magni, ut omnes intelligant ea à tenebris vindicata esse studio & diligentia Illustrissimi ac doctissimi Principis Ferdinandi Episcopi Paderbornensis. Scio enim, tum ex literis tuis, tum ex sermonibus multorum, magnum virum esse & nostrorum studiorum fautorem. Velim porrò, vir clarissime, ut ei meo nomine amplissimas gratias agas ob singulare benevolentia ejus erga me testimonium, qui exemplar versum à se compositorum in Regiam Luparam, sanè perquam ele-

elegantium & doctorum, mihi cum laudibus, quas non merui donari jussit ab eo, cui illorum editio commissa est.

Multa sunt in privilegio monasterii Linda-viensis quæ illius falsitatem adstruunt. Nam præter textum diplomatis, in quo bene multa sunt aliena à stylo cancellariæ Principum illius ævi; non solebant tum apponere diplomatibus annos Incarnationis dominicæ. Deinde annus imperii Ludovici II. non congruit cum anno Incarnationis dominicæ illic annotato, si ve initia ejus referas ad annum DCCCL. quo in consortium imperii adscitus à Patre Lotbario est, si ve annos imperii ejus numeres ab excessu patris. Denique Indictio secunda non convenit cum anno illo Domini. Neque Ludovicus tenuit imperium per annos viginti sex. Itaque omnino accedo tuæ opinioni, donec probabiliora hujus privilegii exemplaria adferantur.

Auctor fui Domino Jacobo de Anten, qui has literas tibi traditurus est, ut novam editionem Marculfi ne emeret, quoniam nihil in eâ novi adjectum est. Præterea ego eundem auctorem multò emendatiorem daturus sum in nova editione Capitularium, formulas etiam veteres Marculfo adjectas daturus & emendatiore & multò plures. Nam quæ hætenus prodierunt, quia in veteri libro Solæcismis fœdatæ erant, emendatæ sunt ante editionem ad regulas Grammaticæ. Ego suos illis nœvos restituam ex vetustissimo codice MS. ex quo editæ sunt.

Typographus meus nunc incumbit novæ editioni dialogorum viri celeberrimi Antonii Augustini Archiepiscopi Tarraconensis de emendatione Gratiani. Addam autem & ego aliquot Notas & Emendationes, tum etiam præfationem de Origine novi juris Canonici. Spero editionem illam absolutum iri proximo mense Aprili. Valdè autem necessarium esset, uti mihi certam aliquam viam indicares, quâ ad te pervenire

cito posset unum illius libri exemplar. Saluta' plurimum Hildebrandum & Maderum, & isti meo nomine gratias age ob operam mihi præstitam in decretis Concilii Aquisgranensis sub Ludovico Pio celebrati.

Vale Vir clarissime & eruditissime, & me semper ama tui nominis studiosissimum cultorem. Lutetiae Parisiorum XI Kal. Aprilis MDCLXXII.

XV.

Illustris & Reverendissime
BALUZI

EX literis Capellani nostri, magno cum gaudio, red-
ditas tibi varias illas quas petiisti, cum dolore au-
tem summo, nondum advenisse arcam illam librari-
am, quam curæ Residentis Regii Hamburgensis commisi,
intellexi. Maximè omnium in mœrorem me conjecit si-
nistra de valetudine tua sparsa fama: etsi Capellanus me
optima quæque sperare jusserit. Cruciat profecto, mi Ba-
luzi, animum illa sollicitudo, supra quam verbis possum ex-
primere. Eoque rogavi Nobiliss. Juvenem de Anten il-
lum, quem antehac tibi laudavi, adeat & invisat Te, etiamsi
adhuc fortè (quod non speraverim) nondum cum sanitate
redieris in gratiam, meoque te nomine salutet. Ex illo me-
liora omnia spero propediem me accepturum: pergam in-
terea precibus Deo salutem tuam commendare. Quin sal-
tim nunc advenerint libri mei, haud dubito: præsertim
quia Residens ille Hamburgensis recte abs sese curata omnia
asseverat. Ab Illustrissimo Episcopo & Principe Paderbor-
nensi de Innocentii Epistolico volumine ac variis Capitula-
rium,

rium, nihil accipio responsi. Videntur aures illius obsidere Jesuitæ. Nec forte illi ignota, quæ Romæ gesta sunt Alexandro VII. Pontifice in causâ operis de Concordia Sacerdotii & Imperii. Fuit enim inter primos sacro cubiculo & familiaris Luca Holstenio intimus, cujus proinde postuma de Regulis Monasticis, de Actis Martyrii S. S. Perpetuæ ac Felicitatis, ut & Monumentorum Romanorum collectionem, publicavit. Sed quid ego tibi hisce nunc molestus sum, priusquam certo mihi constiterit recuperatam valetudinem? Valere itaque Te potius opto, optime Baluzi, idque cum primis hoc quem ingressi sumus anno

Helmstadii, 12. Januarii
1672.

Tui studiosiss. Cultor
Hermannus Conringius.

XVI.

Illustri

D. BALUZIO

S. P. D.

HERMAN. CONRINGIUS.

MUltum pridem me sollicitum habuit valetudo tua, eruditissime Baluzi. Eoque amici penè indies conquerentem me heu audierunt: nec tibi met-
ipsum sollicitudinem istam dissimulavi jam tum anni hujus initio. Cum literæ autem illæ, quantum ex Antenio reduce intelligo, cum aliis interciderint, mitto nunc demum earum apographum. Cæterum ille quem dixi Antenius significavit mihi quidem jam dudum meliora, literas tamen tuas denique redux heic reddidit nudius-quartus. *Iis visis au-*

tem præ gaudio (fateor) pene exfilui. Deum obsecro etiamnum, uti illum morbum jubeat esse longæ valetudinis redintegrationem.

Librariam arculam ne tunc quidem, cum Tuas exarares, esse redditam, perquam doleo. Nunc tamen iterum spem mihi facit optimam Regius quem sæpius dixi Residens: pridem scilicet illam nactum nobilem Parisiensem mercatorem Pierre Fromond. An credere homini debeam nec ne, fateor me etiamnum ambiguum esse: quoniam mercatoris illius fides & sedulitas, reverentia item erga Illustriss. Colbertum laudatur. Quæso, viro illi cures indicari quid Hamburgo mihi non semel significaverit Du Pre; & si me hic non fefellit, tandem aliquando facias arculam illam tibi tradi. Si fefellit me homo (nec enim fido Mercurialibus illis ingeniis) placeat quæso, illum Illustrissimi Colberti nomine acriter increpari, & ab illo exigere arculæ restitutionem. Nec enim video aliam rationem recuperandi perfidè adeò curata. Simul verò homo ille saltem imposterum jubebitur fidelius sibi concredita administrare. Et verò habeo iterum, quæ cupiam Bibliothecæ Colbertinæ Tuæque consecrata: nec dubito posse illa Hamburgensi navigio, utut Oceani omnia infestis hodie armis turbentur, Rotomagum deferri per Regium illum ministrum, modò ille jussus fuerit Illustrissimi Colberti causam agere justâ fide ac diligentia.

Eodem, quo Tuas accepi momento, magno me gaudio affecit quoque Illustrissimus Paderbornensium Princeps, significans, per Regium Legatum Verjusium missas tibi jam tum Innocentianas Epistolas. Non enim dubito illas rectè curatas. Misi incomparabili illi Episcopo (qui solus inter nostros & doctus est & literas curat, reliqui quum toti sint seculares, nonnulli sanguinem humanum fundere, & omnia
five

five armis five voluptatibus perdere, habeant in delitiis) partem literarum Tuarum. Rectè feceris, si meo exemplo laudaveris illius Principis industriam in promendis Capitularibus Saxonis. Illorum exempla aliquot misit Princeps mihi ultrò ante annos aliquot in auctoramentum suæ erga me gratiæ, hætenus mihi ignoratæ. Ut suaves illius mores cognoscas, mitto literarum quas ad me primas dedit, apographum: imò mittam & exemplum ipsorummet Capitularium Romanæ editionis, si fortè desideres.

Diplomatis Lindaviensis falsitatem tibi quoque probari, equidem gaudeo. Invitatus, argumentum hoc integro libro trado, cuius jam tum triginta quatuor plagulæ excusæ sunt. Quoniam verò simul Carolovingici ævi res Sacræ ac Profanæ illustrandæ veniunt, faxo, ut in tempore habeas omnia, quò possis oportune obelo configere minus rectè dicta. Nam & tuæ ad Agobardum & Lupum notæ mihi non semel sunt laudatæ. Institutum Tuum de Marculphi Formulis perplacet. Usus est locupletiore codice etiam Lindenbrogius. Mihi videtur opus illud variis sensim argumentis crevisse, Marculpho pridem jam defuncto. Illustrare fortassis Marculphum non nihil aptæ sunt, præter Diplomata vetera, chartæ Fuldenses & S. Gallenses à Pistorio & Goldasto editæ: quæ haud dubiè tibi ad manus sunt. Inter manuscriptos nostros nihil superat quo possis adjuvari. Novam editionem Emendationum Gratiani avidè desidero: cum primis Notarum Tuarum & Præfationis gratia. Quâ me donare cum velis, jam tum ago gratias maximas. Si Hamburgi, quo dixi modo, constitutum fuerit commercii negotium, per Hamburgensem nautam æque securè librum illum ego accipiam atque reddam mea. Sin, de alia via cogitandum fuerit.

Vale

Vale optime Baluzi in multos annos, & mihi favere perge.

Helmstadii IX. Kal. Jun.

1672.

Responsum (si quod reddere volueris) quæso mittas Coloniam Agrippinam ad Regium Legatum Verjusium. Nolimenim incidere in manus infidas , quales hodie sunt plurimæ.

XVII.

Clarissimo & eruditissimo Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

TAndem aliquando libros accepi quos ad me misisti, Conringi Vir clarissime; pro quo tam magnifico munere gratias tibi ago quas debeo. Evolvi omnes diligenter, aliquos perlegi satis accuratè, præsertim epistolas Leonis III. & librum de origine juris Germanici. Cetera per otium, si Deus dederit. Affirmare interim possum me bene multa legisse docta & utilia in libro illo de origine juris Germanici & in Notis ad epistolas Leonis. Vellem tamen ut alicubi stilum temperasses pro tua modestia, neq; ad quamlibet occasionem insultasses Episcopis Romanæ Ecclesiæ. Fieri potest ut inter illos nonnulli mali fuerint. Scis tamen, cum doctus sis, præclaram illam Leonis magni sententiam: Etsi diversa interdum sint merita Præfulum, jura tamen permanent sedium. Non nego quin nostra quoque ætate superesse possint aliqua quæ emendatione fortassis indigent. Sed sunt interdum aliqua toleranda pro bono pacis; modo ne

dò ne interim sacrosancta fides violetur, neve scandalum in Ecclesia generetur. Tenes illud Tertulliani in libro de virginibus velandis: Sola fidei regula irreformabili & immutabili manente, cetera conversationis & disciplinæ admittunt novitatem correctionis. Scimus omnes sanctam Ecclesiam puriorem quodammodo fuisse antiquitus, cum pauper erat. An ideo culpanda, quia Deus pro immensa sua bonitate eam locupletavit amplis latifundiis & agris? Non existimabat Salvianus divitias per se malas esse, etiam in Ecclesia, sed prævum earum usum damnabat. Non enim ipsæ divitiæ per se noxiæ, inquit, sed mentes malè utentium criminosa. Itaque studium divitiarum damnatur, non ipsæ divitiæ. Vellem itaque, vir optime & eruditissime, ut Notas tuas ad eam regulam omnes direxisses, primum quia sic te decebat hominem sapientem, deinde quia evitasses gravem Philippi Labbei Presbyteri à societate Jesu censuram, qui in novissima & maxima collectione Conciliorum, cum ederet epistolas illas Leonis, hæc in margine adnotavit: Hanc & novem sequentes edidit an. 1655. Helmstadii Hermannus Conringius. Sed pro solenni hæreticorum more fœdissimis adversus Ecclesiam catholicam ejusque supremos Pontifices criminationibus atq; calumniis conspurcatis. Vides audaciam meam, Vir clarissime, & quam familiariter te moneam. Ultere deinceps, obsecro obtestorque te, bonitate naturæ tuæ & ingenii tui, & istas acres exulceratarum mentium reprebensiones cave; simulque mihi condona hanc velut prolapsionem reverentiæ erga te meæ.

Significavi Illustrissimo Patrono meo Domino Colberto misisse te ad eum aliquos libros à te editos, ut in Bibliotheca ejus reponerentur. Eam rem ipse valde gratam habuit, jussit porrò, ut gratias tibi suo nomine agerem.

Ceteros quos ad amicos nostros misisti, omnes acceperunt. Perraldus nosler hoc epistolium ad te scribit pro gratiarum actione.

Dum ista scribuntur, reddita mihi est postrema epistola tua data IX. Kal. Junii, ad quam breviter respondeo.

Primum gratias ago quod ita me amas, ut etiam valde commotus fueris incommodo valetudinis meae, postquam ex Clarissimi Capellani literis audiisti afflictam illam ac miseram esse. Sane in eo tum statu erant res meae, ut parum abfuerit quin oculos amiserim, id est, potiore ac jucundiore vitae meae partem, ut ad te jamdiu scripsi. Melius nunc me habeo. Nondum tamen depulsa est penitus aegritudo illa, & adhuc quasi caligant oculi mei. Quo fit, ut intermittere cogar studia mea, & propter hoc ipsum deesse editioni dialogorum Antonii Augustini de Emendatione Gratiani, quae perfecta jam diu esset, si ex superioris anni morbo convaluissem. Exhibit tamen, ut spero, mense Julio; & statim data occasione, mittam ad te, Vir Clarissime, exemplar quod tibi pollicitus sum & nunc quoque polliceor.

Quantum debeam humanitati Celsissimi Principis Episcopi Paderbornensis, non est hujus loci dicere. Alibi commodior erit locus. Illud tamen apud te filere non possum, captum esse me admiratione virtutum ejus, sed in primis singularis humanitatis & amoris erga literas & literarum studiosos. Legi illius versus, homo alioqui minimè Poëta, & lubens legi, & cum maxima voluptate. Neque dissimula vi inter amicos meos viros doctos. Deus illi tribuat longam vitam, qui tam benè de Ecclesia & de literis meretur.

Vale Vir optime & eruditissime, & quod te facere certò scio, semper ama Baluzium tuum. Lutetiae Parisiorum III. Kal. Jul. MDCLXXII.

XVIII.

Illustris Domine.

QUas 3. Kal. Julii exarasti, rectè quidem sed tamen pridie demum Kal. Septembr. redditæ sunt ; curam Illustris. Dom. Legati Regii Verjusii morantibus negotiis cum alibi tum in castris infelicibus ad Groningam Monasteriensis militis. Adventantem huc viciniae in aulam Verjusium non licuit convenire præ nephriticis doloribus ; non literas tamen duntaxat ad illum dedi , sed etiam fasciculum comprehendentem quatuor ultimæ , ut ita loquar, foeturae meae libros , in usum Illustris. Mecænatis Colberti, & Tui, & nostri optimi Capellani bibliothecarum ; si fas fuerit illic reponi. Ad Te tamen literas addere, prohibuerunt dolores, & sperato velocior Verjusii discessus. Quoniam verò ille promisit, sese propediem Lutetiam curaturum libros acceptos , vix dubito illos pridem jam esse traditos. Cæterum literæ Tuæ cum aliis nominibus quàm multis tum statim initio suo perquam fuerunt acceptæ ; nunciantes scilicet , tandem aliquando ea quæ superioris anni æstate misi, adventasse , nec hæcenus displicuisse leviusse munus. In Notis ad Leonis III. Papæ epistolas si justo fui acrior interdum, veniam tamen, nisi fallor , mihi conciliabunt multorum veteris & optimi quoque ævi exempla, cleri ambitionem & φιλαργυρίαν acerrimè insectantium , etsi illa utraque longè abesset tum à moribus ævi Carolovingici. Ex eo sanè Clerus noster, omnis ferè, tantum non undequaque factus est secularis, seposito mandato sibi à Salvatore sanctissimo munere. Forte vix poterit satis exprimi verbis rei impiæ indignitas. *Jura Romanæ sedis* absit ut ego sollicitem. Quæ autem abs me reprehensa sunt , nec

Tu, scio, *jura* appellaveris. Mussitanda multa, quæ egent emendatione, omnino tecum sentio. Nulla Ecclesia universi orbis à copiosis zizaniis libera est : eorum extirpatio divinæ messi reservanda est : interim nefas fuerit zizania eodem atque triticum benigno oculo aspicere. Quæ *conversationis & disciplinæ* sunt, admittere debent *correctionem* ; multò ergo magis severam increpationem , utpote hæc si absit, nec correctio admitti potest. Non *culpanda est Ecclesia ob divitias* : sed *usus divitiarum* istarum præposterus imo improbus, quî mereatur excusationem, haud equidem video. Perplacet igitur optimi Salviani sancta sententia ; *mentes verò utentium* opibus & mundana potentia Pontificum , juxta mecum indubie fuisset criminatus Presbyter ille, si in seculum Carolovingicum secutamque ætatem incidisset. Quanto *studio* ex eo usque divitias & potentiam Clerus affectaverit, nemo te minus ignorat : eoque nec tu, scio, non *studium* illud damnabis. Labbei voculas iniquas non moror : est enim ille ex more suæ sodalitatis, neminis nisi suorum benignus censor. Quanta calumnia est , *me criminatum Ecclesiam Catholicam* ! quum in eam nec verbum mihi exciderit. Non in omnes etiam *Pontifices supremos* aliquid acerbum dixi, sed in illos istius ævi mundanos terrarum piscatores eorumque sectatores. Sancti mores veteris Ecclesiæ mihi, fateor, usque sunt adeo pridem probati , ut Labbeana convitia commiseratione potius prosequar quam indignatione. Ad illius Ecclesiæ omnia jam tum juvenis animum composui : quæ dissident, improbo, nullo partium habito respectu, etsi utrinque vapulem. Quoniam etiam Te, optime Baluzi, illius aurei ævi indole imbutum præclara tua scripta produnt, ne dubites *monita* tua fuisse mihi quovis melle dulciora : sed &, quantum fas fuerit,

rit, temperaturum me calamum, ne quod asperius dictum exulceratas mentes irritet impofterum, præfertim si emendatio sperari à me nequeat. Quod si perrexeris monitis me tuis amicè instruere, æternum de me bene mereberis. Longè sane pluris mihi est talis monitor quam laudator. Si & alia libera judicia tua, pro eo quo vales acumine, communicaveris, rem facies longe gratiffimam. Non dubito autem paffim abs Te animadverti quæ justam reprehensionem mereantur. In iis quæ nuperrimè mifi, non semel offendes nomen etiam tuum: cum primis in Lindavianis p. 186. 188. 190. 200. 214. 396. Quin ultimo loco reperies partem literarum tuarum publici juris factam. Id quod ne feras ægrè, rogo. Quæ in Lampadianis pag. 240. habentur, ante complures jam annos fuerunt scripta; sola illa paginæ 295 nova sunt. Utinam se tibi probent! Certe unus cum hac parte valeas, uno te approbatore possum esse contentus. Tantum ne inideas mihi tuam censuram. Quæ nuperrimè Colbertinæ Bibliothecæ consecravi, spero non minus futura accepta atque priora. Sequentur forte brevi alia quorum pars jam tum sub prælo est. Eorum exemplum & Perraldo mittam: quia video priora isthæc haud displicuisse. Illustriffimi Mecænatis consilium prudens veneror. Meditor nunc adeo scripti aliquid non minus utile: quod brevi curabo ubi tutum fuerit. Doctiffimus Episcoporum & Principum nostrorum Paderbornensis in omnibus ad me literis mentionem Tui facit honorificam: duarum quoque epistolarum tuarum mihi fecit copiam: ut proinde jam totus ille tuus sit. Auctor ipsi fui, ut participem te faciat Monumentorum Paderbornensium, scripti perquam eximii. Id factum jam esse, haud equidem dubito. Misit epistolam Cossutii Soc. Jes. Presbyteri ad

Christianissimum Regem in novam Conciliorum editionem : doctam sanè & elegantem , forte tamen habentem plusculum adulationis, atque ita minus & sacro argumento & Presbytero dignam, nisi à seculi moribus facilis sit culpæ excusatio. Oculorum tuorum vitium nondum omni ex parte curatum , equidem plurimum doleo. Spero autem non obstitisse, quo minus jam prodierit Antonii Augustini promissum opus. Superfunt in Bibliotheca Academica nostra , præter exempla Cresconianæ Canonum collectionis, tres quatuorve aliæ MSS. De iis scribam aliquid proximè, si tanti esse videatur. Vale bono publico & perge favere Tibi

Illustris Domine

Helmeftadii, 19. Octobr.

1672.

devoto etatem amico

Illustrissimo Colberto perpetuam
precor felicitatem.

Hermannno Conringio.

XIX.

Clarissimo & eruditissimo Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

*Accepi his diebus epistolam tuam datam die XIX. Octobris, Conringi Vir Clarissime, cum jam parata esset arcu-
la ad Illustrissimum & Celsissimum Principem Ferdinandum
Episcopum Paderbornensem ferenda , in qua reposui unum
exemplar dialogorum Antonii Augustini de emendatione Gra-
tiani, quod ad te spero missum iri ab eodem illustrissimo Præ-
sule.*

jule. Habebis eodem tempore imaginem Petri de Marca Archiepiscopi Parisiensis, quam tibi jamdiu pollicitus sum.

Præfatio mea ad Antonium Augustinum heic Lutetiæ multis viris doctis satis arrisit, cum ob dignitatem materiæ, tum quia libere decurrit oratio. Sanè argumentum istud nondum ea methodo tractatum erat quam secutus sum. Cum illam legeris, oro te, Vir eruditissime, ut ad me perscribere velis tuum de eâ judicium, quod plurimi fecero. Scis enim eximiam esse meam erga te reverentiam, magnam de te tuaque eruditione opinionem.

Libertatem meam à te in bonam partem esse acceptam vehementer gaudeo ac mihi gratulor. Quanquam omninò persuasum habebam rem aliter non casuram, quod multum virtuti ac bonitati humanitatisque tuæ considerem. Concedo autem tibi nonnullos veterum exclamasse olim adversus nimiam cleri ambitionem & amorem divitiarum. Neque ego nunc eos absolvere à culpa velim quibus rebus nimium student. Illud tantum contendo, utendum nunc esse lenioribus verbis, quantum suscepti argumenti ratio patitur; præsertim ubi nihil profici potest asperiori oratione, cum eò ventum sit, ut necesse nunc sit ista tolerari. Quod ita te intelligere atque existimare certò scio.

Eadem libertate qua tecum egi occasione Notarum tuarum ad epistolas Leonis III. Romani Pontificis, agam etiam in lectione librorum quos ad me mittis per Verjusium, laudaturus quæ benèdicta fuerint, liberè moniturus si quid occurrat quod me moveat. Quanquam vides nihil à me reprehensum esse in his Notis tuis præter verba quædam nimis dura & aspera, cæterum rem ipsam salvam esse, in quam non intendi accusationem ullam. Multa, mi Conringi, eaque præclara disco in lucubrationibus tuis, in plerisque tecum sentio. Et si interdum
dis-

dissentire cogor, imputandum istud est amanti religionis, qui me non patitur ea omnia dogmata profiteri, quæ vos forsitan putatis esse optima & Christianissima. Deus, qui cordium & cogitationum scrutator est, quemque pro suis meritis judicabit. Interim amemus, mi Conringi; & tametsi diversas opiniones tuemur in causa religionis, moribus tamen diversi non sumus, qui eadem literarum studia sectamur.

Quod Illustrissimus Princeps Paderbornensis, doctissimus, ut tu rectè vocas, Episcoporum & Principum Germaniæ vestræ, de me honorificè semper loquitur in literis quas ad te scribit, facit ille quidem pro more suo, cum singularis ejus sit humanitas suavisque mores, sed tamen etiam, audeo dicere, facit pro meritis meis. Si enim benè meremur de his quos amamus, suspicimus, veneramur, baud dubiè Princeps ille me benevolentiae suæ testimoniis ornare debet, qui me captum & incensum profiteor admiratione virtutum ejus. Nondum se obtulit occasio inserendi nomen ejus in libris à me editis. Spero autem amplam occasionem ejus laudandi fore in editione epistolarum Innocentii III. & in Notis meis ad Capitula Regum Francorum, ubi magno mihi usui erunt Monumenta Paderbornensia. Quoties ergo in literis ad illum tuis incidet mentio de me, memineris, quæso, commendare apud illum reverentiam & observantiam meam, vademque te pro me constitue.

Vale, Vir optime & eruditissime, & me semper ama, tui semper nominis ex animo studiosissimum. Lutetiæ Parisiorum XIII. Kalendas Januarias MDC LXXIII.

Exspecto ut ad me aliquid scribas de collectionibus canonum quæ manuscriptæ extant in Bibliotheca Academiæ Juliæ.

XX.

Illustris Domine

VLtimas meas 19 Octobris exaravi: spero autem rectè pridem esse curatas, quoniam Illustris. Verjusio sunt missæ & quantum intelligo, traditæ. Ex eo aliquid dare vetuerunt turbæ bellicæ: quæ simul dubium me reddunt utrum vel has sis accepturus, eoque vel liberioris commercii literarii ergo pacem me anxie desiderare adigunt. Et verò si itinera essent tuta, dudum non tantum perpetuæ observantiæ testandæ causa, sed etiam uti abs te in nonnullis erudirer, non unas ad te exarassem. Horis scilicet succisivis dum recenseo librum meum de Antiquitatibus Academicis, eique integrum librum addo supplementorum de scholis omnium gentium vetustis, hæreoque in scholis Monasticis & Episcopaliū Collegiorum, videtur discedendum in quam multis mihi esse à vulgaribus mihiq; ipsi antehac placitis sentiis, nisi Tu, quem ego unum harum rerum intelligentem novi, me adjuves. Recenseo item Exercitationes meas pristinas de Republica Imperii Germanici: ubi multa differui de Republ. antiqua Francorum Carolovingici cum primis ævi, quorum censorem optimum Te itidem agnosco. Utrumque opus prælo commisi, desperans de Tua aliqua opera. Simul verò prodierint & hæc & alia quædam mea in lucem, quod spero vere proximo futurum, mittam omnia, etiam tunc paratus censuram tuam subire. Quæ Illustrissimo Mecænati promisi, expectant duntaxat commodam transmittendi occasionem & non nihil compositas magis Imperii res. Id quod bona fide cum obsequii mei promptitudine potes polliceri. Utrum in hunc quoque annum Palladem benigno oculo respicere

H

spicere Christianissimo Regi fuerit constitutum necne, indubiè novisti. Me adversa quæque metuere faciunt sanè haud pauca. Rem proinde gratissimam præstiteris, si quidquam docueris certi: saltem quo rectius componi possint mea. Nec enim de valetudine Tua sequius quidquam suspicor, multo minus de pristino in me favore. Perinde atque ego sum maneboque ætatem

Optime & Illustris Baluzi

Helmstadii, 13. Febr.
Anno 1673.

Tuus
perpetuus cultor
H. Conringius

XXI.

Illustris Domine.

ANte hosce dies decem, exaravi ad Te literas. Ut hæc iterum dem, efficit ingens mihi hodie excitatum desiderium, ex Te aliquid certi cognoscendi de ea quæ in Regno Franciæ hodie perhibetur agitari inter dissidentes partes Religionis concordia. Mihi sane nihil magis est in votis; nec displicent quæ de hoc argumento in chartam conjecta circumferuntur. Fortassis etiam Tibi, Optime Baluzi, idem est animus. Vix enim persuaderi mihi patior, seriò agi hoc negotium, saltem à Clero, aut à quoquam apud quem Jesuitica sodalitas est in pretio: nec enim illa quidem societas solet sapere quidquam moderatum. Mirum etiam, media inter sæva arma Christianissimo Regi concordiam Ecclesiasticam cordi esse: etsi is animus fuerit Cæsaribus nostris, Ferdinando primo ejusque sapientissimo filio Maximiliano, qui in id usi fuerunt Cassan-
dri &

AD BALUZIUM.

59

dri & Wicelii consiliis abs me editis. Quicquid sit, a vide
equidem desidero ex te intelligere. Nec vero speraverim
grave futurum me docere. Vale ac salve plurimum

Illustris atq; optime Baluzi

Helmeftadii 24 Febr.
1673.

*Cujus me perpetuum fore
cultorem profiteor*

Hermannus Conringius.

XXII.

Illustris Domine.

Tuas XIII. Kal. Januarii exaratas quarto Martii mihi
quidem destinavit Illustriss. Verjusius, accepi ta-
men denique die mensis illius tricesimo. Usque
adeo innocentissima Palladis commercia viciniae nostrae
Mars turbavit aliquamdiu. Etsi verò tunc & Tuæ & Ver-
jusianæ mihi sint redditæ, nunc tamen demum respondeo:
quia serium responsum dare hætenus præ metu interce-
ptionis non fuerim ausus, & præter omnem expectationem
nunc mihi sese offerat commoditas aliquid ad Verjusium
mittendi. Dedit enim quidem aliquid ad Te etiam & vice-
simo tertio Februarii pariter & Martii quinto, aulâ nostra
invitante, jamque spero recte tradita, ad Tuas tamen lite-
ras illorum nihil facit. Quantumvis autem justo tardius
Tuæ advenerint, fuerunt tamen longè acceptissimæ com-
pluribus nominibus; cum primis quod & valetudinem, cu-
jus cura pridem me habuit sollicitum, restitutam, & animum
verè Christianum cum pristinâ benevolentia etiam mihi
integrum patere, abunde significaverint. Non enim læti-
us quidquam Lutetia expectavi: eoque DEUM veneror,

H 2

ut

ut utrumque & Tibi, Vir optime , & mihi sit diuturnum. De me vicissim, rogo, Tibi persvadeas, & justas increpationes & sententiarum diffidium ferre me animo æquissimo, jamque dudum Ecclesiæ pacis fuisse studiosissimum, quamvis à zelotis fuerim durè propterea exceptus. Nisi grave fuerit, lege sodes Epistolici operis octavam ante hosce triginta sex annos scriptam, ut & sexagesimam quintam; nisi velis operam perdere in legenda etiam tricesima prima & quinquagesima septima aliisque nonnullis argumenti sacri. Simulatque dabitur commoditas mittendi, habebis & Casandriana & alia mea, quorum exempla nunc demum recuperavi: ut eo rectius tibi probetur meum à factionibus & schismate alienum ingenium; salvo tamen integroque veritatis studio, quod in omnibus tuis etiam scriptis amplector equidem & exosculor, quoties illorum cunque in manus meas aliquid incidit, id quod fit frequentissimè. Hinc eruditissime Baluzi, jam tum avidè desidero quam pollice- ris censuram eorum quæ nuperrimè per Verjusium curavi: quoniam præsertim illa jam rectè esse tradita, accepi ex literis Capellani nostri scriptis 30. Januarii: imo ea propter desidero etiam responsum Tuum ad meas quinto Martii datas, de iis quæ in Germaniâ passim circumferuntur chartis, tantum non Christianissimi Regis nomine publicatis, de sopiendis Regni Ecclesiasticis controversiis. Tuam in Antonii Augustini librum præfationem ubi accepero, quâ soleo Tua omnia sedulitate legam protinus. Non enim dubito, Te justa *παρρησία* persecutum Canonici juris historiam, quantumve illud jam Gratiani ævo à pristino deflexerit. In Bibliotheca nostra Academica tres antiquissimi codices membranacei supersunt, præter Crisconianam, Collectionis Canonum. Uni inscripsit Flacius: *Decreta Pon-*

Pontificum : Alteri, *Diversa Decreta Pontificum* : Tertio : *Anacleti Papæ Decreta* : omnes enim quondam possedit Flacius. Primus continet tumultuariam variorum Canonum collectionem, videturque conscriptus Ottone M. Imperante præterpropter. Sub finem enim ita legitur : *Nomina Pontificum, qui ab ipso Principe Apostolorum S. R. E. præfuerunt usque ad miserum Benedictum exilio relegatum in Oceani littore.* Continentur etiam hic acta Synodi Romanæ Joannis XII adversus Leonem Papam. Ut non obscure pateat, collectorem Joannis illius & Benedicti partibus fuisse deditum. Habentur ibidem & Acta Stephani Papæ Synodi Romanæ contra Constantinum Antipapam, ut & Relatio missorum Adriani Papæ in Angliam anno 786. Reliqua sunt exigui momenti. Alter multo est recentior, seculi forte duodecimi fœtus, sed itidem anonymus. Constat autem duplici Collectione Canonum, alterâ ex Epistolis Pontificum Isidorianæ fœcis aliisque usque ad Urbanum II. desumptâ, alterâ ex Canonibus Conciliorum primò Generalium mox & Provincialium, quorum ultimum est Hispalense adeoque itidem ab Isidoro accepta. Illum locum hisce verbis claudit Auctor : *Hactenus de Corpore Canonum : ea quæ sequuntur aut sententiæ sunt Orthodoxorum Patrum, aut leges Catholicorum Regum, aut Synodica sententiæ Gallicanorum aut Germanorum Pontificum.* Sequuntur deinceps sententiæ illæ, per multos titulos, quorum ultimus inscribitur *de causis laicorum*, digestæ. Earum nonnullæ autem desumptæ sunt ex Institutis, Pandectis, Codice & Novellis Justinianeis : atque ita Lotharii Cæsaris ævum produnt. Tertius Codex constat libris octo Decretorum. Estque fortassis Panomia, quæ Ivonis nomine audit : non enim contuli. Ultimus tamen liber octavus habet duntaxat undecim

decim capitula : nec occurrunt nomina Pontificum recentiora Paschalis secundi. Habemus præterea Epitomen Canonum Græcam Harmenopuli, *κτῆμα* olim Leonclavii: adeoque illud ipsum exemplar, unde in Tomum I. Juris Græco-Romani libellus ille transiit. Utinam ex horum aliquo possit quidquam, Eruditissime Baluzi, cedere in usus tuos ac proinde & publicos!

De Paderbornensis Principis Episcopi virtute, doctrinæque inusitatâ, rectè judicas : ideoque quo magis illum tibi conciliem, propediem partem istam epistolæ illi mittam. Aliquamdiu ditionem ejus, ut tantum non omnem Westphaliâ, miles pessimè habuit : sed jam omnia paulatim redeunt ad pristinam tranquillitatem. Vellem posse illud abs me dici de omnibus armis, quæ hodie infestant Christianum orbem ! Ut sanè pax redeat, Deum calidis precibus veneror. Ejusdem tutelæ Te commendo, Optime Baluzi,

Helmstadii 24. April.
1673.

*Tuus atatem officiosissimus
cultor*

H. Conringius.

P.S. Nisi grave fuerit, quæso attente expendas quæ differui ad Lampadium à pag. 21. ad 34. Scio enim multis videri *ωδύδοξα* ; forte tamen æquis & doctis judicibus haud improbabuntur : quorum in censu Tu mihi es unus instar omnium. Brevi accipies judicanda, quæ jam sub prælo sudant. Vale.

XXIII.

Illustri Domino

STEPHANO BALUZIO

Tutelenfi

HERMANNUS CONRINGIUS

S. P. D.

Vicesimo quarto Aprilis respondi ad Tuas, Illustris Baluzi, quas XIII Kalend. Januarii Tu exarasti, curâ autem Verjusii ego tricesimo Martii nactus fui. Illud responsum meum misi eidem Illi Verjusio; Hasce mittam Paderbornam, & curæ Eximii illius Principis committam, quoniam Verjusii tantum non perpetua itinera sæpè longius justo morantur nostrum utriusque expectationes: quia etiam commoda sese offert occasio libellorum aliquid Paderbornam curandi nunc, & nudius tertius inde Antonium Augustinum tuum à Principe accipi. Etsi enim nihil habeam ad manum quod jam perfectum, attamen existimatio ejus quo polles judicii compellit me quasi, etiam intempestivè Tuæ censuræ subjicere mea: saltem uti in tempore fiat si opus fuerit eorum emendatio. Mitto igitur hac vice quicquid est typis excusum mearum cum Academicarum Antiquitatum, tum Exercitationum de Republica Imperii Germanici, reliqua impofterum additurus. Obnixè autem rogo, ne graveris non legere duntaxat illa quâ soles judicii acrimonia, sed etiam liberæ tuæ censuræ participem me quam ocisimè facere. Annos amplius viginti est quum utrumque librum edidi prima vice: etsi igitur mihi non sit integrum, nunc omnia perficere justis numeris, recensionem tamen ita instituire est animus, ne quid enormiter exorbitet. Quam
in

in rem Tu, doctissime Baluzi, mihi poteris esse usui præ mille aliis lectoribus: quandoquidem rari sint Antiquitatum, Reipublicæ atque Ecclesiæ gnari, imo paucis soleant esse illæ alicui curæ, quarum tamen peritia multum mihi laboris peperit. Si meam operam Tu probaveris, fortassis possit illa aliquando esse commodo restituendis Imperii rebus, si quis Caroli Magni æmulus velit iis manum admove-
 vere. Augustinus Tuus, etsi illum non nisi quasi per transennam atque errante oculo hætenus lustrare fuerit concessum, perplacet, ut hætenus Tua omnia. Quin igitur Tu, optime Baluzi, jam pergas consimilem diligentiam Capitularibus expoliendis impendere. Quænam sit ratio earum, quæ in Bibliotheca Juliâ delitescent, antiquarum Collectionum Canonicarum, nisi fallor, jam accepisti. Si quide earum desideraveris, faxo uti nanciscaris. Vale & me favori magni Mecænatis, Illustrissimi inquam Colberti, perge commendare, nisi forte Martis cura omnem Palladis existimationem extinxit.

Tui Illustris Domine

Helmstadii, 13. Junii 1673.

devotissimus cultor

H. Conringius.

XXIV.

Illustri Domino

STEPHANO BALUZIO

Tutelenfi

HERMANNUS CONRINGIUS

S. P. D.

Post eas quas XIII Kal. Januar. proximi anni exarasti, nihil tuarum accepi, optime Baluzi. Nactus ego illas tuas fui quidem demum 30. Martii: à me tamen iis responsum est

est jam tum vicesimo quarto Aprilis. Jam antehac verò cum 23. Febr. tum 5. Martii aliquid ad te dederam. Illas autem tres, nisi fallit memoria, Coloniam misi à Legato Verjusio curandas : cujus frater Abbas coram quia retulit mihi pridem illas Lutetiam pervenisse, spero equidem rectè tibi esse traditas. Tertio decimo Junii iterum non literas duntaxat, sed etiam partem cum mearum Exercitationum Academicarum de Republica Imperii Germanici, tum operis de Antiquitatibus Academicis accurato tuo judicio tempestivè censendam, misi Paderbornam, ad literatissimum Principem : qui Nonis Juliis respondit, propediem se destinaturum ad te missum sibi fasciculum. Ea propter haud dubiè etiam hæc jam venerunt in tuas manus. Recenseo autem hæc non exprobrandi tibi silentium animo, sed tantum ut intelligas, post tantum intervallum avidè me vicissim tuas desiderare. Et verò cum primis tenet me expectatio promissæ pridem censuræ tuæ eorum librorum, quos anno superiore per Verjusium curavi, recteque non tu minus quam Capellanus noster jam mense Januario accepisti. Exopto verò jam mihi & ultimorum, quæ dixi celsissimo Principi Paderbornensi commissa, doctum judicium tuum. Utinam tandem aliquando voti fiam compos! Nec enim obstare arbitror valetudinem, quo minus more solito promptè respondeas : quia Capellani nostri postremæ & recentes satis nihil finistri memoraverunt. De constantia quoque affectus erga me tui dubitare nefas arbitror. Causam diuturnioris silentii existimo esse viarum incerta, omnia turbantibus infestis armis. Etiam verò mihi jam intercepta est commoditas aliquid mittendi per Verjusium, ex quo ille Coloniâ relictâ Berolinum commigravit, in aula Brandenburgici Electoris

ris impofterum, donec pax omnino fuerit compofita, juffu Regio commoraturus. Eoque hafce nunc mittet aula no- ftra Brunfvicenfis poftæ, quam vocant, ministerio : quâ fi & tu velis uti, rectè omninò curabit Beckius Principum meorum Lutetiæ degens Agens perpetuus, Capellano nostro haud ignotus, modò literis haud prolixis res pos- fit expediri. Fortè tamen haud deeft tibi Colonia, etiamfi Verjusius difcefferit, in comitatu Regiorum Legatorum qui utrique noftrum literis curandis rem velit gratam fa- cere. Sed & utrique noftrum libentiffime beneficum feſe præbebit Paderbornenfis Princeps. Huic partem Epistolæ tuæ quam XIII. Kalend. Jan. exarasti, cum miſiſſem, ſimul- que aurem vellicaſſem quaſi de illuſtriſſimi Marca imagine, dono tuo, & monumentis Paderbornenſibus tibi mittendis, hiſce verbis mihi reſponſum eſt. *Legi cum voluptate trans- miſſas paginas Antiquitatum Academicarum, & per eum qui binas mihi episto- las tuas reddidit, mitto ad te imaginem Ar- chiepiscopi de Marca à Baluzio promiſſam, ad quem etiam fa- ſciculum tuum propediem deſtinabo. Is Monumenta mea jam poſſidet, & pluris merito mea videtur æſtimare. De ejus Epistolii parte mecum communicata gratias tibi habeo, optoq; ut porro ejus viri amicitiam ac memoriam mihi conſerves atq; cuſtodias.* Cum acceperim itaque jam deſideratam pri- dem Marcæ imaginem, gratias tibi pro dono habeo; etſi ſcripta Marcæ longè mihi potiora ſint, ceu imaginem ani- mi virtute atque doctrinâ excultiſſimi, referentia. Pec- cem verò in te, optime Baluzi, ſi ſtudeam conſervare a- pud te Principum noſtrorum longè doctiſſimi memoriam: præſertim quia illam Monumenta etiam Paderbornenſia æternam effecerunt, jamque etiam ab aliis apud vos colitur ille, ex quo innotuit; quod ſane Epiniciuſ Ludovico Regi dictum

dictum nostrique inscriptum nomini Caroli de la Rue, eximii sanè poëtæ, luculentè testatur. Quintu potius memoriam mei conserves atque custodias in animo Illustrissimi Mæcenatis Colberti, quanquam Regiæ munificentiae in me aliosque fontes videantur jam exarescere. Si intellexero haud ægrè acceptum iri, scribam illi nonnulla quæ forte usibus Regiis haud sint incommoda. Tu verò clarissime Baluzi vale & perge favere

Helmstadii 10. August.
1673.

Tibi deditissimo

Conringio

XXV.

Clarissimo doctissimoque Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

IN summa literarum tuarum expectatione, Conringi Vir clarissime, redditæ mihi sunt nuper quas ad me dedisti VI Kal. Februarii & III Nonas Martii, novissimè autem eæ quas scripseras VIII Kal. Maji; ad quas antequam respondeam, oportet primùm me tibi gratias agere pro libris tuis ad me missis, quos verò Vir illustris Verjusius ad me bona fide & ea maxima quâ fieri inter tumultus bellicos potuit diligentia perferri curavit, unaque illos quos bibliothecæ Colbertinæ destinaveras. Majores tamen tibi gratias debeo pro honorifica mei mentione facta in Annotatis ad Lampadium & in censura diplomatis Lindauiensis; ubi me eo etiam honore dignatus es, ut meam de hoc argumento ad te scriptam epistolam illic edideris

deris, tanquam isto testimonio confirmatam putares sententiam tuam de falsitate diplomatis. Legi tuum illud opus summa cum voluptate, propter multiplicem eruditionis copiam, & quia semper & ubique præ te fers studium veritatis adversus fraudes & technas mali ævi. Gavisus autem magnopere sum, cum legi testimonium à te in pagina XII. redditum ingentibus Ferdinandi Episcopi & Principis Paderbornensis virtutibus, quem jure meritoque vocas summum seculi nostri ornamentum, præcipuè autem Germaniæ vestræ. Vellem sanè ut omnes Episcopi Ferdinando similes essent, otiumque suum, quod imprimis debent curando gregi, bonis etiam literis concederent, hoc est, meminissent se Episcopos esse. Sed quandoquidem aliis occupationibus se tribuere malunt quam studiis literarum, utantur libero arbitrio suo; nos Ferdinandum admiremur, colamus, imitemur pro virium nostrarum modulo. Accidit & illud gloriæ excellentissimi Viri, quod illustrissimus Colbertus imaginem ejus, quam is ad me miserat anno superiore, in bibliotheca sua reponi voluit in conspicuo loco, & quidem nulla socia imagine adbibita. Nullæ enim virorum illustrium imagines in ista bibliotheca habentur præter illam de qua nunc agitur. Ut vel hinc intelligant vestri Germani, Gallos non detrectare virtutes hominum Germanorum.

In pag. 190. ais tibi non probari sententiam meam de Archicapellano, quem in notis ad Agobardum monueram dictum olim sacri palatii Archiepiscopum, aisque tibi istud nondum esse persuasum si Archicapellanus non nisi Episcopus esset. Ego, mi Conringi, simpliciter scripseram quod in præfatione Concilii Moguntiaci scriptum videram de Hildebaldo Coloniensi Archiepiscopo, ubi ipse se vocat sacri palatii Archiepiscopum in omnibus quæ hætenus prodierunt istius Concilii editionibus. Quod sufficere mihi potest ad firmandam scriptionem banc meam.

Neg.

Neque enim satisfacit quod ais videri mendosum id esse, reponendumque ita ut legatur Hildebaldus Archiepiscopus Colonienfis & sacri palatii Capellanus. Nam præterquam quod huic tuæ conjecturæ omnes editiones repugnant, & quod tu nullum veterem librum manuscriptum laudas tuæ emendationis auctorem, patet ex præfatione illa Concilii Moguntiaci Episcopos qui ei interfuerunt, non fecisse mentionem sedium suarum, nominaque tantum sua posuisse, nota videlicet Principi ad quem scribebant. Sed præterea notissimum est Angilramnum Episcopum Metensem, qui sacri palatii Archicapellanus fuit ante Hildebaldum, vocari Archiepiscopum in capite LV Concilii Francofordiensis, & apud Alcuinum in epistola LXXIX. ad Ufualdum. Hæc sunt verba Alcuini: Nam olim per Angilramnum Archiepiscopum & Sanctæ Capellæ Primicerium me ipsum vestræ commendavi Sanctitati. Quin & in veteribus chartis monasterii Sancti Arnulphi Metensis, ut in historia Episcoporum Metensium narrat Episcopus Madaurensis, diserte nominatur Angelramus Archiepiscopus & Palatii Capellanus. Denique Drogo Metensis Episcopus, qui post Angilramnum in ea cathedra sedit, frequenter vocatur Archiepiscopus in annalibus & actis illorum temporum, quod nullo negotio posset ostendi. Idem in apologetico Ebbonis Archiepiscopi Remensis dicitur Archipalatinus Præsul in tomo septimo Spicilegii Dacheriani pag. 179. id est, Archipræsul palatinus. Denique veteres chartæ Gonzienfis monasterii à Cbiffletio relatæ in vindiciis Hispanicis pag. 16. eum vocant Archiepiscopum & sacri palatii Capellanum; seu veræ illæ sint, seu falsæ. Nam David Blondellus contendit illas esse supposititias. Attamen Cbrodegangus Episcopus Metensis, qui sub Pippino Rege floruit, vocatur etiam Archiepiscopus, tametsi nullibi legatur fuisse sacri palatii Archicapella-

chicapellanus. Atque hunc titulum ei tributum fuisse à Stephano III. Romano Pontifice, cum ei Pallium traderet, docet manifestissimis verbis Anastasius Bibliothecarius, qui dignitatem illam cum concessione Pallii conjunctam fuisse satis innuit. Dum in Francia esset positus, inquit, Rodigango sanctissimo Viro Episcopo Pallium tribuit & Archiepiscopum ordinavit. Quod confirmari posse videtur ex fragmento Chronici sancti Crudonis edito in Historia Episcoporum Metensium pag. 276. ubi occasione Pallii concessi à Walone Episcopo Metensi à Joanne VIII. auctor ait: Ex cujus rei enarratione liquet ex qua causa præfati Metenses Episcopi (id est, Urbitius, Chrodegangus, Angilramnus & Drogo, qui Pallio ornati fuerant à Romanis Pontificibus) nomine Archiepiscoporum intitulati leguntur. Quod etiam notatum est ab Auberto Miræo in Chronico Belgico ad annum DCCCXLIV. Eandem ob causam Theodulfus Aurelianensis Episcopus vocatur Archiepiscopus in Præcepto Ludovici Pii pro Ecclesia Aurelianensi, ut observatum à me est in præfatione ad dialogos Antonii Augustini de emendatione Gratiani. Unde colligi posse videtur Episcopos qui fuere sacri palatii Archicapellani, quique eodem tempore vocati sunt etiam Archiepiscopi, non ideo Archiepiscopos dictos quod essent Archicapellani, sed quia Archiepiscopi titulo & nomine donati fuerunt à Romanis Pontificibus cum traditione Pallii; præsertim cum videamus Ebroinum Episcopum Pictaviensem, qui sub Carolo Calvo Archicapellanus fuit sacri palatii, quiq; in Concilio Vernensi præsedit supra Wenionem Archiepiscopum Senonensem, simpliciter Episcopum vocari ubique, nunquam Archiepiscopum.

Vides, eruditissime Vir, non dissimulare me argumenta quæ adferri possunt adversus id quod à me scriptum est, adeoque

oque agere me bona fide. Hæc tamen omnia nullatenus præjudicant adversus scriptionem meam. Tametsi enim videam Hildebaldum se vocare sacri palatii Archiepiscopum, Drogonem verò Archipalatinum Præsulem siue Archipræsulem Palatinum, non disputo tamen an ea appellatio illis obvenierit ob dignitatem palatinam, an verò ab externa quadam potentia. Mibi satis est quod, dum munere illo ornabantur, sacri palatii Archiepiscopi, & quod idem est, Archipræsules dicebantur. Neque enim dixi id constanter ac perpetuò observatum esse ut Archicapellanus vocaretur Archiepiscopus. Hæc ad te, Vir clarissime, scribenda esse putavi, ut apertior tibi esset mea mens, neque amplius tenearis suspensus. Redeo nunc ad epistolas tuas. Ac primum quidem ut ad id respondeam quod pertinet ad gloriam invictissimi Regis nostri literarum ac literatorum patroni, dona quæ ille tribuere consuevit hominibus eruditis, etiam inter immensos gravissimi belli sumptus largietur, quæ pro anno præterito destinaverat, ut antea solebat; jamque perscripta ea de re sunt diplomata; inter quæ & tuum vidi, Vir eruditissime. Itaque certus esse potes de munificentia regia. Dubium nulli esse potest quin is, pro sua in Deum pietate & in Ecclesiam amore, operam suam lubenter conlaturus sit ad sarcinendam Ecclesiæ concordiam, si sese occasio favorabilis offerat. Scripta tamen illa quæ apud vos circumferuntur, non arbitror profecta ab auctoritate ejus. Utinam hinc Viri principes & magnates excitentur ad integrandas scissæ religionis res!

Legi, prout optaveras, epistolas quas de eo fermè argumento scripsisti, octavam nimirum, XXXI. LVII & LXI. in quibus deprebendi sanè plurima laude digna & consilium pacis studiosissimum. Sed homines sumus, mi Conringi. Itaque mirum non est si interdum nimio pacis studio bellum facis.

facis. Dandum est aliquid affectibus humanis. Etiam viri sanctissimi & sapientissimi peccaverunt aliquando in hac parte, bono quidem animo, ut existimandum est, sed parum felici successu. Ita nunc omnia exasperata sunt, ut vix agi possit de controversiis religionis, quin statim ab utraque profiliatur ad contentiones & jurgia. Dabit Deus his quoque finem. Nam si hic descendere possemus ut amica collatione &, quod est in hac causa præcipuum, bona fide res istæ tractarentur, non dubito quin facile res ad concordiam adduci possent.

Moderatiora tamen sunt quæ adnotas ad Lampadium à pag. 21. usque ad 34. Neque est quod heic mihi displiceat præter paucas opiniones vestras, quæ nobis Catholicis placere non possunt. Si Deus hunc tibi ardorem aliquando inspiraverit, ut fidei majorum tuorum te reddas, spero sanctam Ecclesiam plurimum utilitatis capturam ex lucubrationibus tuis, quæ plurimum habent boni saporis.

Puto te jamdiu habere dialogos Antonii Augustini de emendatione Gratiani, quos ad illustrissimum Episcopum Paderbornensem misi tibi tradendos cum imagine optimi Patroni mei Petri de Marca Archiepiscopi Parisiensis, ille vero ad me rescripsit cuncta ad te missa esse. Audio præfationem meam non admodum probari Romanis ingeniis. Ego tamen verè dicere possum nihil heic à me scriptum esse malo animo aut libidine detrabendi, ut illic admonui. Utro jure quod publicum esse voluerunt ultima secula. Neque enim ea arrogantia imbutus sum ut me sapientiores putem his qui ante me fuerunt. Istud tamen non vetat quin pro studio veritatis inquirere possim in historiam veterum temporum; præsertim ubi id fit citra contentionem, & servata reverentia quæ debetur summis potestatibus. Si quid adversum me tempestatis excitatum propterea fuerit, silentio tegam quæ infecta vellem, uti jam à me factum

factum est occasione sententiæ quæ lata est aduersus primam editionem meam librorum de concordia sacerdotii & imperii.

Intelligo veteres codices bibliothecæ vestræ, in quibus collectiones canonum ac decretorum continentur, posse esse optimos. Verum his uti me impossibile est, quia fieri non potest ut ego illos evolvam oculis meis. Aliter autem nihil fieri potest: Abundat Gallia nostra collectionibus huiusmodi, quarum aliæ ex aliis ut plurimum desumptæ sunt, præcipuè verò ex Juone Carnotensi. Rectè porro iudicas tertium illum codicem bibliothecæ vestræ, qui dividitur in octo libros, esse panormiam ejusdem Juonis.

Vale Vir optime & eruditissime, & me semper ama Conringici nominis studiosissimum. Lutetiæ Parisiorum VII Kal. Augusti MDC LXXIII.

XXVI.

Illustri Domino

STEPHANO BALUZIO

Tutelenfi

HERMANNUS CONRINGIUS

S. P. D.

TAndem à tuâ manu aliquid accepi Illustris Baluzi; quod nempe VII Kal. Augusti dedisti, rectè curavit Illustr. Verjusius. Non tamen iis respondisti quidquam ad illa, quæ XIII Junii & X Augusti à me sunt exarata: quorum prius cum adjunctis chartis Celsissimus Paderbornensium Princeps, posterius aula nostra curandum suscepit, ac proinde saltim nunc utrumque esse redditum, haud equidem dubito. In tuis nihil non fuit pergratum: nihil autem acceptius docta censura meorum libellorum.

K

Nec

Nec vero non potest mihi suavissimum esse, tuo accurato & candido iudicio saltem plæraque mea sese probasse. Sed & illa, quæ observasti de Archiepiscopi cognomento attributo etiam illis Palatinis qui duntaxat Episcopalis fuerunt ordinis, ingenuè fateris, haud evincere, datum illud olim ratione Palatinæ dignitatis, sed forte respectu pallii, Palatinorum illorum Episcoporum uni atque alteri à Papis concessi extra ordinem. Et verò in omnibus quæ adfers accuratè semper Palatinus Capellanatus seorsim notatur ab Archiepiscopali nomine. Plus satis verò mihi est etiam, saltem animum pacis Ecclesiasticæ cupidum tibi placere, etsi sententias omnes meas haud admittas. Et enim nec ab ipso O. M. DEO aliud mihi expeto, conscius humanæ tenuitatis meæ ab erroribus neutiquam immunis, quorum veniam tamen ab indulgentiâ dominicâ, fretus sanctissimis promissis, non dubito mihi polliceri. *Majorum* apud me magna est reverentia: sed per πατροπαγαδίας infidum esse ad veritatem & DEO placentem religionem iter, tibi etiam, optime Baluzi, est notissimum. Ego me tuis precibus commendo apud DEUM: idem amicitiae officium tibi optima fide vicissim præstiturus. Pro imagine Illustrissimi doctissimique Archiepiscopi de Marca, ut & Antonii Augustini libro, habeo iterum gratias maximas. Imagini locum dedi suum inter eas, quas virtutis & doctrinæ nomine facio maximi: præsertim quia simul insignem præ se fert animi integritatem τῆς πρωτοτύπης. Quæ ad Augustinum sive præfatus es sive annotasti, illa non mihi duntaxat, sed & aliis hujus loci eruditissimis quibusque, supra quam credideris, placent. *Romanis ingeniis non admodum probari*, haud miror. Veritas odium parit. Bene verò est quod pridem assveveris spernere

nere non voculas duntaxat illorum hominum, sed *excitatas* etiam ab iis *tempestates* in Tarpeja arce, sat DEO felix amico. Quam mihi laudem tribuisti in Notis, haud equidem mereor: agnosco tamen & amo propensum in me affectum. Justo autem abs Te pretio æstimari, imò & ab Illustrissimo Colberto, Paderbornensem nostrum, id verò etiam atque etiam gaudeo. Mittam primâ occasione Celsissimo illi Principi verba tua, perinde atque novissimis meis inserui ad Te illa, quibus Nostræ illud Germaniæ sacrum decus te est profecutum. Ludovicum Maximum etiam inter arma non desinere munificentiam pristinam exercere erga Palladios alumnos, superat sanè ut expectationem ita & laudationem meam. Et verò ut plurima alia, ita etiam hoc est sine exemplo. Quod mihi à sanctâ illâ & forti manu est destinatum, optarim equidem ad-
 jungi iis quæ Illustr. Verjusio mittentur: quia & in vicina vivit ille, & de Reipubl. negociis frequentissimum mihi cum illo literarium commercium est. Ut proinde & meas ille res curare possit citra invidiam malevolorum, secureque. Rem sanè feceris gratisimam si Illustrissimo Mecænati Colberto hoc persvaseris. Si porrò jam tum nactus fueris mearum de Rep. Imperii Germanici Exercitationum, ut & libri de Antiquitatibus Academicis, quas Celsissimus Paderbornensis noster sese curaturum suscepit, chartas, iterum rogo, ne graveris iis horas aliquas vacuas impendere. Cum primis tamen desidero, abs te cum cura aliqua legi & expendi, quæ jam eduntur de constitutione Episcoporum: sed video in manus illa tuas haud perventura prius quam libro ultima fuerit manus imposita. Id quod cum futurum sit propediem, frustra etiam fortè exspecto censuram tuam eorum quæ jam tum misi, etsi

nullam magis mihi exoptaverim. Sed ferendum est, quod mutari non potest. DEUM obsecro, uti & publico & meo bono te, optime Baluzi, diu sopitet.

XI Septembr. 1673.

XVII.

Illustri Viro

STEPHANO BALUZIO

Tutelenfi

HERMAN. CONRINGIUS.

S. P. D.

Quas ad tuas VII. Kalend. Aug. exaratas ego XI. Sept. reposui, spero pridem rectè esse traditas, per Ducum nostrorum Parisiensem quem vocant Residentem Beckium. Silentium tuum non animi quidem mutati vel levisimam suspicionem movet, metum tamen aliquem incutit minus benignæ valetudinis. Fortassis autem ad scribendum tardior te etiam facit illa proximo autumnno adversus Christianissimum Regem ex Germania nostra Belgioque Hispanico insperatò exorta plena periculi tempestas: nam & mihi illa subinde calamum manu excutit, & optatam studiorum quietem perturbat. Nec vero dubito etiam te mecum sentire; pacem cum Batavis potuisse æternâ cum maximi Regis laude pariter & commodo statim post tot urbium inusitatæ felicitatis occupationem componi, nunc autem periculum esse, ne sine ullo operæ pretio non illa duntaxat sed alia quoque quam multa pereant. Pro solatio mihi est, quod annus proximus pacem sit redditurus. Id fanè polliceri me facit illa, quæ partis omnes urget,

urget, quantum arbitror, pecuniæ in bellicos usus necessaria penuria. Nec enim nos fugit, cessantibus potissimis etiam Galliæ commerciis, quæ ærarii sit ratio, populo vestro penitus tributis & delectibus exhausto. Ea equidem de causa conjicio, & decollare spem quam feceras Regiæ hoc etiam anno in literatorium ordinem, atque adeo & me, per-
 recturæ munificentiae: non enim vel obulus advenit saltem hactenus. Quicquid hujus sit, equidem DEUM pergam calidis precibus venerari, uti reddere Europæ velit pristina tranquillitatem, turbatis omnibus belli improbis solique dominantium ambitioni velificantibus consiliis. Utrum nactus sis per Paderbornensem nostrum Principem chartas meas cum libri de Rep. Imperii Germ. tum Academicarum Antiquitatum, etiamnum ignoro. Priori operi jam manum ultimam admoveo, tuasque animadversiones unice desidero, eoque circumspicio exspectoque commodam mittendi occasionem. Propediem & alterum denuo aggrediar. Rogo autem, saltem ulterius ne me crucies silentio. Sufficiens sane si significaveris, & Illustrissimum Colbertum & Te cum valetudine tum erga me benevolentia esse integra. Deus te fervet, Optime Baluzi, in annos plurimos: sicut mihi concedit jam agere annum ætatis sexagesimum octavum.

XIV Decembr. 1673.

XXIIX.

Clarissimo doctissimoque Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

Accepi binas literas tuas datas XI mensis Septembris & XIV. Decembris, quas mihi Beckius vester tradi curavit.

vit. Rectè autem existimas, vir optime, silentium erga te meum non ex animi mei mutatione profectum esse, cum noveris me tibi pollicitum esse observantiam in te meam æternam fore. Sed partim occasione istius gravissimi belli, tum propter occupationes meas, factum est, ut negligentior paulò fuerim quam oportuit. Inter occupationes porro meas numero inprimis editionem, quam paro, Capitularium Regum Francorum; ut vidisse te scio ex brevi præfatione mea ad eruditos, cujus exemplum tibi tradendum missum est ad Verjusium, is vero tibi traditum fuisse ad me rescripsit. Tot enim undique ad me veniunt eorum vetera exemplaria manuscripta, ut vix mihi ipse sufficiam. Certè tempus non sufficit. Spero autem editionem coeptum iri mense Junio proximo. Cum primum absoluta ea fuerit, unum ejus exemplar ad Te perferri curabo; in quo videbis me tuis lucubrationibus frequenter usum fuisse.

Delectavit me admodum illa literarum tuarum pars, in qua me doces præfationem & Notas meas ad Antonium Augustinum & Gratianum placuisse vestris hominibus, hominibus inquam, eruditissimis Academiæ vestræ. Faxit Deus ut præter aliquam voluptatem quam ex his percipere possunt lectores, etiam bonos fructus colligant. Quanquam audio reprobata fuisse præfationem ab iis qui Romæ curam gerunt configendorum librorum, & in numerum prohibitorum relatam, repugnantibus licet Eminentissimis Cardinalibus Bona & Estræo, qui per vicerunt, ne nomen meum publicè ederetur in Decreto Sacre Congregationis per typographos vulgato. Hæc mihi merces tribuitur in vestigatæ veritatis.

Nondum accepi quos ad me mittis libros de Republica Imperii Germanici & de Antiquitatibus Academicis. Præterquam quod autem omnia tua amo, tum inprimis cuperem videre exercitationem de Republica Imperii Germanici, in quâ

quâ baud dubiè multa occurrent quæ faciant ad institutum meum. Si ea mitteretur ad Simonem Pauli Bibliopolam Argentoratensem, is ad me perferri curaret cum alijs libris quos illum rogavi ut mihi emeret.

Illustrissimus & Celsissimus Princeps Episcopus Paderbornensis ad me misit numisma aureum in consecratione sua cusum, quod ego pro magno munere accepi; non quia aureum est, sed quia propensum Celsissimi Principis erga me animum ostendit, & aliquo me apud eum in pretio esse. Volui autem etiam banc partem felicitatis meæ tecum communicare.

Honorarium quo te singulis annis prosequi solet Rex noster, Vir eruditissime, tibi non deerit. Perscriptum ea de re est diploma, ut ad te jamdiu scripsi, & ei traditum qui pecuniam numeraturus est. Is verò ad te primo quoque tempore perferri curabit. Neque tarditas illius accusanda est, tametsi enim diplomata jampridem confecta & subscripta sint, serò tamen de numeranda pecunia imperatum est. Vale Vir eruditissime & optime, & me semper ama. *Lutetiæ Parisiorum Idibus Februarii MDCLXXIV.*

XXIX.

Illustris Domine.

Plurimum me exhilaravit cistridium Illustr. Verjusius, misis literis quas Eid. Febr. dedisti: ultimæ enim Tuæ scriptæ fuerant VII. Kal. Augusti, nec à Tua manu ex illo usq; tempore quidquam ad me pervenit præter illam plagulam unicam, qua editionem Capitularium Francicorum orbi, adeoque seorsim & mihi, promifisti. Perjucundæ porrò fuerunt mihi ipsæmet hæ literæ tuæ, idque cum alijs plurimis nominibus, tum quod certum me red-

me reddiderint de constantia Tuæ erga me benevolentia: quam ut perpetuam esse velis, etiam atque etiam rogo. Illud tamen dolet, quod ne hactenus quidem acceperis fasciculum quem XIII Junii Paderbornam misi, ut nec literas X Augusti isthuc missas: quorum citò curandorum spem fecerat Princeps: indubiè autem fuit impeditus hoc agere Optimus Princeps molestis reipublicæ negotiis, & Cæsarei militis in terris illius gravi hospitacione hyberna, quæ tantum non omnia ibi miserè exhauriuntur & rediguntur ad incitas. Benè verò est, quod illas saltem quas ego XI Septembr. & XIV Decembr. Aulæ nostræ curandas commiseram, rectè acceperis. Et sanè ex responso Tuo non sine singulari lætitia vicissim cognovi, feliciter Te nunc versari in recensione Capitularium: præsertim quia novæ editionis Tuæ jam tum accensum mihi erat desiderium, cum alias gnaro inusitatæ tuæ diligentia, tum edocto per eam quam publicasti plagulam, raræ in conquirendis multis exemplaribus Tuæ felicitatis. Ego cum non habeam quo Te adjuvem aliud, saltem Deum oro, ut largiatur Tibi ad utilissimum opus perficiendum, firmam valetudinem & fortem animum. Utroq; enim Tibi opus fore arbitror; & posteriore quidem, quia præfagit animus, etiam hanc operam Tuam Censuræ illi iniquæ Romanæ futuram obnoxiam. Laudanda nimirum Tibi veniet Carolovingicorum Regum circa res Ecclesiasticas impensa curatio: quæ hodie Romanæ sacrae monarchiæ summè est invisa & improbata. Dicenda Tibi multa venient de Ecclesiæ Regimine, quale tunc fuit, multis modis ab hodiernis placitis Romanis diversum, Et verò alia facile ferat curia; quæ monarchiam verò tangunt, in iis est inexorabilis erga eos quos non metuit, etsi dissimulet iram si præpotentes ad-

versen-

versentur. Eoque nonnihil meliora & clementiora etiam speraverim, si Tuis illis Capitularibus Privilegium aliquod Christianissimi Regis addideris, ut jam tum Tuæ illi plagulæ sacrosancta lilia præfixisti. Non minus sanè hæc valebunt mitigandæ Curia, atque solet dæmonum sævitiam frangere crucis signaculum. Utcunque verò res ceciderit, non est quod illa Te cura mordeat. Quin Tu *contra audentior ito*, conscius bonæ mentis, & certus præmii divini ob vindicatam veritatem. Hæc sacra aliter non constant. Cæterum, quamvis velim, ad hoc opus Tuum, ceu jam tum sæpius significavi, conferre, nihil equidem hætenus valeo. Video etiam illo non esse opus, cum jam tum adminiculis sis instructissimus. Si quid tamen re adhuc integra incidere in manus, non equidem invidebo.

Romanum fulmen in Præfationem Tuam haud dubito abs te sperni; quum & prævisum fuerit, & jam tum spernere bruta illa asfueveris. Pridem magni æstimavi Cardinalem Bonam, lectis cum curâ ejus Liturgicis, inque iis justo de Epistolis Pseudo-Isidorianis judicio; nec ignarus, hodie in omni illo Purpuratorum cœtu illum unum edito in publicum scripto aliquo laudem commeritum. Nunc longè majoris facio virum; quod enim à nomine Tuo averruncaverit ignominiosam notam, indicium mihi est eximiæ bonitatis & φιλαληθείας. Ne quid dissimulem, gratulor Tibi, quod jam secunda vice Confessor veritatis in solemni theatro orbis fueris declaratus, idque indubiè intelligentium quorumcunque Tuæ etiam gentis applausu. Longè duriora fuerunt præmia sanctorum martyrum. Erit autem & tua cum illis merces magna in cœlis.

Liber meus Exercitationum Academicarum jam demum integrè in lucem prodiit. In eo plurima continentur

de republica veteri Francorum ætatis Carolinæ, sacrâ pariter ac seculari: quæ vulgò hodie ignorantur quidem & contemnuntur, abs Te autem sciuntur indubiè accuratè, & suo pretio æstimantur. Eoque avidè desidero Te & lectorem & censores. Mittam librum illum igitur propediem, & quidem eâ quam indicasti ratione, per Simonem Paulum, simulac haud defuerit commoditas ad illum quidquam curandi, quia longè à terris hisce nostris abest Argentoratus. Ab illo missa pridem tibi arbitror Monumenta antiquæ lectionis ibi edita, inque iis deprehensam abs Te partem Ansegisi versam Germanicè, cujus memini libro de Origine Juris Germanici pag 246.

Sui memoriam aureo aliquo nummo Tibi commendasse Paderbornensem nostrum Principem, etiam ipse gaudeo. Nec verò dubites ab illo magni Te æstimari. Misi illi 8. Novembr. illam literarum tuarum, quas mense Julio dederas, partem, qua significaveras, quanto ipse sit in pretio in ipsa Colbertina Bibliotheca. Iis meis reddidit hæc Nonis Decembribus: *Jam diu nihil literarum è Galliis à Baluzio nostro ad me est allatum præsentis belli metu infestis itineribus: expecto tamen cistam inde insigni librorum supellectile refertam, quam Parisiis emi jussi. Utinam tandem pax redeat optima rerum & Musis nostris amica!* Hæc tunc ille. Ex eo nihil ab illo accepi, armis & calamitatibus omnia turbantibus. Ego verò idem & sentio & opto cum Eximio illo Principe: eoque quantum potui laboravi sedulò, ne & mei Domini Batavorum aut Cæsareorum hortatu & propositis præmiis inducti nomen itidem darent illis partibus, sed pristinam amplecterentur tranquillitatem, etsi numerofo satis instructi milite. Id quod hætenus feliciter successit: non tamen sine nominis mei obtreptione & odio. Nunc magis

gis solito etiam pacem defidero : dum expendo Vertumni Britannici inconstantiam, & vereor longè majus malum.

De Honorario Regio consequendo jam, fateor, desperavi: haud ignarus videlicet, quantum Marti debeatur. Si præter expectationem tamen obtingat mihi bonum illud, feram bona ex parte id Tuæ benevolentiae acceptum. Prædem enim & Capellanus noster spem omnem deponere jusserrat. Illum optimum meum Patronum accepi apoplexia correptum, mox in lethalem morbum incidisse, & fortassis jam defunctum. Quod si adhuc superstes fuerit, quaeso cures illi tradi brevem hanc epistolam. Nunquam sane excidet animo grata Viri illius memoria. Deus Te in feram senectutem fervet publico literarum bono. Ego maneo

Illustris Domine

Helmstadii, 3. Martii

1674.

dum vixero

Tuus omni obsequio

Hermannus Conringius.

P. S.

Dum non adeò pridem inspicio mappas Chorographicas, ejus tractus qui est circa Moguntiam & Oppenheimium Germaniae quondam secundæ, forte fortuna deprehendi luculenta vestigia nominum, Bodeheim, Windelheim, & Saleheim; in quibus locis fertur olim condita Lex Salica. Et verò illas terras primus Francici juris fecit Pharamundus Rex. Ideoque muto sententiam de Legis Salicæ primis natalibus TransRhenanis: præsertim cum & antiqua monumenta doceant, conditam Legem illam in Germania, quo nomine κατ' ἐξοχήν audivit Cisirhenana in solo Gallico, sequioribus Romani Imperii ætatibus,

XXX.

Illustris Domine

AD ea quæ Eidib. Februarii dedisti, Baluzi fautorum optime, responsum meum 3. Martii misi Illustri Verjusio. Jam Francofurtum mitto bina exempla mearum de Rep. Imperii Germanici Academicarum Exercitationum, alterum Illustrissimi Colberti, alterum tuæ Bibliothecæ, si fas videatur, inferendum. Francofurti autem Simonem Paulum rectè fasciculum hunc nacturum & porro curaturum Lutetiam proximis nundinis, equidem haud dubito. Utinam isthoc in libro deprehendas nonnihil quod placeat! Equidem pridem credidi, ut ad notitiam plenam cujuslibet singularis reipublicæ pertinet ab omni retro memoria quævis repetere: ita etiam nostrâ interesse rerum Germanicarum statum ab antiquissimis quibusque monumentis ad hæc tempora deducere. Eoque dedi operam, quæ Cæsar Tacitus aliique veterum de Germaniæ populorum republica tradiderunt, cum primis verò quæ de statu regiminis Francorum à sequioris ævi scriptoribus sunt prodita, cum aliqua cura ad res Imperii nostras transferre. Etsi enim multa mutaverint, multa tamen superant quoque institutorum veterum: ex re autem est, etiam quæ mutata sunt haud ignorare, ut appareant causæ mutationum, utque num illa in melius aut deterius verterint, possis dijudicare. Observabis igitur in omni Exercitationum illarum argumento adducta etiam illa, quæ olim in Francorum Republica Carolinæ præcipue tempestatis obtinuerunt; quia scilicet Imperium nostrum illius Francici Carolini nobilissimam atque amplissimam partem continet. Non omnia pro dignitate me exsecutum ultrò agnosco:

sco: jamdudum autem cepi consilium, singulari libro republicam illam Francorum veterem majore cum cura illustrare. Imo pridem hoc egissem, nisi offensam veritus eorum, qui sua omnia, quamvis heri aut nudius tertius instituta, credi volunt antiquissima, abstinuissem manus. Perinde scilicet atque Roma hodie non fert, quæ tu doces de mutato Ecclesiæ regimine per mentitas Pseudosidorianas epistolas; credi volens id quod hodie obtinet, ab ipsomet S. Petro profectum esse. Ubi prodierint tamen tua Capitularia, & valetudo atque otium permiserint, fortassis operam illam subibo: si præsertim Tu judicaveris etiam in illis Exercitationibus me Francica isthæc non omnino male aut inutiliter docuisse. Nec verò dubito, novam illam tuam Capitularium editionem hætenus ignorata haud pauca illustraturam. Cum primis verò lætabor, si calculo tuo saltem plæraque probaveris abs me de Constitutione Episcoporum disputata, ut & ea quæ præmissi isti tractationi Exercitatione septima à §. 9. ad 19. aliquantulum *ᾠδοξόπεια*. Avide sanè exspecto censuram Tuam: quippe quæ una mihi erit pro multis: ac proinde ne illam mihi deneges rogo.

Proximè elaboranda mihi erunt, quæ de Antiquitatibus Academicis jam sub prælo versantur. Etsi enim pridem illorum bonam partem misi curâ Principis Paderbornensis ad Te curandam, atque ita hætenus & illorum censuram Tuam me nacturum speravi, quia tamen decollare spem illam video, dum omnia Westphaliæ milite sunt infesta, cogor in edendo pergere rectè monitis tuis etiam hoc in argumento destitutus. Utinam pace constituta liceat literis operari! Vale eruditissime Baluzi & perge favere

Helmstadii, 13 Martii 1674.

Tuo Cultori

Hermannno Conringio.

P. S.

P. S.

Non dubito Capitularibus tuis accessurum illud quod ex spoliis Heidelbergensibus eruit Romæ optimus Princeps Furstenbergius, atque ex Romanis chartis expressum libro meo de Origine Juris Germanici continetur. Utrum operæ fuerit pretium addidisse & illud, quod nomine *Capitularis Carolini de Villis suis* edidi cum Epistolis Leonis III. Papæ, nec ipse dixerim: quia & argumentum est tenue & in MSto nostro abest Caroli nomen, tantumque inscribitur *Capitulare de Villis Imperatoris*. Quid me tamen suspicari fecerit de Carolo auctore, indicavi jam tum pag. 103.

XXXI.

Illustris Domine.

Quas ad Tuas Eidibus Febr. datas ego III. Martii exaravi, haud dubiè rectè curavit Berolino Verjusius. Decimo post die Francofurtum, cum aliis meis ad Te literis, misi exempla bina mearum de Republ. Imperii Germanici Exercitationum, alterum Illustriss. Colberti, alterum Tuæ Bibliothecæ consecratum: spe ductus, in nundinis solemnibus etiam Simonem Paulum Argentoratensem bibliopolam, cui mea isthæc committere jussisti, compariturum, ad quem proinde aliquid etiam dedi literarum. Si illa spes haud fefellerit, non dubito etiam illos meos libros rectè curatum iri. Vereor tamen, ne quid dissimulem, saltim moram aliquam injecturas illas, quæ nunc demum præter omnem expectationem in Palatinis terris ad Rhenum moventur turbæ: nec enim crediderim frustra omnino fore meum illud consilium. Tertias hæc ad te dare

dare jubet benevolentia qua prosequor Nobilissimum Juvenem Greiffenkrantzium : quippe cum cujus patre, dum viveret, summa mihi intercesserit amicitia, quemque ipsum aliquamdiu domesticum habuerim convictoremque omnigenæ virtutis nomine longè carissimum. Cum propter magni parentis præclara merita cum alibi tum in Ducatu Bremensi, ubi amplissima dignitate Cancellarii functus est, primoribus Regni Sueonum esset acceptus, in comitatum receptus est illorum Illustriss. Legatorum, quibus componendæ Pacis negotium à Rege commissum est. Illi verò tractatus quia (proh dolor!) lentè procedunt & vix spiritum ducunt, in Galliam vestram proficisci, eamque, dum adhuc ibi omnia sunt tranquilla, perlustrare, juveni ex re futurum suâ persuasum est. Ut ipsemet ego institutum illud adjuvem, etiam Te atque etiam rogo, ne graveris amicū hunc meum excipere illo quo me prosequeris favore, atque adeò reapse etiam huic ostendere, non in nullo apud te esse pretio preces meas & laudationes. Absque dubio autem facilè tibi est hospiti aditum quoque parare ad Magnates aliquot, & qui nunc est instar omnium, Illustrissimum Colbertum, ut & quos in ordine eruditorum venerari duxeris fore commodum. De vita Capellani nostri dubius, nihil ad illum nunc dedi : si tamen *vitali adhuc vescitur aura*, quæso efficias, ut quoque Virum illum Illustrē invisere liceat. Quicquid sanè juveni præstiteris, annumerabo ego reliquis tuis beneficiis. Si amisi porrò Capellānum, fac amabo, ut in ejus locum alius mihi amicus succedat, & quidem illa instructus doctrina, cujus me studio duci novisti. Eripit scilicet mihi passim terrarum mors quamplures, quibus cum hactenus dulce per literas de re literaria fuit commercium : quos brevi fortassis sequar & ego,

ego, grave tamen fuerit amicis destitutum mori, Vale Illustris Domine & porro fave

Nomini Tuo devoto
Hermannno Conringio.

Inciderunt in manus proximis hisce diebus plagulae aliquot libri, quem Danus non nemo, Borrichius appellatus, Illustrissimo Colberto ausus fuit inscribere in id, ut Hermeticis meis detrahat suam existimationem. Quae haecenus vidi, non merentur refutationem, malignitate tamen apta sunt provocare indignationem. Si vacaverit, saltem unum alterumque eorum, quae homo ille de Chemiae vetustate & Hermetis Aegyptiorumque praeter Graecis eruditione disputavit, cum meis quaeso contende; & procul amore judica. Quod si perdere tempus ipse nolis, cura amabo, uti aliquis ingenio & doctrina praestans, qualis est Aegidius Menagius, hoc agat. Nec verò dubito omne hoc Tibi Tuique similibus forensi ritu submittere, certus vestro iudicio stare vel cadere. Idem animus est de Chemicis dissertationibus meis; quas idem Zoilus admordet: Si fortè repertus fuerit Lutetiae qui cum peritia Graecorum medicinae conjunxerit Chemica; quod nisi fallor fecit G. Patinus.

Helmestadii, 28. Martii

1674.

XXXII.

Illustris Domine.

CUm praeter omnem expectationem haec transiens Illustr. Verjusius facultatem dederit aliquid ad Te curandi; quoniam ipse scilicet recta in Galliam redire constituit; ecce mitto duo exempli operosi indicis
nu-

nuperrimè confecti, eorum quæ continentur volumine meo
Exercitationum Academicarum de Republica Imperii Ger-
manici, utrumque addendum Colbertino pariter & Tuo
libro. Non enim dubito, per Simonem Paulum, cui pro-
ximis vernalibus nundinis Francofurtensibus, ceu jufferas,
& libros illos & literas meas ad Te exaratas commisi, omnia
rectè jam pridem esse tradita. Utrum curaverit etiam
Celsissimus Princeps Paderbornensis plagulas jam superio-
re anno excusas operis de Antiquitatibus Academicis, ad-
huc ignoro, perquam verò defidero intelligere. Integrum
constitui proximis autumnalibus Nundinis per Simonem
Paulum transmittere : modo Tibi non displiceat. Si in-
terea abs Te aliquid responsi accepero, erit mihi id longè
gratissimum. Poterit autem haud incommode fieri, per
Beckium Serenissimæ Domus Brunsvico-Luneburgicæ
Parisiensem Agentem quem vocant: nec enim credide-
rim tacturum Te reipublicæ ulcera, sed solam innoxiam
rem literariam. Vale autem, & favere perge

Eruditissime Baluzi

Helmestadii 23. Augusti 1674.

Tuo cultori

Hermannno Conringio.

XXXIII.

Illustris Domine.

IS qui hæc adfert Illustrissimi & Celsissimi Comit-
is Konigsmarkii ephorus Lutetiâ nihil mihi gratius re-
tulit, quam & vivere Te ac valere. Multum enim me-
tui aliquamdiu valetudini Tuæ, quia integer annus sine li-
teris tuis periit mihi; ut ne quidem ad epistolam illam, quam
vicefimo tertio Augusti Illustris Verjusius heic loci susce-
pit

pit curandam adeoque haud dubie rectè est curata , quidquam responsi acceperim. Nunc suspicor, silentii tui causam fuisse tempestatem hanc bellicam, & simul incerta viarum : dum inter ipsos nostros Dominos non bene convenit. Mutasse enim & animum erga me tuum , absit ut suspicer. Saltim Martii furores Minervæ sacra , quibus constat amicitia nostra, nihil attinent. Cæterum ex hoc amico & familiari meo rem omnem spero me intellecturum ; num scilicet liceat vel placeat tibi etiam impofterum uti pristino literarum commercio , quemadmodum item sese habeant Capitularia Tua aliaque magni ingenii tui monumenta, & denique num ausis aut possis aliquid meorum scriptorum recentissimæ fæturæ à manu mea accipere. Rogo verò etiam atque etiam, uti Illustrissimo illi Comiti Juveni, ejusque ephoro, reapse ostendere ne dedigneris , non in nullo hætenus apud Te pretio me fuisse, nostræque amicitiae saltem memoriam ingratham ne nunc quidem esse. Vale & plurimum salve.

Helmeftadii, Kal. Martiis

Anno 1675.

Tui cultor dum

vixero

H. Conringius.

XXXIV.

Illustris Domine.

QUamvis iniquæ belligerantium suspiciones vetuerint me literarum aliquid ad Te, Illustris Domine, aliquamdiu dare , rumpere tamen illud silentium me jam facit affectus ille animi & cultus, qui numquam non memoriæ obversatur. Urget quoque desiderium , intelligendi & valetudinem tuam , & fructus ingenii præclarâ doctrinâ eruditi , adeoque numquam non Ecclesiæ & rei publicæ

publicæ bono laborantis. Nec verò dubito, pridem lucem
vidisse Capitularia; & in aliis æque utilibus vel jam occu-
patum fuisse Te veletiamnum occupari. Sed & ita per-
specta mihi est Tua erga me benevolentia, ut quamvis ulti-
mæ tuæ literæ fuerint Idibus Februarii ante biennium exa-
ratæ, nequeam mihi finistri quidquam de mutato animo
persuadere. Ac proinde existimo, etiam Te velle, nihil eo-
rum quæ Tibi evenerunt aut quæ gessisti, abs me ignorari.
Ea fiducia fretus rogo, uti ne graveris per hunc eximium
juvenem atque amicum meum (si quidem id Tibi liceat)
facere me rerum tuarum, ut & nunc meas de Republica Im-
perii Germanici Exercitationes & librum de Antiquitati-
bus Academicis rectè per Simonem Paulum acceperis, cer-
tiores. Spero redituram brevi auream pacem, & restitu-
tum iri commerciorum libertatem inter gentes. Tunc
sanè illico transmittam quæ inter hæc bellicas turbas ego
potui elaborare: nec minus dabo operam ut Tua quibus
careo mihi comparentur. Vale Baluzi optime & perge
favere

Helmstadii 27 Martii
1676.

*Tua eruditionis justo
estimatori*

H. Conringio.

XXXV.

Illustris Domine

Vicesimo septimo Martii ultimas meas dedi, Illu-
stris Domine; Cum autem nec ille, qui curandas
suscepit, nec Tu quidquam responderis, vereor
periisse. Itaque mitto nunc earum apographum, saltem
ut intelligas, quam ego & de tua sim valetudine sollicitus,
M 2 & lite-

& literarium commercium nostrum pristinum cupidè desiderem redintegrari. Et vero quæ tunc significavi omnia etiam nunc me sollicitum habent : quin imò tanto magis jam detestor hoc ferale bellum, quanto Pacis negotia præter expectationem procrastinantur, atque ita turbantur studiorum sacra. Nec tamen interea te feriari sum certus ; & ego pergo subinde aliquid elaborare, & quidem nunc adeo conscribo, siue potius recenseo augeoque quem ante viginti annos conscripsi librum de Pace perpetua conservanda inter Imperii ordines religione quamvis dissidentes ; huic subjuncturus alterum De Pace Ecclesiæ : quia mihi nihil magis est in animo & voto quam Pax, ut brevi forte hinc discessurum dimittat me Dominus vitæ arbiter in Pace. Quid Tu rerum agas aut moliaris, quæso, saltem huic eximio ac docto juveni amico meo non è multis, indicare ne graveris. Est ille gente Ostfrisius, popularis meus, peritia cum primis legum civilium excellens, & reliqua eruditione simul tinctus, eoque jam Doctoris titulo ornatus, imò etiam mihi arcta junctus necessitudine. Quapropter rogo, ita illum velis excipere, ut ipsemet reapse intelligere possit, non vanè me gloriari tua benevolentia, & eum te esse, qualem te omnibus bonis soleo commendare, pari scilicet cum eccellente doctrina humanitate, Id quod meus ille in eo deprehendet, si tuo ductu lustrare ipsi liceat Colbertinam Bibliothecam si non & Regiam aliasq; Vale Vir optime & favere perge

In Academia Julia XI. Aug.
1676.

*Tua doctrina & virtutis
cultori*

Hermanno Conringio.

Mecænati nostro opto omnia felicia.

XXXVI.

XXXVI.

Illustris Domine

ET vicesimo septimo Martii & Augusti undecimo literas ad Te exaravi, Illustris Baluzi. Spero utrasque tibi redditas, etsi certiozem me ne illi quidem fecerint, qui curandas susceperunt. Jam addo tertias; quia non dubito saltem hunc juvenem probe curaturum, quod sibi est demandatum, præsertim cum ambiat per me benevolentiam tuam sibi comparare. Et vero is quidem illam meretur saltem studio eximiæ sibi sacrarum rerum peritiæ nanciscendæ, quâ in re præ aliis tu poteris ejus desiderio satisfacere, cum insigni quâ vales eruditione tum benè de bonis merendi compertâ cupiditate. Non etiam dubito, ultro te hoc acturum: simul tamen etiam atque etiam rogo, ut ita hoc agere ne graveris, quo & hic intelligat tuum erga me affectum, atque adeo in mei quoque gratiam aliquid sibi beneficii contigisse. Id quod inter alia abunde præstabis, si aditum ipsi concesseris ad Bibliothecam Colbertinam, docuerisq; nonnulla ad Ecclesiæ Gallicanæ hodiernum statum & rem literariam, cum primis tuas operas, pertinentia. Meas curas jam tum significavi prioribus literis & narrabit eas plenius hic juvenis, eoque quidem non est necessum illas vel verbulo indicare. Utinam tandem aliquando, pace reddita, liceat non frequentiores duntaxat literas mutuo dare, sed etiam libros novissime elaboratos mittere! Unicè equidem hoc opto, hoc spero, hoc DEUM precor. Tu verò valè, &, quod facis, perge favere

Helmestadii xix. Septembr.

1676.

*Illustris eruditionis ac virtutis**Tuæ justo cultori**Hermanno Conringio.*

XXXVII.

XXXVII.

Illustris Domine

Constans in me favor hunc quoque juvenem benignitati Tuæ commendare, audacem me facit. Est ille Eloquentiæ apud nos Professoris, viri longe eruditissimi, filius, & doctrina pariter & virtute eximius; post peregrinationem Italicam ultimum illius sui curriculi complementum, ut ita loquar, apud vos consequi cupidus. Non dubito hunc non minus atque alios à me laudatos experturum perpetuam Tui erga me animi vim propensionemque. Poteris vero huic & narrare omnia & committere, quæ & sciri à me & agi desideras: quoniam spero brevi huc rediturum. Ego sanè jam tum videor me audire, narrantem juvenem res tuas, bono literario vel jam tum proximo biennio impensas vel propediem impendendas, cum primis verò bonam valetudinem. Deum autem obsecro uti non hunc duntaxat annum, sed multos secuturos alios felices tibi præstet

Helmstadii 4 Jan.
1677.

Tui
observantissimus

Hermannus Conringius.

XXXIIX.

Perillustris Domine

Quia bene atque ex voto successerunt meæ commendationes, quas hactenus institui, audeo & hocce tres genere ac doctrina eximios Juvenes patrocinio tuo committere. Eorum unus, quod mirere, natus est

est Moscoviæ, patre Archiatro magni Rufforum Czaris: quieti ad juris disciplinam animum quam maxime applicuerit, fortassis tamen & in historia omni superabit expectationem tuam. Quicquid beneficii trigæ illi indulseris, mihi illud datum esse existimabo. Poterunt illi, si ne hoc nescire velis, narrare senectutis meæ bona malaque, quodq; pergam etiam nunc in studio benè de publico merendi calamo indefesso. Alterum operum est sacri argumenti, & adhuc versatur sub prælo brevi tamen visurum lucem, quod mihi expresit Capucinus quidam pro novo quodam Antonii Patavini Novenistico, quem appellant, cultu laborans. Alterum est Paci Civili Germaniæ consecratum, quod mitto, & quidem ut simul illud censuræ Tuæ submittam. Capitularia intelligo tuâ operâ jam tum esse perfecta, & parari jam omnia ad editionem supplementi Conciliorum. Si hisce hospitibus omnia Tua isthæc narraveris, poter o per illos & ego rerum tuarum fieri certior: quanquam ne quid diffitear, malim ex te ipso isthæc addiscere. Vale Perillustri Domine & perge favere

Helmstadii Anno 1677.

Prid. Kal. Maji

Tuo

Hermannno Conringio.

XXXIX.

Perillustri Domine

ANnus est, Perillustri Domine, quum & literas & libellum eximiis tribus juvenibus committerem ad te deferenda. Illos ex Britannia Lutetiam commigrasse certus quidem sum: curaverint verò commissane, nondum intellexi. Multo minus aliquid rerum tuarum

rum accepi. Quod postremum quam maxime dolet: quia pridem nihil vidi à manu tua profectum, & tamen de favore tuo quidquam finistri suspicari vetat qua te colo pietas. Ut proinde tuum silentium cogar imputare minus benignæ valetudini, quæ meæ quoque senectuti est gravis, vel saltem omne commercium literarium turbantibus bellicis hisce turbis. Simul verò & vivere Te & valere docueris, mittendique aliquid occasio sese obtulerit, confestim cum responso meo mittam unum alterumque libellum recentissimæ foeturæ. Quæso autem simul significes aliquid certi de Capitularium & Conciliorum nova tua editione. Vale & perge favere

Helmestadii 1678. prid.
Ascens. Domini.

Tuo cultori

Hermanno Conringio.

XL.

Clarissimo doctissimoque Viro

HERMANNO CONRINGIO

STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

*T*ædet me durissimi istius belli, multis de causis, sed ob illam etiam quod illud interrumpit jucundissimum commercium literarum quod inter nos intercesserat. Antea quidem sæpe ad te scribebam, tu vicissim frequenter ad me literas dabas, Vir clarissime. Nunc in diversum omnia mutata sunt, & omnino bellum istud fuit pestiferum & exitiale huic nostro vitæ instituto. Accepi tamen aliquot tua epistolia, ad quæ respondere tandem juvat. Ac primum quidem gratias tibi ago quod

quod nobilissimorum Germanorum amicitias mihi semper concilias. Possunt autem & illi fidem tibi facere humanitatis, quam illis exhibeo, qui tuas ad me literas perferunt. Deinde agam tecum paulisper de Capitularium editione, quæ exeunte anno præterito absoluta est & in publicum emissa. Habebis unum illius exemplar cum primum se occasio offeret mittendi libros ad Celsissimum Principem & Illustrissimum Episcopum Paderbornensem. Hac enim via uti decrevi, ut exemplar tibi destinatum facilius ac tutius veniat in manus tuas. Omnino hæc collectio continet quæcunque pollicitus sum in foliis illis excusis ante editionem, quorum exempla habuisti. Sed multa sunt in appendice actorum veterum adjecta tomo secundo, quæ tua curiositate indigna non sunt, & magnæ utilitatis esse possunt. Videbis usum esse me interdum auctoritate nominis tui, tum etiam humanitatem amicitiamque erga me tuam prædicasse. In hoc nunc sum, ut propediem typographo tradam novam collectionem Conciliorum quam paro, in tria ut minimum volumina divisam. Si quid istiusmodi habes non editum, vel alicubi noveris extare apud amicos tuos, plurimam à me gratiam inibis, si mecum aut communicaveris aut communicari procuraveris. Interim verò dabo aliquid temporis absolvendæ editioni epistolarum Innocentii III. quæ jamdiu sub prælo sunt, & emendandis novaque editione donandis epistolis sancti Gregorii Papæ Romani, quæ mirum est quantis ac quam enormibus erroribus scateant etiam in emendatissimis editionibus. Accedent notæ nostræ ad loca difficiliora, tum ut emendationum nostrarum rationem reddamus, tum etiam ut sanctissimam beatissimi seculi disciplinam ostendamus nostris hominibus, ut hinc admoniti mutent, quod à recta vivendi ratione deflexit. Magna enim documenta habemus in epistolis doctissimi & optimi Pontificis, magnum sanctitatis exemplar in vita ejus. Vale

N

Vir

*Vir clarissime & eruditissime, & me semper ama. Lutetiae
Parisiiorum VI. Idus Majas M DCLXXVII.*

XLI.

Clarissimo doctissimoque Viro

HERMANNO CONRINGIO
STEPHANUS BALUZIUS

Tutelenfis

S. P. D.

Cum Deus Opt. Max. pacem populo suo tandem dederit
post tot turbidae tempestatis procellas, spero, mi Conringi,
literarum inter nos commercium, quod nescio quo fato quie-
verat, redituum, adeoque fruturum me eximiae eruditionis
tuae bonis. Audio interim non admodum lubens, nondum ad
te pervenisse duo volumina Capitularium quae pridem ad te
misi, simul cum illis quae ad Illustrissimum & Celsissimum Prin-
cipem Ferdinandum Furstenbergium Paderbornensem tunc,
nunc vero etiam Monasteriensem Episcopum misi; quae non
dubito quin ille, quae est in literas & earum Professores in-
clinatione, cum sit praeterea amantissimus utriusque nostrum,
quamprimum se dabit occasio, ad te mittat. Ab eo etiam
accipies primum Miscellaneorum meorum librum, qui fine su-
perioris anni emissus est in publicum. Secundus nunc absol-
vitur & ante medium Aprilem exhibet. Volo autem te beare,
mi Conringi, ut vel hinc intelligas perpetuam in te observan-
tiam meam. In hoc secundo Miscellaneorum meorum libro
primum locum occupat liber Firmiani Lactantii de persecutio-
ne, cujus mentionem facit Hieronymus, quem docti omnes
putabant periisse, repertus in vetustissimo codice MS. biblio-
thecae Colbertinae. Ne putes autem, vir doctissime, ludere me
aut

AD CONRINGIUM.

99

aut joculari voluisse, quum dixi velle me te beare, ecce tibi Synopsin varisfimi operis. Lactantii institutum fuit in eo libro referre miserabiles eorum Imperatorum exitus qui persecuti sunt Ecclesiam Dei, veluti Neronis, Domitiani, Decii, Valeriani, Diocletiani, & cæterorum usq; ad felicissima tempora magni Constantini. Et eorum quidem historiam leviter perstringit, qui Diocletiani ævum antecesserunt. Totus autem est in describendo principatu istius successorumq; ejus usq; ad annum Christi CCCXIII. quo post victum fugatumq; Maximinum pax Ecclesiæ data est à Constantino & Licinio. Docet nos hic liber diem, quo Diocletianus fuit levatus Imperator, quo tempore Constantius Chlorus & Galerius Maximianus facti sint Cæsares, initium persecutionis, tempus vicennalium & triumphum quem Diocletianus egit de Persis, morbum Diocletiani, annum quo ille & Maximianus Herculus imperium deposuerunt & Severum ac Maximinum cognomento Dariam Cæsares creaverunt.

Hæc enim admodum incerta erant. Initia magni Constantini, in quibus constituendis adeò gravia sunt certamina inter viros doctos, isthic certissima & apertissima sunt. Jam de crucis signo, quod ostensum est Constantino, quum id nonnulli in Italia evenisse velint, alii circa Danubium, alii circa Rhenum, quidam etiam in Gallia, jam dubitare non licebit, cum ex ista Lactantii historia certò colligatur ostensum ei fuisse in castris prope Romam pridie quam Maxentius victus est, hoc est VII. Kal. Nov. Infinitum esset omnia persequi. Hæc tantum in antecessum ad te scribere volui, ut accendam desiderium, quo statim ardebis videndi librum ipsum. Tu vide, vir clarissime, an per Argentoratum possim illum ad te mittere, ut quàmprimum accipias. Avidè expecto responsum tuum. Interim vale & me semper ama, Lutetiæ Parisiorum IV Kal. Aprilis M. DC. LXXIX.

N 2

XLII.

Illustris Domine.

QUum hesterno die Tuæ mihi traderentur à Mehl-
bomio nostro, langvebam à pridiano animi de-
liquio: visus autem sum mihi convalescere
haud parum ex primo statim Tuarum conspectu, multò
magis ex lectione. Et verò ultimam epistolam Idibus Fe-
bruarii anno septuagesimo quarto exaraveras: ac proinde
a manu Tua, Illustris Domine, ultra integrum quinquen-
nium ego nihil acceperam. Quod pertinax silentium per-
quam me sollicitum habuit; non quod de animo Tuo be-
nevolo sequius quid fuerim suspicatus, sed quod metue-
rim Tuæ valetudini; præsertim, quoniam interea tem-
poris etiam ego non semel graviter decubuerim, morbum
morbo frequenter excipiente, imò hæctico (ut ita loquar)
laborem perpetuo affectu, sola morte avellendo, jam agens
annum tertium septuagesimum: etsi Tu, nisi fallor, mul-
tò sis junior.

Quandoquidem verò in literis nulla fit morbi mentio,
aliique Lutetiâ reduces complures sanitatem tuam inte-
gram narraverunt, commercium nostrum literarium sola
haud dubie turbaverunt quinquennalia arma Dominorum
nostrorum. Cum plurimis igitur aliis nominibus tum
hoc quoque Pax publica me exhilarat, quod imposterum
liceat iterum & literis & libris tuis doctissimis frui, adeo-
que hoc etiam impensorum abs me plurimorum laborum
paci constituendæ longè acceptissimo fructu. Et verò
dum auro cariora mihi scripta promittis, jam tum pri-
mum pristinae felicitatis gradum vicissim attigi. Nec enim
vel suspicatus sum, quidquam hoc quinquennio abs te
esse

esse elaboratum præter Capitularium editionem: etiam hæc verò hætenus heic locorum non comparuit, perinde ut Gallicum nihil bibliopolæ tanti temporis intervallo huc attulerunt. Princeps Furstenbergius postquam bellatori Episcopo in Monasteriensi quoque Principatu successit, minus solito potest studiis vacare: itaque vereor tardè me accepturum etiam ea quæ per illum mihi destinasti. Neque Argentorato, nisi ægerrime, huc poterit quidquam a Simone Paulio curari: ita infesta adhuc sunt Germaniæ nostræ itinera omnia. Expeditissima fuerit utrinque ratio mittendi, per Hamburgum & Rotomagum: si quidem Christianissimi Regis Hamburgensis Residens hanc curam suscipiat. Id quod, nisi fallor, facile ab ipso impetraverit Illustrissimus Colbertus. Si sanè hoc ita fuerit constitutum, etiam ego utar hac commoda ratione, mitamque & Illustrisf. Colberto & Tibi nonnulla cum meorum aliorum recentissimæ fæturæ, Tua aurea dona saltem æneis compensaturus, in signum observantiæ & gratitudinis. Quæ de Lactantii libello narras, magnum mihi incenderunt desiderium secundi Tui Miscellaneorum voluminis: nec enim ejus vel nomen memoratum forte est nisi ab uno S. Hieronymo, nec iis quæ indicas Chronologicis disidiis componendis, aut stabiliendæ fidei conspectæ à Constantino crucis, (quæ traditio multis est suspecta hætenus) quidquam magis est idoneum. Ubi nactus fuero volumen illud Tuum, habebit me avidissimum lectorem. In uno meorum videbis Notarum Tuarum ad Agobardum justum encomium. Ubi valetudo faverit, edam hac æstate Politici argumenti libellos duos, alterum de summæ potestatis civilis jure & officio circa religionem, alterum de Notitia singularis Reipublicæ. Posterior haud

fortassis indignus fuerit, qui consecratur nomini Delphini Regii: num liceat autem mihi tantum fastigium adorare, rogo me doceas. Avide sane desidero ad hæc omnia mea Tuum responsum. Quod poterit quam commodissime curari Hamburgum ad Regium Residentem. Utinam haud grave etiam fuerit tunc nonnihil narrare, de Moralis Jesuitarum Theologiæ Parisiis instituta censura, ut & de bulla Pontificis contra Molinistas: quia utriusque facta est mentio in Novellis hebdomadariis Lutetiæ exaratis. Vale & perge favere Tuo

Helmstadii 25. Maji,
1679.

*Illustris Domine
cultori*

H. Conringio.

XLIII.

Clarissimo doctissimoq; Viro

HERMANNO CONRINGIO
STEPHANUS BALUZIUS
S. P. D

ACcepi ante hos dies epistolam tuam datam Helmstadii die 25. Maji, in cujus statim initio ais, nihil Te literarum à me accepisse post Idus Februarias anni septuagesimi quarti: Sane bellum illud multum interrupit commercium nostrum literarium. Reperio tamen me ad Te scripsisse III. Idus Martias anni MDCLXXV. & VI. Id. Martias MDCLXXVII. Valde a. doleo, mi Conringi, has epistolas Tibi non fuisse red-ditas, seu propter varios morbos tuos, sive fortassis occasione pestilentissimi belli, quod etiam concordiam literatorum aliquo modo conscidit. Sed nunc beneficio Regis nostri verè magni datâ ac stabilita pace suavissima per omnem Europam, tuti jam sumus libereq; possumus resumere quod intermissum est.
De

De Tomis Capitalarium quos Tibi nondum traditos esse scribis interrogavi his diebus R. P. Verjusium Jesuitam, qui eos meo nomine misit ad Illustrissimum Episcopum Monasteriensem an ad eum pervenissent. Ille vero respondit existimare se pervenisse, sed nihil certi habere. Itaque tum, cum illos accipies simul uti reor, habebis priores duos Miscellaneorum meorum libros, nam illos quoque curavit idem Veriusius. De lucubrationibus quarum editionem moliris, quod ad me scripsisti, mihi gratum fuit audire: sed vellem magis ut ad me rescripsisses confirmatam esse bonam valetudinem, sine qua studia literarum constare vix possunt. Cum se occasio offerret, interrogabo, an Serenissimo Delphino dicare Tibi fas fuerit notitiam Reipublicæ quam ei destinasti: Interim cura valetudinem tuam diligenter.

Ego, ut etiam aliquid de meis admisceam, nunc in hoc totus sum ut proximo mense Septembri inchoare possim editionem Tomi primi meorum Conciliorum; in quo inter cætera gravissima editurus sum commonitorium à Coelestino Papa Legatis Apostolicæ Sedis in Orientem proficiscentibus adversus Nestorium nondum in lucem emissum, & in quo maxime elucet auctoritas Romani Pontificis in conciliis Oecumenicis. Dabo etiam nonnulla scitu dignissima, in causa Vigilii Papæ quæ nondum prodierunt. Hæc ad Te Vir doctissime. Vale & me semper ama Tui studiosissimum. Lutetiæ Parisiorum XIV. Kal. Septembris MDC LXXIX.

XLIV.

Illustri Domino

STEPHANO BALUZIO

Tutelenfi

S. P. D.

HERMANNUS CONRINGIUS.

S Ummi illius gaudii, quo me beavit solstitii brumalis dies, non possum Te Vir optime non participem facere. Nactus nempe illo die sum thesaurum pridem mihi destinatum, hoc est duo volumina Capitularium & primum Miscellaneorum tomum. Et vero superarunt illa longe ipsam meam expectationem multis modis.

In Tomo primo Capitularium tamen quam maxime affecit me Tua ad Lectorem Præfatio, cum ob variam eruditionem tum cum primis propter intrepidam veritatis isthoc etiam loco factam professionem. Quæ si Romæ admissa est æquo animo, bene sperandum fuerit imposterum de septicollis Curiae emendatione. Fortassis tamen dissimulare censuram fecerunt Tria illa Christianissima lilia: quippe quæ ipsimet Tarpejæ arcis non minus terrori esse soleant quam Satanæ tria S. crucis signacula. Euge virorum cordatissime! Perge ita bene de republica & Ecclesia mereri. Deus Tibi erit merces magna. Ante annos triginta sex libro de Germanorum Imperio Romano etiam ego sic satis prolixè de Francorum Imperatorum in Papas prisca auctoritate disputavi: jamque Tuis videor me excitari ad libri recensionem pridem meditatam, quoniam exempla libri dudum sunt divendita, ringentibus Curiae Tiberinæ adoratoribus, simul tamen musitantibus. In Tomo primo Miscellaneorum nihil itidem non placuit.

Præ

Præ aliis tamen me affecere Acta contra miseros Franciscanos, quorum ultra centum flamma sacra perierunt. Historiam illam omnem ex optimis illius ævi scriptoribus in hac Julia nostra Georgius Calixtus Vir magnæ eruditionis simul & moderationis, late est persecutus: quam proinde velim etiam Tibi lectam. Cæterum pro illis Tuis donis amplissimis gratias ago maximas. Proximo vere ^{σὺν τῷ} mittam Hamburgo aliquot etiam mea scripta novissimi temporis: non in ^{ἀντίδοτον} tamen sed tantum in signum aliquod venerationis qua Te prosequor. Curabo interea mihi ex Gallia adferri Tuas ^{ἐκδόσεις} epistolarum Gregorii M. & Innocentii III. quia hætenus in Germaniam nostram haud pervenerunt. Num licuerit Christianissimo Delphino aliquid Politici argumenti consecrare nec ne; num item fas sit sperare renovationem Regiæ munificentiae pristinae, scire ex Te cupide desidero. Non dubito etiam utrumq; abs te ingenuè significatum iri. Quæso hoc etiam expiscari ne graveris mihiq; indicare. Nec enim quidquam hujus agere Te inconsulto, mihi constitutum est. Ut proximus annus cum aliis secuturis plurimis feliciter Tibi fluat Deum precor, mansurus quoad vixero, Perillustri Domine, Tuo nomini devotissimus.

Helmeſtadii propriid. Kal. Jan.

Anno 1679.

XLV.

Perillustri Domine.

SImulac splendidum donum tuum nactus sum, quas debeo, gratias egi per literas, cum aliter non liceat. Verum ista epistola num recte sit curata, & non potius

tius malâ fide intercepta, haud parum vereor. Itaque nunc denuò mitto ejus apographum: simul omnium eorum quæ tum scripsi quasi iterata repetitione. Et verò nunc majores tibi gratias agere me adigit, ex eo tempore è libris tuis major accepta instructio: quia ab iis nunquam nisi doctior discessi hætenus, ut & à quotquot hic vivunt doctis felix censeor tam præclaris donis, quæ in Germaniam nostram hætenus non pervenerunt. Deum veneror, uti possis integrâ valetudine, Ecclesiæ ac Reipublicæ bono, non duntaxat secundum Miscellaneorum volumen, sed etiam Conciliorum *ἀνέκδοτα* in lucem producere. Mitto tandem aliquando etiam ego nonnulla mea, proximis hisce aliquot annis, inter bellicos strepitus & improspere valetudinis fortunæq; incommoda, elaborata. Non in *ἀντίδοτον* tamen, sed in signum, quamvis leve, ejus quæ te, & Illustrissimum Mæcenatem Colbertum inprimis, prosequor devotæ venerationis. Nisi memoria me fallit, jam tum pridem misi duo exempla mearum de Republica Imperii Exercitationum per Simonem Paulum, item cura Episcoporum nostrorum doctissimi librum de Antiquitatibus Academicis, nec non per juvenem quendam librum de Pace civili: num horum autem aliquid recte fuerit traditum, hætenus ignoro. Itaq; nunc iterum eadem mitto, tuo arbitrio relicta: num scilicet illa tibi velis retinere an Mæcenatis Bibliothecæ inferere. Invenies vero & alia fortassis hætenus non visa: quæ si & in usum Bibliothecæ illius, & in Tuum suscipere dignatus fueris, multum equidem mihi gratulabor. Recensui novissimè quos ante hosce annos viginti sex edidi duos de Finibus Imperii Germanici libros: non mitto tamen, cum quia ad manum mihi nullum est plenum exemplum, tum quia pro-

propediem accedet liber Tertius supplementorum. Mit-
tam igitur simulac licuerit opus integrum dare. Rogo
autem etiam atque etiam, interea temporis saltem illa quæ
nunc mitto & Tute æquo animo admittas, & meo nomi-
ne in signum humilis simul & grati obsequii Mecænati no-
stro offeras, etsi non sint, perinde ac tua dona, aurata
pelle contacta, sed pro more hujus terræ rudia atque im-
polita. Si in pristinum Regiæ gratiæ locum receptus fue-
ro, & jubear sententiam dicere de nonnullis Christianis-
simæ Majestatis commodis, fortassis mittam propediem
quæ ex usu sint publico: quæ nunc tangere nefas fuerit.
Magno interim beneficio clientem tuum affeceris, si re-
sponso me dignatus fueris. Id quod tutissime fieri pote-
rit misso epistolio ad Residentem Regium qui Hamburgi
degit. Quamvis hac vice utar ego curâ Consilarii Hol-
satii viri optimi pariter & doctissimi; qui inter Regios
ministros petit recipi, saltem titulotenus, quo sit tutus à
Danicis insidiis. Illustrissimo Colberto fratri innotuit
pridem Neomagi Principis sui legatione fungens: itaque
nunc patronum illum suis literis adit, per me etiam no-
stri Mecænatis favorem sibi parari etiam atque etiam ro-
gans. Quem Tu, Perillustris Domine, huic conciliare
quæso ne dedigneris, commerente hoc ipsum viri præcla-
ra virtute pariter atque eruditione.

Præter illum verò, nullâ commodi expectatione, Te
hic locorum tuo merito maximi faciunt omnes eruditi,
quotquot me monstratore tua legerunt. Quos inter re-
periuntur haud pauci inter longius diffitos quoque, quibus
ex mea Bibliotheca Tua communicavi: cum aliàs eorum
nihil fere hic compareat. Et vero præ aliis æstimat Te in
Wittebergensi etiam Academiâ Zieglerus, Juris utriusque
lon-

longe consultissimus, Ecclesiastici cumprimis antiqui-
sine pari eruditissimus, sua quædam tibi propediem
missurus, ubi intellexerit haud id ipsum ingratum futu-
rum. Epistolam Cœlestini quam fortassis jam edidisti,
legere equidem desidero (ut hoc etiam hisce addam.)
Quamvis enim haud dubitem censi abs te genuinam,
neque ego temerè sim refragaturus: novisti tamen Papam
illum multa fuisse conatum periniqua, ac proinde ex
illius monumentis tantum colligi posse quid fuerit mo-
litus, non autem, quid ipsi reapse facere licuerit. Totum
certamen Africanum Tibi abunde est cognitum; ut &, a
nonnullis confictas esse Theodosii Imperatoris nomine
de Concilio isthoc Ephesino per Cœlestinum Papam
convocando literas, quæ in media Italia nuper plurimas
turbas dederunt Henrico Norisio, Antiquitatum Ecclesia-
sticarum illic loci omnium & peritissimo & candidissimo
judici. Ignosce, rogo, multa adeo nunc proponenti:
præsertim quia non pecco nisi fiducia Tuæ mihi pridem
perspectæ benevolentiae ut & optimæ mentis. Faxit Deus,
uti cum prospera valetudine tuum patrocinium perduret
in multos annos. Ita foveo

Tuo

Perillustris Domine

Helmstadii Saxonum,

Nomini

25 Junii 1680.

semper devotus

Hermannus Conringius.

P. S. In Discussionem contra Capucinum p. 360. ubi agitur
de adorando uno Deo, verba tua esse adducta confido
Te haud improbante. Inprimis desidero sententiam
tuam de iis quæ p. 335. differui de Epistola quæ fer-
tur Gregorii ad Secundinum.

XLV.

XLVI.

Perillustris Domine

ANni præcedentis die vicesimo quinto Junii mensis non duntaxat prolixas ad Te literas exaravi, sed simul Hamburgum misi cistulam plenam variis libellis meis. Omnia probe curanda suscepit Sam. Rachelius Serenissimi Holsatiæ Ducis Consiliarius, magnus Tui æstimator & meus amicus. Quin ille fecerit officium, non equidem dubito. Quoniam verò abs Te nihil responsi redditur, imò de vita aut valetudine Tua ne quidem per alios hætenus quidquam licuit resciscere, tristis ego & plenus sollicitudinum hæc scribo. Si vivis adhuc & mihi faves, quæso tandem aliquando facias me tanti gaudii participem. Ego quamvis senex, quamdiu vixero, manebo

Perillustris Domine

Helmestadii xi. April.

Anno 1681.

*Tuæ virtutis & doctrinæ
observantissimus**H. Conringius.*

STEPHANI BALUZII EPISTOLA

Ad

Ferdinand. Episc. & Principem Paderbornensem,
ne pagellæ vacarent, adjecta.

Nam antea, Illustrissime Præsul & Celsissime Princeps, cum ex pluribus viri doctissimi Hermanni Conringii epistolis, tum ex aliorum sermonibus & fama vulgari acceperam, literas & literarum studiosos tibi valde cordi esse, & non tam principem locum inter tuos tenere te privilegio sedis ac generis tui quam propter eximias animi dotes & summam eruditionem ac humanitatem prope incredibilem. Sed nunc tuo maximo beneficio ornatus, intelligo cuncta infra famam fuisse & humanitatem tuam majorem esse quam ut percipi cogitatione possit. Quid enim illud est, Ferdinande Principum decus & virtutum ac literarum antistes, quod nullo hætenus aut officio aut obsequio in

te meo provocatus non solum non rogatus, tantum quia à Conringio audiveras me dare operam novæ editioni epistolarum Innocentii III. Romani Pontificis, regestum ejus de negotio electionis Imperatoria ad me misisti ex tua Bibliotheca, sed etiam literas omnibonitate refertas primus ad me dedisti vir tantus, prior inter nos aperuisti commercium literarum? Profecto cum mecum reputo quo modo te adversum me gesseris in hac occasione, cum hinc colligo, quantus sit tuus erga bonas literas amor, quantus ardor ad promovenda studia nostra, gratulor Ecclesie Catholicae, quæ talem ac tantum habet Episcopum, gratulor seculo nostro, gratulor & mihi, cujus ea est felicitas, ut ante benevolentiam susceperim summi viri quam quaesierim. Pro ista interim optima tua in me voluntate immortales tibi, Celsissime Princeps, gratias ago, enitarg, posthac pro virium mearum modulo ut quam gratisimus erga te cognoscar, & ut omnes intelligant apud me memoriam beneficii tui sempiternam fore. Superest, doctissime Praesul, ut tecum paucis agam de editione epistolarum Innocentianarum. Octo sunt anni, ni fallor, ex quo ea incepta est fieri, sed intermittere eam frequenter oportuit, partim propter occupationes meas, partim quia sperabam, Romanos mecum communicaturos aliquot earundem epistolarum libros qui nondum editi sunt, atq, hic satisfactum mihi fuisset si res stetisset in arbitrio nonnullorum Cardinalium qui & meo nomini studiisq, meis bene volunt. Nunc tandem fatigatus diuturna & inani expectatione, spem omnem abieci, omninoq, constitui absolvere cœptum opus, quantum mihi licebit per malam valetudinem oculorum meorum & occupationes quibus distineor. Post priores duos libros qui & Romæ & Colonia & Venetiis olim editi sunt, addam quæ tertii libri vicem tenebit, primam collectionem Decretalium ejusdem Innocentii, ex tribus primis regestorum ejus libris compositam à Rainerio Diacono & monacho Pomposiano, quam inveni in vetustissimo codice MS. Theodorici Remensis. Deinde sequetur quintus liber, qui ad me pervenit ex urbe Divionensi. Tum decimus, undecimus & duodecimus ex Bibliotheca illustrissimi & eruditissimi Viri Francisci Bosqueti Episcopi Monspeliensis. Superiorum librorum, quorum copiam mihi facere noluerunt ii in quorum potestate sunt, locum utcunq, supplebit collectio Decretalium quam tertiam vulgo vocant, ex duodecim prioribus regestorum Innocentii libris confecta. Tum liber tuus, illustrissime Antistes, quandoquidem illum publici juris esse sinis. Deinde libri quatuor editi Tolosæ anno 1635. ab eo quem paulo ante nominavi Francisco Bosqueto Episcopo Monspeliensi. Idem tunc edidit gesta Innocentii III. ex vetusto codice MS.

Collegii Junensis. Sed editio illa tot mendis laborat, tot erroribus scatet, ut dici vix possit. Itaque opus illud visum est recudi debere inter prolegomena tomus primi, emendatum ex fide duorum vetustissimorum librorum, quorum unus exeat in bibliotheca illustrissimi Archiepiscopi Remensis Caroli Mauritiæ Tellierii, alter in Regia. Addam autem fortassis aliquot notas huic nova editioni necessarias & utiles. Patere vir doctissime & humanissime, ut quandoquidem obtulit sese occasio differendi de studiis meis, tecum adhuc paucis agam de nova, quam paro, collectione Conciliorum & de nova item editione Capitularium Regum Francorum. Quod duplici de causa facio, illustrissime Prasul. Primum ut tibi reddam rationem aliquam studiorum meorum, tibi, inquam, quem scio istis rebus mirum in modum delectari. Deinde ut admonitus à me quid mediter, symbolam tuam pro tua singulari humanitate conferas ad commentum suscepti consilii, remque publicam ecclesiasticam, pro tua pietate, eruditione, & auctoritate, quibus plurimum vales, promoveas. Quod attinet ad collectionem Conciliorum, in hoc sum ut propediem prelo committam tria magna volumina, in quibus continebuntur mille ferme Concilia provincialia ex omnibus etatibus, & ex utraque Ecclesia Occidentali & Orientali quæ nondum edita fuere in collectionibus Conciliorum quæ usque ad hanc diem prodierunt, neque etiam in illa omnium amplissima quam his diebus in publicum irrefecit vir clarissimus Gabriel Cossartius Presbyter è societ. Jesu. Addam ingentem numerum epistolarum Pontificiarum, & tractatus quosdam ineditos veterum scriptorum de auctoritate Concilii generalis. Initio autem operis dabitur magni illius Petri de Marca Archiepiscopi Parisiensis dissertatio de veteribus Canonum collectionibus, quæ nusquam hætenus edita est. Hanc sequetur tractatus Guillelmi Durandi Episcopi Mimatensis de modo celebrandi Concilii generalis, emendatus ex fide vetustissimi codicis manuscripti. Colligam deinde in alio opere, ut dixi, Capitularia Regum Francorum secundæ stirpis, id est, ab anno 741. usque ad annum 880. aut circiter. Opus erit divisum in partes tres. In prima locabuntur Capitularia ipsa integra, prout edita fuere à Principibus nostris, sive ea quæ jam typis nostris vulgata sunt, sive quæ adhuc habentur in vetustis codicibus. Sequentur postea libri septem Capitularium, non quales editi sunt à clarissimis viris Joanne Tilio & Petro Pithæo, mutili & truncati, sed juxta veteres eosque optimos codices, & secundum numeros capitum à vetustis scriptoribus & in antiquis synodis Gallicanis & Germanicis laudatos. Tertium locum obtinebunt Capitula Caroli Calvi, olim quidem à doctissimo viro Jacobo Sirmondo edita, sed

sed nunc in multis locis emendata & aucta ope veterum codicum ex Gallia & Hispania Tarraconensi. Et quia vir celeberrimus Hieronymus Bignonius existimavit, Marculsi & aliorum veteres formulas jungi debere cum libris Capitularium, quod illi plurimum lucis inde accipere possint, dabo novam istius auctoris editionem suo nitori, seu potius, ut dicam id quod res est, suae barbariei restitutam ex codice veneranda antiquitatis qui nunc extat in Bibliotheca Regia. Denique addam notas meas, quarum hic unicus ferme scopus erit, ut vetera & obsoleta medii aevi vocabula explicem quae in libris Capitularium & apud Marculfum aliosque veteres formularum editores occurrunt. Si quid ergo habes, Celsissime Princeps, quo me juvare possis, nullus dubito quin lubenter more tuo mittas, qui etiam non rogatus beneficia tribuere soles. Habebant autem tibi propterea gratias quotquot in hac urbe & alibi bonas literas amant. Ad me quod attinet, eternum ero devotissimus ingentium virtutum tuarum cultor, & sin minus exsolvere potero beneficia in me tua, certe animus meus eorum semper erit memor. Jusseras, illustrissime Praesul, ut nomine tuo salutare optimum patronum meum Joannem Baptistam Colbertum. Feci, simulque ei & epistolam tuam ostendi, & beneficentiam tuam ea qua debuisti grati animi testificatione apud eum predicavi. Voluit ille venire in partem beneficii mihi prestiti, jussitque ut etiam suo nomine tibi gratias agerem maximas. Cum autem ostendissem etiam imaginem vultus tui, quam ad me misisti, Celsissime Princeps, admiratus est formam viro Principe dignam, mandavitque in illustri loco reponi in celeberrima & elegantissima Bibliotheca sua. Deus te per multos annos servet incolumem, Illustrissime Praesul & Celsissime Princeps, & me tua benevolentia perge porro honestare. Dab. Paris. III. Kalend. Maji M. DC. LXXII.

P. S.

Paulo post quam ad R. P. Verjusium Jesuitam miseram literas quas ad te dedi III. Kalendas, Illustrissime Praesul, & Celsissime Princeps, redditus est mihi liber poematum tuorum, hinc magis aestimandus quod munere tuo ad me pervenit. Confestim illum evolvi, avide legi, & miratus sum felicitatem ingenii tui, & facilitatem in versibus faciendis. Sed tamen istud in te mirandum non est, vir illustrissime, cum domesticum & familiare sit, ut qui summos in Furstenbergica familia Poetas ante habeas, Theodorum Episcopum & Principem Paderbornensem, & Casparum Westphaliae atque Angariae summo cum imperio olim Praefectum. Unde colligi posset verissimum esse vetus illud
di.

dictum: Nascuntur Poëtæ, fiunt Oratores. Multum autem voluptatis accepi ex lectione versuum, quos inscripsisti Monumenta Paderbornensia, ea imprimis de causa, quod, præterquam quod elegantissimi sunt, continent memoriam rerum olim in ea parte Romani Imperii fortiter ac præclare gestarum à magnis viris. Unum, ne quid dissimulem, ægre tuli, quod mihi ad manus eodem tempore non fuerit commentarius tuus, eruditissime præsul, ad monumenta illa tua, in quo non dubito quin multa reperturus fuerim quæ animum meum pascere suavisima pulcherrimarum rerum cognitione. Efficiam autem, si per bellum istud licuerit, ut liber ille ad me quamprimum deferatur ex Hollandia, ubi intelligo secunda editione donatum fuisse. Ago interim tibi atq; habeo gratias quam possim maximas pro isto tuo munere, quod diligentissime, quamdiu vita suppetet, servabo velut testimonium tuæ in me benevolentiae. Legi totam integram præfationem nobilissimi cognati tui Christiani Theodori Plettenbergii Canonici Hildesheimensis, Celsissime Princeps, doctam sanè & elegantem ac plurimà bonâ latinitate manantem. Nescio quibus ille se studiis applicet. Sed persuasum habeo cuncta illi facilia esse qui & tam orate scribit & eruditè. Gratulor interim Germania, ubi video vestra omnium ope reflorescere studia literarum.

Dum hanc epistolam scribo, unus amicorum meorum, idemq; Poeta optimus, Joan. Bapt. Santolius Canonicus regularis Sancti Victoris Parisiensis, qui jam audiverat te, Celsissime Princeps, in hac arte excellere, meum auxilium imploravit, ut tibi notus esse posset. Non recusavi hanc provinciam. Itaq; mitto & selecta ejus carmina & epistolam quam is ad te scribit ut in tuam familiaritatem admitti possit. Vale Princeps Optime & eruditissime, & memor esse semper velis meæ erga te reverentia.

INDEX RERVM PRÆCIPUARUM.

A.

<i>Acta contra Franciscanos.</i>	105
<i>Antiquitatum Academicarum editio nova.</i>	57. 85
<i>Antonii Augustini dialogorum nova editio Baluziana.</i>	43. &c.
<i>Vid. Emend. Gratiani.</i>	

P

Ar-

I N D E X.

Archicapellanus an dici etiam soleat Archiepiscopus, & cuius respectu. 68. seqq. 74
Arnulphus Aurelianensis qualis babeatur à Romanis. 7

B.

Baluzii fata propter edita quædam scripta Ecclesiastica. 4. 9. 78. 81. Ej. modestia. 34. seqq. Valetudo oculorum. 42. 50. Censura in notas ad Leonis III. epistolæ. 48. seqq. 55. ad eam Conringii responsio. 51. seqq.
Baluzii longum silentium. 89. seqq. 95. seq. 109. æstimatio apud eruditos. 2. 107
Baluziani editi quidam libri. 28
Bonæ Cardinalis laus. 81
Bonifacii epistola. 20
Borrichius scriptorum quorundam Conringii censor. 88
Breve Paschalis Papæ. 8. 13

C.

Canonum Africanorum autoritas. 11
Capitularium Regum Francorum nova ed. Baluziana. 22. seqq. 36. 78. 80. 97. De ea prolixè differitur. 111. seqq. quid & cur ob eam à Romana censura metuendum. 80. De tomi I præfatione Conringii iudicium. 104
Capitularia quædam Caroli M & Ludovici Pii. 25. seqq. 40. Caroli Saxonica à quo sint eruta. 40. 42
Codex Canonum Romanus. 18. seqq.
Cœlestini Papæ commonitorium edit Baluzius. 103. de ejus actis & scriptis quibusdam iudicium Conringii. 108
Collections Canonum antiquæ Bibliothecæ Juliæ. 60. seqq.

Com-

INDEX.

<i>Commendationes Conringianæ variorum ad Baluzium.</i>	21. 87.
	90. 92. seqq.
<i>Conciliorum à Labbeo prætervisorum collectio Baluziana.</i>	2.
	3. III.
<i>Concordia Ecclesiastica in Gallia agitari perhibetur.</i>	58. 71
<i>Concordia Ecclesiastica an sperari possit.</i>	71. seqq.
<i>Concordia sacerdotii & Imperii apud Romanenses cur expectari non possit.</i>	19
<i>Conciliorum alia collectio Baluzii.</i>	97
<i>Conringii studium rerum sacrarum.</i>	32. seqq. pacis ecclesiasticæ.
	60. 71. seqq. civilis 82. 92. ejus valetudo.
	51. 100
<i>Cosbutii epistola ad Regem Galliæ q̄ualis.</i>	53. seqq.
<i>Crucis signum ubi ostensum Constantino.</i>	99
<i>Curia Romana non potest ferre Baluziana quædam.</i>	81. 85
<i>Curialium libellus.</i>	6

D.

<i>Decretales epistolæ.</i>	II. seqq. 17
<i>Dionysii cura in edendis Africanis.</i>	19
<i>Dionysii Werlensis refutatio.</i>	95
<i>Diplomatis Lindauiensis falsitas.</i>	39. 43
<i>Duchesnii editio synodi Remensis.</i>	5. II

E.

<i>Ebborethius dicitur quàm Ebo.</i>	16. Ej. apologeticus. 8. 12. 16.
<i>de ej. depositione epistola Rhabani.</i>	13
<i>Eigiles ubi Abbas fuerit.</i>	16
<i>Emendationum Gratiani nova ed. Baluz.</i>	43. 47. 55. earum præ-
<i>fationis fata diversa.</i>	72. 74. 81
<i>Epistolarum Pontificiarum autoritas.</i>	II
<i>Exercitationum Academicarum nova ed.</i>	81. seqq. 84. seqq.

I N D E X.

F.

F erdinandi Fürstenbergii laudes. 17. 30. 33. 46. seq. 68. Ej.	
erga Baluzium humanitas &c.	109. seq.
de Finibus Imperii Germanici librorum nova ed.	106. seq.
Flacii fides in edendis synodi Remensis actis.	5
Francorum remp. veterem illustrare statuit Conringius.	85

G.

G allici Batavig. belli ratio.	76. seq.
Gerbertus num interpolavit acta synodi Remensis. 3. quid de eo sentiant Romani.	7
Gerbertiana quædam scripta.	7
de Germanorum Imperio Romano libri ed. nova.	104
Gregorii M. epistolarum nova ed. Baluziana.	97
Greiffenkrantzii commendatio ad Baluzium.	87

H.

H elmstadiensis juvenis commendatio ad Baluzium.	94
Heribaldi quæstio ad Rhabanum.	13
Hildebrandi operam Baluzius expetit.	1. 2. 15
Holsatici Consilarii commendatio.	107

I.

I maginem Baluzii impetrare non potest Conringius. 34. 37. seq.	
Imago Fürstenbergii à Colberto magni fit.	112
Indiculi Capitularibus Carolinis subijuncti ætas & emendatio. 41	
Innocentii III. laus. 12. Ej. epistolarum ed. nova Baluziana.	
12. 97. Editionis hujus libri recensentur.	110
Josephi editio nova. 31. 37. exemplaria vetera.	38
Juonis panormia.	61. 73
Juvenum trigæ commendatio ad Baluzium.	49. seq.
	Kö-

INDEX.

K.

Königsmarcki Comit^{is} ejusq^{ue} Epbori commendatio ad Baluzium. 90

L.

LAbbei gravis censura Conringii. 49. adversus eam Conringii defensio. 52

Laetantii liber de morte persecutorum editur à Baluzio. 98. 101. Ejus synopsis. 98. seq.

Ludovici Imp. epistolæ quædam. 17. 40

Ludovici Regis munificentia. 71. 75

M.

Manuscripta quædam bibliothecæ Juliæ. 21. 41. 60. seq. de Marca (Petri) in Baluzium amor, merita, & ad hunc supremum morientis mandatum. 2. 9. in ejus operis altera editione quid addiderit Baluzius. 9. 10

Marculfi formularum editio nova Baluziana. 43. 112.

Miscellaneorum libri duo Baluziani. 98

Moscovii juvenis commendatio ad Baluzium. 49. seq.

N.

Nobilis Germani commendatio ad Baluzium. 21

Nodfyr quid significet. 41

Noriffi encomium. 108

O.

Ostfriffi juvenis commendatio ad Baluzium. 92

Ottonis III. donatio. 18

P.

Pace civili librum denuo edit Conringius. 92

Pax publica redintegrat literarum commercium. 98. 100. 102
Re-

I N D E X.

R.

- R**eginonis ed. nova Baluzii. 14. 22
 Reip. Germanicæ plena notitia. 84
 Reip. singularis notitiam edere statuit Conringius. 101 seqq.
 Rhabani epistola pœnitentialis 13. à quo hoc ei nomen inditum. 16
 Ej. epistola ad Eigilem. 13. 16. it. ad Heribaldum. 14
 Rhabani MSS. duo bibliothecæ Julicæ. 21
 Romana censura in quosdam libros Baluzii. 81. v. Baluzii fata.

S.

- S**alicæ legis primi natales. 83
 Salviani judicium de Gotbis Arianis. 32
 Summi titulum recusat Baluzius. 34. seqq.
 Synodi Remensis ad versus Arnulphum acta num sint interpola-
 ta. 3. Ej. editiones quantopere discrepent. 5. 6. Ej. codex
 vetus bibliothecæ Julicæ cujus sit ævi nota. ib. variæ
 ej. synodi editiones. 10. seqq.
 Synodus Romana Joannis XII. contra Leonem. 8. 12

V.

- V**ariantes lectiones ex variis codicibus mitti sibi petit Balu-
 zius. 1. seqq. 12. seq. 15. 23. 26. 37.
 Vaticanus codex epistolarum Innocentii III. 17. 30
 Vicariatus Thessalonicensis occasio. 20
 Vincentii verè καθολικόν. 33

W.

- W**echeliana editio Synodi Remensis ad Arnulphum. 5. 6

Z.

- Z**iegleri encomium. 107. seqq.

F I N I S.

INDEX.

R.

- R**eginonis ed. nova Baluzii. 14. 22
 Reip. Germanicæ plena notitia. 84
 Reip. singularis notitiam edere statuit Conringius. 101 seqq.
 Rhabani epistola pœnitentialis 13. à quo hoc ei nomen inditum. 16
 Ej. epistola ad Eigilem. 13. 16. it. ad Heribaldum. 14
 Rhabani Mss. duo bibliothecæ Julæ. 21
 Romana censura in quosdam libros Baluzii. 81. v. Baluzii fata.

S.

- S**alicæ legis primi natales. 83
 Salviani judicium de Gotbis Arianis. 32
 Summi titulum recusat Baluzius. 34. seqq.
 Synodi Remensis ad versus Arnulphum acta num sint interpola-
 ta. 3. Ej. editiones quantopere discrepent. 5. 6. Ej. codex
 vetus bibliothecæ Julæ cujus sit ævi nota. ib. variæ
 ej. synodi editiones. 10. seqq.
 Synodus Romana Joannis XII. contra Leonem. 8. 12

V.

- V**ariantes lectiones ex variis codicibus mitti sibi petit Balu-
 zius. 1. seqq. 12. seq. 15. 23. 26. 37.
 Vaticanus codex epistolarum Innocentii III. 17. 30
 Vicariatus Thessalonicensis occasio. 20
 Vincentii verè καθολικόν. 33

W.

- W**echeliana editio Synodi Remensis ad Arnulphum. 5. 6

Z.

- Z**iegleri encomium. 107. seqq.

FINIS.

Conring, Hermann,

Epistolarum syntagmata duo, unacum responsis Praemissa Conringii vita

Helmstadium 1694

4 Diss. 2217#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10157350-5

VD17 23:263124T